

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

خودسازی

در مکتب قرآن و عترت

مقدمه استاد منتظری زاهدی
تألیف محمد سعید حسینی
تخریب آیه الله العظمی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خودسازی در مکتب قرآن و عترت

نویسنده:

محمد حسین حق جو

ناشر چاپی:

انصار المهدی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	خودسازی در مکتب قرآن و عترت
۹	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۱	تذکر از استاد مظاهری
۱۲	مقدمه استاد زمانی: انقلاب اخلاقی ضامن دوام انقلاب ها
۱۲	انقلاب محمد صلی الله علیه و آله
۱۶	انقلاب امام علی علیه السلام
۲۱	برگی از تاریخ کلیسا
۲۵	نتیجه:
۲۶	کتاب حاضر
۲۸	مقدمه از حسین حقجو
۲۸	اشاره
۳۰	جهان دل
۳۲	مدارک کتاب
۳۳	چند تذکر:
۳۶	مراقبت: خودنگری برای خدانگری
۴۳	آگاهی و علم
۴۹	جهل و نادانی
۵۳	زبان: آلت اکثر گناهان
۵۸	سکوت: زمینه ساز حکمت
۶۴	غیبت: مرده خواری
۷۰	حسدورزی
۷۵	راستگویی

۷۸	دروغ
۸۴	تهمت:
۸۷	فحش
۹۰	خنده قهقهه
۹۴	اذیت و آزار
۹۷	امانت داری:
۱۰۱	خیانت
۱۰۴	شکم پرستی، بت پرستی
۱۱۱	کبر: خودخواهی
۱۱۶	ریاء، شرک کوچک
۱۲۲	غرور: خودبینی
۱۲۷	عفو: بزرگ منشی
۱۳۱	فرونشاندن عصبانیت
۱۳۶	دنیا
۱۴۶	مال و ثروت: وسیله هر اطاعت و عصیان
۱۵۰	بی نیازی
۱۵۵	انفاق
۱۶۰	خودخواهی
۱۶۳	صبر و پایداری
۱۷۰	اخلاق خوب
۱۷۶	فقر و نیاز: راز کمال
۱۸۱	حیله، مکر و تربیت
۱۸۶	وفای به عهد
۱۹۱	دقت و تفکر
۱۹۶	فرصت و حیاء
۲۰۰	صبر یا عجله؟

- آزمایش، فراز و نشیب سازنده ----- ۲۰۴
- بی حالی!! ----- ۲۰۸
- تواضع و فروتنی - مجادله و خصومت ----- ۲۱۱
- توبه و شرائط آن ----- ۲۱۹
- دینداری و ضوابط آن: ----- ۲۲۶
- ایمان، زهد و آثار آن: ----- ۲۳۰
- سپاسگزاری نعمتها: زمینه ساز افزایش و بقاء نعمتها ----- ۲۴۰
- دعاء و پذیرش ----- ۲۴۶
- انتظار فرج ----- ۲۵۳
- نشانه های نفاق ----- ۲۵۸
- شرک به خدا ----- ۲۶۶
- کسب حلال ----- ۲۷۰
- خیانت رشوه خواری ----- ۲۷۵
- صله رحم، عیادت و هدیه ----- ۲۸۱
- امر بمعروف و نهی از منکر: نظارت عمومی ----- ۲۸۹
- قرائت قرآن: گفتگو با خدا: ----- ۲۹۶
- نوآوری یا بدعت در دین: ----- ۳۰۴
- هجرت و مهاجر ----- ۳۱۰
- جهاد ----- ۳۱۶
- ظالم و مظلوم ----- ۳۲۶
- یتیم نوازی ----- ۳۳۲
- احترام پدر و مادر ----- ۳۳۷
- وظائف زن و شوهر ----- ۳۴۵
- محبت به زبردستان ----- ۳۵۲
- حقوق اعضای خانواده ----- ۳۵۸
- بهداشت بدن ----- ۳۶۲

۳۶۶ ..... خشنودی خدا یا خوشحالی خلق؟

۳۶۹ ..... حرف راست و محکم بشنوید، حفظ کنید،

۳۷۳ ..... فهرست منابع

۳۷۷ ..... راهنمای موضوعات:

۳۹۴ ..... درباره مرکز

خودسازی در مکتب قرآن و عترت

مشخصات کتاب

سرشناسه : حق جو، محمدحسین، 1333 -

عنوان و نام پدیدآور : خودسازی در مکتب قرآن و عترت/ تالیف محمدحسین حق جو، تذکر مظاهری؛ مقدمه مصطفی زمانی.

مشخصات نشر : قم: انصار المهدی، 1381.

مشخصات ظاهری : 376 ص.؛ 16×12 س م.

شابک : 6500 ریال: 7-22-5696-964

یادداشت : این کتاب در سال های مختلف توسط ناشرین متفاوت منتشر شده است.

یادداشت : کتابنامه: ص. 368 - 370؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : خودسازی -- جنبه های مذهبی -- اسلام

اخلاق اسلامی

شناسه افزوده : زمانی، مصطفی، 1313 - 1369،، مقدمه نویس

رده بندی کنگره : BP250/ح 7 خ 9 1381

رده بندی دیویی : 297/63

شماره کتابشناسی ملی : م 25085-82

ص: 1

اشاره

خودسازی در مکتب قرآن و عترت

تالیف محمدحسین حق جو

تذکر مظاهری

مقدمه مصطفی زمانی.

ص: 2

تذکر از استاد مظاهری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ درسهائی از اخلاق و خودسازی در مکتب قرآن و عترت (علیه السلام) کتابی است که مؤلف محترم جناب آقای محمد حسین حقیجو - (ولیعهدی) دامت توفیقاته از یک سلسله آیات و روایات اهل بیت علیهم السلام جمع آوری نموده اند و باید گفت زحمت فراوانی کشیده اند «شَكَرَ اللَّهُ سَعِيَةَ انْشَاءِ اللَّهِ».

چیزی که به این کتاب نور داده است این است که همت مؤلف محترم فقط در جمع آوری آیات و روایات بوده است.

و میتوان گفت این کتاب فقط قرآن است و روایات ائمه طاهرين عليهم السلام.

بنابراین مطالعه کتابرا به همه مخصوصا به جوانان عزیز توصیه می کنم.

و امید است از نور آن نور قرآن و روایات است بهره کافی را ببرند.

و السلام علیکم ربیع الثانی 1404 - حسین مظاهری - قم

پیامبر عزیز اسلام (صلی الله علیه و آله) که به «قُمْ فَأَنْذِرْ» (1) قیام کن و اعلام خطر نما) مخاطب شد با تحمل شکنجه های یهود، مشرکین و گرسنگی و مشکلات شعب ابی طالب مظلومیت خود و حمایت از مظلومین مکتب خود را به جهان آن روز نشان داد و با کشته شدن سَمِیّه و یاسرهاها، شکنجه های بلال ها و استقامت آنان، با مهاجرت یاران خالصش به حبشه (اتیوپی) با اثبات مظلومیت و جلب ترحم، دنیای آن روز را به مکتب خود جذب کرد و بخشی از انقلاب خود را پی ریزی فرمود.

ص: 4

در برابر ستم مقاومت کردن و با عمل به این آیه قرآن «فَأَسْتَقِيمُ كَمَا أُمِرْتُ وَ مِنْ تَابِ مَعَكَ» (1) همانطوریکه دستورت دادم با یاران خود در مقابل مشکلات ایستادگی کن) در برابر زور، مال و منال خود را نباختن، به جهان تحت ستمی که تحت فشار ظلم ستمگران نیمه جانی در کالبد داشتند هشدار داد که با دست خالی (فقط با ایمان) می توان بر بزرگترین نیرومندان جهان پیروز شد.

آری حَرِّهٖ مَظْلُومِيَّتٍ وَ اسْتِقَامَتٍ وَ اِيْنِ دُو حَرِّهٖ دَر جِهَانِ اَنْ رُوْزِ كَمَكِ فِرَاوَانِي بِهٖ رَشِدَ اِنْقِلَابِ مُحَمَّدٍ (صَلِيَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَ اٰلِهٖ) كَرْدَ هَمِيْنِ مُسْلِمَانِ اِنْقِلَابِيّ كِهٖ دَر جَنْگِ بَدْرِ وَ اِحْدُ بَا «تعدادی انگشت شمار» (2) بر کفر و یهود پیروز می شد در جنگ حُنَيْنِ پَس از فَتْحِ مَكَّهٖ وَ پِيروزيِ كَامِلِ اِسْلَامِ بِهٖ مَرَضِ غُرُورِ گِرَفْتَارِ مِي شُودِ وَ شَكْسْتِ مِي خُورِدِ.

خدای عزیز به محمد (صلی الله علیه و آله) اعلام خطر می کند و مواردی را که با شکست مواجه گردیده بیادش می آورد که چگونه از شکست و سقوط نجاتش داد... «و در جنگ حُنَيْنِ که بر اثر غرور نفرات شکست خوردی و به فریادت رسیدم». (3)

*** بیابانگردی که غذای لذیذش سوسمار بود با تیر و کمان، 25

ص: 5

1-- سوره هود آیه 112

2-- سوره آیه 249

3-- سوره توبه آیه 25

دو ابرقدرت جهان آنروز (روم و ایران) را آنچنان تحت فشار قرار می دهد و آنچنان لشکریان ایران را تحت نفوذ خود در می آورد و مجبور به عقب نشینی و فرارشان می کند که فرماندهان ایران ناگزیر می شوند سربازان خود را بیکدیگر زنجیر کنند که از جبهه فرار نکنند.

آخرین جنگ محمد (صلی الله علیه و آله) جنگ تبوک بود (جبهه روم) در همین جنگ چند نفر يك خرما می خوردند و هر ده نفر يك وسیله نقلیه داشتند. (1)

ایمان خالص پشتوانه پیروزی آنان بود که با نان جوین و خرما می کرمزده و نبود اسلحه روز بر دشمن پیروز شدند.

ابو خیشمه که از شرکت در جهاد همراه رسول خدا (صلی الله علیه و آله) پرهیز کرده بود، در باغ باصفای خود و در کنار همسران زیبای خویش بخود آمد و گفت:

«از انصاف نیست که محمد (صلی الله علیه و آله) در گرما و سرما برای اسلام بجنگد و من در آسایش و لذت باشم و رهسپار جبهه شد. خدا هم برای او تقدیر نامه صادر کرد». (2)

و آنگاه که مَرَاة، کَعْب و هِلَال سه مسلمان دیگر از شرکت.»

ص: 6

1- - سفینة البحار ج 1 صفحه 120

2- - سوره توبه آیه 117 «لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ...»

در همین جبهه تبوک خودداری می کنند آنچنان مطرود جامعه آنروز می گردند که حتی زن و فرزندشان هم از آنان کناره گیری می کنند و سرانجام ده ها روز در کوه می نالند و توبه می کنند تا خود می کنند تا خدا توبه آنان را قبول می کند و به وضع عادی برمی گردند. (1)

آری تا زمانی که این اخلاق و روحیه (همبستگی کامل، فداکاری و استقامت و گذشت نسبت بیکدیگر) در میان مسلمانان وجود داشت در دنیای آن روز بر نفوذ خود می افزودند و بر توسعه قلمرو خود اضافه می نمودند.

طلاهای خزینه ایران در مرکز حکومت اسلامی با تبر تکه تکه می شد و در میان مسلمانان بطور مساوی تقسیم میگردد.

جالب توجه این است که زمامدار وقت می گوید:

مردمی که این طلاها را به سلامت بدون کم و کاست به مدینه رسانیده اند شایسته اند که بر دنیا حکومت کنند. مردم امانت دار.

جالبتر اینکه آورنده طلاها خود را معرفی نکرد تا شناخته نشود (2) و به مرض ریا گرفتار نیاید.

ایمان مسلمان به جایی می رسد که عمر بن جُمُوح با پای لنگ شده اش همراه چهار فرزند خویش عازم جبهه احد می گردد ولی پسرانش با شرکت او در جنگ مخالفت می کنند 16

ص: 7

1- - سورة توبه آیه 118 «وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَّفُوا...» مجمع البیان ج 5 صفحه 79

2- - تاریخ طبری ج 4 صفحه 16

و می گویند جهاد بر او واجب نیست.

پیرمرد می گوید می خواهم شهید شوم و با همین پای شکسته در بهشت قدم بزنم.

پیرمرد شکایت خود را پیش محمد (صلی الله علیه و آله) برد و حضرت به او اجازه داد و در همین جنگ شهید شد. (1)

*** آن شکنجه ها و استقامت ها و آن امانت داری و شجاعت ها و در يك كلمه، آن اخلاق کامل در طول يك ربع قرن بتدریج در نقطه مقابل قرار گرفت و آنانکه ایمان بلال، عمار، سلمان، ابوذر و مقداد را دیده بودند و جانفشانی های آنان را سرمشق قرار داده بودند نتوانستند انحراف مسیر انقلاب محمد (صلی الله علیه و آله) را تماشاگر باشند و همینجا بذر درخت انقلاب امام علی (علیه السلام) افشاندند و خیلی زود انقلابیون مصر، کوفه، بصره و مکه در مدینه کار عثمان را یکسره کردند و مسئولیت اداره مملکت را بر دوش امام علی (علیه السلام) گذاشتند.

خط انقلابی که در طول 25 سال بتدریج به بیراهه کشیده شده تا به راستای خط اسلامی و انقلاب امام علی (علیه السلام) و خواسته های آنحضرت برسد سالها زحمت داشت.

انقلاب امام علی علیه السلام

طبق نظر شیعه، امام علی (علیه السلام) در جریان حَجَّةِ الْوَدَاعِ و

ص: 8

در حُرم غدیر به جانشینی پیامبر (صلی الله علیه و آله) منصوب گردید، اما به علل مختلفی مردم پس از درگذشت محمد (صلی الله علیه و آله) دیگران را به ریاست ظاهری برگزیدند و آنگاه که پس از يك ربع قرن به اشتباه خود پی بردند بار دیگر، اطراف امام علی (علیه السلام) را گرفته و آن حضرت را به ریاست ظاهری خود نصب کردند.⁽¹⁾ کاری که با فشار، زور و اصرار مردم انجام گرفت، خدا هم قبل از درگذشت محمد (صلی الله علیه و آله) این تکلیف را به عهده آن حضرت گذاشته بود و حالا که موانع اجرای تکلیف برطرف گردیده می باید آن را اجراء کند.

در نهج البلاغه 15 نامه از امام (علیه السلام) به معاویه موجود است اما نه بترتیب تاریخ صدور.

در نامه 75، امام علی (علیه السلام) به معاویه می نویسد: از مردم شام برای من بیعت بگیر و با دسته ای از آنان پیش من بیا.

معاویه که نزدیک به نیم قرن در شام ریاست کرده بود و منتظر بود ریاست را از تیره بنی هاشم به تیره بنی امیه که هر دو تیره از طائفه عبد مناف بودند برگرداند⁽²⁾، فرصت را غنیمت شمرده و در شام اعلام خودمختاری کرد و به همین مطلب قناعت نکرد، بلکه در نامه 17 نهج البلاغه از امام علی (علیه السلام) می خواهد که حکومت شام را بطور مستقل به رسمیت بشناسد به این مرحله هم قانع نمی شود در بیشتر نامه ها ریاست امام علی (علیه السلام) 22

ص: 9

1- - نهج البلاغه خطبه سوم جلد صفحه 74

2- - دائرة المعارف فرید و جدی ج 1 صفحه 622

را به رسمیت نمی شناسد و خود را جانشین محمد (صلی الله علیه و آله) و خلفاء می داند.

*** مردمی که برای انتخاب امام علی (علیه السلام) به خلافت ظاهری آنچنان آنحضرت را تحت فشار قرار داده بودند که نزدیک بود زیر دست و پای مردم جان بدهد(1) از مطالب معاویه که باخبر شدند برای سرکوب کردن او بپاخواستند.

هجوم آورندگان در دو جبهه مقابل بودند يك جبهه که در زمان عثمان از پست و مقام محروم بودند و چه بسا از حقوق بیت المال هم که همه می باید سهم مساوی ببرند بی بهره بودند و برای رسیدن به حق خود و مقام بپاخواسته بودند و مردم را علیه خلیفه وقت بسیج می کردند که طلحه و زبیرها را می توان در این گروه رهبر دانست.

دسته دوم کسانی بودند که اسلام عملی را می خواستند، عمل به متن اسلام و جلوگیری از حیف و میل های مروان و معاویه ها (که سال ها در شام حکومت می کرد) و پیاده شدن اسلام خدائی نه اسلام عثمانی و معاویه ای.

مالك اشتر و محمد بن ابی بکر را می توان در این جبهه به عنوان رهبر معرفی کرد و بنیانگذارش را ابوذر.

خواسته این جبهه اتحاد عملی با قرآن و حفظ قرآن و مقام و مطالب خاندان نبوت بود تا انقلاب اسلامی محفوظ بماند. 74

ص: 10

اگر پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) با اثبات مظلومیت و تبلیغ از آن و ایجاد روح استقامت و حفظ آن در جهان آن روز، انقلاب اسلامی را به پیش راند تا بر تمام ادیان جهان پیروز گرداند،⁽¹⁾ امام علی (علیه السلام) ناگزیر بود هم با خوشگذرانان و پرتوقع ها نبرد کند و هم خواسته های جوانان انقلابی امثال مالک اشتر و محمد بن ابی بکر را تأمین نماید و هم بذر اسلام واقعی را در افکار نونهالان بیافشاند تا کشور خود را بتدریج بر دوش نسل جوانی که پا می گیرد و اسلام واقعی را درک کرده است بگذارد و بدون يك انقلاب فکری و اخلاقی عمیق این هدف قابل اجراء نبود.

و اینجا علت شکست ظاهری امام (علیه السلام) و به شهادت رسیدن آنحضرت و به ثمر خواسته اصلی وی روشن می گردد.

به بیان دیگر، امام (علیه السلام) در اجرای رکن اول انقلاب خود: پاکسازی جامعه از خوشگذرانان ها و مقام پرستان شهید گردید و نه آن فرصت را یافت که خواسته های جوانان انقلابی را پیاده کند و نه نونهالان جامعه را بطوری که خدا خواسته است بسازد و اداره کشور را بر دوش کسانی بگذارد که افکار و اخلاق کامل اسلامی دارند. نامه های امام (علیه السلام) به مسئولانی که از مقام خود سوءاستفاده می کردند در نهج البلاغه فراوان است.

به تعبیر دیگر امام (علیه السلام) می خواست قرآن و عمل خاندان.»

ص: 11

1- - سوره توبه آیه 33 و سوره فتح آیه 28 و سوره صف آیه 9 «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ...»

رسالت و مطالب آنان را در جامعه پیاده کند و اتحاد قرآن و عترت را مجسم سازد اما در مرحله پاکسازی شهید شد.

شاید بتوان گفت: بیست و پنج سال خانه نشینی امام علی (علیه السلام) با دست و بال بسته و قطع رابطه عملی با مردم و به تعبیر دیگر با زندگی تحت نظری و در اواخر با تبعید و تحت فشارهای گوناگون قدرت فعالیت های زیربنائی برای حکومت آینده را از آنحضرت گرفته بودند و آن انقلاب فکری اخلاقی که زیر بنا و ضامن دوام هر حکومتی است بوجود نیامده بود و به این علت همراه علت های دیگر حکومت جهان عدل علی (علیه السلام) به ثمر نرسید و با شهادت امام (علیه السلام) دست خودشگذران ها و مقام پرستان و زر اندوزان باز گردید و مسیر حکومت اسلامی در جدائی عملی از متن اسلام آغاز شد.

اگر در دوران بنی عباس تظاهر به اتحاد قرآن و عترت با ولایت عهدی دادن به امام هشتم (علیه السلام) نمودار شد بخاطر تحکیم قدرت زورمداران عصر بود و با تحمیل ولایت عهدی بر آن حضرت.

باری جدائی قرآن و عترت در تاریخ بنی امیه و بنی عباس همیشه همراه خون و شهادت ادامه داشته است و همین است نتیجه جدائی حکومت از معنویت. کناره گیری گردانندگان مملکت از مذهب خود.

این موضوع منحصر به کشورهای اسلامی نیست.

مسیحیت که یکی از ادیان آسمانی است نیز همین سرنوشت

برگی از تاریخ کلیسا

نفوذ کلیسا در غرب به حدی بود که در جنگ های صلیبی که حدود دویست سال علیه مسلمانان طول کشید غیر از بزرگسالان، ده ها هزار طفل را روانه ارض اقدس (فلسطین) کند تا زادگاه حضرت عیسی (علیه السلام) را از مسلمانان باز پس بگیرند.

امام اعزام اطفال، نه تنها به نفع جنگ تمام نشد بلکه «بازرگانان برده فروش اطفال را سوار بر کشتی کرده و در مصر به معرض فروش گذاشتند.»⁽¹⁾

نفوذ پاپ در قرن یازدهم میلادی به جایی رسیده بود که پاپ «هیلدبراند» امپراتور آلمان را از سلطنت خلع کرد و امپراتور ناگزیر شد برای توبه، سه روز تمام با پای برهنه در میان برف، با لباس ژنده و کهنه که علامت توبه بود بر در خانه پاپ بایستد تا پاپ توبه او را بپذیرد و سلطنت او را به وی بازگرداند.⁽²⁾

در قرن دوازدهم میلادی پاپ اینوسنت سوم امپراتور آلمان را از سلطنت برکنار کرد و دیگری را به جای او گماشت.

هنگامیکه کینگ جان پادشاه انگلستان به پرداخت مالیاتی

ص: 13

1- تاریخ اصلاحات کلیسا ص 41

2- تاریخ اصلاحات کلیسا ص 74

که پاپ بر او وضع کرده بود اعتراض کرد او را از سطنت عزل و تکفیرش کرد و حکومت انگلستان را به فرانسویان واگذار کرد.⁽¹⁾

آری حکومت امپراطوری آلمان، فرانسه و انگلستان تحت نفوذ و قدرت کلیسا بود و این پاپ بود که هرکس را مایل بود به سلطنت برمی گزید.

این قدرت بزرگ کلیسا بر اثر بی نظمی ها کلیسایی همراه عمل نکردن به مطالبی که خود بیان می داشتند به جایی رسید که نه تنها رشوه خواری، زورگوئی و خیانت، در میان اعضای کلیسا يك امر عادی شد، بلکه تاریخ اصلاحات کلیسا چنین می نویسد:

«فاحشه ها معین می کردند چه شخصی باید پاپ شود و دولت هم بپذیرد.»⁽²⁾

و به او مالیات بدهد.

به تعبیر دیگر روزگاری گذشت که سلاطین را پاپ ها انتخاب می کردند، و روزگاری هم دنبالش آمد که پاپ ها را سلاطین انتخاب می کردند، آنهم به معرفی فاحشه ها و این نتیجه طبیعی فاصله گرفتن از معنویت بود. فاصله گرفتن از دستورهای الهی هرچند تحریف شده بود. عمل نکردن به مطالبی که خود بارها آن را ترویج و تبلیغ کرده بودند. 73

ص: 14

1- - تاریخ اصلاحات کلیسا ص 75

2- - تاریخ اصلاحات کلیسا ص 73

مردم کلیسا را مظهر معنویت می دانستند، اما مشاهده می کردند کلیسا قدرت خود را به جای صرف در خدمات معنوی و اجتماعی، صرف عزل و نصب سلاطین آلمان، فرانسه و انگلستان می کند.

وضع کلیسائیان به جایی رسید که شکوه و جلال کلیسا در مدتی کوتاه از نظر شکوه و طمطراق به مراتب درخشنده تر و خیره کننده تر از دربار پادشاهانی بود که تعلق و ارتباطی به عالم روحانیت نداشتند.

اعضای کلیسا و نزدیکانشان در خوشگذرانی، اسراف و تبذیر بر یکدیگر سبقت می گرفتند. (1)

خوشگذرانی های کلیسا از یکسو و اعلامیه جنگ های صلیبی که خوب و بد را به جنگ کشانید، از سوی دیگر، مبارزه با علم و دانش و تشکیل محاکم تفتیش عقائد، زمینه سقوط کلیسا را فراهم ساخت.

و این است اعلامیه جنگ با دشمنان کلیسا و فتح فلسطین:

«ثروت دشمنان شما (مسلمانان) مال شما خواهد بود و شما مالک دارائی آنها بوده و خزائن و نفائس آنها را می توانید به غنیمت ببرید.

کسانیکه مرتکب هرگونه معصیت شده باشند و لو قتل و زنا و غارتگری و ایجاد 78

ص: 15

حریق عمدی و سوزاندن خانه و ابنیه مردم مجانا و بلاعوض تبرئه خواهند شد. مشروط به اینکه در این جنگ مقدس (فلسطین) شربت مرگ را بچشند یا حتی در اثنای راه بمیرند، شهید محسوب شده و فوراً داخل بهشت خواهند شد.»⁽¹⁾

این اعلامیه سبب شد که عده ای برای رضای خدا و دسته ای دیگر برای غارت و چپاول، قتل و زنا به جنگ مسلمانان بروند و حدود 200 سال جنگ های صلیبی را ادامه دهند.

باری کلیسا برای پیروزی در جنگ های صلیبی تا آنجا که می توانست خیلی از مسائل معنوی را زیر پا گذاشت تا بخواست خود برسد. مذهب را فدای مذهب کرد تا مذهب استوار گردد!!

در عین اینکه حوادث خطرناک و بی شماری در این مدت انجام گرفت غرب این نتیجه را بدست آورد:

«از تمدن شرق (علوم و تخصص مسلمانان) که در آن زمان خیلی جلوتر از تمدن غرب بود بهره مند گردید.»⁽²⁾

اوج قدرت کلیسا، نشیب و فرازهای آن بخصوص در 38

ص: 16

1- تاریخ اصلاحات کلیسا ص 38

2- تاریخ اطلاعات کلیسا ص 38

خوشگذرانی، زورگوئی و پا گذاشتن روی مسائل اخلاقی و عبادی که خود مروج آن بود، زمینه را برای سقوط پاپ و کلیسا و انشعاب آن به کاتولیک و پروتستان و تنزل از مقام امپراطوری مطلق به کشوری کوچک (در حدود سی هزار نفر) در واتیکان فراهم ساخت.

مبارزه با علم که بر اثر غرور قدرت در کلیسا بوجود آمده بود، خوشگذرانی و پولدوستی که لازمه ریاست های آنچنان بود و سرانجام، جدائی کلیسا از وظائفی که در تورات و انجیل برای مردم، ماه ها و سال ها بیان کرده بود موجب شد اصلاح طلبانی امثال لوتر از متن کلیسا به پا خیزند و بنخواستگی خود برسند و شکاف کلیسا را موجب گردند و عمل کلیسا را سقوط دهند و نغمه جدائی دین از سیاست را منشأ شوند.

به بیان دیگر، لوتر برای اصلاح کلیسا به پا خاسته برای احیای معنویت و زدودن اعمال انحرافی قیام کرد، اما خود و پیروانش هم به کلیسا و قدرت آن ضربه زدند و هم به نفوذ معنوی آن. نتیجه ای که همیشه عاید مخالفان دو گروه مذهبی می شود: فرار عده ای نودین از چنگ هر دو گروه و سقوط قدرت هر دو طرف و بپاخاستن گروه سوم...

نتیجه:

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) بارها فرمود: «من دو سرمایه نفیس در میان شما باقی می گذارم و این دو سرمایه قرآن و عترت من

(اهل بیت و خاندان رسالت) هستند. تا زمانی که به هر دو تیکه داشته باشید گمراه نخواهید شد و سقوط نخواهید کرد. این دو سرمایه تا روز قیامت از یکدیگر جدا نمی شوند.»(1)

در تاریخ اسلام در عصر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در عصر خلفاء، در عصر بنی امیه و بنی عباس به همان نسبت که این دو سرمایه معنوی از یکدیگر فاصله گرفته اند، جامعه به فساد و عذاب گرفتار گردیده است. تاریخ اسلام شاهد رنده است. قتل، غارت، کشتار دسته جمعی و قحطی.

مقاتل الطالیین تفصیل این حوادث را ضبط کرده است.

تاریخ کلیسا هم ثابت می کند، فاصله گرفتن از معنویت برای آن سقوط را به همراه داشته است.

در هر صورت ارتباط میان رهبران دینی و معنویت همیشه باید محفوظ باشد و هر قدر از یکدیگر فاصله بگیرند بیشتر ضربه می خورند.

فاصله افتادن میان «قرآن و عترت» همدوش سقوط اسلام است و سقوط مراکز مذهبی و محافل تبلیغی.

کتاب حاضر

در کتابی که در اختیار شما قرار دارد سعی شده است متن قرآن و احادیث عترت علیهم السلام در اختیار شما قرار گیرد تا بیش از پیش به فرمایش پیامبر عزیز اسلام (صلی الله علیه و آله) با حفظ این دو

ص: 18

سرمایه، سعادت و پیروزی بر شیطان را به دست آورده و آن را حفظ کنیم و بخواست خدا انقلابمان را که ضامن دوام آن انقلاب اخلاقی است به ثمر برسانیم تا هم در پیشگاه خدا عزیز باشیم و هم در پیشگاه امام زمان (علیه السلام) و هم در برابر جهانیان سربلند.

ناگفته نماند از آنجا که تأثیر متن قرآن و روایات خاندان رسالت بیش از توضیح و تفسیرهایی که گاهی تفسیر به رأی هم هست و بجای ثواب، عقاب و بجای خدمت به قرآن و عترت خیانت به حساب می آید اثر دارد به نقل آیات و روایات با متن عربی و ترجمه فارسی قناعت شده است.

امید که این گام ناچیز در پیشگاه خدای عزیز و خاندان رسالت مورد توجه قرار گیرد و جامعه انقلابی ما بیش از پیش خود را با اخلاق اسلامی منطبق سازند و عملاً اسلام را دوام بخشند و هر چه بیشتر با این دو سرمایه بزرگ نزدیکتر گردند تا خدای عزیز و خاندان رسالت علیهم السلام را از خود راضی تر سازند و ثمره خون شهدا که همان توسعه و حفظ اسلام عزیز است محفوظ بماند. بامید آنروز.

اردی بهشت ماه 1363 - قم - حوزه علمیه - مصطفی زمانی

مقدمه از حسین حقجو

اشاره

یکی از مهمترین انگیزه های بعثت پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) کمال و رشد ارزشهای اخلاقی و معنوی بشریت بوده است، لذا پیامبر عزیز (صلی الله علیه و آله) می فرماید: «من برای شکوفائی و تعالی ارزشهای اخلاقی مبعوث شدم.»⁽¹⁾

و خدای متعال نیز می فرماید: «این پیامبر برای شما الگویی نیکو و پراح است.»⁽²⁾

علاوه آیات و روایات فراوانی که در ابعاد مختلف اخلاقی و ایمانی بیان شده و جزئیات مسائل اخلاقی را مطرح نموده اند خود دلیل دیگری بر اهمیت و توجه دادن خدای متعال و رهبران

ص: 20

1- - اَتَى بُعِثْتُ لِأَتِمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ (امالی شیخ طوسی ج 2 ص 92).

2- - لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ (21 - احزاب).

الهی شیعه (علیه السلام) به اخلاق می باشد

با یک بررسی و مطالعه ی کوتاه در قرآن و روایات میتوان به این حقیقت پی برد که قرآن و روایات تا چه اندازه به این بعد مهم انسانی عنایت کرده اند تا آنجا که:

1 - برخی از آیات و روایات اهمیت صفات پسندیده را بیان می کنند.

2 - برخی از آنها نکوهش شدید از عاملین به صفات پلید و زشت دارند.

3 - عده ای ابعاد مختلف صفات نیک و بد را بررسی می نمایند.

4 - گروهی ثمرات دنیوی و اخروی اعمال و صفات زشت و خوب انسان را مطرح می دارند.

5 - بخشی از آنها راه رهائی از گناهان و صفات پلید و اشتیاق و حرکت بسوی صفات عالیه ی انسانی را بیان می کنند.

6 - قسمتی هم بیانگر شدت و ضعف صفات و آثار آن در خود و جامعه می باشد.

*** آنقدر علماء و بزرگان دین در مسیر انقلاب اخلاقی کتاب و رساله و جزوه نگاشته اند که واقعا برای اهل تحقیق شگفت آور است، زیرا عنایت قرآن و اهل بیت (علیه السلام) و نیز علماء بزرگ شیعه و سنی به این امر از یک سو و از سوی دیگر بی مبالاتی توده ی مردم به امور مهم اخلاقی و زیر بنائی زمینه ی فعالیت

ص: 21

همه جانبه و پیگیر روی مسائل اخلاقی را فراهم ساخته است.

با کمال تأسف اکثر کتب اخلاقی به عربی می باشد که برای عده ای بخصوص قابل بهره گیری بوده و عموم مردم فارسی زبان از آنها بی بهره و یا بسیار کم بهره اند.

از سوی دیگر بی توجهی به ارزشهای اخلاقی و انسانی یکی از اهداف مهم استعمارگران غرب و شرق می باشد، زیرا آنها خوب درک کرده اند وقتی فرهنگ و انسانیت انسانها را از آنان گرفتند به هدف خویش تا حد زیادی نائل آمده اند.

علاوه بر تابلوهائی که اسلام برای برخی از اعمال نصب کرده و در آنها گاهی فرمان رها کردن و گاهی امر به اجراء سریع داده است، فطرت و خویشتن انسان نیز فرامین الهی را امضاء می کند.

جهان دل

حال که ثمره خون هزاران پیر و جوان، زن و مرد، روحانی، دانشجو، حزب الهی و بسیجی و ارتشی مملکتمان این جمهوری اسلامی است بسیار بجاست همانگونه که انسانهای پلید را از مراکز مهم قدرت در مملکت به جوخه ی اعدام، و یا زندان سپردیم زیرا معتقد بوده و هستیم که وجود آنها در کشورمان پستی و پلیدی آفرین هستند، برای راهیابی به مسیر الله و رضای خدا، هدف شهداء انگیزه قیام ما و عامل مهم ایجاد حرکت در توده ها در مسیر قیام درونی خویش نیز همچنان سرسختانه بکوشیم

ص: 22

و تمام موانع و سدها را در هم شکنیم و تمام ارزشهای پوشالی و پوچی که استعمار برای مان ساخته و پرداخته است رها کرده و بسوی ارجهای الهی و اسلامی بشتابیم.

جا دارد همانگونه که با تمام عوامل خطرناک داخلی و خارجی کشور مبارزه کرده و خواهیم کرد با تمام عوامل بازدارنده در کشور دل خویش نیز نبرد کنیم و آنها را یکی پس از دیگری به زباله دان بسپاریم و در کوتاه مدت به صفات پسندیده و الهی خویش را مزین کنیم که این بزرگترین جهاد است.

اگر چند سال قبل تلویزیون را روشن می کردیم چهره های پلید، کثیف، قمارباز، بی دین، شرابخوار، جنایتکار را مشاهده می کردیم و قلبا اظهار تنفر از آنها داشتیم ولی حالا که به آن مینگریم قیافه ی نورانی و معنوی رهبر کبیر انقلاب با آن سخنان ارزنده ی انسان ساز و چهره های دیگر روحانی و غیرروحانی مسئولین مملکتی را نظاره گریم واقعا و قلبا مسروریم و نیز در و دیوار معنویت دیگری را بخود گرمفته است، چه نکوست که به قلب و اندیشه ی خود نیز مراجعه ای کرده و آن صفات غیر - انسانی از قبیل: دروغ، نفاق، غیبت، حسادت، غرور، خیانت و دهها روش دیگر را کنار گذارده و راستی، يك روئی، اتکای بنفس، تواضع، امانت داری و دهها صفت دیگر را جایگزینشان نمائیم.

شاید اگر این مرام و روش را برگزینیم تا حدی بتوانیم اهل بیت علیهم السلام و شهداء و... را از خود راضی کنیم در

غیراینصورت عذابی سخت در دنیا و آخرت برای مان پیش بینی شده است که در آن روزها عذرخواهی پذیرفته نیست (1) و عذاب و لعنت خدای متعال نیز برای ما خواهد بود.

*** گرچه اکثر ایام تبلیغی خدماتی اندک داشته ام اما در ایام ماه مبارک محرم سال 1402 بعلت کسالتی که داشتم موفق به این فریضه ی الهی نشدم لذا مصمم گشتم از این ایام ثمره ی خوبی که رضایت خدای عزیز و حضرت مهدی (عج) در آن باشد ببرم.

چند ماهی بود که از فرصت های کوتاه استفاده کرده و روایاتی را در زمینه ی مسائل اخلاقی گزیده بودم از این فرصت استفاده کرده و برخی آنها را انتخاب نموده و آیاتی نیز به آنها افزودم و حاصل تبلیغ رفتن ماه محرم که حدود يك ماه بود این کتاب شد.

آری آنقدر از این کار لذت معنوی می برم که قلبم و زبانم توان بیان آنرا ندارد زیرا شنیدن و مطالعه کلام خدا و اهل بیت (علیه السلام) بسیار شیرین است، شما نیز در ضمن مطالعه درك خواهید کرد.

مدارك كتاب

متجاوز از 50 جلد کتاب عربی که در حدود 20/000 صفحه می شود را مورد مطالعه قرار داده و حدود 1300 آیه و

ص: 24

1- - يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ وَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ (52 - غافر)

به امید آنکه اولاً توفیق اطاعت از اندیشه های قرآن و روایات را درك کرده و عامل باشیم و سپس گامی در مسیر نهضت و قیام ارزشمند اخلاقی امت خود برداشته باشیم.

چند تذکر:

1 - در نظر داشتیم که برای هر فصل از درسها توضیح و شرح بیشتری بنویسم که به عللی منصرف شدم. از جمله ی علتها این بود که خواستیم شما را فقط با همان کلام خدا و ائمه (علیه السلام) که از پاکیزگی و معنویت خاصی برخوردارند روبرو کنیم و با کلام بشر که شاید سراسر از معصیت و گناه باشد آمیخته نگردد اما چون مباحث انتخاب شده بسیار مهم و ارزنده است بجاست که از معنویت و روحانیت علماء عظیم الشان شهرستانها و روستاها استفاده کرده و از آنها بخواهید تا برایتان توضیح دهند و از اساتید محترم که در ارگانهای انقلابی، انجمن های اسلامی مراکز اداری و غیراداری و نیز معلمین دبیرستانها و دبستانها تقاضا داریم گرچه با عده ای اندك کلاسهای اخلاقی تشکیل دهند و این آیات و روایات و تحقیقات خویش را در این موضوعات عرضه کنند تا در این هدف الهی ما را یاری دهند و به هدف نهائی انقلاب اخلاقی دست یابیم.

2 - در انتخاب آیات و روایات سعی کردیم اولاً از تکرار در مفهوم جلوگیری کرده و نیز بسیار کوتاه و مفید باشد و بیشتر

هدفمان این بود که برادران و خواهران گرامی بتوانند آنها را به مرور حفظ کنند و ثمره‌ی عالیتری را برگیرند.

3 - گاهی در يك موضوع متجاوز از چندین روایت در يك كتاب موجود بود، ولی ما از هر كتاب در موضوعات معمولاً بیش از 3 روایت انتخاب نکردیم زیرا خواستیم برای سروران تقریباً معرفی برخی کتب که در این مسائل نگاشته شده است را نیز داشته باشیم.

4 - گزینش روایات و آیات معمولاً ابعاد آن صفات را بیانگر است و یا فوایدی از آنها مطرح می‌فرماید و یا اینکه آثار دنیوی و اخروی و نیز فردی و اجتماعی را روشن می‌سازد.

5 - برخی از روایات راجع به صفات نیک و یا زشت که مطرح شده است در اولین برخورد انسان گمان می‌کند با واقعیت سازگار نیست زیرا گاهی موافق با عقل ناقص ما نیست ولی با کمی مطالعه و بررسی مبانی اسلامی میتوان آنها را درك کرد و به واقعیت آنها پی برد.

6 - برای برخی از عزیزان که شاید دسترسی به اساتید نداشته باشند تا مطالب این کتاب برایشان روشن گردد و از توضیح و گسترش مطالب کاملاً بهره‌برند و از طرف این کتاب جنبه کلی و نیز فهرست مطالب را دارد لذا نیکوست از کتب اخلاقی فارسی که در زمینه این مسائل نگاشته شده است استفاده ببرند.

7 - البته موضوعات اخلاقی آنچه که از آیات و روایات

ص: 26

استفاده می شود بیش از 300 موضوع است ولی ما فقط برخی از آن صفات را برگزیدیم که احساس می کردیم نیاز بیشتری به تذکر و توضیح آن هست.

8 - البته برخی از روایات در چند کتاب آورده شده بود که ما به ذکر يك يا دو مدرک آن اکتفا کردیم.

در پایان ضمن سپاسگزاری از خدای متعال که چنین نعمتی را لطف فرمود امید است توفیق عمل به مضامین این دروس را اولاً به حقیر بعد هم به شما سروران عنایت فرماید.

ضمناً از تذکرات و راهنمایی های اساسی و مفید استاد مصطفی زمانی در رابطه با این اثر سپاسگزاریم.

از اندیشمندان و خوانندگان محترم تقاضا داریم از اشکالات و انتقادات ناچیز چشم پوشی کرده و نکات مهم و اساسی را یادآوری فرمایند، از این لطفشان قبلاً سپاسگزاریم.

1402 / محرم الحرام / 18 / برابر با 61/8/18

محمد حسین حقجو (ولیعهدی) - حوزه علمیه قم

قم: صندوق پستی 307

ص: 27

مراقبت: خودنگری برای خدانگری

1 - ... ما يُلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ...

(آیه 18 سوره ق)

هرسخنی که از دهان بیرون آید نگهبانی آماده (حفظ و ضبط چگونگی آن سخن) خواهد بود.

2 - إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا... (آیه 1 سوره نساء)

خدا نگهبان اعمال شماست...

3 - وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا.

(آیه 52 سوره احزاب)

خدای متعال نگهبان (اعمال خیر و نیک) هر موجودی است.

4 - أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى. (آیه 14 سوره علق)

نگر نمی دانی خداوند عزیز می بیند و آگاه است.

5 - يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ.

5 - يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ.

(آیه 6 سوره مجادله)

روز قیامت خدای متعال همه را زنده می کند و به کارهایی که انجام داده اند آنانرا باخبر می سازد، خدا آمار گرفته، مردم فراموش کرده اند، خدا بر هر کاری قدرت دارد.

6 - يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالُهُمْ

(آیه 4 سوره زلزال)

روز قیامت مردم دسته، دسته وارد صحرای محشر می شوند تا اعمال خود را ببینند.

7 - اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ.

(آیه 235 سوره بقره)

توجه داشته باشید که خدای متعال از افکار شما هم آگاه است، از او بترسید.

8 - يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا.

(آیه 30 سوره آل عمران)

روز قیامت هر فردی آنچه کار خوب و بد انجام داده، در برابر خود می بیند، آرزو می کند که بین او و اعمالش فاصله ای طولانی باشد (زیرا اعمال بدش که او را عذاب و رنج می دهند و از اعمال نیکش هم بخاطر کامل و مخلص نبودن آنها آزرده

ص: 28

9 - قَالَ الْكَازِمُ (عليه السلام): حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسِبُوا وَزِنُوا أَعْمَالَكُمْ بِمِيزَانِ الْحَيَاءِ قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا.

(مصباح الشريعة ص 86)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: قبل از اینکه بازخواست شوید (در قیامت و گاهی نیز در دنیا) خودتان (اعمالتان) را بازرسی کنید و اعمال خود را قبل از اینکه بسنجید با میزان حیاء (در برابر عظمت خدا و نیاز خود) بسنجید.

10 - قَالَ الْكَازِمُ (عليه السلام): لَيْسَ مِمَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ؟ فَإِنْ عَمِلَ حَسَنَةً اسْتَرَادَ اللَّهُ وَ إِنْ عَمِلَ سَيِّئَةً اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهَا وَ تَابَ إِلَيْهِ. (الحقائق ص 303)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: کسی که حساب اعمال خود را نرسد از ما شیعیان نیست، اگر کار خوب کرده توفیق انجام بیشتر از خداوند بخواهد و اگر کار بد و زشتی انجام داده از خداوند درخواست آمرزش کند و توبه نماید.

11 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): طُوبَى لِعَبْدٍ جَاهَدَ فِي اللَّهِ نَفْسَهُ وَ هَوَاهُ وَ مَنْ هَزَمَ جُنْدَ هَوَاهُ ظَفَرَ بِرِضَا اللَّهِ وَ مَنْ جَاوَزَ عَقْلَهُ نَفْسَهُ الْأَمَارَةَ بِالسُّوءِ بِالْجَهْدِ وَ الْإِسْتِكَانَةَ وَ الْخُضُوعَ سِبَاطِ خِدْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى فَقَدْ

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خوشا بحال بنده ای که در راه خدا با نفس و هوای آن مبارزه کند، کسی که لشکر هوای نفس خود را شکست دهد رضایت خدا را کسب کرده و کسی که عقلش بر نفس اماره از طریق کوشش، تسلیم خدا بودن و تواضع نمودن در مسیر خدمات الهی قرار گرفت به امتیاز بزرگی دست یافته است.

12 - قَالَ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ (عليه السلام): فَحَاسِبِ نَفْسَكَ لِتَنْفِسِكَ غَيْرَهَا مِنَ الْاِنْفُسِ لَهَا حَسِيبٌ غَيْرُكَ. (نهج البلاغه صبحی صالح خطبه 222)

رهبر مؤمنین علی (علیه السلام) فرمود: خودت حساب اعمال خویش را داشته باش، زیرا حساب دیگران با دیگری است.

13 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الدُّنْيَا حَلَالُهَا حِسَابٌ وَ حَرَامُهَا عِقَابٌ وَ اِنِّي لَكُمْ بِالرَّوْحِ وَ لَمَّا تَأَسَّوْا بِسُنَّةِ نَبِيِّكُمْ. (اصول کافی ج 2 ص 459)

امام علی (علیه السلام) فرمود: حلال (مال و مقام و شهرت و...) دنیا حساب دارد و حرام از آنها نیز کیفر، چرا به آسایش معنوی پناه نمی برید و چرا راه پیامبران را ادامه نمی دهید؟

14 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ رَعَى قَلْبَهُ عَنِ الْغَفْلَةِ وَ نَفْسَهُ عَنِ الشَّهْوَةِ وَ عَقْلَهُ عَنِ الْجَهْلِ فَقَدْ دَخَلَ

دیوانِ الْمُتَّبِعِينَ ثُمَّ مَنْ رَعَى عِلْمَهُ عَنِ الْهَوَى وَ دِينَهُ عَنِ الْحَرَامِ فَهُوَ مِنْ جُمْلَةِ الصَّالِحِينَ. (صمباح الشریعه ص 23)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که از غفلت قلب و شهوت نفس و رکود فکر پرهیز کند نامش در لیست بیداران ثبت می گردد، پس کسی که از رخنه هوای نفس در علم، بدعت در دین و نفوذ حرام در مال خویش مراقبت کند در ردیف نیکوکاران محسوب می گردد.

15 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله):... فَإِنِّي أَوْصَيْتُكَ إِذَا أَنْتَ هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَتَدَبَّرَ عَاقِبَتَهُ فَإِنَّ يَأْكُ رَشْدًا فَأَمِضْهُ وَإِنْ يَأْكُ غَيًّا فَانْتَهَ عَنْهُ فَهَذِهِ الْوَصِيَّةُ مِنَ مُحَاسَبَةِ النَّفْسِ بَلْ هِيَ رَأْسُهَا. (الحقائق ص 303)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: به تو سفارش می کنم وقتی تصمیم به کاری گرفتی، عاقبت آنرا در نظر بگیر، اگر عاقلانه است آنرا تعقیب کن و اگر عاقلانه نیست از آن پرهیز کن، این سفارش درباره «محاسبه نفس» بلکه ریشه آن است.

16 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ دَامَتْ حَسْرَاتُهُ وَ طَالَتْ فِي عَرَصَاتِ الْقِيَامَةِ وَ قَفَاتُهُ وَ قَادَتْهُ إِلَى الْخِزْيِ سَيِّئَاتُهُ. (جامع السعادات جلد 3 ص 91)

ص: 31

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که حساب اعمال خود را نرسد، حسرتش بی پایان است و در صحرای محشر باید زیاد بایستد (تا به اعمالش رسیدگی ابتدائی شود) و گناهانش او را (در دنیا) به انحراف می افکند.

17 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ لِلْعَاقِلِ أَرْبَعُ سَاعَاتٍ: سَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ وَ سَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ وَ سَاعَةٌ يَتَّفَكَّرُ فِي صُنْعِ اللَّهِ وَ سَاعَةٌ لِلْمَطْعَمِ وَ الْمَشْرَبِ. (اخلاق شبر ص 284)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: سزاوار است که عاقل شبانه روز خود را به چهار ساعت تقسیم کند: در يك بخش آن با خدا مناجات کند، يك بخش حساب اعمال خویش را برسد، يك بخش در قدرت خدا فکر کند و يك بخش را هم برای (تهیه و مصرف و جوانب جسمی) خوراک و نوشیدنی بگذارد.

18 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله):... فَمَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ قَبْلَ أَنْ تُحَاسِبَ وَ طَالَبَهَا فِي الْأَنْفَاسِ وَ الْحَرَكَاتِ وَ حَاسِبَهَا فِي الْخَطَرَاتِ وَ اللَّحْظَاتِ وَ وَزْنَ بِمِيزَانِ الشَّرْعِ أَعْمَالَهُ وَ أَقْوَالَهُ خَفَّ فِي الْقِيَامَةِ حَسَابُهُ وَ حَضَرَ عِنْدَ السُّؤَالِ جَوَابُهُ وَ حَسُنَ مَنْقَلَبُهُ وَ مَابَهُ.

(جامع السعادات ج 3 ص 91)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود:... کسی که خود را قبل از حساب

خداوند بررسی کند، نفس هائی که کشیده، کارهائی که انجام داده و در کارهائی که ممنوع و نگاه کردن ها دقت کند و با میزان شرع کارها و گفتار خود را منطبق کند، در قیامت حسابش آسان و پاسخ وی در موقع سؤال آماه خواهد بود، جایگاه جدید و محل سکونتش هم زیبا خواهد بود.

19 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): ... إِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابٌ وَلَا حَسَابٌ وَلَا عَمَلٌ. (نهج البلاغه صبحی صالح خطبه 42)

امام علی (علیه السلام) فرمود: ... امروز موقع عمل است و حساب نیست و فردا حساب است و عمل نخواهد بود.

20 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لَا يُصَغَّرُ مَا يَنْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَصْغُرُ مَا يَصْدُرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَكُونُوا فِي مَا اخْبَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كَمَنْ عَايَنَ. (مرتبة عين اليقين)

(اصول کافی ج 2 ص 456)

امام علی (علیه السلام) فرمود: چیزی که روز قیامت مفید باشد کوچک نیست و آنچه را که روز قیامت زیان می رساند کوچک شمارید، اگر این روش را ادامه دهید درباره آنچه خدا خبرش را داده است مثل کسی خواهید بود که آنرا با چشم دیده است.

ص: 33

21 - إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ.

(آیه 28 سوره فاطر)

فقط علماء هستند که از میان بندگان خدا از خداوند میترسند.

22 - يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ (آیه 11 سوره مجادله)

خدای متعال درجات مؤمنین و کسانی که علم (توأم با عمل) دارند افزایش می دهد.

23 - قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ. (آیه 9 سوره زمر)

ای پیامبر (صلی الله علیه و آله) بپرس: آن کسانی که علم آموخته اند با نادانان مساوی هستند؟

ص: 34

1- برای تحقیق بیشتر می توانید به لفظ علم - شعر - عقل و... در قرآن مراجعه فرمائید که متجاوز از 500 مورد در قرآن بدان اشاره شده است.

24 - وَ الزَّاسِحُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا. (آیه 7 سوره آل عمران)

کسانیکه در علم عمیق هستند می گویند به تمام مطالب و فرامین خداوند متعال ایمان داریم و همه از طرف خدا نازل گردیده است.

25 - وَ لِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ... (آیه 54 سوره حج)

و کسانیکه علم آموختند باید بدانند که قرآن حق است و از طرف خدای تو آمده و به آن ایمان بیاورند.

26 - وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ. (آیه 80 سوره قصص)

دانشمندانی که علم آموخته بودند (مثل موسی) به مردم می گفتند: (در برابر مال قارون) ثواب و بهره خداوند بهتر است.

27 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): عَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ أَلْفَ عَابِدٍ.

(الحقائق ص 6 و كشف الغمه ج 2 ص 344)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: دانشمندی که از علم وی نفع به جامعه برسد بهتر از هفتاد هزار عابد ارزش دارد.

28 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ ارْحَمْ خُلَفَائِي، قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ: وَمَنْ خُلَفَاؤُكَ؟ قَالَ: الَّذِينَ يَأْتُونَ

ص: 35

مِنْ بَعْدِي وَ يَرُؤُونَ حَدِيثِي وَ سُنَّتِي. (الحقائق ص 6)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: بار خدایا جانشینانم را پیامرزا!

عرض کردند: یا رسول الله (صلی الله علیه و آله) جانشینان شما چه کسانی هستند؟

حضرت فرمود: کسانی که پس از من می آیند و حدیث و روایت و سخنان مرا نقل می کنند.

29 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): عَلَيْكُمْ بِالتَّقْوَى فِي دِينِ اللَّهِ وَ لَا تَكُونُوا اَعْرَابًا فَإِنَّهُ مَنْ لَمْ يَتَّقَهُ فِي دِينِ اللَّهِ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَمْ يُزَكِّ لَهُ عَمَلًا (الحقائق ص 14)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: لازم است شما در دین خدا دانشمند گردید و بیابانی نباشید، زیرا کسی که در دین خدا دانشمند نباشد، خدا روز قیامت به او اعتنا نمی کند و عمل وی هم چندان نیکو نخواهد بود.

30 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): الْعُلَمَاءُ رَجُلَانِ: رَجُلَانِ رَجُلٌ عَالِمٌ اخَذَ بِعِلْمِهِ فَهَذَا نَاجٍ وَ عَالِمٌ تَارَكَ لِعِلْمِهِ فَهَذَا هَالِكٌ... (الحقائق ص 26)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: دانشمندان دو دسته هستند:

یکدسته به علم خود عمل می کنند که رستگار خواهند بود و دسته دیگر به علم خود عمل نمی کنند که هلاک می گردند.

31 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِيُبَاهِيَ بِهِ

ص: 36

الْعُلَمَاءُ أَوْ يَمَارِي بِهِ السُّفَهَاءُ أَوْ يُصْرَفُ بِهِ وُجُوهُ النَّاسِ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ. (الحقائق ص 27)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی کسی را برای فخر فروشی به دانشمند علم بیاموزد و یا با نادانان ستیر کند و یا در برابر افکار عمومی قرار گیرد، جایگاهش از آتش پر خواهد شد.

32 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): إِنَّ أَهْلَ النَّارِ لَيَتَأَذُونَ مِنْ رِيحٍ؟ الْعَالِمِ التَّارِكِ لِعِلْمِهِ. (الحقائق ص 26)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: دوزخیان از بوی تعفن دانشمندی که به علم خود عمل نکرده رنج می برند.

33 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): الْعَالِمُ بَيْنَ الْجُهَالِ كَالْحَيِّ بَيْنَ الْأَمْوَاتِ. (ارشاد القلوب ص 165)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: دانشمندی که میان نادانان گرفتار آید مثل زنده ای است که میان مردگان باشد.

34 قَالَ الْحَسَنُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ.

(کشف الغمه ج 3 ص 201)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: خوب سؤال کردن نصف علم و دانش است.

35 - قَالَ الْبَاقِرُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): وَاللَّهِ لَمُوتُ عَالِمٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ مَوْتِ سَبْعِينَ عَبْدًا. (کشف الغمه ج 2 ص 344)

ص: 37

امام باقر (علیه السلام) فرمودند: بخدا سوگند يك عالم که بمیرد برای ابلیس بهتر از مرگ هفتاد عابد است.

36 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْعِلْمُ ثَلَاثَةٌ: آيَةٌ مُحْكَمَةٌ وَفَرِيضَةٌ عَادِلَةٌ وَسُنَّةٌ قَائِمَةٌ (تحف العقول ص 239)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: علم سه بخش است: علامتهای محکم خداشناسی، واجبی که عادلانه و استجابی که دوام دارد.

37 - قَالَ الرِّضَا (عليه السلام): طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فَاطْلُبُوا الْعِلْمَ فِي مَظَانِهِ وَاقْتَبِسُوهُ مِنْ أَهْلِهِ... (جامع السعادات ج 1 ص 105)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: علم آموزی برای هر مسلمانی واجب است بنابراین از طریقی که احتمال دهی آنرا بیاموز و از اهلس بهره بگیر.

38 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): النَّاسُ اثْنَانِ عَالِمٌ وَ مُتَعَلِّمٌ وَ سَائِرُ النَّاسِ، هَمَجٌ وَ أَلْهَمَجُ فِي النَّارِ.

(خصال صدوق ج 1 ص 39)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مردم دو دسته اند دانشمند و دانش آموز، کسانی که در این دو دسته نباشند احمق اند و احمق خوراك جهنم خواهد بود.

39 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يوزنُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ مَعَ الشَّهَدَاءِ فَيَرْجَحُ مِدَادُ

ص: 38

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: روز قیامت جوهری را که از سر قلم علماء بیرون آمده با خون شهداء وزن می کنند جوهر قلم دانشمندان بر خون شهداء افزایش پیدا می کند.

40 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةً وَزَكَاةُ الْعِلْمِ أَنْ يُعَلِّمَهُ أَهْلَهُ. (تحف العقول ص 269)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: هر چیزی زکاتی دارد و زکاة علم آموزش آنست به افرادی که لایق و شایستگی آنرا داشته باشند.

41 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ احْتَقَرَ صَاحِبَ الْعِلْمِ فَقَدْ احْتَقَرَنِي وَ مَنْ احْتَقَرَنِي فَهُوَ كَافِرٌ

(ارشاد القلوب ص 165)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که دانشمند را حقیر شمارد مرا کوچک شمرد و کسی که مرا کوچک شمارد کافر است.

42 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): يَا كَمِيلُ الْعِلْمِ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ: الْعِلْمُ يُحْرِسُكَ وَأَنْتَ تُحْرَسُ الْمَالُ...

(کلمات قصار نهج البلاغه شماره 147)

امام علی (علیه السلام) فرمود: ای کمیل دانش از مال بهتر است زیرا که علم ترا نگهداری (از انحراف و گمراهی) می کند در صورتیکه برای بقای مال تو باید مقدمات نگهداری آنرا فراهم آوری.

جهل و نادانی

جهل و نادانی (1)

43 - قُلْ أَغْفِرِ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ.

(سوره زمر آیه 64)

ای پیامبر بگو: آیا شما نادانان دستور می دهید من (که پیامبر خدا هستم) غیر از خدا را پرستم؟

44 - خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ. (سوره اعراف آیه 199)

عفورا پیشه خود ساز! امر بمعروف کن و از نادانان کناره گیری نما.

45 - وَ حَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا.

(سوره احزاب آیه 72)

ص: 40

1- - در مورد بررسی این موضوع عمیقاً از نظر قرآن کریم می توانید به لفظ جهل، لا- يشعرون، لا يعقلون و لا يعلمون و... مراجعه فرمائید که متجاوز از 150 آیه می باشد و در آنها ابعاد جهل و آثار آنرا کاملاً می توان پی ببرید.

بار امانت را انسان بدوش گرفت، زیرا او ستمگر و نادان است.

46 - وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ. (سوره انعام آیه 35)

و اگر خدا می خواست اینان را در طریق هدایت قرار می داد (ناراحت مباش) و از نادانان مباش.

47 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): ... لا - غِنَى اكْبَرُ مِنَ الْعَقْلِ وَ لَا فَقْرٌ مِثْلَ الْجَهْلِ وَ لَا وَحْشَةٌ اشَدُّ مِنَ الْعُجْبِ وَ لَا عَيْشٌ اَلَدُّ مِنَ حُسْنِ الْخُلُقِ. (كشف الغمه ج 2 ص 198)

امام حسن (عليه السلام) فرمود: ثروتی بالاتر از عقل نیست، فقری مانند نادانی نیست، وحشتی بدتر از خودخواهی نمی باشد و هیچ لذتی بهتر از خوش خلقی نیست.

48 - قَالَ الرِّضَا (عليه السلام): صَدِيقُ كُلِّ امْرِئٍ عَقْلُهُ وَ عَدُوُّهُ جَهْلُهُ. (تحف العقول ص 326)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: دوست هر شخصی (برای رسیدن به کمال) عقل اوست و دشمن او جهل وی است

49 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لا فَقْرَ اشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ وَ لا مَالَ اعْوَنُ مِنَ الْعَقْلِ وَ لا عِبَادَةَ مِثْلَ التَّفَكُّرِ ...

(مکارم الاخلاق ص 444)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: فقری بدتر از جهل و مالی

مفیدتر از عقل و عبادتی بهتر از فکر نیست.

50 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): لَا تَرَى الْجَاهِلَ إِلَّا مُفْرِطاً أَوْ مُفْرِطاً. (نهج البلاغه صبحی صالح ص 479)

امام علی (علیه السلام): جاهل را همیشه در تندروان و یا سست عنصرات می بینی.

51 - قَالَ الْهَادِي (عليه السلام): الْجَهْلُ وَالْبُخْلُ إِذْمُ الْأَخْلَاقِ. (سير الائمة ج 4 ص 181)

امام هادی (علیه السلام) فرمود: نادانی و بخل از بدترین صفات است.

52 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ كَانَ عَاقِلًا حَتَّمُ لَهُ بِالْجَنَّةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. (ثواب الاعمال ص 29)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که عاقل باشد انشاء الله پایان زندگیش بهشت خواهد بود.

53 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لِلْجَنَّةِ مِائَةٌ دَرَجَةٍ، تِسْعَةٌ وَ تِسْعُونَ مِنْهَا لِأَهْلِ الْعَقْلِ وَ وَاحِدَةٌ لِسَائِرِ النَّاسِ.

(مواعظ العددیه ص 68)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: در بهشت صد درجه وجود دارد، 99 درجه از عاقلان و یک درجه از دیگران است.

54 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ. (تحف العقول ص 326)

ص: 42

امام رضا (علیه السلام) فرمود: محبت به مردم بیانگر نصف عقل است.

55 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مَنْ كَانَ عَاقِلًا كَانَ لَهُ دِينٌ وَمَنْ كَانَ لَهُ دِينٌ دَخَلَ الْجَنَّةَ. (ثواب الاعمال ص 29)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که عقل داشته باشد دیندار است و کسی که دین داشته باشد به بهشت می رود.

56 - قَالَ الْعَسْكَرِيُّ (علیه السلام): مِنَ الْجَهْلِ الضَّحْكُ مِنْ غَيْرِ عُجْبٍ. (تحف العقول ص 362)

امام عسکری (صلی الله علیه و آله) فرمود: نشانه نادانی در این است که بدون جهت انسان بخندد.

57 - امام علی (علیه السلام): لَا عُدَّةَ أَنْفَعُ مِنَ الْعُقْلِ وَلَا عَدُوٌّ أَضْرُّ مِنَ الْجَهْلِ. (الارشاد ص 160)

امام علی (علیه السلام) میفرماید: ثروتی ارزشمندتر از هنگام حاکمیت عقل نیست و دشمنی مضرتر از ناآگاهی نیست.

ص: 43

زبان: آلت اکثر گناهان

زبان: آلت اکثر گناهان(1)

58 - وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي...

(سوره طه آیه 28)

موسی از خدا خواست: زبانم را گویا کن تا مردم حرف مرا درک کنند.

59 - مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ.

(سوره ق آیه 18)

هرسخنی که از دهان خارج میگردد در کنارش نگهبانی آماده می باشد (تا آنرا ثبت کند)

60 - إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا. (سوره نساء آیه 1)

حتما خداوند متعال مراقب اعمال (نیک و زشت) شماست.

ص: 44

1- - برای تبیین آثار سوء و نیک زبان و راه مبارزه با ثمرات پلید و حرکت به سوی سعادت از طریق زبان می توانید به کتب اخلاق شبر و جامع السعادات و الحقائق و معراج السعادة و... بخش زبان (لسان) مراجعه فرمائید.

61 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): نَجَاةُ الْمُؤْمِنِ فِي حِفْظِ لِسَانِهِ. (ثواب الاعمال ص 217)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: نجات مؤمن در کنترل زبان اوست.

62 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ صَدَقَ لِسَانَهُ زَكَّى عَمَلَهُ

(کشف الغمه ج 2 ص 120 و سیر الائمة ج 4 ص 23)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که راستگو باشد عملش (مصون مانده و به او کمال می بخشد) خوب انجام میگردد.

63 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): هَلْ يَكُفُّ النَّاسَ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ السِّنِّهِمْ. (اخلاق شبر ص 129)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: مگر محصول زبان نیست که مردم را بسقوط (دنیا و آخرت) میکشاند؟!

64 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): كُونُوا دُعَاءَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ بغيرِ السِّنِّتِكُمْ (اخلاق شبر ص 280)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: مردم را بدون زبان (با عمل خودتان) به کارهای خیر دعوت کنید.

65 - قَالَ الْكَاظِمُ (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ قَلِيلُ الْكَلَامِ، كَثِيرُ الْعَمَلِ وَ الْمُنَافِقُ كَثِيرُ قَلِيلُ الْعَمَلِ.

(تحف العقول ص 293)

امام کاظم (عليه السلام) فرمود: فرمود: مؤمن کم حرف، عمل او زیاد است و منافق پر حرف است و کم کار.

ص: 45

66 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): شَرُّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُكْرِمُونَ اتِّقَاءَ شَرِّهِمْ.

(جامع السعادات ج 1 ص 277)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: بدترین مردم در نظر خداوند متعال در روز قیامت، کسانی هستند که برای پرهیز از شر (زبان و عملتان) مردم به ایشان احترام گذارند.

67 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَا عَمَلَ مَنْ لَمْ يَحْفَظْ لِسَانَهُ. (مكارم الاخلاق ص 467)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که زبانش را کنترل نکند عملش به او ثمرات معنوی نمی بخشد.

68 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): اللِّسَانُ سَبْعُ أَنْ خَلَّى عَنْهُ عَقْرَهُ. (نهج البلاغه حکمت 60)

امام علی (عليه السلام) فرمود: زبان درنده ای است که او را رها کردی (ایمان و کمال ترا) می درد.

69 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): مَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ. (ثواب الاعمال ص 287)

امام علی (عليه السلام) فرمود کسی که زبانش را حفظ کند، خدا عیب او را می پوشاند.

70 - قَالَ الْجَوَادُ (عليه السلام): مَنْ اصْغَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ، فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ عَنِ اللَّهِ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ وَإِنْ كَانَ

الناطقُ يَنْطِقُ عَنِ لِسَانِ ابْلِيسَ ...

(تحف العقول ص 336)

امام جواد (علیه السلام) فرمود: کسی که به گوینده ای گوش فرا دهد، او را پرستش کرده. اگر گویند از خدا و دستورات خدا سخن می گوید خدا را عبادت کرده و اگر از زبان شیطان سخن میگوید (سخنان بی فایده و گناه و معصیت) ابلیس را پرستش کرده است.

71 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ خَافَ النَّاسَ لِسَانَهُ فَهُوَ فِي النَّارِ. (جامع السعادت ج 1 ص 278)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که مردم از زبانش بترسند، در آتش جهنم خواهد بود.

72 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَقُّ بِطَوْلِ السَّجْنِ مِنَ اللِّسَانِ. (مكارم الاخلاق ص 467)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: چیزی سزاوارتر از زبان برای تداوم زندانش نیست (زبان اگر در زندان سکوت باشد مفید است).

73 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 480)

امام علی (علیه السلام) فرمود: وقتی عقل کامل بود انسان کم حرف می گردد.

74 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): الْمُسْلِمُ الَّذِي يَسْلِمُ

ص: 47

الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَ يَدِهِ، لَيْسَ مِنْنا مَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارَهُ بِوَأَيْقِهِ. (عيون الاخبار ج 2 ص 24)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: مسلمان کسی است که مسلمانان از زبان و دست او در امان باشند، کسی که همسایه اش از دستش راحت نباشد از شیعیان ما نیست.

75 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): لَا يُسَلِّمُ أَحَدٌ مِنْ الذُّنُوبِ حَتَّى يُخْزِنَ لِسَانَهُ. (تحف العقول ص 218)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: هیچ فردی از گناه در امان نیست مگر اینکه زبانش را در گنجینه سکوت قرار دهد.

76 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لَا تَقْبَلْ مَا لَا تَعْلَمُ بَلْ لَا تَقْبَلْ كُلَّ مَا تَعْلَمُ فَإِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيَّ جَوَارِحَكَ كُلَّهَا فَرَأَيْتُ يُحْتَجَّ بِهَا عَلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 544)

امام علی (عليه السلام) فرمود: آنچه را یقین نمی دانی نگو بلکه هرچه را میدانی تمامش را نگو، زیرا خدا بر تمام اعضای بدن تکالیفی مقرر فرموده که روز قیامت از آن بازجوئی می کند.

77 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْمُسْلِمُ مَنْ سَلَّمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ يَدِهِ وَ لِسَانِهِ (جامع السعادات ج 1 ص 165)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: مسلمان کسی است که مسلمانان از دست و زبانش در امان باشند.

سکوت: زمینه ساز حکمت

سکوت: زمینه ساز حکمت (1)

78 - مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ.

(سوره ق آیه 18)

هرسخنی از دهان انسان بیرون آید نگهبانی آماده برای ثبت در کنار آن وجود دارد.

79 - إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا.

(سوره نساء آیه 1)

بدون تردید خدا نگهبان و مراقب (اعمال نیک و زشت) شماست.

80 - إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ. (سوره فجر آیه 14)

بدون تردید خدای تو در کمینگاه است.

81 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ صَمَّتْ نَجَا.

(حقائق ص 65، اخلاق شبر ص 129، ارشاد القلوب ص 103)

ص: 49

1- - توضیحات بیشتر را می توانید از کتب جامع السعادات، اخلاق شبر، الحقائق و معراج السعادة و قلب سلیم سود جوئید.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که ساکت باشد نجات می یابد.

82 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ النَّوْمَ رَاحَةٌ لِلْبَدَنِ وَ النَّطْقُ رَاحَةٌ لِلرُّوحِ وَ السُّكُوتُ رَاحَةٌ لِلْعَقْلِ.

(حقائق ص 66)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خواب آسایش بدن است، سخن گفتن آسایش روح است و سکوت آسایش عقل است.

83 - سئلَ السَّجَّادُ (عليه السلام) عَنِ الْكَلَامِ وَ السُّكُوتِ أَيُّهُمَا أَفْضَلُ؟

فَقَالَ (عليه السلام): لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا آفَاتٌ فَإِذَا سَلِمَا مِنَ الْآفَاتِ فَالْكَلَامُ أَفْضَلُ مِنَ السُّكُوتِ (حقائق ص 66)

از امام سجاد (علیه السلام) سؤال شد سخن گفتن بهتر است یا سکوت؟

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: هم سخن گفتن و هم سکوت کردن آفت دارند وقتی از آفات آنها در امان ماندند گفتن بهتر از سکوت است.

84 - قَالَ الرَّسُولُ (صلی الله علیه و آله): طُوبَى لِمَنْ أَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ لِسَانِهِ وَ مَنْ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ.

(حقائق ص 67)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خوشا بحال کسیکه از زیادگوئی

ص: 50

پرهیز کند و زیادی مال خود را در راه خدا بدهد.

85 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): لَا يَزَالُ الرَّجُلُ الْمُسْلِمَ سَالِمًا مَا دَامَ سَاكِتًا فَإِذَا تَكَلَّمَ كَتَبَ مُحْسِنًا أَوْ مُسِيئًا.

(ارشاد القلوب ص 102)

امام علی (علیه السلام) فرمود: انسان همیشه تا ساکت است سالم می باشد آنگاه که حرف زد نیکوکار یا گناهگار می شود.

86 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): أَحْفَظْ لِسَانَكَ تُعِزُّ وَ لَا تُمَكِّنَ الشَّيْطَانَ مِنْ قِيَادِكَ فَتُذَلَّ. (ارشاد القلوب ص 103)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: زبانت را حفظ کن تا سرفراز باشی و زمینه سلطه شیطان را برای خود مهیا مکن که ذلیل می شوی.

87 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): إِنَّ الصُّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ، إِنَّ الصُّمْتَ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ أَنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ. (كشف الغمه ج 3 ص 83)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: سکوت از درهای حکمت است، محبت را جذب می کند و راهنمای هر کار خیری است.

88 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ الصُّمْتَ مِرَاةُ الْحِكْمَةِ. (ارشاد القلوب ص 104)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: سکوت آئینه حکمت است.

89 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا وَلْيَصْمُتْ. (اخلاق شبر ص 129)

ص: 51

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که ایمان به خدا و روز قیامت دارد پس باید حرف نیکو بزند و سکوت را برگزیند.

90 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا تَكَلَّمَ خَيْرًا فَغَنِمَ أَوْ سَكَتَ مِنْ سُوءٍ فَسَلِمَ.

(جامع السعادات ج 2 ص 265)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدا رحمت کند بنده ای را که حرف خوب بزند و سود ببرد یا از بد کناره گیری نماید و سالم بماند.

91 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنَ الصُّمْتِ وَالْمَشْيِ إِلَى بَيْتِهِ (خصال صدوق ص 35)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: بهترین راه عبادت خدا سکوت و رفتن بسوی خانه خداست.

92 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لَا خَيْرَ فِي الصُّمْتِ عَنِ الْحُكْمِ كَمَا أَنَّهُ لَا خَيْرَ فِي الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 502)

امام علی (علیه السلام) فرمود: سکوت با وجود درک و عقل مفید نیست، همانطوری که حرف زدن از روی نادانی فائده ندارد.

93 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): ... لَا يَعْرِفُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَحْزُنَ مِنْ لِسَانِهِ. (اصول کافی ج 2 ص 114)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: وقتی بنده خدا حقیقت ایمان

ص: 52

را درك كند كه زبانش را كنترول كند.

94 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): الْمِزَاحُ يَا كُلُّ الْهَيْبَةِ وَقَدْ أَكْثَرَ مِنَ الْهَيْبَةِ الصَّامِتُ. (مجالس السنيه ج 2 ص 349)

امام حسن (عليه السلام) فرمود: شوخی وقار و عظمت انسان را میبرد و هیبت کسی که ساکت باشد زیاد است.

95 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَحْفَظْ لِسَانَكَ وَ يَحْكُ وَ هَلْ يَكُتِبُ النَّاسَ عَلَى مَنَاحِرِهِمْ فِي النَّارِ إِلَّا حَصَائِدُ السِّتِّهِمْ. (اصول كافي ج 2 ص 115)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: وای بحالت زبانت را حفظ کن مگر غیر از محصول زبانها مردم را نابود کرده است!؟

96 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): لَا يَزَالُ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يُكْتَبُ مُحْسِنًا مَا مَادَامَ سَاكِتًا فَإِذَا تَكَلَّمَ كُتِبَ مُحْسِنًا أَوْ مُسِيئًا. (اصول كافي ج 2 ص 116)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: تا زمانی که مؤمن ساکت است (از این نظر) در ردیف نیکوکاران ثبت است، موقعی که سخن گفت در زمره نیکوکاران یا گناهکاران قرار می گیرد.

97 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): نَجَاةُ الْمُؤْمِنِ حِفْظُ لِسَانِهِ. (جامع السعادات ج 3 ص 266)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: راه نجات مؤمن حفظ زبان است.

ص: 53

98 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الصَّبْرُ وَالصُّمْتُ وَانْتِظَارُ الْفَرَجِ. (الارشاد ص 159)

امام علی (علیه السلام) فرمود: برترین بندگی بردباری، سکوت (بجا) و در انتظار قیام جهانی حضرت مهدی (عج) بودن است.

ص: 54

غیبت: مرده خواری

99 - لَا يَغْتَابُ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ (سوره حجرات آیه 12)

غیبت یکدیگر را نکنید آیا دست دارید گوشت مرده برادر دینی خود را بخورید؟ خوشتان نمی آید.

100 - لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ. (سوره نساء آیه 148)

خدا حرف بد علیه دیگران را فقط از کسی که مظلوم واقع شده (نسبت به ظالم خود) می پذیرد.

101 - وَيَلُّ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٌ. (سوره همزه آیه 1)

وای بحال کسی که از دیگران بدگوئی کند و یا کسی را سرزنش و مسخره نماید.

102 - وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا.

(سوره احزاب آیه 58)

کسی که مرد وزن مؤمن را بدون جهت آزار دهد، بهتان و گناه بزرگی انجام داده است.

103 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ مِنَ الْغَيْبَةِ أَنْ تَقُولَ فِي أَخِيكَ مَا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ. (معانی الاخبار ص 184)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: یکی از غیبت ها این است که درباره برادر دینی خودت موضوعی را بیان کنی که خدا آنرا پوشانده است.

104 - قَالَ السَّجَّادُ (عليه السلام) أَيَّاكَ وَالْغَيْبَةَ فَأَنَّهَا أَدَامُ كِلَابِ النَّارِ. (كشف الغمه ج 2 ص 320)

امام سجاد (عليه السلام) فرمود: از غیبت پرهیز کن، زیرا غیبت قاتق سگهای آتش است.

105 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مِنَ الْغَيْبَةِ أَنْ تَقُولَ فِي أَخِيكَ مَا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ. (تحف العقول ص 218)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: غیبت این است که درباره برادر یا خواهر دینی خود مطلبی را بگوئی که خدا آنرا پنهان داشته است.

106 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ أَعْتَابَ إِخَاهُ الْمُؤْمِنَ مِنْ غَيْرِ تَرَةٍ بَيْنَهُمَا فَهُوَ شَرِيكُ شَيْطَانٍ.

(جامع السعادات ج 2 ص 435)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که از برادر و خواهر مؤمنش

ص: 56

بدون اینکه عیبی از او دیده باشد غیبت کند از یاوران شیطان محسوب می‌گردد.

107 - قَالَ الْحُسَيْنُ (عليه السلام): لِرَجُلٍ اغْتَابَ عِنْدَهُ رَجُلًا يَا هَذَا كَفَّ عَنِ الْغَيْبَةِ فَإِنَّهَا آدَامُ كِلَابِ النَّارِ.

(سیر الائمه ج 3 ص 163)

امام حسین (علیه السلام) به کسیکه در حضور آنحضرت غیبت دیگری را می‌کرد فرمود: پرهیز کن، غیبت قاتق سگهای جهنم است.

108 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): أَيَاكُمْ وَغَيْبَةُ الْمُسَدِّ لِمَ فَإِنَّ الْمُسْلِمَ لَا يُغْتَابُ إِخَاهُ وَقَدْ نَهَى اللَّهُ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا. (تفسیر نور الثقلین ج 5 ص 93)

امام علی (علیه السلام) فرمود: از غیبت مسلمان پرهیز کن! مسلمان واقعی بدون تردید از برادر و خواهر دینی خودش غیبت نمی‌کند، زیرا خدا از خوردن گوشت مرده برادر دینی او را منع کرده است (و غیبت خوردن گوشت است).

109 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْغَيْبَةُ حَرَامٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَأَنَّهَا لِتَأْكُلَ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحُطْبَ.

(جامع السعادات ج 2 ص 235)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: غیبت برای هر مسلمانی حرام است، غیبت کارهای خوب را همانند آتش که هیزم را می‌خورد

ص: 57

110 - عَنْ الصَّادِقِ (عليه السلام): قَالَ: سَأَلَ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وآله) مَا كَفَّارَةُ الْإِغْتِيَابِ؟ قَالَ: تَسَدُّ تَغْفِرُ اللَّهُ لِمَنْ اغْتَبَّتَهُ كُلَّمَا ذَكَرْتَهُ. (تفسیر نور الثقلین ج 5 ص 94)

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده فرمود: از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) سؤال کردند کفاره غیبت چیست؟

حضرت فرمود: هر وقت بیاد کسی که او را غیبت کرده ای می افتی برایش استغفار نمائی.

111 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ مَاتَ تَائِباً مِنَ الْغَيْبَةِ فَهُوَ آخِرُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَمَنْ مَاتَ مُصَدِّراً عَلَيْهَا فَهُوَ أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ.

(جامع السعادات ج 2 ص 234)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که از غیبت توبه کند و بمیرد آخرین کسی است که وارد بهشت میگردد و کسیکه بر غیبت کردن اصرار داشته باشد اولین کسی است که وارد آتش جهنم میگردد.

112 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): الْغَيْبَةُ جُهْدٌ الْعَاجِزُ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 556)

امام علی (علیه السلام): غیبت کردن آخرین تلاش فرد عاجز (از نظر فکر، علم، ایمان) است.

113 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْعِيبَةُ اسْرَعُ فِي دِينِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ مِنَ الْأَكَلَةِ فِي جُوفِهِ.

(نور الثقلين ج 5 ص 94)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: غیبت نسبت به دین مسلمان از جذامی که در بدن است خطرناکتر است.

114 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): يَأْتِي الرَّجُلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَدْ عَمَلَ الْحَسَنَاتِ فَلَا يُرَى فِي صَحِيفَتِهِ مِنْ حَسَنَاتِهِ شَيْئًا، فَيَقُولُ: أَيْنَ الَّتِي عَمَلْتَهَا فِي دَارِ الدُّنْيَا؟ فَقَالَ لَهُ: ذَهَبَتْ بُأْغِيَا بِكَ لِلنَّاسِ وَهِيَ لَهُمْ عَوْضٌ اغْتِيَا بِهِمْ. (ارشاد القلوب دیلمی ص 116)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: روز قیامت مردی که کارهای خوب زیاد انجام داده می آید و می بیند کارهای خوبش نیست، می گوید: کارهای خوبی که در دنیا انجام می دادم چه شد؟

به او می گویند: بخاطر غیبت مردم تمام شد و در نامه عمل آنها نوشته شد.

115 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ صَاحِبَ الْعِيبَةِ لَا يُغْفَرُ إِلَّا إِذَا غَفَرَهَا صَاحِبُهَا. (ارشاد القلوب دیلمی ص 116)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که غیبت کند، خدا وقتی گناهش را می آمرزد که غیبت شده غیبت کننده را ببخشد.

116 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَا تُحَاسِدُوا وَآوَلَا تُبَا

ص: 59

غَضُّوا وَلَا يَعْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا

(ارشاد القلوب ص 117)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: نسبت به مردم حسد نورزید، با هم دشمنی نکنید، از یکدیگر غیبت نکنید و همگی برادرانه خدا را عبادت کنید.

117 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): مَنْ اغْتَابَ إِخَاهُ الْمُسْلِمَ بَطَلَ صَوْمُهُ وَانْتَقَصَ ضَوْؤُهُ فَإِنْ مَاتَ وَهُوَ كَذَلِكَ مَاتَ وَهُوَ مُسْتَجِلٌّ لِمَا حَرَّمَ اللَّهُ.

(عقاب الاعمال ص 335)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که غیبت برادر مسلمان خود را نماید روزه اش باطل میشود، وضویش خراب می گردد و اگر با همین وضع از دنیا رخت بریندد حرام خدای متعال را حلال دانسته است.

ص: 60

118 - قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ... وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ. (سوره فلق آیه 5)

ای محمد (صلی الله علیه و آله): بگو بخدای شکافنده صبح پناه می برم از شر مخلوق و بشر حسود آنگاه که حسادت می ورزد.

119 - أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ. (سوره نساء آیه 54)

آیا نسبت به مردم که خدا از روی لطف به آنان محبت کرده حسادت می ورزید؟!

120 - وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا. (سوره بقره آیه 109)

بسیاری از اهل کتاب دوست دارند که بعد از ایمان آوردن شما، روی حسادت که دارند شما را کافر ببینند.

121 - قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا.

121 - قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا.

ای پیامبر ما بگو (به آنانکه در جنگ خیبر می خواهند غنیمتها را به چنگ آورند در حالیکه در جنگ شرکت نداشته اند) اینطور دنبال ما نیائید. خدا وظیفه را قبلاً (در جنگ حدیبیه) تعیین کرده بود.

فوری در جواب می گویند: شما نسبت به ما حسود هستید. اینان خیلی درک ندارند.

122 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبُ.

(حقائق ص 76 و ارشاد القلوب ص 130)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: همانطور که آتش هیزم را میخورد حسد نیز اعمال نیک را میخورد.

123 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): الْمُؤْمِنُ يَغِيظُ وَ الْمُنَافِقُ يَحْسُدُ. (حقائق ص 77 و اخلاق شبر ص 150)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: مؤمن حسرت می خورد ولی منافق حسادت می ورزد (غبطه: یعنی اینکه می خواهد فلان مزیت فقط منحصر به او نباشد دیگران نیز داشته باشند ولی حسادت اینست که برتری را فقط می خواهد در او باشد و دیگران از آن برخوردار نباشند) [فروق اللغویه ص 121]

124 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): آفَةُ الدِّينِ الْحَسَدُ وَالْعُجْبُ وَالْفَجْرُ (حقائق ص 76 و اخلاق شبر ص 149)

امام صادق (عليه السلام) آفت دین حسد، خودپسندی و خودخواهی است.

125 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْحَاسِدُ مُضِرٌّ بِنَفْسِهِ قَبْلَ أَنْ يَضُرَّ بِالْمَحْسُودِ كَابْلِيسَ أَوْرَثَ بِحَسَدِهِ لِنَفْسِهِ اللَّعْنَةَ وَلَا دَمَ (عليه السلام) الْإِجْتِبَاءُ وَالْهُدَى.

(مصباح الشریعه ص 104 و اخلاق شبر ص 149)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: حسود قبل از اینکه به دیگری زیان برساند بخودش ضرر می زند، شیطان را بین بخاطر حسادت نسبت به آدم (عليه السلام) لعنت را برای خود باقی گذاشت و حضرت آدم (عليه السلام) بسوی افتخار و هدایت رهسپار گردید.

126 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَيَاكُمْ وَالْحَسَدِ فَإِنَّ قَابِيلَ حَمَلَهُ الْحَسَدُ عَلَى قَتْلِ أَخِيهِ هَابِيلَ وَالْحَاسِدُ جَاهِدٌ لَمْ يَرْضَ بِقَضَاءِ اللَّهِ. (ارشاد القلوب ص 129)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: از حسد پرهیزید، زیرا حسد قایل را وادار کرد تا برادرش هابیل را به قتل برساند حسود منکر خداست، زیرا به خواست خدا راضی نگردیده است.

127 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْحَسُودُ لَا يَسُودُ.

(ارشاد القلوب ص 129)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: حسود به مقام و ریاست به بهره ای نائل نمی گردد.

128 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): ... وَلَا تُحَاسِدُوا فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْإِيمَانَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ.

(ارشاد القلوب ص 130)

امام علی (علیه السلام) فرمود: حسادت نورزید، زیرا حسد ایمان را همانطوریکه آتش هیزم را می خورد، نابود می گرداند.

129 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): هَلَاكُ النَّاسِ فِي ثَلَاثٍ: الْكِبْرُ وَالْحِرْصُ وَالْحَسَدُ، فَالْكِبْرُ هَلَكَ الدِّينَ وَبِهِ لُعِنَ ابْلِيسُ وَالْحِرْصُ عَدُوُّ النَّفْسِ وَبِهِ أَخْرَجَ آدَمَ مِنَ الْجَنَّةِ وَالْحَسَدُ رَأْيُ السُّوءِ وَ مِنْهُ قُتِلَ قَائِلُ هَابِيلَ.

(سیر الائمه ج 3 ص 45 و كشف الغمه ج 2 ص 197)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: هلاکت مردم در سه چیز است: خودخواهی، حرص و حسد.

خودخواهی دین را ریشه کن میسازد و بخاطر خودخواهی ابلیس ملعون گردید.

حرص دشمن انسان است، حرص بود که حضرت آدم (علیه السلام) را از بهشت بیرون کرد.

حسد پیشاهنگ انحراف است بلعت حسد بود که قایل، هابیل (برادرش) را به قتل رسانید.

ص: 63

130 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): لَيْسَ مِنْ اخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلَقُ وَالْحَسَدُ إِلَّا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ. (تحف العقول ص 217)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: در صفات مؤمن چاپلوسی و حسادت نیست، مگر اینکه در راه کسب علم مفید باشد.

131 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): صِحَّةُ الْجَسَدِ مِنْ قِلَّةِ الْحَسَدِ.

(نهج البلاغه صبحی صالح حکمت 256)

امام علی (عليه السلام) فرمود: سلامتی بدن از کم حسادت ورزیدن است.

132 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَيَاكُمْ أَنْ يَحْسُدَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَإِنَّ الْكُفْرَ أَصْلُهُ الْحَسَدُ (سير الانمّة ج 4 ص 60)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: از حسد ورزیدن نسبت بیکدیگر پرهیز کنید، زیرا کفر از ریشه حسد سرچشمه می گیرد.

133 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): قَدْ دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأُمَمِ مِنْ قَبْلِكُمْ وَهُوَ الْحَسَدُ لَيْسَ بِحَالِقِ الشَّعْرِ لَكِنَّهُ حَالِقُ الدِّينِ. (سفينة

البحار ج 1 ص 251)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: بترسید از دردی که در امت‌های پیشین بود در میان شما هم حسد پیدا شده است بدانید از بین برنده است نه اینکه مویتان را بلکه دینتان را نابود میسازد.

134 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): اتَّقُوا اللَّهَ وَلَا يَحْسُدُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا (وسائل الشيعة ج 11 ص 292)

ص: 64

امام صادق (علیه السلام) فرمود: نسبت به خدا پرهیزگاری را برگزینید و نسبت به هم حسادت نورزید.

135 - فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) لِعَلِّيٍّ (عَلِيهِ السَّلَام) قَالَ: يَا عَلِيُّ انْهَاكَ عَنْ ثَلَاثٍ خِصَالٍ: الْحَسَدُ وَالْحِرْصُ وَالْكِبْرُ

(وسائل الشيعة ج 11 ص 293)

در وصیت پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) به امیر المؤمنین علی (علیه السلام) خطاب به ایشان فرمود:

ای علی از حسادت و حرص و کبر ترا نهی می کنم.

ص: 65

136 - قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ

(سوره مائده آیه 119)

خدا می فرماید: امروز (قیامت) روزی است که راستگویان سود می برند.

137 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ. (سوره توبه آیه 119)

ای کسانی که ایمان آورده اید از خدا بترسید و همردیف راستگویان باشید.

138 - الصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ ... أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا. (سوره احزاب آیه 35)

برای مرد و زن راستگو خدا بخشش و پاداش بزرگ در نظر گرفته است.

139 - أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ. (سوره بقره آیه 177)

اینان (که در راه خدا خدمت می کنند) راستگو هستند و هم اینان پرهیزکارانند.

140 - لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ.

(سوره احزاب آیه 24)

خدا پاداش راستگویان را بخاطر راستی که گفته اند باید بدهد.

141 - وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا.

(سوره نساء آیه 87)

از خداوند راستگوتر کیست؟ (چه خوبست انسان هم این صفت خدا را در حد توان خود برگزیند)

142 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ صَدَّقَ لِسَانَهُ زَكَّى عَمَلَهُ. (جامع السعادات ج 2 ص 257)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که راستگو باشد اعمال وی مطابق با دستور خدا است.

143 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): اَزْبَعُ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَكَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ ذُنُوبًا بَدَّلَهَا اللَّهُ جَلًّا وَعَزَّ حَسَنَاتٍ، الصَّدْقُ وَالْحَيَاءُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالشُّكْرُ.

(نور الثقلين ج 4 ص 32)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: چهار چیز است که هر کس دارا باشد هر چند از فرق سر تا نوک پا غرق در گناه باشد خدای عزیز گناهانش را به حسنه تبدیل می نماید: راستگویی، حیا

ص: 67

خوش اخلاقی و شکرگزاری از نعمتهای الهی.

144 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ لَمْ يُبْعَثْ نَبِيًّا إِلَّا بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَادَاءِ الْأَمَانَةِ. (جامع السعادات ج 2 ص 257)

امام علی (علیه السلام) فرمود: خدا هر پیامبری را برگزید به راستگویی و ادای امانت سفارش فرمود.

145 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): ... لِسَانُ الصِّدْقِ لِلْمَرْءِ يَجْعَلُهُ اللَّهُ فِي النَّاسِ خَيْرًا مِنَ الْمَالِ...

(نور الثقلین ج 4 ص 57)

امام علی (علیه السلام) فرمود: راستگویی اگر در زبان شخصی باشد خدای متعال او را در میان مردم از ثروتمند بهتر قرار می دهد.

146 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الرَّجُلَ لَيُصَدِّقُ حَتَّى يَكْتُبَهُ اللَّهُ صُدِّيقًا. (جامع السعادات ج 2 ص 257)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مرد باید آنقدر در راستگویی دقیق باشد تا خدا او را در لیست راستگویان ثبت گرداند.

ص: 68

147 - فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ... (سوره زمر آیه 32)

چه کسی ستمکارتر است از کسی که به خدا دروغ میگوید آنگاه که سخن راستی بشنود؟!

148 - وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ... (سوره زمر آیه 60)

(ای پیامبر (صلی الله علیه و آله) روز قیامت آنانکه به خدا دروغ بسته اند صورتشان را سیاه می بینی.

149 - وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ.

(سوره بقره آیه 10)

و برای منافقین بخاطر دروغی که می گویند در روز قیامت عذابی دردناک است.

150 - كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا. (سوره شمس آیه 11)

قوم ثمود با یاغیگری خود (نسبت به ناقه صالح) خدا

را تکذیب کردند.

151 - وَتَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ. (سوره سبا آیه 42)

ما (فرشتگان خدا) به ستمگران می گوئیم (در روز قیامت) عذابی را که دروغ می پنداشتید بچشید.

152 - إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

(سوره زمر آیه 3)

خداوند متعال دروغگویان کافر (ناسپاس در برابر نعمتهای خودش) را هدایت نخواهد کرد.

153 - ثُمَّ إِنَّكُمْ إِلَيْهَا الصَّالُّونَ الْمُكْذِبُونَ لَا تَكُلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ فَمَا لُوْنٌ مِنْهَا الْبُطُونَ.

(سوره واقعه آیه 51)

شما گمراهانی که تکذیب خدا و دستور او را میکردید باید از درخت زقوم (در روز قیامت) شکمهای خود را پر کنید.

154 - فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ. (سوره آل عمران آیه 137)

در میان مردم گردش کنید و پایان کار دروغگویان را ببینید چگونه بوده است.

155 - فَلَا تَطِعِ الْمُكْذِبِينَ. (سوره قلم آیه 8)

ای پیامبر از دروغگویان اطاعت مکن.

ص: 70

156 - وَ لَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدِرُونَ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ. (سوره مرسلات آیه 37)

روز قیامت به گناهکاران اجازه داده نمی شود که عذرخواهی کنند وای بحال دروغگویان است.

157 - إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَ اسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تَفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ. (سوره اعراف آیه 40)

برای کسانی که به دستورات اعتنا نمی کنند و خودخواهی نمایند، درهای رحمت آسمان را باز نخواهیم کرد.

158 - وَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ. (سوره حج آیه 57)

کسانی که کافر شده و دستورهایی ما را تکذیب می کنند برای اینان هم عذاب دردناک در نظر گرفته شده است.

159 - وَ اللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ(1)

(سوره منافقون آیه 1)

خدا گواهی می دهد که منافقین دروغگو هستند.

160 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): إِنَّ الْكُذْبَ هُوَ خَرَابُ الْإِيمَانِ. (ارشاد القلوب ص 178)د.

ص: 71

1- - برای بررسی بیشتر در این راه می توانید به ماده کذب - افتری و... که متجاوز از 300 آیه می باشد مراجعه فرمائید.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: بی شک دروغ ایمان را نابود می کند.

161 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): لَعَنَ اللَّهُ الْكَاذِبَ وَ لَوْ كَانَ مَازِحًا. (اخلاق شبر ص 133)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدا لعنت کند دروغگورا هر چند دروغ از روی شوخی بگوید.

162 - قَالَ الْكَاطِمُ (عليه السلام): إِنَّ الْعَاقِلَ لَا يَكْذِبُ وَ أَنْ كَانَ فِيهِ هَوَاهُ. (تحف العقول ص 288)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: عاقل هر چند هوای دروغ گفتن در اندیشه اش باشد، دروغ نمی گوید.

163 - قَالَ الْعَسْكَرِيُّ (عليه السلام): جُعِلَتِ الْخَبَائِثُ كُلُّهَا فِي بَيْتٍ وَ جُعِلَ مِفْتَاحُهَا الْكُذْبُ

(جامع السعادات ج 2 ص 249)

امام عسکری (علیه السلام) فرمود: (انگیزه انجام) تمام مفسد را در اطاقی گذاشته اند و کلید آنرا دروغ قرار داده اند.

164 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُتْرِكَ الْكُذْبَ هَزْلَهُ وَجِدَّهُ (ارشاد القلوب ص 178)

امام علی (علیه السلام) فرمود: هیچکس طعم ایمان را نمی چشد مگر اینکه از دروغ گرچه جدی و شوخی پرهیز کند.

165 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): لَا يَنْبَغِي لِلْمُسْلِمِ أَنْ

لا يُواخِي الفاجرَ، ولا الأحمقَ ولا الكذابَ

(اصول کافی ج 2 ص 236)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: سزاوار نیست مسلمان با منحرف، احمق و دروغگورفاقت کند.

166 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): اعظمُ الخطايا عندَ اللهِ اللسانُ الكذوبُ. (اخلاق شبر ص 135)

امام علی (علیه السلام) فرمود: بزرگترین خطاها در نظر خداوند متعال دروغ زبان است.

167 - قَالَ رَسُولُ اللهِ (صلى الله عليه وآله): اياكمُ و الكذبُ فانَّ الكذبَ يَهْدِي الى الفجورِ و الفجورَ يَهْدِي الى النارِ.

(جامع السعادات ج 2 ص 248)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: از دروغگو پرهیز کنید زیرا دروغگو به انحراف می کشاند و منحرف هم به آتش رهسپار می گردد.

168 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ كَثُرَ كَذِبُهُ ذَهَبَ بِهَاؤُهُ. (اصول کافی ج 2 ص 341)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسیکه زیاد دروغ بگوید اعتبارش از میان می رود.

169 - قَالَ السَّجَّادُ (عليه السلام): يَقُولُ لَوْلِيهِ اتَّقُوا الكذبَ الصَّغِيرَ مِنْهُ و الكَبِيرَ فِي كُلِّ جِدٍّ وَ هَزْلٍ فَإِنَّ الرَّجُلَ

ص: 73

اِذَا كَذَبَ فِي الصَّغِيرِ اجْتَرَى عَلَى الْكَبِيرِ.

(ارشاد القلوب ص 178)

امام سجاد (علیه السلام) فرمود به فرزندش: از دروغ کوچک و بزرگ، در حال جدی و شوخی پرهیز کن، زیرا موقعی که شخصی دروغ کوچک بگوید، نسبت به دروغ بزرگ هم جرأت پیدا می کند.

170 - قَالَ الرَّسُولُ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): الْإِلا- أَخْبِرُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ: الْأَشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَوْلَ الزُّورِ. (ای الكذب) (جامع السعادات ج 2 ص 249)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: آیا نمی خواهید از بزرگترین گناهان بزرگ شما را آگاه سازم؟ شرك بخدا، ناراضی بودن پدر و مادر و دروغ گفتن است.

171 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): إِنَّ مِمَّا اعَانَ اللَّهُ (بِهِ) عَلَى الْكَذَّابِينَ النَّسِيَانَ. (اصول کافی ج 2 ص 241)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: از چیزهایی که خدا به ضرر دروغگویان در نظر گرفته است فراموشی است.

ص: 74

172 - وَ الَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَ اِثْمًا مُّبِينًا.

(سوره احزاب آیه 58)

کسانیکه مرد و زن مؤمن را بدون جهت آزار می رسانند، بهتان و گناه بزرگی انجام داده اند.

173 - وَ مَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَ اِثْمًا مُّبِينًا. (سوره نساء آیه 112)

کسیکه خطائی بکند، یا گناهی انجام دهد سپس آنرا به کسی نسبت دهد که بیگناه است، بهتان و گناه بزرگی متحمل گردیده است.

174 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): اِنَّ الْبُهْتَانَ اَنْ تَقُولَ فِي اَخِيكَ مَا لَيْسَ فِيْهِ. (معانی الاخبار ص 184)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: تهمت این است که درباره

175 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ بَهَتَ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً أَوْ قَالَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ، أَقَامَهُ اللَّهُ عَلَى تَلٍّ مِنْ نَارٍ حَتَّى يُخْرَجَ مِمَّا قَالَ فِيهِ. (جامع السعادات ج 2 ص 243)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسیکه به مرد مؤمن و یا زن مؤمنی بهتان بزند و یا چیزی به او نسبت دهد، روز قیامت خدا او را بر تپه ای از آتش قرار می دهد تا از کیفر بهتان بیرون آید.

176 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ إِخَاهُ ائِمَّاتِ الْإِيمَانِ مِنْ قَلْبِهِ كَمَا بَيِّنَاتُ الْمَلْحِ فِي الْمَاءِ (اصول کافی ج 2 ص 361)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: آنگاه که فردی برادر دینی خود را متهم ساخت ایمان در قلب وی همانند آب شدن نمک در آب، تمام میگردد.

177 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ بَهَتَ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً أَقِيمَ فِي طَبَقَةِ خَبَالٍ أَوْ يُخْرَجَ مِمَّا قَالَ. (تفسیر نور الثقلین ج 4 ص 307)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسیکه به مرد یا زن مؤمنی بهتان بزند در «گل خبال» (منطقه ای که از شدت عذاب فکر از کار باز می ماند) زندانی می گردد تا گناهش بخشیده شود.

178 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَوْلَى النَّاسِ بِالتُّهْمَةِ مَنْ جَالَسَ أَهْلَ التُّهْمَةِ. (سفينة البحار ج 2 ص 694)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: نزدیکترین مردم به تهمت کسی است که با متهمین همنشین گردد.

179 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مَنْ أَتَاهُمْ أَخَاهُ فِي دِينِهِ فَلَا حُرْمَةَ بَيْنَهُمَا. (اصول کافی جلد 2 ص 361)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که برادر دینی خود را در دین تهمت بزند، احترامی میان آندو وجود ندارد.

180 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): مَنْ وَقَفَ نَفْسَهُ مَوْقِفَ التُّهْمَةِ فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ اسَاءَ بِهِ الظَّنُّ. (سفينة البحار ج 2 ص 694)

امام علی (علیه السلام) فرمود: کسیکه خود را در موضع اتهام قرار دهد، به کسی که به او گمان بد برد، بدبین نگردد.

181 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): اتَّقُوا مَوَاضِعَ الرِّيبِ وَلَا يَقْفِنَ أَحَدُكُمْ مَعَ امِّهِ فِي الطَّرِيقِ فَإِنَّهُ لَيْسَ كُلُّ أَحَدٍ يَعْرِفُهَا. (سفينة البحار ج 2 ص 694)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: از موضع اتهام و تردید پرهیز کنید، کسی با مادر خود در راه توقف نکند زیرا همه نمیدانند که این زن مادر اوست.

182 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُقَوْمَ مَكَانَ رَبِّبَةٍ.

(اصول کافی ج 2 ص 378)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد خود را در موضع تهمت قرار نمی دهد.

183 - وَ لَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ... (سوره انعام آیه 108)

به کسانی که خدا را قبول ندارند بد نگوئید، زیرا آنها هم از روی انتقام و از روی نادانی به خدا بد می گویند.

184 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَيَاكُمْ وَالْفُحْشَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفُحْشَ وَلَا التَّفَحُّشَ (اخلاق شبر ص 133)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: از فحش دادن پرهیز کنید، زیرا خدا نه بد گفتن را دوست دارد و نه بد شنیدن را.

185 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): الْجَنَّةُ حَرَامٌ عَلَى كُلِّ فَاحِشٍ إِنْ يَدْخُلَهَا. (جامع السعادات ج 1 ص 177)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: بهشت بر هر بدگوئی ممنوع است که وارد آن گردد.

186 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ مِنْ أَسْرِّ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ

تَكَرُّهُ مُجَالَسَتَهُ لِفُحْشِهِ. (وسائل الشيعة ج 11 ص 327)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: بدترین مردم کسی است که بخاطر بدگوئی، از همنشینی با او خوشت نیاید.

187 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْسِبُوا الْعِدَاوَةَ بَيْنَهُمْ. (اصول کافی ج 2 ص 360)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: به مردم بد نگوئید که موجب دشمنی میان آنان گردد.

188 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): شَرُّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُكْرِمُونَ اتِّقَاءَ شَرِّهِمْ.

(جامع السعادات ج 1 ص 277)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: روز قیامت بدترین مردم در نظر خدا کسی است که بخاطر پرهیز از شر او مورد احترام قرار گیرد.

189 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الْفُحْشَ وَالْبُذَاءَ وَالسَّلَاطَةَ مِنَ النِّفَاقِ. (اصول کافی ج 2 ص 325)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: فحش دادن، آزار رسانیدن و پرگوئی علامت نفاق است.

190 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): شَرُّ النَّاسِ مَنْ أَكْرَمَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ وَ اذَى شَرِّهِ.

(وسائل الشيعة ج 11 ص 329)

ص: 79

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که مردم بخاطر ترس از (بدزبانی و فحش دادن) یا آزار او را احترام کنند از بدترین مردم است.

ص: 80

191 - فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَ لِيُبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ. (سوره توبه آیه 82)

باید کم بخندید و زیاد گریه کنید تا کیفر کارهائی که انجام داده اید، داده شود.

192 - إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ... (سوره مطففین آیه 29)

گناهکاران در دنیا بکارهای مؤمنین می خندیدند (در قیامت عذابش را می بینند).

193 - فَأَلْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ.

(سوره مطففین آیه 34)

اینک (که روز قیامت است) مؤمنین به عذاب کافران (و گناهکاران) می خندند.

194 - إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ. (سوره قصص آیه 76)

پیروان موسی (علیه السلام) به قارون گفتند به مال خود نناز که خدا آنرا که به مال خوشند دوست ندارد.

195 - ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ أُدْخِلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ.

(سوره مؤمن آیه 76)

این عذاب شما (در قیامت) به این خاطر است که در دنیا بدون جهت خوش بودید و خوشگذرانی می کردید اینک برای همیشه وارد آتش های جهنم گردید که جایگاه بدی برای خودخواهان است.

196 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): مَنْ ضَحِكَ ضَحْكَةً مُجَّ مِنْ عَقْلِهِ، مُجَّةً مِنْ عِلْمٍ. (اخلاق شبر - كشف الغمه ج 2 ص 314)

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: کسی که خنده (قهقهه، بی مورد) کند بخشی از عقل و علم او کاهش می یابد.

197 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ضِحْكُ الْمُؤْمِنِ التَّبَسُّمُ.

(تحف العقول ص 270)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خنده مؤمن لبخند است.

198 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): عَجَبٌ لِصَاحِكٍ مَلَأَ فِيهِ وَهُوَ لَا يَدْرِي أَرْضَى اللَّهَ أَمْ سَخَطَ اللَّهَ.

(امالی مفید ص 45)

ص: 82

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: از کسی که می خندد تعجب می کنم که نمی داند آیا خدا از خنده اش راضی است یا عصبانی.

199 - قَالَ الْبَاقِرُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): الْفَرَحُ وَالْمَرَحُ وَالْخِيَلَاءُ كُلُّ ذَلِكَ فِي الشَّرِكِ وَالْعَمَلِ فِي الْأَرْضِ بِالْمَعْصِيَةِ.

(تفسیر نور الثقلین ج 4 ص 534)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: خوشحال و خودخواه و فخر فروش در ردیف شرك است و در روی زمین گناه می باشد.

200 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ قَلَّ مَطْعَمُهُ وَضَحْكُهُ وَرَضِيَ بِمَا يَسْتُرُ عَوْرَتَهُ.

(جامع السعادات ج 2 ص 5)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: بهترین مردم کسی است که: کم بخورد، کم بخندد و به لباسی که او را بپوشاند راضی باشد.

201 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): كَثْرَةُ الضَّحِكِ تَمِثُّ الْقَلْبَ وَقَالَ كَثْرَةُ الضَّحِكِ تَمِثُّ الدِّينَ كَمَا يُمِثُّ الْمَاءُ الْمِلْحَ (اصول کافی ج 2

ص 664)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خنده زیاد قلب را میمیراند و باز فرمود: خنده زیاد دی را همانطوریکه آب نمک را نابود میکند، از بین می برد.

202 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): أَيَاكُمْ وَالْمِزَاحُ فَإِنَّهُ يُدْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ. (اصول کافی ج 2 ص 664)

ص: 83

امام صادق (علیه السلام) فرمود: از شوخی پرهیزید، زیرا شوخی آبرو را می برد.

203 - قَالَ الْعَسْكَرِيُّ (علیه السلام): مِنَ الْجَهْلِ الضَّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ. (تحف العقول ص 262)

امام عسکری (علیه السلام) فرمود: علامت نادانی این است که بدون تعجب (و علت) خندیده شود.

204 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَيَّاكَ وَكَثْرَةُ الضَّحْكِ فَإِنَّهُ يَمِثُّ الْقَلْبُ وَيُذْهِبُ بِنُورِ الْوَجْهِ.

(مکارم الاخلاق ص 473)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: از خنده زیاد پرهیز کن، زیرا قلب را میمیراند و نور صورت را می برد.

205 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): الْقَهْقَهَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ

(اصول کافی ج 2 ص 664)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: با صدای قهقهه خندیدن کار شیطان است.

206 - وَ الَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ. (سوره توبه آیه 61)

کسانیکه رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را آزار دهند عذابی دردناک در قیامت دارند.

207 - وَ الَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَ إِثْمًا مُّبِينًا.

(سوره احزاب آیه 58)

کسانیکه (بی جهت) مرد و زن مؤمن را آزار دهند بهتان و گناه بزرگی متحمل شده اند.

208 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَ الْأَذَى. (سوره بقره آیه 264)

ای کسانیکه ایمان آورده اید صدقات خود را با منت گذاشتن و اذیت کردن باطل نسازید.

209 - يَا قَوْمِ لِمَ تُوذُونََنِي وَ قَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ. (سوره صف آیه 5)

209 - يَا قَوْمِ لِمَ تُوذُونََنِي وَ قَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ. (سوره صف آیه 5)

(موسی (علیه السلام) به ملت خود گفت:) ای مردم شما که میدانید من پیامبر خدا و به شما مبعوث شده ام چرا مرا آزار می دهید؟!)

210 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى. (سوره احزاب آیه 69)

شمائی که ایمان آورده اید مثل آنان نباشید که به موسی آزار رسانیدند.

211 - وَ لَنْصَبِرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا وَ عَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ. (سوره ابراهیم آیه 12)

پیامبران خدا می گفتند ما بر آزار شما پیروان خود صبر می کنیم و به خدا توکل کنندگان توکل می کنند.

212 - فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ أُذُوا فِي سَبِيلِي. (سوره آل عمران آیه 195)

کسانیکه مهاجرت کنند و از سرزمین خود مهاجرت نمایند و در راه خدا شکنجه ببینند (گناهانشان بخشیده می شود...)

213 - فَإِذَا أُذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ. (سوره عنکبوت آیه 10)

(بعضی از مردم می گویند ایمان داریم) آنگاه که در راه خدا ناراحتی دید عذاب مردم را مانند عذاب خدا می گیرد (و)

دست از ایمان برمی دارد.)

214 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ آذَى مُؤْمِنًا فَقَدْ آذَانِي وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ. (جامع السعادات ج 1 ص 165)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که مؤمنی را آزار دهد مرا آزار داده و کسی که مرا اذیت کند، خدا را اذیت کرده و لعنت خدا و ملائکه و تمام مردم بر چنین فردی باد.

215 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): النَّاسُ رَجُلَانِ: مُؤْمِنٌ وَجَاهِلٌ، فَلَا تُؤْذِي الْمُؤْمِنَ وَلَا تُجْهِلُ الْجَاهِلَ فَتَكُونُ مِثْلَهُ. (خصال ج 1 ص 49)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: مردم دو دسته اند: مؤمن و جاهل، مؤمن را آزار نرسان و راه علم آموختن را بر جاهل نبند که مثل او شوی.

216 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): أَفْضَلُ مَا تُوصَلُ بِهِ الرَّحِمَ كَفُّ الْأَذَى عَنْهَا. (سير الائمة ج 4 ص 147)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: بهترین راه صله رحم این است که از شکنجه دادن به وی صرف نظر گردد.

217 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيَأْذَنُ بِحَرْبٍ مِنِّي مَنْ آذَى عَبْدِي الْمُؤْمِنَ

(جامع السعادات ج 2 ص 166)

ص: 86

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدای عزیز فرموده است: کسیکه بنده مؤمن مرا آزار دهد به من اعلان جنگ کرده است.

ص: 87

218 - إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا... (سوره نساء آیه 58)

خدای متعال دستور می دهد که امانتها را به صاحبانشان برسانید.

219 - لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ... (سوره انفال آیه 27)

به خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) و امانتهای خود خیانت نکنید.

220 - قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ... وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ. (سوره مؤمنون آیه 1 تا 8)

مؤمنان رستگارانند... آنانکه امانتها را حفظ می کنند و به پیمان خود وفادارند.

221 - إِلَّا الْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ... وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ.

(سوره معارج آیه 22-32)

(همه در عذاب قرار خواهند گرفت) مگر نمازگزاران و آنانکه همیشه در نمازاند و آنانکه امانت را حفظ می کنند و به پیمان خود وفادارند.

222 - إِنْ لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ. (سوره شعراء آیه 107)

من پیامبر (صلی الله علیه و آله) از طرف خدا برای شما پیامبری امین هستم.

223 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): ادّوا الأماناتِ و لو الى قاتلِ و لدِ الأئبياء. (اخلاق شبر ص 281)

امام علی (علیه السلام) فرمود: امانت را به دست صاحبش بسپارید هر چند قاتل فرزند پیامبران باشد.

224 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): انَّ اللهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا اِلَّا بِصَدِيقِ الْحَدِيثِ وَ اداءِ الأمانةِ الى الأبرِّ وَ الفاجرِ.

(اصول کافی ج 2 ص 104)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدای عزیز هر پیامبری را فرستاد و به راستگویی، اداء امانت به نیکوکار و گناهکار سفارش کرد.

225 - قَالَ الرَّسُولُ (صلی الله علیه و آله): اقربكم مني في الموقفِ عمداً صدقكم حديثاً و اداكم امانةً و اوفاكم بالعهدِ و احسنكم خلقاً و اقربكم الى الناسِ.

(امالی مفید ص 41)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: در روز قیامت نزدیکتر فرد به من کسی است که از همه راستگوتر، در امانت مراقبت، در

وفای بعهد وفادارتر و از نظر اخلاق نیکوتر و به مردم نزدیکتر از همه باشد.

226 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَنْ خَانَ أَمَانَةً فِي الدُّنْيَا وَلَمْ يَزِدْهَا عَلَىٰ أَزْبَابِهَا عَلَىٰ غَيْرِ دِينِ الْإِسْلَامِ وَلَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانٌ فَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ... (عقاب الاعمال ص 336)

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: هر کس به امانت خیانت کند و در دنیا به صاحبش نرساند، مسلمان از دنیا نمی رود و روز قیامت خدا را در چهره ای عصبانی می بیند و در آتش افکنده می شود.

227 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ. (اثنی عشریه ص 14)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که امانتدار نباشد ایمان نخواهد داشت.

228 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الرِّزْقَ وَالْخِيَانَةُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ. (فروع کافی ج 5 ص 133)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: ادای امانت رزق را زیاد می کند و خیانت فقر را جلب می نماید.

229 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ صَدَّقَ لِسَانَهُ زَكَّى عَمَلَهُ. (اصول کافی ج 2 ص 104)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که راستگو باشد عملش خوب

است.

230 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَيْسَ مِنَّا مَنْ أَخْلَفَ بِالْأَمَانَةِ. (فروع کافی ج 5 ص 133)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که در امانت تخلف کند از شیعیان ما نیست.

231 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ... وَلَكِنْ اخْتَبِرُوهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَادَاءِ الْأَمَانَةِ (اصول کافی ج 2 ص 104)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: مؤمن را بهنگام نقل مطلب و حفظ امانت آزمایش کن.

232 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ثَلَاثَةٌ لَا عُذْرَ لِأَحَدٍ فِيهَا: ادَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبِرِّ وَالْفَاجِرِ وَالْوَفَاءُ إِلَى الْبِرِّ وَالْفَاجِرِ. (فروع کافی ج 5 ص

132)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: در سه مطلب عذر وجود ندارد تحویل امانت به نیکوکار و گناهکار و وفای به پیمان نیکوکار و معصیتکار.

ص: 91

233 - إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ. (سوره انفال آیه 59)

بی شک خدا خیانتکاران را دوست ندارد.

234 - أَنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ.

(سوره یوسف آیه 52)

خدا حيله و نقشه خیانتکاران را به ثمر نمی رساند

235 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ. (سوره انفال آیه 27)

شمائی که ایمان آورده اید به خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) و امانتهای خویش خیانت نکنید.

236 - وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَانًا أَثِيمًا (سوره نساء آیه 107)

از کسانی که به خودشان خیانت میکنند دفاع مکن (خیانت کردن به دیگران خیانت به رزق خود انسان است)، خدا هیچ خیانتکار و گناهکاری را دوست ندارد.

237 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ثَلَاثَةٌ مَنْ كَنَّ فِيهِ فَهُوَ مُنَافِقٌ وَ أَنْ صَامَ وَ صَدَّقَ لِي: مَنْ إِذَا أَحْدَثَ كَذِبًا وَ إِذَا وَعَدَ خُلْفًا وَ إِذَا أُتْمِنَ خَانَ. (سير الائمة ج 4 ص 57)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که سه خصلت داشته باشد منافق است اگرچه نماز و روزه انجام دهد کسی که وقتی سخن می گوید دروغ بگوید، وقتی وعده داد تخلف کند و آنگاه که امین قرار گرفت خیانت کند.

238 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه و آله): مَنْ خَانَ مُسْلِمًا فَلَيْسَ مِنَّا وَ لَسْنَا مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (عقاب الاعمال ص 337)

رسول گرامی (صلى الله عليه و آله) فرمود: کسی که به مسلمانی خیانت کند از دسته شیعیان ما نیست و در دنیا و آخرت از گروه ما نیست.

239 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ إِخْوُ الْمُؤْمِنِ عَيْنِيهِ وَ دَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَغُشُّهُ وَ لَا يَعِدُّهُ عِدَةً فَيُخْلِفُهُ. (اصول کافی ج 2 ص 169)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: مؤمن برادر مؤمن است، دیده بان و راهنمای اوست، به او خیانت نمی کند، ظلم روا نمی دارد. خدعه و نیرنگ به او ندارد وقتی به او وعده دهد خلاف آنرا ادا نمی کند.

240 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): اخذر من الناس ثلاثة: الخائن و الظلوم و التمام... (سير الائمة ج 4 ص 57)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: از سه دسته مردم پرهیز کن: خیانتکار، ستمگر و سخن چین.

241 - قَالَ الْجَوَادُ (عَلِيهِ السَّلَامُ): كَفَى بِالْمَرْءِ خِيَانَةً أَنْ يَكُونَ أَمِينًا لِلْخَوْنَةِ. (سير الائمة ج 4 ص 171)

امام جواد (علیه السلام) فرمود: برای خیانت شخص کافی است که امانتدار خیانتکاران باشد.

ص: 94

242 - كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ... (سوره بقره آیه 60)

از برکات و روزیهای خدا بخورید و بیاشامید و در زمین اخلاص نکنید.

243 - يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلالاً طَيِّباً... (سوره بقره آیه 169)

شما مردم از حلال روی زمین بهره ببرید و بخورید.

244 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ... (سوره بقره آیه 173)

شما نیکه ایمان آورده اید از لذتهائیکه رزق شما نموده ایم بهره ببرید.

245 - كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلا تَتَّبِعُوا خُطواتِ الشَّيْطَانِ... (سوره انعام آیه 142)

از آنچه خدا رزق شما قرار داده بهره ببرید و راههای

شیطان را پیروی نکنید.

246 - كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ... (سوره طه آیه 81)

از زیبایی هائیکه خدا روزی شما قرار داده بهره ببرید و در آن زیاده روی نکنید.

247 - كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ. (سوره اعراف آیه 31)

بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید که خدا اسرافکاران را دوست ندارد.

248 - فَأَنْظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ...

(سوره بقره آیه 259)

به غذا و نوشیدنی که میخواهی مصرف کنی دقت کن (از نظر حلال، حرام، پاکیزگی و...)

249 - وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ.

(سوره شعراء آیه 151)

از اسرافکاران اطاعت نکنید.

250 - كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ.

(سوره غافر - مؤمن آیه 34)

به همین ترتیب (که زیر بار حرف یوسف نرفتند و گمراه شدند) هر کس اسراف کند و تردید داشته باشد خدا گمراهش

251 - إِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ. (سوره یونس آیه 83)

فرعون، زیاده روی کرد و از اسرافکاران گشت.

252 - ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ. (سوره انبیاء آیه 9)

به وعده خدا وفا کردیم و آنان را نجات دادیم همراه آنان که می خواستیم و اسرافکاران را بهلاکت رسانیدیم.

253 - إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ.

(سوره غافر - مؤمن آیه 28)

خدا اسرافکاران دروغگو را هدایت نخواهد کرد.

254 - .... وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ.

(سوره مؤمن آیه 43)

اسرافکاران همین ها دوزخیان هستند.

255 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَا مِنْ شَيْءٍ ابْغَضُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ بَطْنٍ مَمْلُوءٍ (اخلاق شبر ص 124)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: چیزی از شکم پر در نزد خدا منفورتر نیست.

256 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنْ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى إِذَا خَفَّ بَطْنُهُ. (اخلاق شبر ص 124)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: نزدیکترین موقع، برای بنده هنگامی است که شکمش خالی باشد.

257 - قَالَ الْبَاقِرُ (علیه السلام): مَا مِنْ عِبَادَةٍ أَفْضَلُ مِنْ عَفَّةِ الْبَطْنِ وَالْفَرْجِ. (مجالس السنیة ج 2 ص 448)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: بهترین عبادت ها حفظ و نگهداری شکم و زیر شکم است (از محرّمات)

258 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَكْثَرُ مَا يَلِجُ بِهِ امْتِنِي النَّارَ الْأُجُوفَانَ: الْبَطْنُ وَالْفَرْجُ.

(جامع السعادات ج 2 ص 3)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: بیشترین چیزی که امت مرا به آتش و عذاب الهی می کشاند و موجود تو خالی است: شکم و عورت.

259 - قَالَ السَّجَّادُ (علیه السلام): حَقُّ بَطْنِكَ أَنْ لَا تَجْعَلَ وَعَاءً لِلْحَرَامِ وَلَا تَزِيدُ عَلَيَّ الشَّبَعِ. (مکارم الاخلاق ص 419)

امام سجّاد (علیه السلام) فرمود: حق شکم این است که ظرف حرامش قرار ندهی و آنگاه که سیر شدی بیشتر نخوری.

260 - قَالَ الْبَاقِرُ (علیه السلام): مَا مِنْ عِبَادَةٍ أَفْضَلُ مِنْ عَفَّةِ بَطْنٍ وَفَرْجٍ. (سیر الائمہ ج 4 ص 26)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: عبادتی بهتر از نگهداری شکم و عورت نیست.

261 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَكْثَرُ النَّاسِ شَبَعًا أَطْوَلُهُمْ جُوعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (عدة الداعي ص 76)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: مردمی که بیش از همه سیر باشند در روز قیامت گرسنه تر از همه خواهند بود.

262 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ مِنْ عِفَّةِ الْبَطْنِ وَالْفَرْجِ.

(مجالس السنیه ج 2 ص 429)

امام سجاد (عليه السلام) فرمود: بعد از شناخت خدا محبوبتر از همه در نظر خدا نگهداری شکم و فرج است.

263 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَا تُمَيِّتُوا الْقُلُوبَ بِكَثْرَةِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ فَإِنَّ الْقَلْبَ كَالزَّرْعِ يَمُوتُ إِذَا عَلِيَهُ الْمَاءُ. (اخلاق شبر

ص 124)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: قلب را با زیادخوری و زیادنوشی نمیرانید، زیرا قلب مثل زمین کشاورزی است که وقتی به آن آب

زیاد دادی ارزش آن از دست می رود (و محصولی عاید نمی گردد).

264 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ لَا يَغْلِبُهُ فَرْجُهُ وَلَا يُفْضِحُهُ بَطْنُهُ. (تحف العقول ص 263)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: غریزه شهوی بر مؤمن پیروز نگردد و شکمش او را به آبروریزی نیفکند.

ص: 99

265 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِذَا شَبَعَ الْبَطْنُ طَعَى

(جامع السعادات ج 2 ص 4)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: وقتی شکم سیر گردد یاغی (ناسپاس و ستمگر) می شود.

266 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): ابْعُدْ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ إِذَا كَانَ هَمَّهُ فَرْجُهُ وَبَطْنُهُ.

(تفسیر نور الثقلین ج 2 ص 20)

امام علی (عليه السلام) فرمود: دورترین موقع بنده نسبت بخدا زمانی است که تلاش و اندوهش شکم و شهوت او باشد.

267 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): ثَلَاثَةٌ أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي: الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ وَ مُضَلَّاتِ الْفِتَنِ وَ شَهْوَةَ الْبَطْنِ وَ الْفَرْجِ (عيون الاخبار الرضا (عليه السلام) ج 2 ص 29)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: سه کار است که من پس از خود نسبت به ملت خویش از آن می ترسم: گمراهی بعد از شناخت، آشوبهای گمراه کننده، شهوت شکم و فرج.

268 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مِعَاءٍ وَاحِدٍ وَ الْمُنَافِقُ فِي سَبْعَةِ امْعَاءٍ (مصباح الشريعة ص 78)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: مؤمن (کم خوراك است) و به اندازه يك معده می خورد ولی منافق (پرخور است) و به اندازه هفت معده غذا می خورد.

ص: 100

269 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ابْغَضُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى إِذَا امْتَلَأَ بَطْنُهُ. (اخلاق شبر ص 124)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: منفورترین موقع در پیشگاه خدا زمانی است که شکم مملو از غذا باشد.

270 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): اطْوَلُ النَّاسِ جَوْفًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ شَبَعًا فِي الدُّنْيَا.

(جامع السعادات ج 1 ص 4)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: طولانی ترین گرسنگی در قیامت برای کسانی است که در دنیا بیش از همه سیر بوده اند.

271 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَا مَلَأَ ابْنُ آدَمَ وَعَاءً أَشْرُ مِنْ بَطْنِهِ. (مصباح الشريعة ص 77)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: فرزند آدم ظرفی خطرناکتر از شکم را پر نمی گرداند.

272 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): .... مَحَارِبُهُمْ نِسَائُهُمْ وَهَمَّتُهُمْ بَطُونُهُمْ. (مکارم الاخلاق ص 449)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: محراب آنان زنانشان و تلاش آنان برای شکمشان است.

273 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْعَفَافُ.

امام علی (عليه السلام) فرمود: برترین عبادتها پاکدامنی (در فرج و بطن و زبان) است.

274 - كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ. (سوره غافر، مؤمن آیه 35)

خدا این چنین (مثل قوم یوسف «ع») تمام قلبهای خودخواهان و ستمگران را از درك و اندیشه باز می دارد.

275 - إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ (سوره نحل آیه 33)

خدای متعال خودخواهان را دوست ندارد.

276 - أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ.

(سوره زمر آیه 60)

آیا جهنم جایگاه خودخواهان نیست؟!

277 - وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ. (سوره لقمان آیه 18)

از روی فخر و مباهات روی زمین راه مرو که خدا خودخواهان فخر فروش را دوست ندارد.

278 - إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ. (1) (سوره غافر - مؤمن آیه 60)

278 - إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ. (1) (سوره غافر - مؤمن آیه 60)

کسانیکه از عبادت من سرپیچی کنند با خفت و خواری بزودی به جهنم ریخته می شوند.

279 - قَالَ الْكَافِرُ (عليه السلام): إِنَّ التَّوَّاضِعَ أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مَا تُحِبُّ أَنْ تُغْطَاهُ (الحقائق ص 86 و اخلاق شبر ص 163)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: تواضع اینستکه نسبت به مردم روشی داشته باشی که دوست داری همان روش را با تو داشته باشند.

280 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْجَبَّارُونَ أَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (عقاب الاعمال ص 265)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: دورترین مردم از خدا در روز قیامت ستمگران و متکبرانند.

281 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّمَا الْكِبْرُ رِداءُ تَعَالَى

(اخلاق شبر ص 117)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کبر عباى خدای متعال است.

282 - قَالَ الْكَافِرُ (عليه السلام): إِنَّ الزَّرْعَ يَنْبُتُ فِي السَّهْلِ وَلَا يَنْبُتُ فِي الصَّغَا فَكَذَلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي

1- - البته آیاتی که در قرآن ابعاد و آثار این صفت را ذکر کرده متجاوز از 80 آیه می باشد.

قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ وَلَا تُعْمَرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ...

(تحف العقول ص 292)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: کشاورزی در زمین نرم ثمره دارد نه در زمین سخت، همینطور حکمت در قلب متواضع رشد میکند نه در قلب خودخواه ستمگر.

283 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَبَّارٌ وَلَا بَخِيلٌ وَلَا سَيِّءُ الْمَلَكَةِ (جامع السعادات ج 1 ص 302)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: ستمگر، بخیل و منحرف وارد بهشت نمی گردند.

284 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): عَجِبْتُ لِلْمُتَكَبِّرِ الْفَجُورِ الَّذِي كَانَ بِالْأَمْسِ نُظْفَةً وَهُوَ غَدًا جَهَنَّةً.

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: از خودخواه فخر فروش تعجب می کنم در صورتیکه دیروز نطفه بوده و فردا (پس از مرگ) مردار است.

(سیر الائمه جلد 3 ص 234)

285 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): الْكِبْرُ رِذَاءُ اللَّهِ وَالْمُتَكَبِّرُ يُنَازِعُ اللَّهَ رِذَائَهُ. (الحقائق ص 85)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: خودخواهی شایسته خداست (زیرا همه چیز از اوست) و خودخواه با لباس خدا مخالفت می کند و آنرا مطالبه می کند.

286 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ

ص: 103

فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كَبِيرٍ.

(عقاب الاعمال ص 264 و معانی الاخبار ص 241)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسیکه ذره ای خودخواهی در قلبش باشد به بهشت نمی رود.

287 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): الْكِبْرُ أَنْ تُغَمَّصَ النَّاسَ وَ تُسَفِّةَ الْحَقَّ. (اخلاق شبر ص 171)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: نشانه خودخواهی این است که مردم را تحقیر کنی و حق را نادیده بگیری.

288 - قَالَ الرَّسُولُ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله): ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابُ الْهَمِّ، شَيْخُ زَانٍ وَ مَلِكٌ جَبَّارٌ وَ مُقَلُّ مُخْتَالٌ.

(اصول کافی ج 2 ص 311)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدا با سه دسته در قیامت سخن نگوید، نگاه نکند و آنها را رها نکند و عذاب دردناک مخصوص آنهاست: پیرمرد زناکار، پادشاه ستمگر و فقیر خودخواه.

289 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): إِنَّ فِي جَهَنَّمَ لَوَادِيًّا لِلْمُتَكَبِّرِينَ... (جامع السعادات ج 1 ص 303)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: در جهنم سرزمینی مخصوص خودخواهان (با عذابهای خاص) است.

290 - قَالَ الْحَسَنُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): هَلَاكُ الْمَرْءِ فِي ثَلَاثٍ:

ص: 104

الْكِبْرُ، الْحِرْصُ، الْحَسَدُ. فَالْكِبْرُ هَلَاكُ الدِّينِ وَبِهِ لُعْنُ ابْلِيسُ... (مجالس السنیه ج 2 ص 348)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: هلاکت شخص در سه چیز است: خودخواهی، حرص و حسد، خودخواهی سبب نابودی دین می گردد و ابلیس هم بخاطر خودخواهی ملعون گردید.

291 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرٍ.

(ارشاد القلوب ص 189)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که در قلبش ذره ای از خودخواهی باشد به بهشت نخواهد رفت.

292 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ فِي السَّمَاءِ مُوَكَّلِينَ بِالْعِبَادِ فَمَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَاهُ وَ مَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَاهُ.

(جامع السعادات ج 1 ص 304)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مأمورینی برای مردم در آسمان هست که هر کس تواضع کرد او را بالا می برند و هر کس خودخواهی کرد او را پائین می آورند.

293 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ حَقَّرَ النَّاسَ وَ تَجَبَّرَ عَلَيْهِمْ فَذَلِكَ الْجَبَّارُ. (جامع السعادات ج 1 ص 304)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که مردم را تحقیر کند و به مردم ستمگری کند، او ستمکار است.

294 - يُرَاؤْنَ النَّاسَ وَ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا

(سوره نساء آیه 142)

منافقین ریاکارند و ذکر خدا را کم می گویند.

295 - لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ. الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤْنَ. (سوره ماعون آیه 4)

وای بر حال نمازگزارانی که در نماز خواندن سهل انگاری می کنند و در اعمال خود ریاکارند.

296 - لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ. (سوره بقره آیه 264)

کارهای نیک خودتان را با منت گذاشتن و آزار رسانیدن مثل کسی که مال خود را از روی ریا انفاق می کند باطل نگردانید.

297 - وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ لَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ مَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا. (سوره نساء آیه 38)

آنانکه اموال خود را به قصد ریا و خودنمایی می بخشند و به خدا و روز قیامت نمی گروند (یاران شیطانند) و هر که را شیطان یار باشد یار بسیار بدی خواهند داشت.

298 - وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ....

(سوره انفال آیه 47)

و شما مؤمنان مانند منافقان نباشید که آنها (نه برای جهاد در راه خدا بلکه) یا برای هوس و غرور و یا برای ریا و تظاهر خارج شدند و از راه خدا مردم را منع می کنند.

299 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ لِلْمُرَائِي: يَنْشَطُ إِذَا رَأَى النَّاسَ وَيَكْسَلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ وَيُحِبُّ أَنْ يُحْمَدَ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ.

(الحقائق ص 81 و اخلاق شبر ص 156)

امام علی (عليه السلام) فرمود: ریاکار سه علامت دارد: وقتی عمل او را مردم میبینند نشاط عبادت دارد، آنگاه که تنها است در عبادت بیحال است و دوست دارد که در تمام کارها از او ستایش کنند.

300 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): فَانْتَقُوا اللَّهَ فِي الرِّيَاءِ فَإِنَّهُ شِرْكٌ بِاللَّهِ. (عقاب الاعمال ص 314)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: از خدا بخاطر ریا کردن بترسید،

ص: 107

زیرا ریاء شریک قرار دادن برای خداست.

301 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَا يُقْبَلُ اللَّهُ عَمَلًا فِيهِ مِقْدَارٌ ذَرَّةٍ مِنْ رِيَاءٍ.

(اخلاق شبر ص 155 و جامع السعادات ج 2 ص 290)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: خدا عملی را که ذره ای از ریاء در آن باشد قبول ندارد.

302 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَيُّكَ وَ الرِّيَاءُ فَإِنَّهُ مَنْ عَمِلَ لِغَيْرِ اللَّهِ وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَى مَنْ عَمِلَ لَهُ.

(اصول کافی ج 2 ص 293)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: از ریا پرهیز کنید زیرا ریاکار برای غیر خداست و خدا او را به کسی که برای او کار کرده حواله می دهد.

303 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ أَدْنَى الرِّيَاءِ الشَّرْكَ

(جامع السعادات ج 2 ص 290)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: ضعیف ترین مرحله ریا شرک است.

304 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ اللَّهَ لَا يُقْبَلُ عَمَلًا فِيهِ ذَرَّةٌ مِنْ رِيَاءٍ. (عدة الداعی ص 214)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: خدا هر عملی را که ذره ای از ریاء در آن باشد نمی پذیرد.

ص: 108

305 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): كُلُّ رِيَاءٍ شِرْكٌ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ لِلنَّاسِ ثَوَابَهُ عَلَى النَّاسِ وَ مَنْ عَمِلَ لِلَّهِ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى اللَّهِ. (حقائق ص 81 و اخلاق شبر 156)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: تمام رياء شرك است، کسی که برای مردم کار کند اجرش با مردم است و کسی که برای خدا کار کند ثوابش به عهده خداست.

306 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ اخْوَفَ مَا اخْفَ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصَدَّ عَزَّ، قَالُوا وَ مَا الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ؟ قَالَ (صلى الله عليه وآله): الرِّيَاءُ... (جامع السعادات ج 2 ص 290)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: ترسناکترین چیزی که من شما را از آن می ترسانم شرك كوچك است.

گفتند شرك كوچك چیست؟

حضرت (صلى الله عليه وآله) فرمود: رياء

307 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: أَنَا خَيْرُ شَرِيكَ مَنْ اشْرَكَ مَعِيَ غَيْرِي فِي عَمَلٍ لَمْ أَقْبَلْهُ إِلَّا مَا كَانَ لِي خَالِصًا. (اصول كافي ج 2 ص 295)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: خدای عزیز فرموده است: من بهترین شريك هستم، کسی که در عمل خود دیگری را شريك من قرار دهد، آن عمل را قبول نمی کنم تا موقعی که عمل مخصوص من باشد.

ص: 109

308 - قَالَ رَسُولُ (صلى الله عليه و آله): يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ عَمِلَ عَمَلًا اشْرَكَ فِيهِ غَيْرِي فَهُوَ لَهُ كُفْلَةٌ وَ اَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ وَ اَنَا اَغْنِي الْاَغْنِيَاءَ عَنِ الشَّرِكِ.

(حَقَائِقُ ص 81 و اخلاق شبر ص 155)

رسول خدا (صلى الله عليه و آله) فرمود: خدا فرموده است کسی که عملی را انجام دهد و غیر مرا هم در آن شریک قرار دهد عمل را مخصوص دیگری قرار می دهد و از آن بیزارم، من در پذیرفتن شریک از تمام بی نیازان نیازمندتر هستم.

309 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): اِنَّ تَعَبِدُوا بِاللَّهِ مِنْ جُبِّ الْحَزْنِ، قَبِيْلٌ وَ مَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: وَاِدٍ فِي جَهَنَّمَ اَعِدَّ لِلْقُرَاءِ الْمُرَائِنِ (جامع السعادات ج 2 ص 290)

رسول خدا (صلى الله عليه و آله) فرمود: از «چاه غم» به خدا پناه ببرید. پرسیدیم آن چاه چیست؟

حضرت فرمود: در جهنم منطقه ای است که برای قرآن - خوانان ریاکار در نظر گرفته شده است.

310 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): اَعْمَلُوا لِلَّهِ فِي غَيْرِ رِيَاءٍ وَ لَا سُمْعَةٍ فَانَّهُ مِنْ عَمَلٍ لِغَيْرِ اللَّهِ وَ كَلَّهُ اللَّهُ اِلَى عَمَلِهِ.

(الحقائق ص 81)

امام علی (عليه السلام) فرمود: برای خدا بدون ریا و خودنمایی انجام وظیفه کنید، زیرا کسی که برای غیر خدا کار کند خدا او را

ص: 110

به عمل خودش واگذارش می گرداند.

311 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ الْمُرَائِيَّ يُنَادِي عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ: يَا فَاجِرٌ! يَا غَادِرٌ! يَا مُرَائِيَّ ضَلَّ عَمَلَكَ وَحَبَطَ اجْرُكَ اذْهَبْ فَخَذْ اجْرُكَ مِمَّنْ كُنْتَ تَعْمَلُ لَهُ. (جامع السعادات ج 2 ص 290)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: روز قیامت به ریاکار می گویند ای گناهکار! ای خیانتکار! ای ریاکار عمل خود را انجام دادی و اجر خود را از دست دادی برگرد و مزد خود را از کسیکه برای او کار کرده ای بگیر.

ص: 111

غرور: خودبینی

312 - أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يَهْدِ مَنْ يَشَاءُ (سوره فاطر آیه 8)

آیا آنکسی را که اعمال بد او برای او زینت داده شده و خوب می پندارد دیده ای؟ خدا هر کس را بخواهد گمراه میکند و هر کس را بخواهد هدایت می نماید.

313 - يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ رَبِّكَ الْكَرِيمِ.

(سوره انفطار آیه 6)

ای بشر چه باعث شده که مغرور گردی و خدای کریم را نادیده بگیری.

314 - إِنَّ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ (سوره ملك آیه 20)

بدون تردید کافران مغرور و گمراهند.

315 - وَعِدَّهُمْ مَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا

(سوره اسراء آیه 64)

شیطان به آنها وعده می دهد، وعده های شیطان هم غیر از

گول و نیرنگ چیز دیگری نیست.

316 - إِنَّ يَعِدُّ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا

(سوره فاطر آیه 40)

ستمگران به یکدیگر وعده دروغ می دهند.

317 - يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّبَكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا. (سوره فاطر آیه 5)

ای مردم وعده خدا (مرگ) حق است بنابراین مواظب باشید زندگی دنیا شما را فریب دهد.

318 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): دَخَلَ رَجُلَانِ الْمَسْجِدَ أَحَدُهُمَا عَابِدٌ وَالْآخَرُ فَاسِقٌ، فَخَرَجَا مِنَ الْمَسْجِدِ وَالْفَاسِقُ صَدِيقٌ وَالْعَابِدُ فَاسِقٌ وَ ذَلِكَ أَنَّهُ دَخَلَ الْعَابِدُ الْمَسْجِدَ مُدْلًا بِعِبَادَتِهِ يَدُلُّ بِهَا فَتَكُونُ فِكْرَتُهُ فِي ذَلِكَ وَ تَكُونُ فِكْرَةُ الْفَاسِقِ فِي النَّدَمِ عَلَى فِسْقِهِ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ مِمَّا صَنَعَ مِنَ الذَّنْبِ. (الحقائق ص 92)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: دو نفر داخل مسجد شدند: یکی عابد و دیگری گناهکار، وقتی از مسجد خارج شدند گناهکار فردی شایسته و عبادتکار شخصی گناهکار بود، زیرا عابد که وارد مسجد شد به عبادت خود مغرور بود و فخر می فروخت و فکرش مشغول همین مطلب بود اما فکر گناهکار در پشیمانی از گناه بود و از کار خود استغفار می کرد.

ص: 113

319 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ دَخَلَهُ الْعُجْبُ هَلَكَ

(جامع السعادات ج 1 ص 203)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسیکه خودپسند گردد هلاک میشود

320 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): ثَلَاثٌ مُهْلِكَاتٍ: شُحٌّ مُطَاعٌ، هَوَى مُتَّبَعٌ وَاعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ (الحقائق ص 92)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: سه کار خطر مرگ دارد: حرص تحريك آفرين، هواى نفس راهگشا و خودپسندى شخص.

321 - قَالَ ابُو الْحَسَنِ الثَّالِثُ (عليه السلام): مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثَرَ السَّخَطُونَ عَلَيْهِ.

امام هادی (عليه السلام) فرمود: کسیکه از خودراضی باشد و دشمنش زیاد خواهد بود. (سفينة البحار ج 2 ص 161)

322 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْعَجْبُ كُلُّ الْعَجْبِ مِمَّنْ يَعْجَبُ بِعَمَلِهِ وَلَا يُدْرِي بِمَا يَخْتِمُ لَهُ، فَمَنْ اعْجَبَ نَفْسَهُ وَفَعَلَهُ فَقَدْ ضَلَّ عَنْ مَنَهْجِ الرُّشْدِ. (سفينة البحار ج 2 ص 161)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کمال خودپسندى اين است که انسان به عمل خود مغرور گردد، در صورتیکه نمیداند پایان کارش چیست؟

کسیکه خودپسند گردد و عمل خود را ممتاز بداند از راه صحیح گمراه گردیده است.

323 - قَالَ الْكَاظِمُ (عليه السلام): مَنْ طَلَبَ الرِّئَاسَةَ هَلَكَ

ص: 114

وَمَنْ دَخَلَهُ الْعُجْبَ هَلَكَ. (تحف العقول ص 364)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: کسی که دنبال ریاست برود و هلاک می گردد. و کسی هم که خودپسند شود هلاک خواهد شد.

324 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): فَمَنْ اخْتَارَ الْعُجْبَ فَقَدْ بَذَرَ الْكُفْرَ وَزَرَعَ التَّفَاقُحَ وَلَا بُدَّ أَنْ يَثْمُرَ.

(جامع السعادات ج 1 ص 289)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسیکه خودپسندی را اختیار کرد بذر کفر را افشانده، نفاق را کشت نموده است و باید ثمره آنرا بچشد.

325 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ (علیه السلام): يَا دَاوُدَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ وَانذِرِ الصَّادِقِينَ، قَالَ كَيْفَ أَبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ وَانذِرِ الصَّادِقِينَ، قَالَ: يَا دَاوُدَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنِّي أَقْبِلُ التَّوْبَةَ وَأَعْفُو مِنَ الذَّنْبِ وَانذِرِ الصَّادِقِينَ أَنْ لَا يُعْجَبُوا بِأَعْمَالِهِمْ فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ يُعْجَبُ بِالْحَسَنَاتِ إِلَّا هَلَكَ. (سفينة البحار ج 2 ص 161)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: خدای عزیز وحی نمود به داود: به گناهکاران بشارت بده! رستگاران را نیز بترسان!

داود عرض کرد: چرا به گناهکاران بشارت دهم و به راستگویان اعلام خطر کنم؟

خدای متعال وحی کرد: به گناهکاران بشارت بده که توبه

ص: 115

آنها را قبول میکنم و از گناه آنها صرفنظر می نمایم و راستگویان را بترسان که به اعمال خود مغرور نگردند، زیرا هیچ بنده ای نیست که به کارهای خوب خود مغرور گردد مگر اینکه هلاک میشود.

326 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): عَجِبْتُ لِابْنِ آدَمِ اَوْلُهُ نُطْفَةٌ وَاٰخِرُهُ جَفَّةٌ وَّهُوَ قَائِمٌ بَيْنَهُمَا وِعَاءٌ لِلْغَائِطِ ثُمَّ يَتَكَبَّرُ. (سفينة البحار ج 2 ص 460)

امام علی (علیه السلام) فرمود: در شگفتم از کسیکه غرور و کبر می ورزد در حالیکه اولش نطفه ناپاک و آخرش لاشه مردار و در این میان حامل قاذورات است.

ص: 116

327 - وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَنسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ. (سوره بقره آیه 237)

عفو از (خطاها و لغزشهای) دیگران به پرهیزکاری نزدیکتر است و نیکی بیکدیگر را فراموش نکنید.

328 - فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ.

(سوره مائده آیه 13)

329 - فَمَنْ عَفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبِعْ بِالْمَعْرُوفِ. (سوره بقره آیه 178)

(اگر کسی را کشته اند و قاتل می خواهد دیه بدهد و مورد عفو قرار گیرد) عفو شده که از برادران دینی اوست باید طبق متعارف رفتار کند.

(سوره بقره آیه 219)

سؤال می کنند در راه خدا چه چیزی انفاق شود؟ بگو عفو از دیگران (بهترین انفاق است)

331 - ... وَ الْكَافِرِينَ الْعِيْظَ وَ الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ . وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ . (آل عمران آیه 134)

عصبانیت را فرو می نشانند، از مردم صرفنظر می کنند، خدا نیکوکاران را دوست می دارد.

332 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْمُؤْمِنُ لَيْسَ بِحَقُودٍ.

(الحقائق ص 75)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: مؤمن کینه ور نیست.

333 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): عَلَيْكُمْ بِالْعَفْوِ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزًّا فَتَعَا فَوْا يُعِزُّكُمْ اللَّهُ (حقائق ص 76)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: مواظب عفو باشید، عفو انسان را عزیز می گرداند، از یکدیگر صرفنظر کنید خدا شما را عزت میدهد.

334 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): النَّدَامَةُ عَلَى الْعَفْوِ أَفْضَلُ وَ أَيْسَرُ مِنَ النَّدَامَةِ عَلَى الْعُقُوبَةِ. (اصول کافی ج 2 ص 108)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: پشیمان از عفو بهتر و آسانتر از پشیمان شدن از کیفر دادن است.

335 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَفْلاً وَ قَفْلُ

ص: 118

امام باقر (علیه السلام) فرمود: هر چیزی قفلی دارد و قفل ایمان مدارا کردن با مردم است.

336 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ كَانَ رَفِيفًا فِي أَمْرِهِ نَالَ مَا يُرِيدُ مِنَ النَّاسِ. (الحقائق ص 76)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که در کارهای خود با مردم مدارا کند به آنچه از مردم می خواهد دست می یابد.

337 - قَالَ الْكَاظِمُ: (عليه السلام) الرَّفْقُ نِصْفُ الْعَيْشِ.

(الحقائق ص 76)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: مدارا کردن با کمبودها و لغزشهای دیگران، نصف زندگی و آسایش است.

338 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى خَيْرِ أَخْلَاقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتُغْطِي مَنْ حَرَمَكَ وَتَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ. (اصول کافی ج 2 ص 107)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: آیا نمی خواهید شما را به بهترین اخلاق دنیا و آخرت راهنمایی کنم؟

هر کس با تو قطع رابطه کرد تو با او رابطه را حفظ کن، کسی ترا محروم کرد تو به او عنایت کن از کسی که به تو ظلم کرده صرف نظر نما.

339 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْعَفْوُ عِنْدَ الْقُدْرَةِ مِنْ

امام صادق (عليه السلام) فرمود: عفو در هنگام قدرت از آداب و روش پیامبران و پرهیزکاران است.

340 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): إِذَا قَدَرْتَ عَلَيَّ عَدُوَّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ. (نهج البلاغه حکمة 10)

امام علی (عليه السلام) فرمود: وقتی بر دشمن خود دست یافتی، عفو از او را شکر پیروزی بر او قرار بده!

341 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): عَاتِبْ أَخَاكَ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ وَ أَرُدْ شَرَّهُ بِالْإِنْعَامِ عَلَيْهِ (سفينة البحار ج 2 ص 208)

امام علی (عليه السلام) فرمود: برادرت را (که به تو بدی کرده) با نیکی به او سرزنش کن و با احسان به او شرش را برطرف گردان.

342 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): ثَلَاثٌ لَا يَزِيدُ اللَّهُ بِهِنَّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ إِلَّا عِزًّا الصَّفْحُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ اعْطَاءُ مَنْ حَرَمَهُ وَ الصَّدْلَةُ لِمَنْ قَطَعَهُ.

(اصول کافی ج 2 ص 109)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: سه چیز است که عزت مسلمان را زیاد می کند: صرفنظر از کسی که به انسان بدی کرده و کمک به کسی که دریغ کرده و دیدار از کسی که قطع رابطه کرده است.

343 - وَ اَبْيَضَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ.

(سوره یوسف آیه 84)

چشم یعقوب (علیه السلام) در حالی که عصبانی بود و گریه می نمود سفید (و نابینا) شده بود.

344 - الْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ. (سوره آل عمران آیه 134)

(پرهیزکاران) عصبانیت خود را فرو می نشانند و از دیگران صرفنظر می کنند، خدا نیکوکاران را دوست میدارد.

345 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى امْضَائِهِ حَشَى اللَّهُ قَلْبَهُ اٰمَنًا وَاٰمَانًا.

(اخلاق شبر ص 146)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که قدرت دارد عصبانیت را ادامه دهد و عصبانیت خود را فرو نشانند، خداوند متعال او را از آسایش و ایمان سرشار در روز قیامت برخوردار می کند.

ص: 121

346 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَا مِنْ عَبْدٍ كَظَمَ غَيْظًا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عَزًّا وَجَلَّ عِزًّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

(سفينة البحار ج 2 ص 481)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: هر بنده خدائی که عصبانیت خود را فرو نشانید خدا در دنیا و آخرت به او عزت عنایت می کند.

347 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيُّ الْحَلِيمُ.

(اصول کافی ج 2 ص 112)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: خدا سازنده بردبار را دوست دارد.

348 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَ لَوْ شَاءَ أَنْ يَمْضِيَهُ امْضَاءَ امْلَاءِ اللَّهِ قَلْبُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رِضَاءً.

(زبدة البيان ج 1 ص 327 و اصول کافی ج 2 ص 110)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که عصبانیت خود را در حالیکه میتواند به عصبانیت ادامه دهد فرو نشانند خداوند متعال روز قیامت قلب او را از رضایت سرشار سازد.

349 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَنْ أَحَبَّ السَّيْلَ إِلَى اللَّهِ جُرْعَتَانِ غَيْظٍ تَرَدُّهَا بِحِلْمٍ وَ جُرْعَةٌ مُصِيبَةٌ تَرَدُّهَا بِصَبْرٍ. (اصول کافی ج 2 ص 110)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: از بهترین راههای دستیابی بخدا دو جرعه است. جرعه عصبانیت که به حلم و حوصله بدل گردد و جرعه مصیبت که با صبر عوض شود.

ص: 122

350 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْغَضَبُ يُفْسِدُ الْإِيمَانَ كَمَا يُفْسِدُ الْخِلاَءَ الْعَسَلُ.

(الحقائق ص 69 و ارشاد القلوب ص 177)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: غضب ایمان را فاسد می سازد همانطوری که سرکه عسل را فاسد (و بی فایده) میگرداند.

351 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): أَيُّ شَيْءٍ أَشَدُّ مِنْ الْغَضَبِ، أَنَّ الرَّجُلَ يَغْضِبُ فَيَقْتُلُ النَّبِيَّ حَرَّمَ اللَّهُ وَيَقْذِفُ الْمُحْصِنَةَ. (الحقائق ص 70)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: چه چیز از غضب شدیدتر است؟

شخص عصبانی می شود و آدمکشی را که خدا حرام کرده اجرا می کند و زنان شوهردار را متهم (به زنا و فساد) می کند.

352 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ. (اخلاق شبر ص 145)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که غضب خود را کنترل کند، خدا عذاب را از او برطرف گرداند.

353 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْغَضَبُ مَفْتَاخُ كُلِّ شَرٍّ.

(الحقائق ص 70 و ارشاد القلوب ص 177)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: غضب کلید تمام بدیهاست.

354 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِذَا غَضِبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى بَلَدٍ وَلَمْ يَنْزِلْ بِهَا الْعَذَابُ: غَلَّتْ أَسْعَاؤُهَا وَ

ص: 123

فَصَبَّرَتْ أَعْمَارُهَا وَ لَمْ تُرَبِّحْ تُجَارَهَا وَ لَمْ تُزَكَّ ائْتِمَارُهَا وَ لَمْ تُعَزَّزْ اِنْهَارُهَا وَ حُسِبَ عَنْهَا اِمْتَارُهَا وَ سَدَّ لَمَطٌ عَلَيْهَا شِدَّةَ رَاؤُهَا. (ثواب الاعمال ص 305)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: هنگامیکه خدا بر شهری غضب کرد و عذاب را بر آنها نازل کرد: قیمت های آنها بالا می رود، عمرهای آنان کوتاه می گردد، بازرگانان بهره (کافی و حلال) نمی برند، محصول کشاورزی خوب نمی شود، آبها کم می شود، باران نمی بارد و اشرار بر مردم مسلط می گردند.

355 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ مِنْ حَقِّهِ. (كشف الغمه ج 2 ص 420)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: هنگامیکه مؤمن عصبانی شد، غضب او را از سمیر حق منحرف نمی سازد.

356 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ هَذَا الْغَضَبَ جَمْرَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تُوَقَّدُ فِي قَلْبِ ابْنِ آدَمَ.

(جامع السعادات ج 1 ص 257)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: غضب جرقه ای است از شیطان که در قلب فرزند آدم روشن می گردد.

357 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): مَنْ لَمْ يَمْلِكْ غَضَبَهُ لَمْ يَمْلِكْ عَقْلَهُ. (اخلاق شبر ص 145 و جامع السعادات ج 1 ص 257)

امام علی (علیه السلام) فرمود: کسی که غضب خود را کنترل نکند،

عقل خود را تحت کنترل ندارد.

258 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ. (جامع السعادات ج 1 ص 259)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که از عصبانیت خود صرفنظر کند خدا عیب او را می پوشاند.

359 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): إِزْكَانُ الْكُفْرِ أَرْبَعَةٌ: الرَّغْبَةُ وَالرَّهْبَةُ وَالسَّخَطُ وَالْغَضَبُ. (تحف العقول ص 210)

امام علی (عليه السلام) فرمود: ارکان کفر چهار چیز است: میل، ترس (از غیر خدا)، عصبانیت و غضب.

360 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النَّاسِ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. (اصول کافی ج 2 ص 305)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: کسیکه نسبت به مردم عصبانی نشود، خدا روز قیامت عذاب جهنم را از او برمیدارد.

361 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ الرَّجُلَ لَيَغْضِبُ فَمَا يَرْضَى أَبَدًا حَتَّى يَدْخُلَ النَّارَ. (اخلاق شبر ص 144)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: کسیکه عصبانی می شود و به همان حالت بماند وارد آتش جهنم می گردد.

362 - قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا. (سوره نساء آیه 77)

(ای پیامبر به مردم) بگو ثروت دنیا ناچیز است، پاداش آخرت برای پرهیزکاران است و ذره ای به شما ظلم نمی گردد.

363 - وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ...

(سوره انعام آیه 32)

زندگانی دنیا بازیچه و سرگرمی است (برای آنها که هدف از زیستن را نمی دانند)

364 - مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَ زِينَتَهَا نُوفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا... (سوره هود آیه 15)

هر کس زندگی دنیا و زینت آنرا بخواهد، ما پاداش کارهای خوب آنان را در این دنیا به آنها می دهیم.

365 - الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَّهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ هُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا (سوره كهف آیه 104)

(زیانکارتر از همه) کسانی هستند که در کارهای دنیا گمراه شده اند و گمان میکنند کار خوب انجام داده اند.

366 - وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَ لَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا... (سوره قصص آیه 77)

(ای قارون) از آنچه خدا به تو داده (مال و ثروت) برای خانه آخرت از یاد مبر و سهم دنیای خود را هم در نظر بگیر.

367 - يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّبَكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا... (سوره فاطر آیه 5)

آی مردم وعده خدا (قیامت) دروغ ندارد، زندگی دنیا شما را گول نزنند.

368 - مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ. (سوره شوری آیه 20)

کسی که سود دنیا بخواهد به او می دهیم اما در آخرت بهره ای نخواهد داشت.

369 - فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَ لَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا. (سوره نجم آیه 29)

(ای پیامبر «ص») از کسی که به ذکر ما (قرآن و نیایش و دعا) توجه ندارد و فقط زندگی دنیا را در نظر دارد اعتنا مکن.

370 - مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (سوره نساء آیه 134)

کسی که پاداش دنیا می خواهد، خدا پاداش دنیا و هم پاداش آخرت در نزد اوست.

371 - أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ.

(سوره توبه آیه 38)

ایا زندگی دنیا را با زندگی آخرت عوض می کنید؟!

372 - وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ. (سوره رعد آیه 26)

گناهکاران بزنگی دنیا شاد هستند در صورتیکه زندگی دنیا نسبت به زندگی آخرت ناچیز است.

373 - الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ. (سوره ابراهیم آیه 3)

آنانکه زندگی دنیا را بر زندگی آخرت گزیده اند و مردم را از راه خدا باز می دارند و آن را کج می شمارند در گمراهی عمیق قرار گرفته اند.

374 - وَ مَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى... (سوره اسراء 72)

کسیکه در این دنیا (برای دیدن آیات خدا) کور است در آخرت هم کور خواهد بود.

375 - يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ. (سوره روم آیه 7)

375 - يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ. (سوره روم آیه 7)

بیشتر مردم ظاهر، دنیا را می نگرند و از آخرت غافل هستند.

376 - يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ. (1) (سوره غافر، مؤمن آیه 39)

ای مردم این زندگی دنیا ناچیز است، آخرت خانه ابدی است.

377 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَلَا آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهِ.

(اخلاق شبر ص 181، الحقائق ص 98)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسیکه دنیای خود را برای آخرتش کنار بگذارد و یا آخرت را برای دنیا کنار بگذارد از ما نیست (دنیا و آخرت هر دوروی حساب باید باشد).

378 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا اسْتَبْغَنَاهُ عَنِ النَّاسِ وَتَعَطَّفًا عَلَى الْجَارِ لَقِيَ اللَّهَ وَوَجْهَهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ. (ثواب

الاعمال ص 215)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسیکه برای اینکه احتیاج به مردم نداشته باشد و به همسایه محبت کند دنبال دنیا برود خداوند متعال را با صورتی همانند ماه شب چهارده (نورانی) ملاقات خواهدت.

ص: 128

1- - تشریح بیشتر مضرات دنیا داران و صفات آنان را در قرآن حدود 120 آیه بحث کرده است.

کرد.

379 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ ازْدَادَ عَطْشًا حَتَّى يَقْتُلَهُ.

(اصول کافی ج 2 ص 136)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: دنیا مانند آب دریاست تشنه هر چه بیشتر از آن بنوشد عطش او زیادتر گردد تا او را به هلاکت برساند.

380 - قِيلَ لَهُ: مَنْ اعْظَمَ النَّاسُ خَطْرًا، قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام) مَنْ لَمْ يَرَ الدُّنْيَا خَطْرًا لِنَفْسِهِ.

(کشف الغمه ج 2 ص 319)

به امام سجاد (عليه السلام) عرض شد چه کسی خطرش بیشتر از همه است؟

حضرت فرمود: کسی که از دنیا احساس خطر نکند.

381 - قَالَ الْهَادِي (عليه السلام): الدُّنْيَا سُوقٌ، رِيحٌ فِيهَا قَوْمٌ وَخَسِرَ آخِرُونَ. (تحق العقول ص 315)

امام هادی (عليه السلام) فرمود: دنیا بازار است، برخی در آن سود می برند و دسته ای دیگر ضرر می کنند.

382 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): لَيْسَ هَذَا الدُّنْيَا هَذَا طَلَبُ الْآخِرَةِ. (جامع السعادات ج 2 ص 15)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: اینک موقع جمع آوری دنیا نیست، باید دنبال جمع آوری ثواب آخرت رفت.

ص: 129

383 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): لَا تَكْسَلُوا لِطَلَبِ مَعَاشِكُمْ فَإِنَّ آبَاءَنَا كَانُوا يَرْكُضُونَ فِيهَا وَيَطْلُبُونَهَا.

(الحقائق ص 98)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: از رنج تهیه مخارج زندگی کسل نباشید، زیرا بدون تردید پدران ما هم در دنیا رنج می بردند و برای معاش زندگی خود تلاش می کردند.

384 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ. (اخلاق شبر ص 181)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: دنیا زندان مؤمن و بهشت کافر است.

385 - قَالَ الْكَاظِمُ (عليه السلام): إِنَّ مَثَلَ الدُّنْيَا كَمَثَلِ الْحَيَّةِ مَسْهَالَيْنِ وَفِي جَوْفِهَا السَّمُّ الْقَاتِلِ، يَحْدَرُهَا الرِّجَالُ ذَوُ الْعُقُولِ وَيَهْوِي إِلَيْهَا الصَّبِيَّانُ بِأَيْدِيهِمْ.

(تحف العقول ص 292)

امام کاظم (عليه السلام) فرمود: دنیا همانند مار است دست که بآن بگذاری نرم است اما در میان آن زهری کشنده است که عاقلان از آن پرهیز می کنند و کودکان با دست خود با آن بازی می کنند.

386 - قَالَ السَّجَّادُ (عليه السلام): إِنَّ الدُّنْيَا قَدْ اِزْتَحَلَتْ مُدْبِرَةً وَ الْآخِرَةُ قَدْ اِزْتَحَلَتْ مُقْبِلَةً وَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بَنُونَ فَكُونُوا مِنْ اِبْنَاءِ الْآخِرَةِ وَ لَا تَكُونُوا مِنْ

ص: 130

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: دنیا پشت کرده و می رود، آخرت هم کوچ کرده و می آید، هم دنیا و هم آخرت فرزندان (علاقه مندانی) دارند، باید شما از فرزندان آخرت باشید، نه از فرزندان دنیا.

387 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): مَرَاةُ الدُّنْيَا حَلَاوَةٌ الْآخِرَةِ، حَلَاوَةُ الدُّنْيَا مَرَاةُ الْآخِرَةِ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 512)

امام علی (علیه السلام) فرمود: تلخی دنیا، شیرینی آخرت است و شیرینی دنیا تلخی آخرت می باشد.

388 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): انَّ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا اضْرَارًا بِالْآخِرَةِ وَفِي طَلَبِ الْآخِرَةِ اضْرَارًا بِالدُّنْيَا.

(الحقائق ص 102)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: دنبال دنیا رفتن به آخرت ضرر می زند و دنبال آخرت رفتن به دنیا ضرر می رساند.

389 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): فَاصْرُوا بِالدُّنْيَا فَإِنَّهَا أَوْلَى بِالْإِضْرَارِ. (اصول کافی ج 2 ص 131)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: سعی کنید به دنیا ضرر بزنید و به آخرت سود برسانید، زیرا به دنیا ضرر خوردن شایسته تر است تا آخرت.

390 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْكَادُّ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ

ص: 131

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسیکه برای خانواده خود و آسایش آنها زحمت بکشد مثل کسی است که در راه خدا جهاد کرده است.

391 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا صَنِيفٌ وَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ عَارِيَةٌ (ارشاد القلوب ص 23)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: مردم در دنیا مهمان هستند و آنچه در دست آنهاست عاریه می باشد.

392 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): فِي قَوْلِهِ تَعَالَى - وَ لَا تَسْ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا، قَالَ لَا تَسْ صِيحَتَكَ وَ قُوَّتَكَ وَ شَبَابَكَ وَ غِنَاكَ وَ نَشَاطَكَ أَنْ تَطْلُبَ الْآخِرَةَ.

(معانی الاخبار ص 325)

امام علی (علیه السلام) فرمود: درباره این آیه قرآن: «بهره خود را از دنیا فراموش نکن» فرمود: در دنیا، سلامتی، نیرو، جوانی، ثروت و نشاط خود را در راه بدست آوردن کمالات اخروی از یاد مبر.

393 - قَالَ السَّجَّادُ (عليه السلام): الدُّنْيَا دُنْيَا أَنْ دُنْيَا بِلَاغٍ وَ دُنْيَا مَلْعُونَةٌ. (الحقائق ص 97)

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: دنیا (برای مردم) دو گونه است، دنیای آگاهی (برای مؤمن) و دنیای ملعون (برای کافر)

394 - قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ (عليه السلام): اَعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا.

(سير الائمه ج 3 ص 47)

امام حسن مجتبی (علیه السلام) فرمود: برای دنیا آنطور کار کن که گویا همیشه زنده ای و برای آخرت آنطور کار کن که می خواهی فردا بمیری.

395 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام) عَجِبْتُ لِمَنْ يَشُكُّ فِي النَّشْأَةِ الْآخِرَى وَهُوَ يَرَى النَّشْأَةَ الْأُولَى وَعَجِبْتُ لِمَنْ عَمِلَ لِيَدَارِ الْفَنَاءِ وَتَرَكَ دَارَ الْبَقَاءِ.

(سير الائمه ج 3 ص 234)

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: از کسی که دنیای فعلی را می بیند و در دنیای دیگر (آخرت) شك دارد تعجب می کنم و از کسی که برای دنیای فانی کار می کند و خانه ابدی را رها کرده و در شگفتی.

396 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَلْعُونٌ مَنْ أَلْقَى كَلِمَةً عَلَى النَّاسِ. (الحقائق ص 97)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که زحمت امور زندگی خود را بر دوش دیگران بگذارد ملعون است (از رحمت خدا دور می باشد).

397 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا ذَهَبَ خَوْفَ الْآخِرَةِ مِنْ قَلْبِهِ وَ مَنْ أزدَادَ حِرْصًا عَلَى الدُّنْيَا

ص: 133

لَمْ يَزِدْ مِنْهَا إِلَّا بُعْداً وَازْدَادَ هُوَ مِنَ اللَّهِ بُغْضاً.

(ارشاد القلوب ص 24 و تحف العقول ص 295)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: کسی که دنیا را دوست بدارد ترس آخرت از اندیشه اش می رود و کسی که حرص دنیای او زیاد باشد هر چه بیشتر از دنیا محرومتر خواهد شد و کینه خدا را برای خود افزایش خواهد بود.

398 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ (اخلاق شبر ص 184، مصباح الشريعة ص 138)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: عشق به دنیا سرمنشأ و ریشه هر گناه است.

ص: 134

مال و ثروت: وسیله هر اطاعت و عصیان

399 - وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ...

(سوره بقره آیه 188)

اموال خود را از راه حرام میان خود مصرف نکنید (رباء، قماربازی، رشوه خواری، غش در معامله، کم فروشی و...)

400 - وَ لَنْبَلُوْكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَ الْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ وَ الثَّمَرَاتِ...

(سوره بقره آیه 156)

ما شما را با ترس، گرسنگی و کم درآمدی و... آزمایش می کنیم.

401 - وَ اعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَ أَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ. (سوره انفال آیه 28)

بدانید که مال دنیا و فرزندان شما وسیله آزمایش است و پاداش بزرگ نزد خدا است.

402 - إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَّ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَ لَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً... (سوره آل عمران آیه 10)

402 - إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَّ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَ لَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً... (سوره آل عمران آیه 10)

آنانکه کافر شده اند، نه مال و نه فرزندهایشان در نزد خدا ارزش دارد.

403 - فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَ أَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً... (سوره نساء آیه 95)

خدا رزمندگان را که با مال و جان در راه خدا جنگ میکنند بر کنار نشسته گان از جنگ برتری داده است.

404 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): يَا مَعْشَرَ الْفُقَرَاءِ اعْطُوا اللَّهَ الرِّضَا مِنْ قُلُوبِكُمْ تَظْفَرُوا بِثَوَابِ فَقْرِكُمْ وَ الْآفَلَ. (الحقائق ص

113)

رسول خدا (صلى الله عليه و آله) فرمود: ای جمعیت فقرا با قلب خود از خدا راضی باشید تا به ثواب فقر دست یابید، اگر با جان و دل از خدا راضی نباشید ثواب فقر را بدست نمی آورید.

405 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): مَنْ رَضِيَ بِالْقَلِيلِ مِنَ الرِّزْقِ رَضِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِالْقَلِيلِ مِنَ الْعَمَلِ.

(کشف الغمه ج 2 ص 313)

امام سجاد (عليه السلام) فرمود: کسی که به رزق کم قانع باشد خدا هم به عمل کم از او راضی است.

406 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَلْعُونٌ، مَلْعُونٌ مَنْ عَبَدَ الدُّنْيَا. (معانى الاخبار ص 404)

ص: 135

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: پول پرست ملعون است، ملعون.

407 - قَالَ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): لَا يَجْتَمِعُ الْمَالُ إِلَّا بِخِصَالٍ خَمْسٍ: بِبُخْلِ شَدِيدٍ وَ أَمَلٍ طَوِيلٍ وَ حِرْصٍ غَالِبٍ وَ قَطْعَةِ الرَّحِمِ وَ إِثَارِ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ.

(کشف الغمه ج 3 ص 84)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: ثروت فقط با پنج صفت جمع می گردد: بخل شدید، آرزوی دراز، حرص کامل، قطع رحم و دنیا را بر آخرت مقدم داشتن.

408 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله): أَيَّاكُمْ وَ مُجَالَسَةَ الْمَوْتَى، قَبْلَ: وَ مَنْ الْمَوْتَى؟ قَالَ: الْأَغْنِيَاءُ.

(اخلاق شبر ص 107)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: از همنشینی با مردگان پرهیز کنید!

سؤال کردند: مردگان چه کسانی هستند؟

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: ثروتمندان (که مالشان آنها را از یاد خدا غافل کرده و ستم به دیگران روا می دارند و از ثروت خود برای آخرت خویش توشه ای بر نمی گیرند).

409 - قَالَ عَلِيٌّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَمْ يَغْلِبْ الْحَرَامُ صَبْرَهُ وَ لَمْ يَشْغَلِ الْحَلَالُ شُكْرَهُ.

(تحف العقول ص 141)

ص: 136

امام علی (علیه السلام) فرمود: کسی زاهد است که حرام صبرش را نبرد (و حرام را انجام دهد) و حلال او را از شکرگزاری باز ندارد.

410 - قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): مَنْهُومانٍ لَا يَشْبَعَانِ مَنْهُومُ الْعِلْمِ وَ مَنْهُومُ الْمَالِ. (الحقائق ص 114)

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: دو گرسنه اند که سیر نمی شوند: گرسنه علم و گرسنه مال.

411 - قَالَ الرَّضَا (عَلِيهِ السَّلَامُ): إِنَّ اللَّهَ يُغْضُ الْقَبِيلَ وَالْقَالَ وَاضَاعَةَ الْمَالِ. (تحف العقول ص 330)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: خداوند متعال از کشمکش (جار و جنجال) و ضایع کردن مال متنفر است.

412 - قَالَ عَلِيُّ (عَلِيهِ السَّلَامُ): الْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 478)

امام علی (علیه السلام) فرمود: مال ریشه شهوترانی هاست.

413 - قَالَ الْبَاقِرُ (عَلِيهِ السَّلَامُ): أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى مُوسَى (عَلِيهِ السَّلَامُ): لَا تَفْرَحْ بِكَثْرَةِ الْمَالِ وَلَا تَدْعُ ذِكْرِي عَلَى كُلِّ حَالٍ فَإِنَّ

كَثْرَةَ الْمَالِ تُنْسِي الذَّنُوبَ وَتَزُكُّ ذِكْرِي يُنْسِي الْقُلُوبَ. (تفسیر نور الثقلین ج 4 ص 138)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: خدای متعال وحی کرد به موسی (علیه السلام): ای موسی از مال زیاد مغرور مشو و همیشه بیاد من باش

زیرا مال

ص: 137

زیاد گناهان را از یاد می برد و ترك ذكر من، قلب را فراموشكار می سازد. (و فكر را از كار و اندیشه می اندازد)

414 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): حُبُّ الْمَالِ وَالشَّرْفِ يُنْبِتَانِ التَّفَاقُ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ.

(الحقائق ص 109 و اخلاق شبر ص 185)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: عشق مال و مقام همانطوریکه آب گیاه را می رویاند، نفاق را رشد می دهد.

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: عشق مال و مقام همانطوریکه آب گیاه را می رویاند، نفاق را رشد می دهد.

بی نیازی

415 - مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيَّةٌ. (سوره الحاقه آیه 28)

گناهکاران در قیامت می گویند: مال من برای من سودی نداشت.

416 - كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ. أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَى.

(سوره علق آیه 7)

نه چنین است، انسان وقتی ثروتمند شد بدون شك یاغی و سرکش می گردد.

417 - إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءٌ... (سوره توبه آیه 93)

نسبت به آنانکه برای فرار از جنگ اجازه می خواهند و پول دارند در مؤاخذه آزادی.

418 - وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ (بقره آیه 267)

ص: 138

بدانید که خدا ثروتمندی مورد احترام است (نه غیر او).

419 - وَ وَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى. (سوره ضحی آیه 8)

ای محمد (صلی الله علیه و آله) مگر فقیر نبودى و خدا ترا ثروتمند ساخت (با پول خدیجه)

420 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): مَنْ قَنَعَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ فَهُوَ مِنْ أَغْنَى النَّاسِ. (کشف الغمه ج 2 ص 314)

امام سجاد (عليه السلام) فرمود: کسی که به رزق خدا که برای او در نظر گرفته قانع باشد از ثروتمندترین مردم است.

421 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): الْغِنَاءُ وَالْعِزُّ يُجُولَانِ فِي قَلْبِ الْمُؤْمِنِ فَإِذَا وَصَلَا إِلَى مَكَانٍ فِيهِ التَّوَكُّلُ أَوْ طَنَاءَةٌ

(کشف الغمه ج 3 ص 344)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: ثروت و عزت در قلب مؤمن گردش می کنند، آنجا که توکل به خدا را یافتند توقف می کنند و می مانند.

422 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْغَنِيَّ الظَّلُومِ (تحف العقول ص 274)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: خدا از ثروتمند ستمگر نفرت دارد.

423 - قَالَ الْجَوَادُ (عليه السلام): عِزُّ الْمُؤْمِنِ غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ. (سیر الانمه ج 4 ص 171)

امام جواد (عليه السلام) فرمود: عزت مؤمن در بی نیاز بودن از

ص: 139

مردم است.

424 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْغِنَاءُ يُورِثُ التَّفَاقُ وَ يُعَقِّبُ الْفَقْرَ. (خصال صدوق ج 1 ص 24)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: ثروت تولید نفاق می کند و فقر را کنار می زند.

425 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): اشْرَفُ الْغِنَى تَرْكُ الْمُنَى

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 471)

امام علی (عليه السلام) فرمود: بهترین ثروتها ترك آرزوست.

426 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): شَرَفُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُ اللَّيْلِ وَ عِزُّهُ اسْتِغْنَاءُ عَنِ النَّاسِ. (اصول کافی ج 2 ص 148)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: شرافت مؤمن در شب زنده داری اوست و عزتش در بی نیازی از مردم است.

427 - سُئِلَ الْحَسَنُ (عليه السلام): مَا الْغِنَى؟ قَالَ (عليه السلام): رِضَى النَّفْسِ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ وَ أَنْ فَالَّ.

(مجالس السنيه ج 2 ص 365)

از امام حسن (عليه السلام) سؤال شد ثروت چیست؟ حضرت فرمود: رضایت به رزقی که خدا در نظر گرفته گرچه کم باشد.

428 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لَا غِنَى كَالْعَقْلِ وَ لَا فَقْرٌ كَالْجَهْلِ وَ لَا مِيرَاثٌ كَالْأَدَبِ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 478)

ص: 140

امام علی (علیه السلام) فرمود: ثروتی مانند عقل (ارزشمند) نیست، فقری بدتر از جهل و بیسوادی و نادانی نیست و میراثی مثل ادب یافت نمی شود.

429 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): طَلَبُ الْحَوَائِجِ إِلَى النَّاسِ اسْتِثْلَابٌ لِلْعَرِ وَ مَذْهَبُهُ لِلْحَيَاءِ وَ... (اصول کافی ج 2 ص 148)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: درخواست از مردم به سرعت عزت را می برد و حیاء را ریشه کن می سازد.

430 - قَالَ الْحَسَنُ (علیه السلام): عِفٌّ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ تَكُنْ عَابِدًا وَ اِضْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ تَكُنْ غَنِيًّا.

(مجالس السنیه ج 2 ص 349)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: از محارم خدا چشم پوش عابدی، به رزق خدا راضی باش ثروتمندی.

431 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): نِعْمَ الْعَوْنُ عَلَى تَقْوَى اللَّهِ الْغِنَى. (فروع کافی ج 5 ص 71)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: بهترین یاور برای پرهیزکاری ثروت است.

432 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ اِرْزَاقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُونَ. (فروع کافی ج 5 ص 84)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدای عزیز رزق مؤمنین را از طریقی قرار داده است که حساب نمی کنند و گمان ندارند.

433 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الْغِنَى فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌْ وَالْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ (نهج البلاغه صبحی صالح ص 478)

امام علی (علیه السلام) فرمود: ثروت در غربت وطن است و فقر در وطن غربت.

434 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ عِزُّ الْمُؤْمِنِ فِي دِينِهِ. (اصول کافی ج 2 ص 149)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: ناامید بودن از آنچه در دست مردم است موجب عزت مؤمن در دین وی خواهد بود.

ص: 142

435 - وَ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ. (سوره سباء آیه 39)

هر چه در راه خدا انفاق کنید خدا عوض آنرا می دهد و خدا بهترین رزق رسان است.

436 - وَ الَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَ لَمْ يَقْتُرُوا وَ كَان بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا. (سوره فرقان آیه 67)

(بندگان شایسته خدا) کسانی هستند که وقتی انفاق میکنند زیاده روی نمی کنند، تنگ هم نمی گیرند، حد وسط را رعایت می کنند.

437 - وَ يُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ كَان بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَ مَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ.

(سوره حشر آیه 9)

با اینکه خودشان نیاز دارند دیگران را به خود مقدم می دارند، کسی که از بخل نفس جلوگیری کند حتما پیروز است.

438 - الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ. (سوره بقره آیه 274)

کسانیکه شب و روز ثروت خود را در پنهانی و آشکارا در راه خدا انفاق می کنند پاداششان در نزد پروردگارشان موجود است.

439 - لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَ مَنْ قَدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ... (سوره طلاق آیه 7)

باید پولدار از پولی که دارد در راه خدا انفاق کند و کسی که از رزق برخوردار است از آنچه خدا به او عنایت کرده باید در راه خدا بدهد.

440 - مَا عِنْدَكُمْ يَنْقَدُ وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ...

(سوره نحل آیه 96)

آنچه برای خود باقی گذارید نابود می شود و آنچه برای خدا انفاق کنید ابدی باقی می ماند.

441 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): إِنَّ السَّخِيَّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ وَ قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ وَ قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ وَ بَعِيدٌ مِنَ النَّارِ. (ارشاد

القلوب ص 136 الحقائق ص 118)

رسول خدا (صلى الله عليه و آله) فرمود: سخاوتمند به خدا و مردم و بهشت نزدیک است و از آتش جهنم دور می باشد.

442 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْعُ الْجُودِ سُوءُ الظَّنِّ

ص: 144

بِالْمَعْبُودِ. (كشَف الغمه ج 2 ص 418)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: در راه خدا بخشش نکردن علامت بدبینی به خداست. (که به او جبران نمی کند)

443 - قال الرضا (عليه السلام): السخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ وَ الْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِنَلَّا يَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ.

(تحف العقول ص 329 و عيون اخبار الرضا ج 2 ص 12)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: سخاوتمند از غذای مردم می خورد تا از غذای او بخورند ولی بخیل از غذای مردم نمی خورد تا از غذای او نخورند.

444 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): السَّخَاءُ مَا كَانَ ابْتِدَاءً فَأَمَّا مَا كَانَ عَنِ مَسْأَلَةِ فَحِيَاءٍ وَ تَدَمُّمٍ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 478)

امام علی (عليه السلام) فرمود: سخاوت این است که بدون درخواست کمک شود اما وقتی درخواست شد از روی حیاء و ترس از بدگویی می دهند این سخاوت نیست.

445 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): لَيْسَ السَّخِيُّ الْمُبْدِرُ الَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ وَ لَكِنَّهُ الَّذِي يُؤَدِّي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا فُرِضَ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ مِنَ الزَّكَاةِ وَ غَيْرِهَا...

(سفينة البحار ج 1 ص 607)

ص: 145

امام صادق (علیه السلام) فرمود: سخاوت این نیست که انسان مال خود را در راهی که شرعی نیست نفله و نابود کند، بلکه سخاوت این است که حقوق واجب که مثل زکاة و... خدا در مال انسان واجب کرده پردازد.

446 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لِإِنَّهُ الْحَسَن (عليه السلام): يَا بُنَيَّ مَا السَّمَاحَةُ؟ قَالَ الْبَدْلُ فِي الْيُسْرِ وَالْعُسْرِ.

(فروع کافی ج 4 ص 41)

امام علی (علیه السلام) از فرزندش امام حسن (علیه السلام) پرسید «سماحت» چیست؟

حضرت امام حسن (علیه السلام) فرمود: انفاق در بی نیازی و نیازمندی می باشد.

447 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ مِنْ مُوجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ بَدْلُ الطَّعَامِ وَافْتِشَاءُ السَّلَامِ وَحُسْنُ الْكَلَامِ.

(الحقائق ص 117)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: از ایزار بخشش گناه انفاق و بلند سلام کردن و خوش سخن بودن است.

448 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مِنَ الْإِيمَانِ حُسْنُ الْخُلُقِ وَاطْعَامُ الطَّعَامِ. (فروع کافی ج 4 ص 50)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: علامت ایمان، خوش خلقی و نیازمندان را طعام دادن است.

ص: 146

449 - قِيلَ لِلصَّادِقِ (عليه السلام): مَا حَدُّ السَّخَاءِ؟ قَالَ (عليه السلام): تُخْرِجُ مِنْ مَالِكَ الْحَقُّ الَّذِي أَوْجَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ فَتَضَعُهُ فِي مَوْضِعِهِ.
(سفينة البحار ج 1 ص 607)

از امام صادق (عليه السلام) سؤال کردند تعریف سخاوة چیست؟ حضرت فرمود: حقی را که خدا در مال تو واجب کرده از مال خودت خارج سازی و در محل آن قرار بدهی و صرف آن کنی.

ص: 147

450 - تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ.

(سوره قصص آیه 83)

این خانه آخرت را برای کسانی قرار داده ایم که در زمین قصد گردنکشی و اخلال ندارند، عاقبت از پرهیزکاران است.

451 - بَلْ تُؤْتِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ خَيْرَ وَابْقَى. (سوره اعلی آیه 16)

زندگی دنیا را گزیده اند در صورتیکه آخرت بهتر و بادوام تر است.

452 - كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَتَذُرُونَ الْآخِرَةَ

(سوره قیامت آیه 20)

اشتباه می کنید! دنیا را برگزیده اید و آخرت را رها نموده اید.

453 - إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا... (سوره قصص آیه 4)

453 - إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا... (سوره قصص آیه 4)

فرعون در دنیا گردن افروخت و ملت را تجزیه کرد.

454 - إِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ. (سوره یونس آیه 83)

فرعون در دنیا اوج گرفت او از اسرافکاران است.

455 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): حُبُّ الْمَالِ وَالْجَاوِ يُنْبِتَانِ النِّفَاقَ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ. (الحقائق ص 119)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: عشق به مال و مقام، نفاق را در مغز می پروراند همانگونه که گیاهان بوسیله آب می رویند.

456 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): أَمَّا هَلَكَ النَّاسُ بِاتِّبَاعِ الْهَوَى وَحُبِّ الشَّيْءِ. (اخلاق شبر ص 189)

امام علی (عليه السلام) فرمود: مردم بخاطر اینکه دنبال هوای نفس و عشق به ستایش می روند هلاک می شوند.

457 - قَالَ الْكَاظِمُ (عليه السلام): مَنْ طَلَبَ الرِّيَاسَةَ هَلَكَ وَ مَنْ دَخَلَ الْعُجْبَ هَلَكَ. (مجالس السنیه ج 2 ص 536)

امام کاظم (عليه السلام) فرمود: کسی که دنبال ریاست برود هلاک می گردد، (زیرا ریاست فقط برای آن خوب است) و کسی که در او غرور و خودبینی وارد آید نیز هلاک می گردد.

458 - قَالَ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَام): مَنْ طَلَبَ الرِّيَاسَةَ لِنَفْسِهِ

ص: 148

هَلَكَ فَاِنَّ الرِّيَاسَةَ لَا تُصْلِحُ اِلَّا لِاهْلِهَا.

(سفينة البحار ج 1 ص 492)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: کسی که دنبال ریاست برود هلاک می گردد، زیرا ریاست فقط برای اهل آن خوب است.

459 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): اِيَّاكَ وَ الرِّيَاسَةَ.

(وسائل الشيعة ج 11 ص 279)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: از ریاست طلبی (برای غیر خدا) جدا خودداری کن.

ص: 149

460 - فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ... (سوره احقاف آیه 35)

(ای محمد «ص») همانند پیامبران اولوالعزمی که از دنیا رفته اند صبر کن و در عذاب مخالفان خود عجله مکن.

461 - سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ.

(سوره رعد آیه 24)

درود بر شما بهشتیان بخاطر اینکه در دنیا صبر کردید خانه خوبی در اختیار شماست.

462 - وَ لَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ. (سوره نحل آیه 96)

به کسانی که صبر را پیشه خود ساخته اند پاداششان را به بهترین وجه در برابر اعمالی که انجام داده اند خواهیم داد.

463 - وَ جَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا... (سوره سجده آیه 24)

از میان بنی اسرائیل رهبرانی را بخاطر صبری که داشته اند به ریاست برگزیدیم تا دستور ما را اجرا نمایند.

464 - وَ جَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَ حَرِيرًا.

(سوره انسان آیه 12)

پادشاه آنانکه صبر کردند بهشت و ابریشم (لباس بهشتی) است.

465 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَ صَابِرُوا وَ رَابِطُوا... (سوره آل عمران آیه 200)

شمائی که ایمان آورده اید صبر کنید و دیگران را به صبر سفارش کنید و مراقب دشمن باشید.

466 - اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ. (1) (سوره بقره آیه 153)

از صبر و نماز کمک بگیرید، خدا یاور صابران است.

467 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَنْ لَا يُعِدُّ الصَّبْرَ لِتَوَائِبِ الدَّهْرِ يَعْجُزُ. (الحقائق ص 140 و اخلاق شبر ص 229)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که برای مصیبت‌های روزگار آماده نیست عاجز است.

468 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): أَنَا وَجَدْنَا الصَّبْرَ عَلَى طَاعَةِ.

ص: 151

1- - در حدود 100 آیه قرآن ابعاد صبر و آثار دنیا و آخرت آنرا بیان فرموده است.

اللَّهِ اِسْرُ مِنْ الصَّبْرِ عَلَى عَذَابِهِ. (ارشاد القلوب ص 126)

امام علی (علیه السلام) فرمود: ما درك کرده ایم که صبر برای فرمان خدا آسانتر از صبر بر عذاب خداست.

469 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): عَلَامَةُ الصَّابِرِ فِي ثَلَاثٍ: أَوَّلُهَا أَنْ لَا يَكْسُلَ وَالثَّانِيَةُ أَنْ لَا يَصْدَجِرَ وَالثَّلَاثَةُ أَنْ لَا يَشْدَ كَوْمٍ مِنْ رَبِّهِ تَعَالَى... (علل الشرايع ص 498)

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: صابر سه علامت دارد: 1 - کسل نمی شود 2 - از سختی ها ناراحت نمی شود 3 - از خدای عزیز شکایت نمی کند.

470 - قَالَ الْكَاطِمُ: (عليه السلام) الْمُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ وَاحِدَةٌ وَ لِلْجَانِعِ اثْنَانِ. (تحف العقول ص 305)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: مصیبت برای صبرکننده یکی است و برای ناله کننده دو تا. (مصیبت حادثه و غم خودش)

471 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الصَّبْرَ وَ الْبِرَّ وَ الْحِلْمَ وَ حُسْنَ الْخُلُقِ مِنْ اخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ. (خصال ح 1 ص 251)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: صبر، نیکوکاری بردباری و خوش خلقی از صفات پیامبران است.

472 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَنْ صَبَرَ عَلَى مُصِيبَةٍ زَادَهُ اللَّهُ عِزًّا إِلَى عِزِّهِ وَ ادْخَلَهُ الْجَنَّةَ مَعَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ بَيْتِهِ. (ثواب الاعمال ص 235)

ص: 152

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که در گرفتاری ها صبر کند خدا بر عزت او بیفزاید و با محمد (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت، او را در بهشت محشور گردانند.

473 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الصَّبْرُ ثَلَاثَةٌ: صَبْرٌ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَ صَبْرٌ عَلَى الطَّاعَةِ وَ صَبْرٌ عَنِ الْمَعْصِيَةِ.

(جامع السعادات ج 3 ص 231)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: صبر سه نوع است: صبر بهنگام مصیبت، صبر برای انجام عبادت نیکو، صبر برای ترک گناه و معصیت.

474 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): الصَّبْرُ صَبْرَانِ: الصَّبْرُ صَبْرَانِ: صَبْرٌ عَلَى مَا تَكْرَهُ وَ صَبْرٌ عَمَّا تُحِبُّ (نهج البلاغه صبحی صالح ص 478)

امام علی (علیه السلام) فرمود: صبر دو نوع است: صبر در برابر آنچه دوست نداری، و صبر نسبت به آنچه که علاقه داری (اگر خدا نهی کرده)

475 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ ابْتَلِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ بِبَلَاءٍ فَصَبَرَ عَلَيْهِ كَانَ لَهُ مِثْلُ اجْرِ الْفِ شَهِيدٍ.

(الحقائق ص 140 و اخلاق شبر ص 226)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مؤمنی که به بلائی گرفتار گردد و صبر کند، پاداش هزار شهید را خواهد داشت.

476 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): ثَلَاثٌ بِهِنَّ يَكْمُلُ الْمُسْلِمُ:

ص: 153

الْتَفَقَهُ فِي الدِّينِ، التَّقْدِيرُ فِي الْمَعِيشَةِ وَالصَّبْرُ عَلَى النَّوَائِبِ. (تفسير نور الثقلين ج 2 ص 285)

امام علی (علیه السلام) فرمود: مسلمان به سه چیز کامل می گردد: تقوه در دین، ارزیابی و کنترل خرج و صبر در برابر سختی ها.

477 - قَالَ الْبَاقِرُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): الصَّبْرُ صَبْرَانِ: صَبْرٌ عَلَى الْبَلَاءِ حَسَنٌ جَمِيلٌ وَ أَفْضَلُ الصَّبْرِ الْوَرَعُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ تَعَالَى. (الحقائق ص 142)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: صبر بر دو نوع است: صبر بر سختیها خوب و جالب است. و بهتر از این صبر، خود نگهداری و پرهیز از کارهایی که خدا حرام کرده است.

478 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ فِي جَمِيعِ أُمُورِكَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بَعَثَ مُحَمَّدًا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ) فَأَمَرَهُ بِالصَّبْرِ وَ الرَّفْقِ... (جامع السعادات ج 3 ص 234)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: باید در تمام کارهای خود صبر کنی، زیرا خدای عزیز محمد (صلی الله علیه و آله) را که به پیامبری مبعوث نمود، به او دستور داد که صبر و مدارا را پیشه خود سازد.

479 - قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ): مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ: اخْفَاءُ الْعَمَلِ وَ الصَّبْرُ عَلَى الرَّزَايَا وَ كِتْمَانُ الْمَصَائِبِ.

(عیون الاخبار ج 2 ص 38)

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: از گنج های خوب این است که

ص: 154

عمل را مخفیانه انجام دهی، در برابر مصیبتها صبر کنی و مصیبتها را (از آنانکه لایق نیستند) کتمان نمائی.

480 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): بِنِيّ الْإِيمَانِ عَلَىٰ أَرْبَعِ دَعَائِمٍ: الْيَقِينُ وَالصَّبْرُ وَالْجِهَادُ وَالْعَدْلُ.

(اخلاق شبر ص 229)

امام علی (علیه السلام) فرمود: ایمان بر چهار ستون: یقین، بردباری و تلاش و عدالت استوار است.

481 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الصَّبْرُ نِصْفُ الْإِيمَانِ

(ارشاد القلوب ص 127)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: صبر نصف (لوازم) ایمان است.

482 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنْ صَبَرْتَ تُغْتَبَطُ وَإِنْ جَزَعْتَ جَزَتْ عَلَيْكَ الْمَقَادِيرُ وَلَمْ تُوجَرْ.

(سفينة البحار ج 2 ص 7)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: اگر صبر کردی بهره می بری بطوری که مورد غبطه دیگران واقع می شوی و اگر جزع کنی مقدرات الهی بر تو جاری می گردد و پاداشت را ضایع کرده ای.

483 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): اخْذِرْ أَنْ يَرَاكَ اللَّهُ عِنْدَ مَعْصِيَتِهِ أَوْ يَفْقُدَكَ عِنْدَ طَاعَتِهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ فَإِذَا قَوَيْتَ فَأَقْوِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ فَإِذَا

ضَعُفَتْ فَأَضْعُفْ عَنِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ. (وسائل الشيعة ج 11 ص 189)

ص: 155

امام علی (علیه السلام) فرمود: از اینکه خدا ترا در حال انجام گناه و یا ترك کردن اطاعتش ببیند دوری کن که در این هنگام از زیانکاران خواهی بود پس تلاشت را برای انجام عبادت خدا و سستی خویش را در عصیان خدا بکار ببر.

484 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَوْمُ عَنْقُ مِنَ النَّاسِ فَيَأْتُونَ بَابَ الْجَنَّةِ فَيَقَالُ: مَنْ أَنْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: نَحْنُ أَهْلُ الصَّبْرِ، فَيَقَالُ لَهُمْ: عَلَى مَا صَبَرْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: كُنَّا نَصْبِرُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَنَصْبِرُ عَنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: صَدَقُوا ادْخُلُوا الْجَنَّةَ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: إِنَّمَا يُؤَقِّي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ. (وسائل الشيعه ج 11 ص 186)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: روز قیامت جمعی از مردم بپا می خیزند و می آیند بسوی درب بهشت، گفته می شود شما کیستید؟
گویند: ما بردباران هستیم.

گفته می شود: بر چه صبر کردید؟

گویند: بر (سختیهای) عبادت و کششهای شیطانی معصیت صبر کردیم.

آنگاه خدای متعال میفرماید: راست می گویند وارد بهشت شوید. امام فرمود: این مفهوم سخن خداست در قرآن کریم که می فرماید:
پاداش بردباران را فوق العاده می دهیم. (1)10

ص: 156

485 - إِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ. (سوره قلم آیه 4)

ای محمد (صلی الله علیه و آله) تو دارای اخلاقی نیرومند هستی.

486 - فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ (سوره آل عمران آیه 159)

بخاطر محبت خدا (شما ای محمد «ص»)) نسبت به مردم نرمخو باش که اگر بدخو و سخت دل بودی مردم از اطرافت دور می شدند.

487 - ... عُتِلُّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ. (سوره قلم آیه 13)

زشتخوی، بی باک و پس از آن فردی فاسد است. (ولید بن مغیره)

488 - إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ. (سوره

حجرات آیه 15)

ص: 157

مؤمنین کسانی هستند که به خدا و رسول او ایمان می‌آورند و در برنامه خود تردید پیدا نمی‌کنند و با مال و جان در راه خدا جهاد می‌کنند. اینان نیز راستگویان هستند.

489 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ الْخُلُقَ الْحَسَنَ يُذِيبُ الْحَطِيئَةَ كَمَا تُذِيبُ الشَّمْسُ الْجَلِيدَ وَأَنَّ الْخُلُقَ السَّيِّئَ يُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلَّ الْعَسَلَ.

(ارشاد القلوب دیلمی ص 133)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: اخلاق خوب گناه را همانند آب - شدن یخ بوسیله خورشید، آب می‌کند و اخلاق بد عمل را همانند سرکه که عسل را فاسد می‌کند، از بین می‌برد.

490 - قَالَ السَّجَادَ (عليه السلام): إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَى اللَّهِ أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَأَعْظَمُكُمْ عَمَلًا وَأَشَدُّكُمْ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ رَغْبَةً.

(ارشاد القلوب ص 132)

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: محبوبترین فرد از میان شما در نظر خدا فردی است که اخلاقش از همه بهتر و عمل او بزرگتر و بآنچه در نزد خداست بیشتر تمایل داشته باشد.

491 - قَالَ الْكَاطِمُ (عليه السلام): مَا حَسَنَ اللَّهُ خَلْقَ عَبْدٍ وَلَا خُلُقَهُ إِلَّا اسْتَحْيَىٰ أَنْ يُطْعَمَ لَحْمُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ النَّارُ

(ثواب الاعمال ص 216)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: خدا از روی خوش و اخلاق نیک

ص: 158

شرم می کند که گوشتش را به آتش جهنم بسوزاند.

492 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ أَكْرَمَكَ فَأَكْرَمَهُ وَ مَنْ اسْتَخَفَّ بِكَ فَأَكْرِمَ نَفْسَكَ عَنْهُ.

(کشف الغمه ج 2 ص 418)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: هر کس به تو نیکی کرد به او محبت کن و کسی که به تویی اعتنائی کرد، با بزرگواری از کنار او بگذر.

493 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ أَكْمَلَ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا. (اخلاق شبر ص 4)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: مؤمنی از نظر ایمان کاملتر از همه است که از نظر اخلاق بهتر از همه باشد.

494 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ الْخُلُقَ الْحَسَنَ يُمِيتُ الْخَطِيئَةَ كَمَا تُمِيتُ الشَّمْسُ الْجَلِيدَ.

(جامع السعادات ج 1 ص 272)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: اخلاق خوب گناه را همانند آب شدن یخ بوسیله خورشید نابود می سازد.

495 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الصَّبْرَ وَالْبِرَّ وَالْحِلْمَ وَ حُسْنَ الْخُلُقِ مِنْ اخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ

(خصال صدوق ج 1 ص 251)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: صبر، نیکوکاری، بردباری و

ص: 159

خوش اخلاقی از سیره پیامبران است.

496 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَكْثَرُ مَا يَلْبِغُ بِهِ أُمَّتِي الْجَنَّةَ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ. (اصول کافی ج 2 ص 100)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: بیشترین وسیله ای که امت مرا به بهشت می برد خود نگهداری از گناه و خوشرفتاری است.

497 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ حَسَّنَ بَرَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ زِيدَ فِي عُمُرِهِ. (كشف الغمه ج 2 ص 420)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که به خانواده خود نیکی کند، عمرش زیاد گردد.

498 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ صَاحِبَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ. (اخلاق شبر ص 5)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: پاداش خوش اخلاق مانند کسی است که روزها روزه دار و شب ها را نافله بخواند.

499 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): حُسْنُ الْخُلُقِ مِنَ الدِّينِ وَهُوَ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ. (تحف العقول ص 275)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: اخلاق نیکو جزء وظایف دین است و به رزق انسان اضافه می کند.

500 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): أَقْرَبُكُمْ مِنِّي فِي الْمَوْقِفِ غَدًا أَصْدَقُكُمْ حَدِيثًا وَادَاكُمْ أَمَانَةً وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ وَاحْسَنُكُمْ خُلُقًا... (امالی مفید

ص 41)

ص: 160

امام باقر (علیه السلام) فرمود: در قیامت نزدیکترین فرد به من کسی است که بیش از همه راست بگوید، امانت را بهتر حفظ و تحویل دهد و به پیمان و وفادارتر از همه باشد و از نظر اخلاق هم از همه بهتر باشد.

501 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبُكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا.

(جامع السعادات ج 1 ص 272)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: محبوبترین فرد و نزدیکترین شخص نسبت به جایگاه من در روز قیامت کسی است که اخلاق او از همه بهتر باشد.

502 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لِيُعْطِيَ الْعَبْدَ مِنَ التَّوَابِ عَلَى حُسْنِ الْخُلُقِ كَمَا يُعْطِي الْمُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (اصول کافی ج 2 ص 101)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدا به شخص خوش اخلاق ثوابی می دهد که در ردیف ثواب مجاهد در راه خداست.

503 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَا يُوضَعُ فِي مِيزَانِ امْرِئٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَفْضَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ. (اخلاق شبر ص 5)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: در قیامت در روز میزان عمل (از نظر پرارزشی) بهتر از حسن خلق یافت نمی شود.

504 - سُئِلَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَا حَدُّ حُسْنِ الْخُلُقِ؟

ص: 161

قال: تُلَيِّنُ جَنَاحَكَ وَتُطَيِّبُ كَلَامَكَ وَتُلَقِّي اخَاكَ بِبُشْرٍ حَسَنٍ. (اصول کافی ج 2 ص 103)

از امام صادق (علیه السلام) پرسیدند علامت خلق نیکو چیست؟

امام صادق (علیه السلام) فرمود: تعریف نیکو خلقی اینست: آغوشت برای پذیرائی باز، حرفت نیکو باشد و با اخلاق نیکو و گشاده برادرت را دریابی.

505 - قَالَ الرَّسُولُ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): الْخُلُقُ السَّيِّئُ يُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخِلاَّ الْعَسَلَ. (عیون الاخبار ج 2 ص 37)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: اخلاق بد عمل را همانند فاسد ساختن سرکه عسل را، فاسد می سازد.

ص: 162

فقر و نیاز: راز کمال

506 - الْمَالُ وَ التَّنُونِ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا...

(سوره كهف آیه 46)

مال و فرزندان زینت زندگی دنیاست.

507 - يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ. (سوره همزه آیه 3)

گمان می کند که ثروت او را جاویدان خواهد ساخت.

508 - وَ لَتَبْلُوَنَكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَ الْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ وَ... (سوره بقره آیه 156)

ما شما را با کمی از ترس و گرسنگی و کمی ثروت و جان... آزمایش می کنیم.

509 - لَتَبْلُوَنَ فِيْ أَمْوَالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ...

(سوره آل عمران آیه 186)

ما شما را در مال و بدنهایتان آزمایش می کنیم.

510 - وَ اعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ...

(سوره انفال آیه 28)

ص: 163

توجه داشته باشید که اموال و اولاد شما آزمایش است.

511 - وَ مَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى... (سوره سباء آیه 37)

اموال و اولادی که در نظر شما مایه عظمت است در نزد ما (خدا) ارزشی ندارد (اگر از کمالات معنوی و الهی برخوردار نباشند)

512 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ... (سوره منافقون آیه 9)

شما ای ایمان آورده ها اموال و اولاد شما را از ذکر خدا غافل نگرداند.

513 - سَعَلْتْنَا أَمْوَالَنَا وَ أَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا...

(سوره فتح آیه 11)

(آنهائیکه نمی خواهند جنگ بروند می گویند) مال و خانواده ما را از شرکت در جنگ باز داشت برای ما طلب مغفرت کن.

514 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه و آله): يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْجَنَّةَ قَبْلَ الْأَغْنِيَاءِ بِنِصْفِ يَوْمٍ وَ مِقْدَارُهُ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ.

(ارشاد القلوب ص 155)

رسول گرامی (صلى الله عليه و آله) فرمود: بیچارگان نصف روز (قیامت) زودتر از ثروتمندان به بهشت می روند. مدت آنروز پانصد سال است.

ص: 164

515 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): مَنْ رَضِيَ بِالْقَلِيلِ مِنَ الرِّزْقِ رَضِيَ اللَّهُ مِنْهُ الْقَلِيلَ مِنَ الْعَمَلِ.

(سير الائمه جلد 3 ص 234)

امام سجاد (عليه السلام) فرمود: کسی که با رزق کم بسازد خدا هم از عمل کم او راضی خواهد بود.

516 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْفَقْرُ ذُلٌّ فِي الدُّنْيَا وَفَخْرٌ فِي الْآخِرَةِ. (ارشاد القلوب ص 194)

رسول عزیز (صلى الله عليه وآله) فرمود: فقر ذلت دنیا و فخر آخرت است.

517 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): كُلَّمَا أَزْدَادَ الْعَبْدُ إِيمَانًا أَزْدَادَ ضَيْقًا فِي مَعِيشَتِهِ. (اصول کافی ج 2 ص 261)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: هر چه ایمان بنده اضافه شود در زندگی بیشتر به سختی می افتد.

518 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): التَّوْحِيدُ نِصْفُ الدِّينِ وَاسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ. (عيون الاخبار ج 2 ص 35)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: اعتقاد به یکتائی خدا نصف دین است، رزق را با صدقه دادن اضافه کنید.

519 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الدَّنْبَ يَحْرُمُ الْعَبْدَ الرِّزْقَ. (اصول کافی ج 2 ص 270)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: گناه انسان را از رزق محروم می گرداند.

ص: 165

520 - عَنِ الصَّادِقِ (عليه السلام): قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ (صلى الله عليه وآله) فَشَكَا إِلَيْهِ الْحَاجَةَ فَقَالَ: تَزَوَّجْ فَتَزَوَّجَ فَوَسَّعَ عَلَيْهِ. (فروع كافی ج 5 ص 330)

از امام صادق (عليه السلام) نقل شده که مردی آمد پیش رسول خدا (صلى الله عليه وآله) و از بی پولی شکایت کرد.

حضرت فرمود: زن بگیر.

آن مرد زن گرفت و پولدار شد.

521 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): اللَّهُمَّ احْنِيْ مِسْكِينًا وَ امْنِيْ مِسْكِينًا وَ احْشُرْنِيْ فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ.

(اخلاق شبر ص 107)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: خدایا فقیرانه زندگی کنم، فقیرانه بمیرم و در قیامت در ردیف فقراء وارد محشر گردم.

522 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ فُقَرَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يَتَقَلَّبُونَ فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ قَبْلَ اغْنِيَائِهِمْ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا. (ارشاد القلوب ص 155)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: مؤمنین فقیر در باغهای بهشتی چهل سال زودتر از ثروتمندان مؤمن وارد می شوند.

523 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الْفَقْرُ أَزِينٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الْعِدَارِ عَلَى خَدِّ الْفَرَسِ. (اصول كافی ج 2 ص 265)

امام علی (عليه السلام) فرمود: فقر برای مؤمن زیباتر از لجام بر چهره

ص: 166

اسب است.

524 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْمَصَائِبُ مَنَحٌ مِنَ اللَّهِ وَالْفَقْرُ مَخْزُونٌ عِنْدَ اللَّهِ. (اصول کافی ج 2 ص 260)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: مصائب الطاف الهی و فقر از گنج های خداست.

ص: 167

حیله، مکر و تربیت

526 - إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ.

(سوره نساء آیه 142)

منافقین به خدا نیرنگ می زنند، خدا هم به آنها حیله میزند.

527 - يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ... (سوره بقره آیه 9)

به خدا و مؤمنین حیله می زنند ولی به خودشان نیرنگ زده اند.

528 - وَ مَكَرُوا وَ مَكَرَ اللَّهُ وَ اللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ.

(سوره آل عمران آیه 54)

آنها مکر زدند، خدا هم که بهترین مکاران است حیله زد.

529 - إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ.

(سوره یونس آیه 21)

مأمورین ما حیله های شما را می نویسند.

ص: 168

530 - وَ الَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ. (سوره فاطر آیه 10)

کسانیکه در کارهای بد حيله می زند عذابى دردناک خواهند داشت.

531 - وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ.

(سوره فاطر آیه 43)

حيله بد به حيله گرش باز می گردد.

532 - ... أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ. (سوره طور آیه 42)

آيا کافران می خواهند به تو (پیامبر - ص -) حيله بزنند، خودشان حيله می خورند.

533 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الْمَكْرُ وَالْخَدِيعَةُ فِي النَّارِ

(ثواب الاعمال ص 262)

امام على (عليه السلام) فرمود: مکر و خدعه کننده در آتش جهنم خواهد بود.

534 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَيْسَ مِنَّا مَنْ مَكَرَ مُسْلِمًا. (عقاب الاعمال ص 320 و جامع السعادات ج 1 ص 191)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که به مسلمانى مکر بزند از ما نيست.

535 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لَوْ لَا أَنَّ الْمَكْرَ وَالْخَدِيعَةَ

ص: 169

فِي النَّارِ لَكُنْتُ أَمْكُرُ النَّاسِ. (جامع السعادات ج 1 ص 191)

امام علی (علیه السلام) فرمود: اگر مکر و خدعه کننده در میان آتش جهنم نبود من از مکارترین مردم بودم.

536 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): الْاِ وَ اَنَّ الْغَدْرَ وَ الْفُجُورَ وَ الْخِيَانَةَ فِي النَّارِ. (اصول کافی ج 2 ص 338)

امام علی (علیه السلام) فرمود: توجه داشته باشید که تجاوزگر، گناهکار و خیانت پیشه در آتش جهنم خواهند بود.

537 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ اَنْ يُحْسِنَ اسْمَهُ وَ يُحْسِنَ اَدَبَهُ وَ يُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ.

(نهج البلاغه حکمت 399)

امام علی (علیه السلام) فرمود: حق فرزند بر پدر و مادر اینست که نام نیک بر فرزند بگذارد و مقدمات نیکو تربیت را برایش مهیا سازد و قرآن (قرئت، تجوید، ترجمه، تفسیر و...) را به او بیاموزد.

538 - قَالَ الْعَسْكَرِيُّ (عليه السلام): لَيْسَ مِنَ الْاَدَبِ اِظْهَارُ الْفَرْحِ عِنْدَ الْمَحْزُونِ. (تحف العقول ص 362)

امام عسکری (علیه السلام) فرمود: این بی ادبی است که انسان در برابر غمگین خنده کرده و خوشحال باشد.

539 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): الْعِلْمُ وَرِثَةٌ كَرِيمَةٌ وَ الْاَدَابُ حُلٌّ مُجَدِّدٌ وَ الْفِكْرُ مِرَاةٌ صَافِيَةٌ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 469)

ص: 170

امام علی (علیه السلام) فرمود: علم میراثی شایسته است، و رعایت آداب (نیکو) زیورهای جدید و فکر آئینه های صاف می باشد.

540 - قَالَ الْحَسَنُ (علیه السلام): لَا اَدَبَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ وَلَا حَيَاءَ لِمَنْ لَا دِينَ لَهُ. (سیر الانمه ج 3 ص 45)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: کسی که عقل نداشته باشد ادب ندارد و کسی که دین نداشته باشد حیاء ندارد.

541 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): كَغَى بِكَ اَدَبًا لِنَفْسِكَ تَرَكَكَ مَا كَرِهْتَهُ لِغَيْرِكَ. (سفينة البحار ج 1 ص 14)

امام علی (علیه السلام) فرمود: برای باادب بودن تو همین بس که هر چه را برای دیگران بد می دانی خودت آنرا ترک کنی.

542 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): اَكْرِمُوا اَوْلَادَكُمْ وَ اَحْسِنُوا اَدَابَهُمْ. (اثنی عشریه ص 13)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: به فرزندانان لطف و محبت کنید و آنانرا باادب پرورش دهید.

543 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): كَغَى اَدَبًا لِنَفْسِكَ تَجُنَّبُكَ مَا كَرِهْتَهُ لِغَيْرِكَ. (نهج البلاغه صبحی صالح حکمت 365)

امام علی (علیه السلام) فرمود: برای ادب تو همین بس است که آنچه برای دیگران بد می دانی خودت آنرا ترک کنی.

544 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): لَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ وَلَا مِثْرًا كَالْاَدَبِ. (نهج البلاغه صبحی صالح ص 488)

امام علی (علیه السلام) فرمود: فقری بدتر از جهل و میراثی بهتر از ادب نمی باشد.

545 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): مَا هَلَكَ امْرُؤٌ عَرَفَ قَدْرَهُ

(سفينة البحار ج 1 ص 14)

امام علی (علیه السلام) فرمود: کسی که ارزش خود را درک کند، بدبخت نمی گردد.

546 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): طَلَبُ الْأَدَبِ أَوْلَىٰ مِنْ طَلَبِ الدَّهَبِ. (اثنی عشریه ص 23)

امام علی (علیه السلام) فرمود: آموزش ادب بهتر از دویدن دنبال طلاست.

547 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): حُسْنُ الْأَدَبِ يَنْوِبُ عَنِ الْحَسَبِ. (الارشاد ص 157)

امام علی (علیه السلام) فرمود: تربیت داشتن و باادب بودن جایگزین شخصیت قبلی (که از طرف اباء و اجداد به انسان می رسد) می گردد.

ص: 172

548 - وَ مَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا. (سوره فتح آیه 10)

کسی که به پیمان و عهد خود وفا کند بزودی پاداشی بزرگ به او عنایت خواهیم کرد.

549 - وَ أَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ...

(سوره نحل آیه 91)

آنگاه که پیمان بستید به پیمان با خدا وفادار باشید.

550 - وَ الْمُؤْمِنُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا... أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ. (سوره بقره آیه 177)

علامت خوبی این است که به پیمان خود که بسته اید وفادار باشید... اینان راستگو و پرهیزکاراند.

551 - الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ... أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ. (سوره بقره آیه 27)

کسانی که پیمان با خدا را بعد از معاهده با خدا، بشکنند... حتماً زیانکار خواهند بود.

552 - إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ...

(سوره آل عمران آیه 77)

کسانی که پیمان با خدا و ایمان خود را به مبلغی ناچیز می فروشند، در قیامت بهره ای ندارند.

553 - الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ... أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا.

(سوره رعد آیه 20 و 22)

کسانی که به پیمان با خدا وفادار بمانند و معاهده خود را تشکنند... خانه ای خوب در قیامت خواهند داشت از بهشت های عدن که داخل آن خواهند شد.

554 - وَ أَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا.

(سوره اسراء آیه 35)

به پیمان وفادار بمانید، روز قیامت از پیمان سؤال خواهند کرد.

555 - قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ... الَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ. (1) (سوره مؤمنون آیه 1-8) -

ص: 174

1- - برای تحلیل دقیق تر می توانید به ماده عهد و وثق در -

مؤمنان رستگارند... آنانکه نسبت به امانت ها و پیمانهای خود دقت می کنند و وظیفه خود را نسبت به آنها انجام میدهند.

556 - قَالَ الْحُسَيْنُ (عليه السلام): إِنَّ الْحِلْمَ زِينَةٌ وَالْوَفَاءَ مُرُوءَةٌ... وَمُجَالَسَةُ أَهْلِ الدَّنَائَةِ شَرٌّ وَمُجَالَسَةُ أَهْلِ الْفُسُوقِ رَيْبَةٌ. (كشف الغم ج 2 ص 242)

امام حسین (علیه السلام) فرمود: بردباری زینت است، وفای بعهد و پیمان علامت جوانمردی... و همنشینی با مردم پست موجب شر است و رفاقت با گناهکاران موجب شك به خوبان (و ارزشهای اسلامی) می گردد.

557 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَبِ إِذَا وَعَدَ. (تحف العقول ص 38)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که به خداوند و روز قیامت ایمان آورده باید وقتی وعده داد وفا کند.

558 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): عِدَّةُ الْمُؤْمِنِ إِخَاهُ نَذْرٌ لَا كَفَّارَةَ لَهُ... (جامع السعادات ج 2 ص 255)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: وعده نمودن مؤمن با برادر دینی خود واجب است اداء آن (اگر تخلف پیدا کرد) کفاره ندارد.

559 - قَالَ السَّجَّادُ (عليه السلام): اخْبِرْنِي بِجَمِيعِ شَرَائِعِد.

ص: 175

الدِّينِ: قَالَ قَوْلُ الْحَقِّ وَالْحُكْمِ بِالْعَدْلِ وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ.

(خصال ج 1 ص 113)

از امام سجاد (علیه السلام) خواستند جمیع مقررات دین را بیان دارد.

حضرت فرمود: حرف حق گفتن، عادلانه حکم کردن و به عهد وفا کردن.

560 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): أَقْرَبُكُمْ مِنِّي فِي الْمَوْقِفِ غَدًا أَصْدَقُكُمْ حَدِيثًا وَإِذَا كُنْتُمْ أَمَانَةً وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ...

(امالی مفید ص 41)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: در قیامت نزدیکترین شما به من کسی است که راست بگوید، امانت را حفظ کند و تحویل دهد و بعهد خود وفا نماید.

561 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الْوَفَاءَ بِالْعَهْدِ مِنْ عِلْمَاتِ أَهْلِ الدِّينِ. (سفينة البحار ج 2 ص 675)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: وفای به عهد از علامات دینداران است.

562 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُفِ إِذَا وَعَدَ. (اصول کافی ج 2 ص 364)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که به خدا و روز قیامت عقیده دارد باید به عهد خود وفا کند.

ص: 176

563 - قَالَ الرَّسُولُ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ

(اثنی عشریه ص 14)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که به پیمان خود وفا نمی کند دین ندارد.

ص: 177

564 - أَوْلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ...

(سوره روم آیه 8)

چرا در وجود خود فرو نمی روند و دقت کنند که خدا آسمانها و زمین و آنچه میان زمین و آسمان است برآستی خلق کرده است.

565 - وَالذَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ. (سوره اعراف آیه 169)

خانه (بهره ها و سعادت‌های) آخرت از آن کسانی است که پرهیزکار باشند، چرا فکر نمی کنند.

566 - قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ. (سوره ملك آیه 10)

جهنمی ها می گویند اگر گوش شنوا داشتیم و اندیشه کرده بودیم به این گروه (اهل عذاب) ملحق نمی شدیم.

567 - إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ. (سوره انفال آیه 22)

بدترین حیوانات در نزد خدا، کسانی هستند که کر و لال هستند (برای درک قرآن و حقائق)، همین ها عقل ندارند.

568 - وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ.

(سوره یونس آیه 100)

پلیدی مخصوص کسانی است که اندیشه نمی کنند.

569 - أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا. (سوره محمد (صلی الله علیه و آله) آیه 24)

آیا در قرآن دقت نمی کنند و یا بر دل‌های آنان قفل زده شده است.

570 - وَمَنْ يُدَبِّرْ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ. (1) (سوره یونس آیه 31)

اگر بررسی که تدبیر دنیا دست کیست؟ می گویند خدا، پس بگو چرا تقوی را (که لازمه اش اندیشه است) بر نمی گزینید.

571 - قَالَ النَّبِيُّ (صلی الله علیه و آله): تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةِ (اخلاق شبر ص 288)د.

ص: 179

1- - ماده های تدبر، تفکر، تعقل را اگر ملاحظه فرمائید متجاوز از 400 آیه است بهتر سود می برید.

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: یکساعت فکر کردن (در آیات و نشانه های خدا) بهتر است از یکسال عبادت کردن (بدون اندیشه)

572 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): لَيْسَ الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ الصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ، إِنَّمَا الْعِبَادَةُ التَّفَكُّرُ فِي أَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

(الحقائق ص 306)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: عبادت و بندگی خداوند به زیاد نماز خواندن و زیاد روزه گرفتن نیست، عبادت تفکر در کار خدای عزیز است.

573 - قَالَ الرَّسُولُ (صلی الله علیه و آله) لَا يَنَالُ مَنْزِلَةَ التَّفَكُّرِ إِلَّا مَنْ قَدْ خَصَّهُ اللَّهُ بِنُورِ الْمَعْرِفَةِ وَ التَّوْحِيدِ.

(مصباح الشريعة ص 114)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی به مقام تفکر دست نمی یابد مگر اینکه به نور معرفت و خداشناسی مجهز شده باشد.

574 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): تَبَّهَ بِمَا التَّفَكُّرُ قَلْبَكَ وَ جَافَ عَنِ اللَّيْلِ جَنْبُكَ وَ اتَّقِ اللَّهَ رَبَّكَ (الحقائق ص 305)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: قلب خودت را با فکر کردن بیدار کن، در دل شب از رختخواب بیرون بیاور و از خدای خود بترس.

575 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): لَا عِبَادَةَ كَالْتَّفَكُّرِ فِي صُنْعَةِ اللَّهِ. (سفينة البحار ج 2 ص 382)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: عبادتی مانند تفکر در مخلوق و

ص: 180

مصنوع خدا نیست.

576 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِذْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ. (اصول کافی ج 2 ص 55)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: بهترین عبادت تفکر دائم در خدا و قدرت اوست.

577 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَا عِبَادَةَ كَالْتَّفَكُّرِ.

(اثنی عشریه ص 14)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: عبادتی مثل تفکر (در راه رسیدن به کمال) یافت نمی شود.

578 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): التَّفَكُّرُ يَدْعُو إِلَى الْبِرِّ وَالْعَمَلِ بِهِ. (اخلاق شبر ص 288)

امام علی (عليه السلام) فرمود: فکر کردن انسان را به کار خیر و عمل به آن وادار می سازد.

579 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِذْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ. (الحقائق ص 305)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: بهترین عبادت ادامه تفکر در خدا و قدرت اوست.

580 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ... تَفَكَّرْ سَاعَةً سَبَبًا لِلتُّوبَةِ عَنِ الْمَعَاصِي وَ لَزِمَ الطَّاعَةَ تَمَامَ الْعُمْرِ.

(سفینه البحار ج 2 ص 382)

ص: 181

امام صادق (علیه السلام) فرمود: یکساعت فکر کردن سبب توبه نمودن از معصیت ها و دنبال دستور خدا در تمام عمر رفتن است.

581 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): فِكْرَةُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ وَلَا يَنَالُ مَنَزِلَةَ التَّفَكُّرِ إِلَّا مَنْ خَصَّ اللَّهُ بِنُورِ التَّوْحِيدِ وَ الْمَعْرِفَةِ.
(الحقائق ص 308)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: یکساعت فکر کردن بهتر از عبادت یکسال است. هیچکس به مقام و ثواب تفکر نمی رسد مگر اینکه از امتیاز نور توحید و معرفت خدا برخوردار شده باشد.

582 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): أَيَاكُمْ وَ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ لَكِنْ إِذَا أَرَدْتُمْ أَنْ تَنْظُرُوا إِلَى عَظَمَتِهِ فَانظُرُوا إِلَى عِظَمِ خَلْقِهِ. (اخلاق شبر ص 288)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: در ذات خدا فکر نکنید بلکه وقتی خواستید عظمت خدا را دریابید باید به عظمت مخلوق خدا بنگرید.

ص: 182

583 - فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ.

(سوره شرح آیه 7)

آنگاه که از رنج تبلیغ و رسالت آسوده شدی میل به خدای خود کن.

584 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): الْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ فَأَنْتَهِزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ. (نهج البلاغه صبحی صالح ص 471)

امام علی (علیه السلام) فرمود: فرصت همانند ابر بهاری می گذرد از فرصتهای خوب و مخصوص حداکثر استفاده را بنمائید.

585 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): الْفُرْصَةُ سَرِيعَةٌ الْفَوْتُ بَطِيئَةٌ الْعُودُ. (مجالس السنیه ج 2 ص 349)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: فرصت خیلی زود می گذرد و خیلی دیر بدست می آید.

586 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ. (اثنی عشریه ص 40)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: دو نعمت است که بیشتر مردم در آن مغبون هستند: سلامت بدن و آسایش و فرصت.

587 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): اضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 489)

امام علی (علیه السلام) فرمود: از دست دادن فرصت (بی بهره) غصه دارد.

589 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْمُؤْمِنَ لَا يُخْلَقُ عَلَى الْكِذْبِ وَلَا عَلَى الْخِيَانَةِ. (تحف العقول ص 271)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مؤمن نه دروغ می گوید و نه خیانت می کند.

590 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْحَيَاءُ عَلَى وَجْهَيْنِ فَمِنْهُ ضَعْفٌ وَمِنْهُ قُوَّةٌ وَاسْلَامٌ وَإِيمَانٌ.

(خصال صدوق ج 1 ص 55)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: حیاء دو رقم است بخشی علامت ضعف است و بخشی علامت نیرو، اسلام و ایمان است.

591 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ مَقْرُونَانِ فِي قَرْنٍ فَإِذَا ذَهَبَ أَحَدُهُمَا تَبَعَهُ صَاحِبُهُ.

(اصول کافی ج 2 ص 106)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: حیاء و ایمان در کنار هم به يك ریسمان بسته شده است وقتی یکی رها شد، دیگری هم می رود.

ص: 184

592 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): لَا حَيَاءَ لِمَنْ لَا دِينَ لَهُ.

(مجالس السنیه ج 2 ص 348)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: کسی که دین ندارد حیاء ندارد.

593 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ أَلْقَى جِلْبَابَ الْحَيَاءِ فَلَا غَيْبَةَ لَهُ. (نور الثقلین ج 4 ص 157)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که پرده حیاء را (نسبت به خدا برداشت و هر گناهی را مرتکب شد) غیبت او مانعی ندارد.

594 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ فَيُقْبَلُ الْحَيَاءُ بِالْإِيمَانِ وَالْإِيمَانُ بِالْحَيَاءِ وَصَاحِبُ الْحَيَاءِ خَيْرٌ كُلُّهُ وَمَنْ حُرِمَ الْحَيَاءُ فَهُوَ شَرُّ كُلُّهُ.

(مصباح الشریعه ص 189)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: حیاء علامت ایمان است، حیاء با ایمان قبول می شود و ایمان هم با حیاء پذیرفته است، تمام وجود فردی که حیاء دارد خیر است و کسی که از حیاء محروم بماند تمام وجودش شر و پلیدی است.

595 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَا إِيْمَانَ كَالْحَيَاءِ وَالصَّبْرِ. (اثنی عشریه ص 14)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: چیزی بهتر از حیاء و صبر معرف ایمان نیست.

596 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ وَ

ص: 185

(تحف العقول ص 291 و اصول کافی ج 2 ص 106)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: حیاء جزء ایمان است و کسی که ایمان دارد به بهشت می رود.

597 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْحَيَاءُ خَمْسَةٌ أَنْوَاعٌ: حَيَاءُ ذَنْبٍ وَ حَيَاءُ تَقْصِيرٍ وَ حَيَاءُ كَرَامَةٍ وَ حَيَاءُ حُبِّ وَ حَيَاءُ هَيْبَةٍ وَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْ ذَلِكَ أَهْلٌ وَ لِأَهْلِهِ مَرْتَبَةٌ عَلَى حَدِّهِ. (مصباح الشريعة ص 190)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله): فرمود: حیاء پنج نوع است: حیای از گناه، حیای کوتاهی در عبادت، حیاء شخصیت و بزرگواری و حیای میل و دوستی و حیاء از هیبت دیگران، هر کدام از این حیایا طرفدارانی دارد و دارنده اش مقامی جداگانه.

598 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْحَيَاءُ حَيَاءٌ أَنْ: حَيَاءٌ عَقْلٍ وَ حَيَاءٌ حُمْتٍ فَحَيَاءُ الْعَقْلِ هُوَ الْعِلْمُ وَ حَيَاءُ الْحُمْتِ هُوَ الْجَهْلُ. (اصول کافی ج 2 ص 106)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: حیاء دو نوع است، حیای عاقلانه و حیای جاهلانه. حیای عاقلانه این است که به مسائل آگاه باشد و حیای احمقانه این است که انسان نادان باشد.

599 - كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ (سوره قیامت آیه 20)

نه چنین است، شما دنیا را دوست دارید.

600 - مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ... (سوره اسراء آیه 18)

کسی که دنبال دنیا برود، آنچه صلاح بدانیم برای هر کس که اراده کنیم، عنایت می نمائیم.

601 - وَيَدْعُ الْإِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا. (سوره اسراء آیه 11)

انسان به جای دعا (از شدت عصبانیت) نفرین می کند، انسان شتاب و عجله دارد.

602 - إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا. (سوره انسان آیه 27)

این جهنمی ها علاقه به دنیا داشتند و روز سخت (قیامت) را پشت سر نهاده بودند.

603 - وَ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ...

(سوره رعد آیه 6)

از تو (محمد - ص -) کیفر را قبل از آسایش مطالبه می کنند!

604 - فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ. (سوره ذاریات آیه 59)

ستمگران هم مانند یاران و گروه خود گناه کرده اند، بنابراین در آمدن عذاب عجله نداشته باشند.

605 - أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ. (سوره نحل آیه 1)

قیامت حاضر است و در آمدنش عجله نکنید.

606 - ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ. (سوره ذاریات آیه 14)

نتیجه آشوبگری را بچشید! این آتش همان است که در آمدنش عجله داشتید.

607 - فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ... (سوره احقاف آیه 35)

همانند پیامبران اولوا العزم صبر کن و در عذاب آنان عجله نداشته باش.

608 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): الْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ التَّأْنِي مِنَ اللَّهِ. (جامع السعادات ج 1 ص 246)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: عجله کردن کار شیطان و حوصله

ص: 188

609 - قَالَ الْحُسَيْنُ (عليه السلام): ... وَالْعَجَلَةُ ضَعْفٌ وَ مُجَالَسَةُ أَهْلِ الدَّنَائَةِ شَرٌّ... (سير الائمة ج 3 ص 162)

امام حسین (علیه السلام) فرمود: عجله علامت ضعف است و همنشینی با ناکسان زمینه ساز شرارت است.

610 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُعْجَلُ. (اصول کافی ج 2 ص 142)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): فرمود: خدا آن خوبی را دوست دارد که در انجامش شتاب (بجا و حساب شده) گردد.

611 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): وَلَا تَسْتَعْجِلُوا بِمَا لَمْ يُعْجَلْهُ اللَّهُ لَكُمْ. (نهج البلاغه صبحی صالح خطبه 190)

امام علی (علیه السلام) فرمود: در چیزی که خدا برای شما زود در نظر نگرفته عجله نکنید.

612 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِخَيْرٍ أَوْ صِلَةٍ فَإِنَّ عَنْ يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ شَيْطَانَيْنِ فَلْيُبَادِرْ، لَا يَكْفَاهُ عَنْ ذَلِكَ. (اصول کافی ج

2 ص 143)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: وقتی یکی از شماها تقسیم کار خیری و یا دیدار خویشاوندی را گرفتید عجله کنید، زیرا از طرف چپ و

راست دو شیطان، از کار خیر منع می نمایند.

613 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَنْ هَمَّ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ

فَلْيَعْجَلْهُ فَإِنَّ كُلَّ شَيْءٍ فِيهِ تَأْخِيرٌ فَإِنَّ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَظْرَةً. (اصول کافی ج 2 ص 143)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که به فکر کار خیری افتاد باید عجله کند، زیرا اگر در کار خیری تأخیر افتاد شیطان به آن کار چشم می دوزد.

ص: 190

614 - بَلَّوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ. (سوره اعراف آیه 168)

ما آنان را با خوب و بد آزمایش می کنیم شاید بخود آیند.

615 - وَ لَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَ الصَّابِرِينَ وَ تَبْلُواْ أَخْبَارَكُمْ. (سوره محمد - ص - آیه 31)

ما شما را آزمایش می کنیم تا مجاهدان و صابران شناخته شوند و از اخبار شما آگاه شویم.

616 - وَ لَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَ الْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَ الْأَنْفُسِ... (سوره بقره آیه 156)

ما شما را با کمی، ترس، گرسنگی و کمبود مالی و جانی آزمایش می کنیم.

617 - إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا. (سوره کهف آیه 7)

ما هر آنچه روی زمین است زینت زمین قرار می دهیم تا

بینیم کدامیک کارشان بهتر است.

618 - وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ. (سوره مائده آیه 48)

اگر خدا میخواست شما را يك ملت قرار می داد ولی میان شما فرق گذاشت تا نسبت به آنچه در اختیار شما قرار می دهد آزمایش شوید.

619 - الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا. (سوره ملك آیه 2)

خدائی است که مرگ و زندگی را خلق کرده تا به شما نشان دهد که کدامیک کارتان خوبتر است.

620 - قَالَ الْحُسَيْنُ (عليه السلام): اللَّهُمَّ لَا تَسْتَدْرِجْنِي بِالْإِحْسَانِ وَلَا تُؤَدِّبْنِي بِالْبَلَاءِ. (كشف الغمه ج 2 ص 243)

امام حسین (علیه السلام) فرمود: (در گفتاری که با خدایش داشت) بار خدایا با ادامه نیکی به من مرا در فراموشی و گناهکاری قرار مده و یا بلاء مرا ادب مکن.

621 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): نِعْمَ الْجُرْعَةُ الْغَيْظُ لِمَنْ صَبَرَ عَلَيْهَا فَإِنَّ عَظِيمَ الْأَجْرِ لِمَنْ عَظُمَ الْبَلَاءُ وَ مَا أَحَبَّ اللَّهُ قَوْمًا إِلَّا ابْتَلَاهُمْ. (اخلاق شبر ص 147)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: بهترین جرعه ها جرعه عصبانیت برای کسی است که صبر کند، زیرا پاداش بزرگ برای بلای

بزرگ است و خدا هیچ ملتی را دوست ندارد جز اینکه آنان را گرفتار می سازد.

622 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): كُلُّ نَعِيمٍ دُونَ الْجَنَّةِ فَهُوَ مَحْقُورٌ وَ كُلُّ بَلَاءٍ دُونَ النَّارِ عَافِيَةٌ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 544)

امام علی (علیه السلام) فرمود: هر نعمتی در کنار بهشت ناچیز است و هر بلائی در پیش آتش جهنم سلامتی و آسایش است.

623 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْبَلَاءُ زِينٌ لِلْمُؤْمِنِ وَ كَرَامَةٌ لِمَنْ عَقَلَ لِأَنَّ فِي مُبَاشَرَتِهِ الصَّبْرُ عَلَيْهِ وَ الثَّبَاتُ عِنْدَهُ تَصْحِيحُ نِسْبِهِ الْإِيمَانَ.
(مصباح الشريعة ص 183)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: بلاء زینت مؤمن و لطف برای کسی است که درک کند زیرا در کنار بلا صبر هم وجود دارد، و استقامت در کنار بلا موجب اصلاح مراتب ایمان می گردد.

624 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): مَنْ ذَاقَ طَعْمَ الْبَلَاءِ تَحْتَ سِرِّ حَفِظَ اللَّهُ لَهُ تَلَدُّ بِهِ أَكْثَرَ مِنْ تَلَدُّهِ بِالنَّعْمَةِ وَ اسْتَأْتَقَ إِلَيْهِ إِذَا فَقَدَهُ لِأَنَّ تَحْتَ مِيزَانِ الْبَلَاءِ وَ الْمَحَنَةِ أَنْوَارَ النَّعْمَةِ وَ تَحْتَ أَنْوَارِ النَّعْمَةِ مِيزَانُ الْبَلَاءِ وَ الْمَحَنَةِ... (مصباح الشريعة ص 183)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که طعم بلا را زیر پوشش

ص: 193

لطف الهی درک کند، لذتی به او دست می دهد که از لذت بهره - برداری از نعمت زیادتر است و آنگاه که بلاء را از دست داد به آن مشتاق می گردد، زیرا میزان بلاء و سختی انوار نعمت است که انواع نعمتها مرحله بلاء و سختی است.

625 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): الصَّبْرُ مِنَ الْإِيمَانِ كَالرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ وَرَأْسُ الصَّبْرِ الْبَلَاءُ وَ مَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَامِلُونَ. (مصباح الشريعة ص 184)

امام علی (علیه السلام) فرمود: صبر نسبت به ایمان چون سر نسبت به جسد است و استخوان صبر بلاء است و بلاء را فقط کسانی درک می کنند که با خدا معامله داشته باشند.

626 - قَالَ الْكَاطِمُ (عليه السلام): الْبَلَاءُ وَالْإِيمَانُ كَكَفْتِي الْمِيزَانِ إِذَا زَيْدٌ فِي أَحَدِيهَا زَيْدٌ فِي الْآخَرِ.

(سفينة البحار ج 1 ص 105)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: آزمایش و ایمان مانند دو کفه ترازو هستند اگر یکی زیاد شد دیگری نیز زیاد می گردد.

627 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءً الْإِنْبِيَاءُ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ الْأَمْثَلُ فَأَلْأَمْثَلُ.

(سفينة البحار ج 1 ص 105)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: سخت ترین بلاها برای پیغمبران و اوصیای ایشان و بعد مؤمنین به مراتب ایمانشان خواهد بود.

628 - وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ. (سوره توبه آیه 54)

منافقین نماز خود را از روی میل و رغبت انجام نمی دهند و در راه خدا از روی بی میلی انفاق می نمایند.

629 - وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَىٰ (فی صفات المنافقین). (سوره نساء آیه 142)

منافقین وقتی به نماز می ایستند کسل هستند.

630 - قَالَ الْكَافِرُ (علیه السلام): أَيَّاكَ وَالْكَسَلَ وَالضَّجَرَ فَأَنَّكَ إِن كَسَلْتَ لَمْ تَعْمَلْ وَإِن ضَجَرْتَ لَمْ تُعْطِ الْحَقَّ.

(فروع کافی ج 5 ص 85)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: از بیحالی و اظهار ناراحتی پرهیز کن، زیرا اگر بیحال شدی انجام وظیفه نمی کنی و اگر اظهار ناراحتی کردی حق خدا و مردم را اداء نخواهی کرد.

ص: 195

631 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): عَدُوُّ الْعَمَلِ الْكَسَلُ.

(وسائل الشيعه ج 12 ص 37)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: بیحالی زمینه اعمال (نیك و ترك گناه) را از بین می برد.

632 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ كَسَلَ عَمَّا يُصْلِحُ بِهِ أَمْرَ مَعِشَتِهِ فَلَيْسَ فِيهِ خَيْرٌ لِأَمْرِ دُنْيَاهُ.

(وسائل الشيعه ج 12 ص 37)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که در امور مربوط به کسب و کارش بی حال باشد در کارهای دنیایش پیشرفتی ندارد.

633 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِيَّاكَ وَالْكَسَلَ وَالضَّجَرَ فَإِنَّهُمَا مُفْتَاخُ كُلِّ شَرٍّ. (كشف الغمه ج 2 ص 344)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: از بی حالی و اظهار ناراحتی پرهیز کن، زیرا هر دو کلید تمام بدی ها هستند.

634 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): لَلْكَسَلِ لَانِ ثَلَاثَ عِلَامَاتٍ: يَتَوَانِي حَتَّى يُفْرِطَ وَيُفْرِطَ حَتَّى يُضَيِّعَ وَيُضَيِّعَ حَتَّى يَأْتِمَ. (تحف

العقول ص 48)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: مردم بیحال سه علامت دارند:

در کار سستی می کنند تا فرصت از دست می رود، آنقدر فرصت را از دست می دهند که تکلیف را خراب می کند و آنقدر تکلیف را به

هم می ریزند که به گناه و عصیان در برابر خدای مهربان قرار

ص: 196

635 - قَالَ الْكَاظمُ (عليه السلام): كَثْرَةُ النَّوْمِ مُدْهِبَةٌ لِلدِّينِ وَالدُّنْيَا. (فروع کافی ج 5 ص 84)

امام کاظم (علیه السلام) فرمود: خواب زیاد دین و دنیا را نابود می سازد.

636 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): أَيَّاكَ وَ كَثْرَةُ النَّوْمِ بِاللَّيْلِ فَإِنَّ كَثْرَةَ النَّوْمِ بِاللَّيْلِ لِرَجُلٍ فَقِيرًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (خصال ص 28)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: از خواب زیاد در شب پرهیز کنید، زیرا خواب زیاد در شب به فقر در روز قیامت منتهی می گردد.

637 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): الْكَسَلُ يَضُرُّ بِالْدِّينِ وَالدُّنْيَا. (تحت العقول ص 219)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: بیحالی به دین و دنیا زیان میرساند.

638 - قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ. (سوره ق آیه 28)

خداوند متعال به جهنمی ها می گوید حالا با هم جنگ نکنید منکه در دنیا از عذاب قیامت به شما خبر دادم.

639 - وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ (سوره نمل آیه 45)

ما صالح پیغمبر (صلی الله علیه و آله) را به طائفه خود ثمود اعزام کردیم که به آنها بگویند خدا را عبادت کنید، وقتی سخن او را شنیدند دو دسته شدند و بجان هم افتادند.

640 - مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَ هُمْ يَخِصِّمُونَ. (سوره یس آیه 49)

در آغاز قیامت فقط يك نعره می شنوند که صدای نعره آنانرا می گیرد و بجان هم می افتند.

641 - وَقَالُوا آلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ. (سوره زخرف آیه 58)

بت پرستان گفتند: آیا خدای ما بهتر است یا عیسی؟ این مثال را برای کوبیدن حق می گویند، اینان ملتی دشمن پیشه هستند.

642 - خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ. (سوره نحل آیه 4)

خدا انسان را از نطفه خلق کرد، ناگهان دشمنی آشکار برای خدا شد.

643 - ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ. (سوره مؤمن آیه 76)

شما خودخواهان در میان دربهای جهنم وارد گردید و برای همیشه در جهنم بمانید که جایگاه بدی برای فخر فروشان است.

644 - وَلَا تَصْعَرَ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ.

(سوره لقمان آیه 18)

از مردم روی مگردان (برای آنان ابرو ناز نکن)، از روی فخر روی زمین راه مرو، خدا تمام خودخواهان و فخر فروشان را دوست ندارد.

645 - وَ اخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ.

(سوره شعراء آیه 215).

برای مؤمنینی که از تو همراهی می کنند تواضع نما و احترام کن.

646 - عِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا.

(سوره فرقان آیه 63)

بندگان شایسته خدا کسانی هستند که با آرامش راه میروند و آنگاه که از نادانان حرف نامربوط شنیدند نادیده می گیرند و اظهار محبت می کنند.

647 - وَ اخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ.

(سوره حجر آیه 88)

نسبت به مؤمنین تواضع نما.

648 - فَالْهُكْمُ لِلَّهِ وَالْحُكْمُ لِلْمُحْسِنِينَ. (سوره حج آیه 34)

خدای شما یکتاست! تسلیم او شوید و مژده بهشت را به فروتنان خبر بده!

649 - فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ. (سوره نحل آیه 22)

کسانی که به قیامت ایمان ندارند قلبهای آنان منکر قیامت است و خودخواه می باشند.

650 - إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي

ص: 200

سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ. (سوره غافر آیه 60)

کسانیکه زیر بار عبادت من نروند بزودی در آتش جهنم افکنده خواهند شد.

651 - قَالَ الْبَاقِرُ (علیه السلام): أَيَاكُمْ وَ الْخُصُومَةَ فَإِنَّهَا تُفْسِدُ الْقُلُوبَ وَ تُورِثُ النِّفَاقَ. (کشف الغمه ج 2 ص 345)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: از دشمنی نسبت بیکدیگر پرهیز کنید، زیرا قلب را فاسد می کند و ایجاد و زمینه ساز نفاق می گردد.

652 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): مَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ. (جامع السعادات ج 1 ص 312)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: هرکس برای خدا (نسبت بمردم و تکلیف خود) تواضع نمود، خدا مقام (دنیا و آخرت) او را بالا ببرد.

653 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): مَا أَحْسَنَ تَوَاضُعَ الْأَغْنِيَاءِ لِلْفُقَرَاءِ طَلَبًا لِمَا عِنْدَ اللَّهِ (نهج البلاغه صبحی صالح ص 547)

امام علی (علیه السلام) فرمود: چقدر تواضع ثروتمندان برای فقراء جهت کسب ثواب و پاداش الهی جالب است.

654 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): وَ لِأَهْلِ التَّوَاضُعِ سِيَمَاءٌ يَعْرِفُهُ أَهْلُ السَّمَاءِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ أَهْلُ الْأَرْضِ مِنَ الْعَارِفِينَ. (نور الثقین ج 2 ص 34)

ص: 201

امام صادق (علیه السلام) فرمود: فروتنان قیافه ای دارند که ساکنان آسمانها چه فرشتگان و چه زمینیان که خدا را خوب شناخته باشند، آنان را میشناسند.

655 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مِنْ التَّوَّاضِعِ اِنْ تُسَلِّمَ عَلٰی مَنْ لَقِيتَ. (خصال صدوق ج 1 ص 11)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: علامت تواضع اینستکه به هرکس می رسی سلام کنی.

656 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): اِنَّ فِي السَّمَاءِ مَلَكَئِن مُّوَكَّلٰتِن بِالْعِبَادِ فَمَنْ تَوَاضَعَ لِلّٰهِ وَضَعَاهُ وَ مَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَاهُ. (اصول کافی ج 2 ص 122)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدا دو فرشته برای هر فردی در نظر گرفته است. هرکس برای خدا تواضع کرد، آن دو فرشته متواضع را بالا می برند و هرکس تکبر کرد آن دو فرشته، احترام او را پائین می آورند.

657 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مَنْ مَشَى عَلٰی الْاَرْضِ اِخْتِيَالًا لَعْنَتُهُ الْاَرْضُ وَ مَنْ تَحْتَهَا وَ مَنْ فَوْقَهَا.

(عقاب الاعمال ص 323)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که از روی خودخواهی راه برود زمین و آنچه زیر و روی زمین است او را لعن می کنند.

658 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه و آله): اَزْبَعُ لَا يُعْطِيَهُنَّ اللّٰهُ

ص: 202

الْأَمِنْ يُحِبُّهُ: الصَّمْتُ وَهُوَ أَوْلُ الْعِبَادَةِ وَالتَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ وَالتَّوَضُّعُ وَالتَّوَهُدُّ فِي الدُّنْيَا.

(جامع السعادات ج 1 ص 312)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدا چهار امتیاز است که به هر کس دوست بدارد عنایت می کند، سکوت که آغاز عبادت است، توکل به خدا، تواضع و زهد نسبت به دنیا.

659 - قَالَ الْحَسَنُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): التَّوَضُّعُ أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مَا تُحِبُّ أَنْ تُعْطَاهُ. (نور الثقلين ج 4 ص 58)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: تواضع این است که به مردم آنچه را دوست می داری دریافت کنی عنایت نمائی.

660 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): إِنَّ مِنَ التَّوَضُّعِ أَنْ تَجْلِسَ الرَّجُلُ دُونَ شَرَفِهِ. (اصول کافی ج 2 ص 122)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: علامت تواضع اینست که شخص پائین تر از مقام خود بنشیند.

661 - قَالَ الْبَاقِرُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): وَيُلِّ لِمَنْ يَخْتَالُ فِي الْأَرْضِ يُعَارِضُ جِبَارَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ.

(عقاب الاعمال ص 324)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: وای به حال کسی که در زمین خودخواهی کند که با خدای آسمان ها و زمین همآورد می کرده است.

ص: 203

662 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): التَّوَّاضِعُ أَضْلُ كُلِّ شَرَفٍ نَفْسٍ وَ مَرْتَبَةٍ رَفِيعَةٍ. (جامع السعادات ج 1 ص 313)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: تواضع ریشه تمام شرافت های شایسته و مرتبه بالاست.

663 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): التَّوَّاضِعُ مَزْرَعَةُ الْخُشُوعِ وَالْخَشْيَةِ وَالْحَيَاءِ... (نور الثقلين ج 4 ص 69)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: تواضع، خشوع، ترس از خدا و حياء را تولید می کند.

664 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى دَاوُدَ (عليه السلام): يَا دَاوُدُ كَمَا أَنَّ أَقْرَبَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْمُتَوَاضِعُونَ كَذَلِكَ أَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْمُتَكَبِّرُونَ.

(اصول کافی ج 2 ص 124)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: خداوند متعال به داود (عليه السلام) وحی کرد: ای داود! هرچه مردم متواضع به خدا نزدیکتر می گردند افرادی که خودخواه و متکبرانند از خدا دورتراند.

665 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): إِذَا رَأَيْتُمُ الْمُتَوَاضِعِينَ مِنْ أُمَّتِي فَتَوَاضَعُوا لَهُمْ. (جامع السعادات ج 1)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: وقتی فروتنان امت مرا مشاهده کردید برای آنان تواضع نمائید.

666 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): فَإِنَّ مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَكَبَّرَ خَفَضَهُ اللَّهُ... (اصول کافی ج 2 ص 112)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که برای خدا تواضع کند، خدا مقام او را بالا می برد و کسی که خودخواهی کند خدا او را ذلیل می گرداند.

ص: 205

توبه و شرائط آن

667 - إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُنتَهِرِينَ.

(سوره بقره آیه 222)

خدا توبه کاران و پاکیزه شوندگان را دوست دارد.

668 - مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَ لَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا (سوره مریم آیه 60)

کسی که توبه کند و ایمان آورد و عمل شایسته انجام دهد اینها وارد بهشت می گردند و ذره ای به آنان ظلم نمی گردد.

669 - مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ. (سوره فرقان آیه 70)

کسی که توبه کند و ایمان آورد و عمل خوب انجام دهد، هم اینان گناهانشان به حسنه بدل می گردد.

670 - وَ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ.

(سوره اعراف آیه 153)

ص: 206

کسانی که کار بد انجام دهند سپس از عمل بد خود توبه کنند و ایمان آورند (خدا آنها را می آمرزد) خدا پس از این همه بخشندهٔ مهربان است.

671 - فَإِنْ تَابْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ. (سوره توبه آیه 3)

اگر توبه کردید برای شما بهتر است.

672 - وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ.

(سوره حجرات آیه 11)

کسیکه (از گناه پیشین خود) توبه نکند از ستمگران است.

673 - وَ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ. (سوره نور آیه 31)

همگی شما مؤمنین به درگاه خدا توبه کنید شاید رستگار شوید.

674 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحاً. (سوره تحریم آیه 8)

شماهایی که ایمان آورده اید بدرگاه خدا بروید و توبه ای کنید که پس از آن به عمل ناشایسته باز نگردید.

675 - لَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ (سوره نساء آیه 18)

کسانی که کار بد انجام می دهد و توبه نمی کنند تا مرگ برسد توبه آنان فائده ندارد.

676 - إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ. (سوره نساء آیه 17)

توبه مخصوص کسانی است که کارهای ناشایسته را از روی نادانی انجام داده باشند.

677 - أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ. (سوره توبه آیه 104)

مگر نمی دانند که خدا توبه بندگان خود را می پذیرد.

678 - هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ. (سوره شوری آیه 25)

خدا کسی است که توبه بندگان را می پذیرد و از گناهان چشم می پوشد.

679 - إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ نُقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ. (1) (آل عمران آیه 90)

کسانی که مؤمن بوده اند و پس از آن کافر شده اند و در کفر زیاده روی کرده اند توبه آنها پذیرفته نمی شود.

680 - قَالَ السَّجَّادُ (عليه السلام): إِنَّمَا التَّوْبَةُ الْعَمَلُ وَد.

ص: 208

1- - اگر مایل هستید بیشتر و بهتر مقام توبه کننده و شرایط و لوازم آنرا درك کنید از قرآن کریم که متجاوز از 80 آیه در این زمینه بحث کرده بهره جوئید.

الرَّجُوعُ عَنِ الْأَمْرِ وَ لَيْسَتْ التَّوْبَةُ بِالْكَلامِ.

(كشف الغمه ج 2 ص 313)

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: توبه کار شایسته و بازگشت از انحراف است، توبه زبانی نیست.

681 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): ابى الله عزَّ وَ جَلَّ لِصَاحِبِ الْخُلُقِ السَّيِّءِ بِالتَّوْبَةِ. (اخلاق شبر ص 6)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدا توبه بد اخلاقتی را نمی پذیرد.

682 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): وَقِيلَ لَهُ مَا التَّوْبَةُ النَّصُوحُ؟ فَقَالَ (عليه السلام): نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَ اسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَ الْقَصْدُ عَلَى أَنْ لَا يَعُودَ.

(تحف العقول ص 149)

از امام علی (علیه السلام) پرسیدند «توبه نصوح» چیست؟

امام (علیه السلام) فرمود: با قلب پشیمان شدن، با زبان استغفار کردن و تصمیم بر ترك گناه برای همیشه گرفتن.

683 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِذَا تَابَ الْعَبْدُ تَوْبَةً نَصُوحاً أَحَبَّهُ اللَّهُ فَسَتَرَ عَلَيْهِ. (جامع السعادات ج 3 ص 51)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: وقتی بنده خدا واقعا توبه کرد، خدا او را دوست دارد و گناهش را می بخشد.

684 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُفْتَنُ التَّوَابُ وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ مِنْهُ كَانَ أَفْضَلُ.

(اصول کافی ج 2 ص 435)

ص: 209

امام باقر (علیه السلام) فرمود: خدا بنده گناهکاری را که توبه کرده دوست دارد و کسی را که گناه نکرده تا توبه کند، بیشتر دوست دارد.

685 - قَالَ الْبَاقِرُ (علیه السلام): التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ وَ الْمُقِيمُ عَلَى الذَّنْبِ وَهُوَ يَسْتَتَغْفِرُ مِنْهُ كَالْمُسَدِّ تَهْزِي. (اخلاق شبر ص 209)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که از گناه توبه کند مانند کسی است که گناه ندارد. و کسی گناه می کند و استغفار هم می کند مثل کسی است که خدا را مسخره کرده است.

686 - قَالَ الْحَسَنُ (علیه السلام): أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْمُتَّوْبُونَ وَ التَّوَّابُونَ. (جامع السعادات ج 3 ص 52)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: بهترین بندگان در نظر خدا ناله زندگان و توبه کنندگان هستند.

687 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدٍ الْمُؤْمِنِ إِذَا تَابَ كَمَا يَفْرَحُ أَحَدُكُمْ بِضَالَةٍ إِذَا وَجَدَهَا. (اصول کافی ج 2 ص 436)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدای عزیز از توبه بنده مؤمن همانطوری خوشحال می شود که کسی از پیدا شدن گمشده خود خوشحال می گردد.

688 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): التَّوْبَةُ حَبْلُ اللَّهِ وَ مَدَدٌ

ص: 210

عِنَايَتِهِ وَ لَا يَبْدُ لِلْعَبْدِ مِنْ مُدَاوَمَةِ التَّوْبَةِ عَلَى كُلِّ قِرَّةٍ مِنَ الْعِبَادِ لَهُمْ تَوْبَةٌ... وَ تَوْبَةُ الْخَاصِّ مِنَ الْأَشْتِغَالِ بِغَيْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَ تَوْبَةُ الْعَامِّ مِنَ الذُّنُوبِ.

(مصباح الشريعة ص 97)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: توبه ریسمانی است برای حرکت بسوی خدا و کمک کار خدای متعال است و سزاوار است بنده در توبه مداومت داشته باشد در هر حال، هر بنده (گرچه بالا هم باشد) باید توبه کند... برخی باید توبه کنند از اینکه چرا در لحظه یا لحظاتی از خدا غافل و به غیر متوجه شده اند (بندگان خاص) و مردم عام باید از گناهان خود توبه کنند.

689 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): التَّائِبُ حَيْبُ اللَّهِ وَ التَّائِبُ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ.

(اخلاق شبر ص 208 و جامع السعادات ج 3 ص 51)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: توبه کار محبوب خداست، کسی که از گناه توبه کند مثل کسی است که گناه نکرده است.

690 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): ذُنُوبُ الْمُؤْمِنِ إِذَا تَابَ مِنْهَا مَغْفُورَةٌ فَلْيَعْمَلِ الْمُؤْمِنُ لِمَا يُسْتَأْنَفُ بَعْدَ التَّوْبَةِ وَ الْمَغْفُورَةِ. (جامع السعادات ج 3 ص 53)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: گناهان مؤمن وقتی توبه کرد بخشیده می شود، بنابراین شخص مؤمن باید برای بعد از توبه و بخشش

ص: 211

خدا اعمال خود را از نو آغاز کند.

691 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ مُؤْمِنٍ تَائِبٍ أَوْ مُؤْمِنَةٍ تَائِبَةٍ.

(عیون الاخبار ج 2 ص 29)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: هیچکس در نظر خدای از مرد مؤمن یا زن مؤمنی که توبه کرده باشند محبوب تر نیست.

692 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَرْتَكِبُ ذَنْبًا أَسَاءَهُ ذَلِكَ وَنَدِمَ عَلَيْهِ. (التوحيد ص 408)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: مؤمن هرگاه گناهی را مرتکب گردد دلگیر می شود و پشیمان.

693 - عَنِ الصَّادِقِ (عليه السلام): قَالَ قُلْتُ مَا الَّذِي يُثَبِّتُ الْإِيمَانَ فِي قَلْبِ الْعَبْدِ؟ قَالَ: الَّذِي يُثَبِّتُهُ فِيهِ الْوَرَعُ وَالَّذِي يُخْرِجُهُ مِنْهُ الطَّمَعُ

(سفينة البحار ج 2 ص 93)

از امام صادق (عليه السلام) میپرسند چه چیز ایمان را قوی و چه چیز ایمان را ضعیف می کند؟

حضرت فرمود: ورع ایمان را قوی و طمع ایمان را ضعیف می سازد.

ص: 212

دینداری و ضوابط آن:

694 - إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ.

(سوره آل عمران آیه 19)

دین در نظر خدا فقط اسلام است.

695 - فَلَوْ لَا تَفَرَّ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ. (سوره توبه آیه 122)

چرا از هر جمعیت و طائفه ای افراد، برای درک مسائل دینی کوچ و حرکت نمی کنند؟!

696 - قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ. (سوره زمر آیه 11)

بگو: من مأمور شده ام فقط خدا را عبادت کنم و دین را خالصانه مخصوص خدا گردانم.

697 - وَ مَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ. (سوره آل عمران آیه 85)

کسی که غیر از اسلام را برای دین (خطمشی) انتخاب

ص: 213

کند، از او پذیرفته نیست.

698 - وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا. (سوره مائده آیه 3)

نعمت خود را (بوسیله تعیین رهبر الهی) بر شما به اتمام رسانیدم و دین اسلام را برای شما پسندیدم.

699 - وَ لَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبَعَ دِينَكُمْ.

(سوره آل عمران آیه 73)

به کسی ایمان بیاورید که از دین شما پیروی کند.

700 - يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَ لَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ. (سوره نساء آیه 171)

بگو: ای اهل کتاب در دین خود زیاده روی نکنید و به خدا غیر از حق چیزی نسبت ندهید.

701 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوعًا وَ لَعِبًا... أَوْلِيَاءَ (سوره مائده آیه 57)

شما که ایمان آورده اید، کسانی را که دین شما را به مسخره و بازی می گیرند بر خود مسلط مگردانید.

702 - وَ مَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَ هُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ... (سوره بقره آیه 217)

کسی که در میان شما مسلمانان باشد و از دین خود برگردد و با همان حال از دنیا برود کافر است و اعمالش سبک (و نابود)

ص: 214

خواهد شد.

703 - وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أُمَّةَ الْكُفْرِ (سوره توبه آیه 12)

اگر پیمان خود را پس از معاهده بستن شکستند و نقصی به دین شما بستند با رهبران کفر جنگ کنید.

704 - إِنْ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ

(سوره انفال آیه 72)

اگر در دین خدا از شما یاری خواستند، آنگاه بر شماست که یاری و کمک کنید.

705 - وَ قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَ يَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ. (سوره انفال آیه 39)

با کفار بجنگید تا آشوبی باقی نماند و دین مخصوص خدا گردد. (دین دیگری غیر خدا رشد نیابد).

706 - قَالَ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَام): لَا دِينَ لِمَنْ لَا وَرَعَ لَهُ وَلَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ. (كشف الغمه ج 3 ص 314)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: کسی که تقوی ندارد دین ندارد و کسی که تقیه (1) نکند ایمان نخواهد داشت. د.

ص: 215

1- - حدود 100 مورد در قرآن مجید ویژگیهای دین و دیندار و راه رسیدن به آن را مطرح می فرماید برای بهره وری بیشتر به قرآن مجید مراجعه فرمائید.

707 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ وَلَا يُعْطِي دِينَهُ إِلَّا مَنْ يُحِبُّ.

(تحف العقول ص 219)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: خدا دنیا را به دوست و دشمن خود می دهد، اما دینش را فقط در اختیار دوستش می گذارد.

708 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مُجَالَسَةُ أَهْلِ الدِّينِ شَرُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. (خصال صدوق ج 1 ص 5)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: همنشینی با دینداران مایه اعتبار و سعادت دنیا و آخرت است.

709 - قَالَ الْجَوَادُ (عليه السلام):... وَ الدِّينُ عِلْمٌ وَ الْعِلْمُ كَنْزٌ وَ الصُّمْتُ نُورٌ... (سير الاثمه ج 4 ص 169)

امام جواد (عليه السلام) فرمود: دین (زمینه ساز) علم است، علم (الهی) گنج است و سکوت (بجا) نور.

710 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): التَّقِيَّةُ مِنْ دِينِي وَ دِينِ آبَائِي وَ لَا دِينَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ... (نور الثقلين ج 4 ص 519)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: تقیه جزء وظایف دین من و پدرانم می باشد، کسی که تقیه نکند دین ندارد.

ص: 216

ایمان، زهد و آثار آن:

711 - مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ. (سوره بقره آیه 62)

کسی که به خدا و روز قیامت ایمان آورد و کار خوب انجام دهد پاداشش را میگیرد.

712 - فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ. (سوره انعام آیه 48)

کسی که به خدا ایمان آورده و اصلاح شده است نباید ترس داشته باشد و نه غمگین باشد.

713 - اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ. (سوره بقره آیه 257)

خدا رهبر کسانی است که ایمان آورده اند. آنان را از ظلمات به سوی نور رهبری میکند.

714 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ. (سوره نساء آیه 144)

ص: 217

شمائی که ایمان آورده اید کافران را بر خود مسلط مگردانید.

715 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا.. أُولِيَاءَ. (سوره مائده آیه 57)

شمائی که ایمان آورده اید آنان را که دین شما را به باد مسخره گرفته اند بر خود مسلط مگردانید.

716 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا. (سوره انفال آیه 29)

شمائی که ایمان آورده اید اگر تقوی را پیشه خود سازید خدا به شما قدرت تشخیص می دهد.

717 - إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ. (سوره یونس آیه 9)

کسانی که ایمان بیاورند و کار خوب انجام دهند، خدا آنان را هدایت می کند.

718 - وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ. (سوره عنکبوت آیه 7)

کسانی که ایمان آورده و کار خوب انجام دهند گناهانشان را کسر می کنیم.

719 - وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ. (سوره حدید آیه 8)

چرا به خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) که شما را دعوت میکنند به خدا

ایمان آورید، عقیده پیدا نمی کنید؟!!

720 - فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ. (سوره بقره آیه 256)

کسی که از طاغوت قطع رابطه کند و به خدا ایمان آورد به رابطه محکمی چنگ زده است.

721 - إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ. (سوره اعراف آیه 27)

بر کسانی که ایمان نیاورده اند ما شیاطین را مسلط میگردانیم.

722 - قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ

(سوره توبه آیه 29)

با کسانی که به خدا و روز قیامت ایمان نیاورده اند بجنگید.

723 - قُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ. (سوره کهف آیه 29)

ای محمد (صلی الله علیه و آله) بگو حق از طریق پروردگار شماست، هرکس می خواهد مؤمن باشد و هرکس می خواهد کافر.

724 - وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا. (سوره اسراء آیه 10)

برای کسانی که به خدا ایمان نیاورده اند عذاب دردناکی در نظر گرفته ایم.

725 - إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ

ص: 219

أَعْمَالُهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ. (سوره نمل آیه 4)

به کسانی که به قیامت ایمان نیاورده اند اعمال آنان را جلوه می دهیم (که غرور پیدا کنند) تا در گمراهی حیران بمانند.

726 - إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَيَّتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا...

(سوره انفال آیه 2)

مؤمن حقیقی کسانی هستند که وقتی نام خدا به میان میآید قلبهای آنان می لرزد و آنگاه که قرآن خوانده می شود ایمان آنها اضافه می گردد.

727 - قَالَتِ الرَّهْرَاءُ (عليه السلام) فَفَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا لَكُمْ مِنَ الشِّرْكِ. (كشف الغمه ج 2 ص 109)

حضرت زهرا (علیه السلام) فرمود: خدا ایمان را برای تطهیر شما از شرک در نظر گرفته است.

728 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ غَضَبُهُ مِنْ حَقِّ. (كشف الغمه ج 2 ص 420)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: هنگامی که مؤمن غضب می کند، غضبش او را از مسیر حق باز نمی دارد.

729 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ سَوْءَ الْخُلُقِ لَيُفْسِدُ الْإِيمَانَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ. (اخلاق شبر ص 6)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: بد اخلاقی ایمان را همانطور که

ص: 220

سرکه غسل را فاسد می کند، معیوب می سازد.

730 - قَالَ الْعُسْكُرِيُّ (عليه السلام): خَصْلَتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا شَيْءٌ: الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَتَفَعُّلُ الْإِحْوَانِ. (تحف العقول ص 363)

امام عسکری (علیه السلام) فرمود: دو صفت است که بالاتر از آن یافت نمی شود: ایمان به خدا و کمک به برادران دینی.

731 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ أَصْلَبُ مِنَ الْجَبَلِ.

(جامع السعادات ج 1 ص 236)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: مؤمن سخت تر از کوه است.

732 - قَالَ الْحَسَنُ بْنُ (عليه السلام): آيَاكَ وَ مَا يَعْتَدِرُ مِنْهُ فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَسْپِيءُ وَلَا يَعْتَدِرُ وَ الْمُنَافِقُ كُلَّ يَوْمٍ يَسْپِيءُ وَ يَعْتَدِرُ. (سير الأئمه ج

3 ص 163)

امام حسین (علیه السلام) فرمود: از چیزی که بعد می خواهی از آن عذرخواهی کنی پرهیز کن. مؤمن نه بد می کند و نه عذر می خواهد و منافق همه روزه بد می کند و عذر می خواهد.

733 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْإِيمَانُ لَا يَصْرُرُ مَعَهُ عَمَلٌ وَ كَذَلِكَ الْكُفْرُ لَا يَنْفَعُ مَعَهُ عَمَلٌ.

(نور الثقلين ج 2 ص 226)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: با وجود ایمان، عملی به آن لطمه نمی زند و با وجود کفر هیچ عملی سود ندارد.

734 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى

ص: 221

الْمُؤْمِنِ النَّصِيحَةَ لَهُ فِي الْمَشْهَدِ وَالْمَغِيبِ.

(اخلاق شبر ص 107)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مؤمن باید نسبت به برادر دینی نصیحت کند خواه حضور داشته باشد و یا غیبت کرده باشد.

735 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَعْطَى الْمُؤْمِنَ ثَلَاثَ خِصَالٍ: الْعِزُّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْفَلَاحُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْمَهَابَةُ فِي صُدُورِ الظَّالِمِينَ.

(جامع السعادات ج 1 ص 236)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: خدا سه اخلاق به مؤمن داده است، عزت دنیا و آخرت، رستگاری در دنیا و آخرت و ابهت در مغز ستمگران.

736 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): صَلَاةُ الْمُؤْمِنِ بِاللَّيْلِ تَذْهَبُ بِمَا عَمِلَ مِنْ ذَنْبِ النَّهَارِ (نور الثقلين ج 2 ص 401)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: نماز شبی که مؤمن در شب میخواند گناه روز او را برطرف می گرداند.

737 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَثَلُ الْمُؤْمِنِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كَمَثَلِ مَلِكٍ مُقَرَّبٍ وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ أَعْظَمُ مِنْ ذَلِكَ. (عيون الاخبار ج 2 ص 29)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: مؤمن در نزد خدای عزیز مثل فرشته ای مقرب است. بلکه مؤمن عظمتش در نزد خدا بالاتر از

ص: 222

فرشته است.

738 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ... وَ لَمْ يَتَخَلَّصْ مِنْ آفَاتِ نَفْسِهِ وَ شَهَوَاتِهَا وَ لَمْ يَدْخُلْ فِي كَنَفِ اللَّهِ تَعَالَى وَ اِمَانُ عِصْمَتِهِ لَا يُصْلِحُ لَهُ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لِإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَكُنْ بِهَذِهِ الصِّفَةِ فَكَلِمًا أَظْهَرَ أَمْرًا يَكُونُ حُجَّةً عَلَيْهِ وَ لَا يَنْتَفِعُ النَّاسُ بِهِ. (مصباح الشريعة ص 18)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که از آفت های هوای نفس و شهواترانی آزاد نشده و شیطان را شکست نداده و در زیر چتر خدا در نیامده نمی تواند امر بمعروف و نهی از منکر کند، زیرا کسی که در امان و زیر چتر خدا نیامده هرچه میگوید بضرر اوست و مردم از آن سود نمی برند.

739 - قَالَ الْعَسْكَرِيُّ (عليه السلام): مَا اقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تُدْلِيهِ. (تحف العقول ص 364)

امام عسگری (عليه السلام) فرمود: چقدر برای مؤمن سرشکست است که اسیر و ذلیل میل خود گردد.

740 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): سَبَّابُ الْمُؤْمِنِ فُسُوقٌ وَ قِتَالُهُ كُفْرٌ وَ كُلُّ لَحْمِهِ مَا لَهُ كَحُرْمَةِ دَمِهِ. (جامع السعادات ج 1 ص 277)

رسول خدا (صلى الله عليه و آله) فرمود: فحش دادن به مؤمن موجب فسق،

ص: 223

جنگ با او کفر و غیبت او معصیت و احترام مال او مثب احترام خون اوست.

741 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ مُؤْمِنٍ تَائِبٍ أَوْ مُؤْمِنَةٍ تَائِبَةٍ (عيون الاخبار ج 2 ص 29)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: چیزی در نظر خدا محبوب تر از مرد یا زن مؤمنی که توبه کرده باشند نیست.

742 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ كَالْجَبَلِ الرَّاسِخِ لَا يُحَرِّكُهُ الْعَوَاصِفُ. (سفينة البحار ج 1 ص 35)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: مؤمن چون کوه استوار و پایدار است که در برابر طوفانها هیچگونه حرکتی که نشانگر ضعف او باشد نشان نمی دهد(1).

743 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الرَّهْدُ فِي الدُّنْيَا قَصِيرٌ الْأَمَلُ وَشُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ وَالْوَرَعُ عَنْ كُلِّ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

(الحقائق ص 117 و اخلاق شبر ص 258 و فروع کافی ج 5 ص 71)

امام علی (عليه السلام) فرمود: زهد در دنیا کوتاهی آرزو و شکر (شکرت)

ص: 224

1- - آیاتی که در قرآن مطرح شده و بیانگر خصوصیات مؤمن و مراحل ایمان و آثار و... میباشد حدود 1500 آیه می باشد و روایات در این موضوع از صدها روایت می گذرد (در کتب: اصول کافی، ارشاد القلوب، جامع السعادات، سفينة البحار و... میتوان یافت)

تمام نعمتها و پرهیز از تمام حرامهاست.

744 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مِنْ زَهْدٍ فِي الدُّنْيَا اثْبَتَ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ. (ثواب الاعمال ص 200)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که در دنیا زهد را پیشه خود سازد خدا حکمت را در قلب او قرار دهد.

745 - سَدِّيلَ الصَّادِقِ (عليه السلام): عَنْ الزَّاهِدِ فِي الدُّنْيَا؟ قَالَ: الَّذِي يُتْرِكُ حَلَالَهَا مَخَافَةَ حِسَابِهِ وَيَتْرِكُ حَرَامَهَا مَخَافَةَ عِقَابِهِ. (معاني الاخبار ص 287)

از امام صادق (عليه السلام) درباره زاهد سؤال کردند حضرت فرمود: کسی است که حلال را برای ترس حسابش رها کند و حرام را بخاطر کیفر آن.

746 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): يَا نُوفَ طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا الرَّاعِبِينَ فِي الْآخِرَةِ... (سفينة البحار ج 2 ص 568)

امام علی (عليه السلام) فرمود: ای نوف (1) خوشا بحال زاهدان دنیا و علاقمندان به آخرت.

747 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الزُّهْدُ مُفْتَاخُ بَابِ الْآخِرَةِ وَالْبِرَاءَةُ مِنَ النَّارِ وَهُوَ كُكُّ كُلِّ شَيْءٍ يَشُدُّ غُلْكَ عَنْ اللَّهِ مِنْ غَيْرِ تَأْسُفٍ عَلَى فَوْتِهَا... (الحقايق ص 117) ی.

ص: 225

1- - نام یکی از اصحاب خاص حضرت بوده در جنبه های مسائل معنوی.

امام صادق (علیه السلام) فرمود: زهد کلید در آخرت و فرار از آتش است. زهد پرهیز از تمام چیزهایی است که از خدا تو را باز میدارد و تأسف نمی خوری که از کارهای دنیائی بازماندی.

748 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا فَصْرُ الْأَمَلِ وَشُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ وَالْوَرَعُ عَمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكَ.

(معانی الاخبار ص 251)

امام علی (علیه السلام) فرمود: زهد در دنیا کوتاهی آرزو و شکر نعمتها و پرهیز از کارهای حرام است.

749 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): لَيْسَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا بِإِضَاعَةِ الْمَالِ وَتَحْرِيمِ الْحَلَالِ...

(حقائق ص 117 و معانی الاخبار ص 252)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: زهد نسبت به دنیا این نیست که مال را از بین ببرند و حلال را حرام بدانند.

ص: 226

سپاسگزاری نعمتها: زمینه ساز افزایش و بقاء نعمتها

750 - وَ مَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ. (سوره نمل آیه 40)

کسی که شکر خدا را انجام دهد بسود خود شکر کرده و کسی که کفران کند، خدای من بی نیاز و کریم است.

751 - مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِن شَكَرْتُمْ وَ آمَنْتُمْ.

(سوره نساء آیه 147)

اگر شکرگزاری کردید و ایمان آوردید چرا خدا شما را عذاب کند؟!

752 - أَنْ اشْكُرْ لِي وَ لَوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ.

(سوره لقمان آیه 14)

شکر مرا و شکر پدر و مادر خود را انجام عبادت پیش ما (خدا) است.

753 - وَ لَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ.

(سوره لقمان آیه 12)

ص: 227

ما به لقمان حکمت دادیم: برای اینکه شکر خدا را بجای آورد.

74 فَادْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَ اشْكُرُوا لِي وَ لَا تَكْفُرُونِ. (سوره بقره آیه 153)

بیاد من باشید من هم بیاد شما خواهم بود. از من قدردانی کنید و کافر نگردید.

755 - لئن شكرتم لأزيدنكم و لئن كفرتم إن عذابي لشديد. (سوره ابراهیم آیه 7)

اگر شکرگزاری کردید از نعمت بیشتری برخوردار خواهید بود و اگر کفر نعمت نمودید عذاب من شدید است.

756 - فاتقوا الله لعلكم تشكرون. (1)

(سوره آل عمران آیه 123)

از خدا بترسید شاید شکرگزاری کنید.

757 - قال الصادق (عليه السلام): كان رسول الله (صلى الله عليه وآله):

اذا ورد عليه امر يسره قال الحمد لله على هذه النعمة و اذا ورد عليه امر يغمم به قال الحمد لله على كل حال. (الحقائق ص 151)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: وقتی موضوعی پیش می آمد کههد.

ص: 228

1- - آیاتی که نوع، مراحل، آثار دنیوی و اخروی شکر را در قرآن مطرح می کند از 70 آیه می گذرد.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را خوشحال می کرد می گفت: خدای را سپاس می کنم بر این نعمت و آنگاه که موضوعی پیش می آمد که او را غمناک می ساخت می گفت: حمد مخصوص خدا در هر حال است.

758 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ثَلَاثٌ لَا يَضُرُّ مَعَهُنَّ شَيْءٌ: الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكُرْبِ وَالْأَسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ وَالشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ.

(جامع السعادات ج 3 ص 192 و اخلاق شبر ص 236)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: با وجود سه چیز است که با وجود آن ضرری متوجه انسان نمی گردد: دعا به هنگام سختی، استغفار موقع گناه و شکر به هنگام نعمت.

759 - قَالَ الْجَوَادُ (عليه السلام): نِعْمَةٌ لَا تُشْكُرُ سَيِّئَةٌ لَا تُغْفَرُ. (سير الاثمه ج 4 ص 171)

امام جواد (عليه السلام) فرمود: نعمتی که از آن شکرگذاری نشود گناهی است که بخشیده نمی شود.

760 - قَالَ الْعَسْكَرِيُّ (عليه السلام): لَا يُعْرَفُ النِّعْمَةُ إِلَّا السَّاكِرَ وَلَا يُشْكُرُ إِلَّا الْعَارِفَ.

(سير الاثمه ج 4 ص 190)

امام عسکری (عليه السلام) فرمود: شاکر است که نعمت را درک می کند و عارف است که از نعمت شکرگزاری می کند.

761 - قَالَ الرَّسُولُ (صلی الله علیه و آله): مَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ

بَابُ شُكْرِ فَخْرَيْنَ عَنْهُ بَابُ الزِّيَادَةِ (اصول کافی ج 2 ص 94)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدائی که راه شکر را باز کرده راه افزایش را نبسته است.

762 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): اللَّؤْمُ أَنْ لَا تَشْكُرَ التَّعَمَّةَ

(مجالس السنیه ج 2 ص 347)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: از پستی است که انسان از نعمت قدردانی نکند.

763 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): شُكْرُ النَّعْمِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ

(نور الثقیین ج 2 ص 529)

امام علی (علیه السلام) فرمود: شکر نعمت بر رزق می افزاید.

764 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): شُكْرُ النَّعْمِ اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ وَ تَمَامُ الشُّكْرِ قَوْلُ الرَّجُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. (الحقائق ص 151 و

اخلاق شبر ص 237)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: شکر نعمت پرهیز از کارهای حرام است و شکر کامل این است که انسان بگوید: «الحمد لله رب العالمین»

765 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): لَا فَتْحَ لِعَبْدٍ بَابِ شُكْرِ فَخْرَيْنَ عَنْهُ بَابِ الْمَزِيدِ. (مجالس السنیه ج 2 ص 349)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: خدا درب شکر را باز نکرده و راه افزایش را ببندد.

766 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): اسْرَعُ الدُّنُوبِ عُقُوبَةً

ص: 230

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: سریعترین کیفرها کیفر کفران نعمت است.

767 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام) فِي كُلِّ نَفْسٍ مِنْ أَنْفَاسِكَ شُكْرٌ لَازِمٌ. (سفينة البحار ج 1 ص 710)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: در هر نفسی که می کشی باید شکرى بجای آوری.

768 - قَالَ الرِّضَا (عليه السلام): مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ (عيون الاخبار ج 2 ص 24)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: کسی که از خدمات بشر شکرگزاری نکند از خدای عزیز هم شکرگزاری نخواهد کرد.

769 - قَالَ السَّجَّادُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ وَ يُحِبُّ كُلَّ عَبْدٍ شَكُورٍ. (الحقائق ص 153)

امام سجاد (عليه السلام) فرمود: خدای عزیز تمام قلبهای محزون و تمام بندگان شکرگزار را دوست دارد.

770 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْكَ بِنِعْمَةٍ فَأَحْبَبْتَ بَقَاءَهَا فَأَكْثَرَ مِنَ الْحَمْدِ وَالشُّكْرِ...

(مجالس السنيه ج 2 ص 504)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: آنگاه که خدا نعمتی به تو داد و خواستی آن را حفظ کنی باید حمد و شکر خدا را زیاد انجام دهی.

771 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): لَا يَنْقَطِعُ الْمَزِيدُ مِنَ اللَّهِ حَتَّى يَنْقَطِعَ الشُّكْرُ عَلَى الْعِبَادِ. (سفينة البحار ج 1 ص 711)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: زیاد شدن نعمت خدا قطع نمی گردد مگر اینکه شکر بندگان خدا قطع گردد.

ص: 232

772 - ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ. (سوره غافر آیه 60)

از من درخواست کنید تا حاجت شما را بر آورم.

773 - وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ. (سوره بقره آیه 186)

آنگاه که بندگانم از طریق شما (محمد - ص -) از من حاجتی خواستند من نديك هستم و خواسته حاجتمند را به هنگام درخواست از من پاسخ می گویم.

774 - وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ نَصْرَكُمْ. (سوره اعراف آیه 197)

هرکس را غیر خدا بخوانید قدرت ندارد شما را یاری کند.

775 - إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ. (سوره غافر آیه 60)

کسانی که از عبادت من سرپیچی کنند، بزودی با خفت و خواری وارد جهنم می گردند.

776 - فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا... (سوره انعام آیه 43)

چرا وقتی عذاب ما را دیدند زاری و توبه نکردند، قلب آنان سخت گردیده و آنچه را شیطان برای آنان جلوه می دهد می پذیرند و عمل می کنند.

777 - وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ. (سوره رعد آیه 14)

کسانی که غیر خدا را برای حاجت بخوانند ذره ای پاسخ نخواهند یافت.

778 - وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (1) (سوره احقاف آیه 5)

چه کسی گمراهتر از آنانکه غیر خدا را برای حاجات خود در نظر می گیرند و تا روز قیامت هر چه بخوانند سودی نمی برند، وجود دارد؟!!

779 - قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. (1) (سوره زمر آیه 53)

(ای رسول رحمت) به بندگانم که (در عصیان) اسرافد.

ص: 234

1- - دهها آیات قرآن مجید و صدها روایت از ائمه اطهار (علیه السلام) بیانگر عظمت و ارزش این ارتباط یعنی دعا و نیایش می باشد.

از بنده ای که نه خدا را عبادت میکند و نه از خدا حاجت میخواهد نیست.

784 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِذَا ارَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُسْتَجَابَ لَهُ فَلْيَطْلُبْ كَسْبَهُ وَ لِيَخْرُجْ مِنْ مَظَالِمِ النَّاسِ وَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَرْفَعُ إِلَيْهِ دُعَاءَ عَبْدٍ وَ فِي بَطْنِهِ حَرَامٌ أَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ. (سفينة البحار ج 1 ص 447)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: هر گاه خواستید دعای شما مستجاب شود دنبال کار خود که می روید باید حقوق مردم را بپردازید، زیرا دعائی که با غذای حرام در شکم باشد بخدا نمی رسد و یا حاجتی که بگردن صاحب حاجت حقوق دیگران باشد و نپردازد برآورده نمی شود.

785 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ.

(ارشاد القلوب ص 148)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: دعاء مغز عبادت است.

786 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لِلدُّعَاءِ شُرُوطٌ أَرْبَعَةٌ: احْتِضَارُ النَّيِّةِ، اخْلَاصُ السَّرِيرَةِ، مَعْرِفَةُ الْمَسْئُولِ، الْإِنْصَافُ فِي الْمَسْأَلَةِ. (ارشاد القلوب ص 149)

امام علی (عليه السلام) فرمود: دعاء چهار شرط دارد: حضور قلب، پاک ساختن نیت، شناختن طرفی که از او درخواست می کنیم و انصاف داشتن در سؤال.

787 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الدُّعَاءُ كَهْفُ الْإِجَابَةِ

ص: 236

كَمَا أَنَّ السَّحَابَ كَهَيْئَةِ الْمَطَرِ. (اصول کافی ج 2 ص 471)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: دعاء پناهگاه اجابت است. همانطوری که ابر هم پشتوانه باران است.

788 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ بِخَيْرٍ وَرَجَاءٍ، رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا لَمْ يَسْتَعْجِلْ فَيَقْنَطْ وَيَتْرُكِ الدُّعَاءَ... (نور الثقلین ج 4 ص 531)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مؤمن در آسایش، امید و لطف خدای عزیز است تا زمانی که در حاجت خود عجله نکند زیرا وقتی عجله کرد (و صلاح او نبوده و روا نگردیده است) ناامید می شود و دعاء را رها می کند.

789 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): خَيْرُ الْعِبَادَةِ اخْفَاها وَقَالَ خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ وَقَالَ: دُعَاءُ السِّرِّ يَزِيدُ عَلَى الْجَهْرِ سَبْعِينَ ضِعْفًا. (ارشاد القلوب ص 154)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: بهترین عبادتها پنهان ترین آنهاست، بهترین ذکرها، ذکر مخفی است. دعای پنهانی هفتاد برابر از دعای علنی اجر دارد و به برآورده شدن حاجت نزدیکتر است.

790 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): أَيَاكُمْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدٌ مِنْكُمْ رَبَّهُ شَيْئًا مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ حَتَّى يَبْدَأَ بِالشَّئِءِ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى... (سفينة البحار ج 1 ص 446)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: قبل از اینکه می خواهید از خدا

چیزی از خواسته های دنیا و آخرت را بخواهید به ستایش از خدا بپردازید و با حمد خدا حاجت را آغاز کنید.

791 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْأَرْضِ الدُّعَاءُ... (اصول کافی جلد 2 ص 468)

امام علی (علیه السلام) فرمود: بهترین اعمال در نزد خدای عزیز در روی زمین دعا کردن است.

792 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) دُعَاءُ أَطْفَالِ أُمَّتِي مُسْتَجَابٌ مَا لَمْ يُقَارِ فَوْا الذُّنُوبَ.

(سفينة البحار ج 1 ص 448)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نقل شده است دعای کوچکان امت من تا زمانی که به گناه آلوده نشده اند پذیرفته است.

793 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): عَلَيْكُمْ بِالْدُّعَاءِ فَإِنَّ الدُّعَاءَ الطَّلَبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَرُدُّ الْبَلَاءَ...

(تفسیر المیزان ج 2 ص 40)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: حتما دعا کنید، زیرا دعا و درخواست از خدای عزیز بلا را برطرف می گرداند.

794 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ اللَّهَ إِذَا ارَادَ أَنْ يُسْتَجَبَ لِعَبْدٍ إِذْنَهُ لَهُ فِي الدُّعَاءِ. (تفسیر المیزان ج 2 ص 41)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: آنگاه که خدا تصمیم گرفت

ص: 238

حاجت بنده خود را بر آورد، حال دعا به او می دهد.

795 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ فَتَحَ مِنْكُمْ بَابَ الدُّعَاءِ فَتَحَتْ لَهُ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ. (تفسير الميزان ج 2 ص 41)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که راه دعاء را بر خود باز کرد درب های رحمت بر او گشوده می شود.

796 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ الدُّعَاءَ مِنْ قَلْبٍ لَاقٍ. (مصباح الشريعة ص 133)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: خداوند دعاء را از قلب کج نمی پذیرد.

797 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِذَا ارَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ لَا يَسْأَلَ رَبَّهُ إِلَّا أَعْطَاهُ فَلْيُنَاسِ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ وَلَا يَكُنْ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

(مصباح الشريعة ص 134)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: وقتی یکی از شماها می خواهد دعای او حتما به اجابت برسد باید از تمام مردم مأیوس گردد و بداند اجابت فقط بدست خدای عزیز است.

ص: 239

798 - أتی أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ. (1) (سوره نحل آیه 1)

امر (حضرت مهدی - عج -) آمد شتاب نکن خدایت منزّه و بزرگ است از اینکه (برای دیر آمدنش) شرک به ورزی.

799 - فَأَنْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ.

(سوره اعراف آیه 71)

منتظر باشید که من نیز با شما از منتظران هستم.

800 - يَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ.

(سوره یونس آیه 20)

چرا بر او نشانه ای نیاید از سوی پروردگارش بگو غیب

ص: 240

1- - این چند آیه از جمع کثیر آیاتی می باشد که در جلد 52 بحار الانوار صفحه 122-150 معصومین در وصف منتظران حضرت مهدی (عج) فرموده اند.

جز از خدا از دیگران پنهان است منتظر باشید که من نیز جزء منتظرانم باشم.

801 - أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ. (سوره مجادله آیه 22)

آناند جزء حزب خدا (کسانیکه منتظر باشند) آگاه باشید که پیروان حزب خداوند متعال رستگارند.

802 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): اُنْتَظِرُوا الْفَرَجَ وَ لَا تَيَأْسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ فَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ اُنْتَظَارُ الْفَرَجِ. (بحار ج 52 ص 123 و ج 2 ص 145 مکیال المکارم)

امام علی (علیه السلام) فرمود: منتظر فرج آل محمد (صلی الله علیه و آله) و ظهور حضرت مهدی (عج) باشید، از رحمت خدا مأیوس نباشید، زیرا بهترین اعمال در نظر خدا انتظار فرج است.

803 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): مَا أَحْسَنَ الصَّبْرَ وَ اُنْتَظَارُ الْفَرَجِ. (نور الثقلین ج 2 ص 44)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: صبر و انتظار فرج چقدر نیکو و جالب است.

804 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَنْتَظِرْ وَ لِيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ وَ مَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ. (مکیال المکارم ج 2 ص 305)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که دوست دارد از یاران

ص: 241

حضرت قائم (عج) باشد باید در انتظار فرج باشد و پرهیزکاری و کارهای خوب را پیشه خود سازد.

805 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مِنْ دِينِ الْأَيْمَةِ الْوَرَعُ وَالْعِفَّةُ وَالصَّلَاحُ إِلَى قَوْلِهِ وَانْتَظِرْ الْفَرَجَ بِالصَّبْرِ

(منتخب الاثر ج 1 ص 498)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: از وظائف رهبران، پرهیزکاری، عفت و شایستگی است تا آنجا که فرمود و با صبر، انتظار فرج را کشیدن.

806 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): انْتَظِرْ الْفَرَجَ بِالصَّبْرِ عِبَادَةً. (اثنی عشریه ص 3)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: با صبر انتظار فرج را کشیدن عبادت است.

807 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَفْضَلُ عِبَادَةِ الْمُؤْمِنِ انْتَظَارُ الْفَرَجِ. (مکیال المکارم ج 2 ص 145)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: بهترین عبادت مؤمن انتظار فرج است.

808 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ مُنْتَظِرٌ كَانَ كَمَنْ كَانَ فِي فُسْطَاطِ الْقَائِمِ.

(الاکمال الدین ج 2 ص 645 و مکیال المکارم ج 2 ص 141)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که از شماها بمیرد و در انتظار

فرج باشد مثل کسی است که در خیمه حضرت مهدی (عج) باشد.

809 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي أَنْتِظَارُ فَرَجِ اللَّهِ. (عيون الاخبار ج 2 ص 36)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: بهترین اعمال پیروان من، انتظار فرج و پیروزی دین خداست.

810 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَا صَدَرَ مِنْ مَاتَ مُنْتَظِرًا لَأَمْرِنَا الْآيْمُوتُ فِي وَسَطِ فُسْطَاطِ الْمَهْدِيِّ (عج) وَ عَسَّ كَرِهَ. (منتخب الاثر ص

498)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که در انتظار پیروزی ما آل محمد (صلی الله علیه و آله) از دنیا برود ضرر نمی کند، در وسط خیمه حضرت مهدی (عج) و لشکر آن حضرت از دنیا رفته است.

811 - قَالَ السَّجَّادُ (عليه السلام): أَنْتِظَارُ الْفَرَجِ مِنْ أَفْضَلِ الْعَمَلِ. (مکیال المکارم ص 142)

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: انتظار فرج از بهترین کارهاست.

812 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي أَنْتِظَارُ فَرَجِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (منتخب الاثر ص 496)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: بهترین اعمال امت من انتظار پیروزی و فرج از طرف خدای عزیز است.

813 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الْمُنْتَظِرُ لَأَمْرِنَا كَالْمَشْحُوطِ

ص: 243

يَدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

(بحار ج 52 ص 123 و مكيال المكارم ج 2 ص 145)

امام علی (علیه السلام) فرمود: کسی که در انتظار پیروزی ما باشد مثل کسی است که در راه خدا در خون خود غوطه ور گردد.

814 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الْمَيِّتَ مِنْكُمْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ بِمَنْزِلَةِ الْمُضَارِبِ بِسَيْفِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

(بحار الانوار ج 52 ص 126)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسانی که در انتظار حضرت مهدی (عج) باشند و بمیرند چون کسانی هستند که با شمشیر در راه خدا ستیز کرده اند.

ص: 244

815 - يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ (1) (سوره احزاب آیه 1)

ای پیامبر (صلی الله علیه و آله) از خدا بترس و از کافران و منافقین اطاعت مکن.

816 - وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى

(سوره نساء آیه 142)

علامت منافق این است که وقتی به نماز می ایستند بی حال است.

817 - وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ.

(سوره منافقون آیه 1)

خدای متعال شهادت می دهد که منافقین برآستی دروغگویان

ص: 245

1- - صدها آیات قرآن را اگر انسان مطالعه کند عمق تأثیرات منفی در جامعه و نیز احوال و صفات این گروه یعنی منافقین را درک می کند.

818 - اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ.

(سوره منافقون آیه 2)

قسم هایشان را سپر میگیرند که راه خدا را بروی خلق ببندند.

819 - هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا. (سوره منافقون آیه 7)

منافقون کسانی هستند که امر می کردند به اطرافیان پیامبر انفاق نکنید تا شکسته و کم قدرت گردند.

820 - وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ. (سوره توبه آیه 68)

خدا به منافقین مرد و زن و کافران آتش جهنم را وعده داده است.

821 - وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ...

(سوره فتح آیه 6)

خدا باید مرد و زن منافق را عذاب کند.

822 - بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا.

(سوره نساء آیه 138)

به منافقان بشارت بده که عذابی دردناک در انتظار آنهاست.

823 - إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

(سوره نساء آیه 145)

منافقان در قعر جهنم و آتش هستند.

824 - نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيهِمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ.

(سوره توبه آیه 67)

منافقان خدا را فراموش کرده منافقین همان گناهکارانی هستند که به علنی گناه می کنند.

825 - يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ. (سوره توبه آیه 73)

ای پیامبر (صلی الله علیه و آله) با کافران و منافقین مبارزه کن و بر آنها سخت بگیر.

826 - مُدْبَذِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هُوَاءٍ وَلَا إِلَى هُوَاءٍ وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا

(سوره نساء آیه 143)

دودل و مرددند نه بطرف مؤمنان می روند (و مؤمن میشوند) نه بطرف کافران، بر کسی که گمراه شده پیروز نمی گردی.

827 - فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ. (سوره بقره آیه 10)

در قلوب منافقین مرض وجود دارد پس خدای متعال (بوسیله رشد دین که برخلاف خواسته آنهاست) مرض ایشانرا افزایش می دهد و در آخرت عذاب دردناکی را بخاطر دروغگویشان به آنان می دهد.

ص: 247

828 - وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ. (سوره بقره آیه 14)

آنگاه که با مؤمنین مواجه می شوند گویند ما با شما هستیم ولی زمانیکه با شیطانهایشان (منافقین) برخورد دارند گویند ما با شما هستیم و مؤمنین را مسخره می کنیم.

829 - يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتَسِمْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضَرَبَ رَبٌّ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ.

(سوره حدید آیه 13)

در قیامت منافقین به مؤمنان میگویند فرصت دهید و با شتاب نروید تا ما (در این ظلمت) از نورتان بهره بگیریم.

مؤمنان می گویند: برگردید به دنیا و مثل ما نور بگیرید، در این گفتگو حصارى بین آنها کشیده می شود که ظاهر آن دوزخ و باطن و درون آن بهشت است.

830 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ لَقِيَ الْمُسْلِمِينَ بِوَجْهِينِ وَلسَانينِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ لِسَانَانِ مِنْ نَارِ

(ارشاد القلوب ص 178 و عقاب الاعمال ص 319 و خصال صدوق ج 1 ص 38)

ص: 248

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که با مسلمانان دور و دوزبان باشد روز قیامت با دوزبان از آتش وارد صحرائی محشر می شود.

831 - قَالَ الْحُسَيْنُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): أَيَّاكَ وَ مَا تَعْتَدِرُ مِنْهُ فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَسْئُءُ وَلَا يَعْتَدِرُ وَ الْمُنَافِقُ كُلُّ يَوْمٍ يَسْئُءُ وَ يَعْتَدِرُ. (تحق العقول ص 179)

امام حسین (علیه السلام) فرمود: از کاری که بعد از آن عذرخواهی کنی بپرهیز، زیرا مؤمن نه اشتباه می کند و نه عذر می خواهد و منافق هر روز کار بد می کند و عذر می خواهد.

832 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ): مَنْ كَانَ لَهُ وَجْهَانِ فِي الدُّنْيَا كَانَ لَهُ لُسَانَانِ مِنْ نَارٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

(جامع السعادات ج 2 ص 319)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که در دنیا دو چهره باشد روز قیامت 2 زبان از آتش خواهد داشت.

833 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ): لِلْمُنَافِقِ ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: إِذَا حَدَّثَ كَذِبًا وَ إِذَا وَعَدَ خَلَفَ وَ إِذَا ائْتَمَنَ خَانَ (نور الثقلین ج 2 ص 246)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: منافق سه علامت دارد: وقتی حرف می زند دروغ می گوید، وقتی وعده داد تخلف می کند و آنگاه که امانتی پیش او قرار گرفت خیانت می کند.

ص: 249

834 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): اَزْبَعُ عَلَامَاتٍ لِلنِّفَاقِ: قَسَاوَةُ الْقَلْبِ وَ جُمُودُ الْعَيْنِ وَ الْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ وَ الْحِرْصُ عَلَى الدُّنْيَا (سفينة البحار ج 2 ص 605)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: نفاق 4 علامت دارد، قساوت قلب، خشکی چشم، تکرار گناه و حرص به دنیا داشتن.

835 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لَوْ عَلِمَ النَّاسُ أَنَّهُ مُنَافِقٌ كَاذِبٌ لَمْ يَقْبَلُوا مِنْهُ وَ لَمْ يُصَدِّقُوا قَوْلَهُ.

(نهج البلاغه خطبه 210)

امام علی (عليه السلام) فرمود: اگر بدانند که کسی منافق و دروغگو است حرف او را قبول نمی کنند و گفته اش را نمی پذیرند.

836 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): بَسَّ الْعَبْدُ عَبْدًا يَكُونُ ذَا وَجْهَيْنِ وَ ذَا لِسَانَيْنِ يَطْوِي إِخَاهَ شَاهِدًا وَ يَأْكُلُهُ غَائِبًا. إِنْ أُعْطِيَ حَسَدَهُ وَ إِنْ ابْتُلِيَ خَذَلَهُ. (ارشاد القلوب ص 178 و عقاب الاعمال ص 319 و معانی الاخبار ص 185)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: دو چهره ها و دوزبانه ها افراد بدی هستند: در حضور انسان از او تعریف می کنند و پشت سرش از او غیبت می نمایند. اگر به آنها کمک شود حسادت می ورزند و اگر گرفتار شد او را ترك می کنند.

837 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): إِنْ الْمُنَافِقِينَ كَانُوا يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَلَانِيَةً وَ لَا يَذْكُرُونَهُ فِي السِّرِّ. (نور الثقلين ج 4 ص 73)

ص: 250

امام علی (علیه السلام) فرمود: منافقین با خدا در حضور مردم حرف می زنند اما در پنهانی بیادش نیستند.

838 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): اِنِّي لَا اخَافُ عَلَى امَّتِي مُؤْمِنًا وَلَا مُشْرِكًا. اَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَمْنَعُهُ اللَّهُ بِإِيمَانِهِ وَ اَمَّا الْمُشْرِكُ فَيُخْزِيهِ اللَّهُ بِشُرْكِهِ وَ لِكِنِّي اخَافُ عَلَيْكُمْ كُلَّ مُنَافِقٍ عَالِمِ اللِّسَانِ. يَقُولُ مَا تَعْرِفُونَ وَ يَفْعَلُ مَا تُنْكِرُونَ. (سفينة البحار ج 2 ص 606)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: من برای امت خود نه از مؤمن می ترسم و نه از مشرک زیرا مؤمن بر اثر ایمانی که دارد کاری به کار برادر دینی ندارد مشرک را هم خدا بخاطر شرکش سرنگون می سازد. من برای شما فقط از منافق ها می ترسم. منافقی که آگاه است. با زبان مطلبی را میگوید که شما می دانید و عمل می کند آنچه را شما منکر آن هستید.

839 - قَالَ عَلِيُّ (ع)...: وَ لِكِنِّي اخَافُ عَلَيْكُمْ كُلَّ مُنَافِقِ الْجَنَانِ، عَالِمِ اللِّسَانِ. (نهج البلاغه نامه ی 28)

امام علی (علیه السلام) فرمود: من برای شما از منافقان قلبی که به زبان شما آگاهند وحشت دارم.

840 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): اَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ احْذَرِكُمْ اَهْلَ التَّفَاقِ فَإِنَّهُمْ الضَّالُّونَ الْمُضِلُّونَ.

(سفينة البحار ج 2 ص 606)

ص: 251

امام علی (علیه السلام) فرمود: شما را به پرهیزکاری سفارش می کنم و پرهیز می دهم از منافقین، زیرا اینان گمراه شده و گمراه کننده اند.

841 - قَالَ عَلِيٌّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): الْمُنَافِقُ ابْنُ كَافِرٍ.

(نهج البلاغه خطبه 19)

امام علی (علیه السلام) فرمود: (درباره اشعث) منافقی که فرزند کافری.

ص: 252

شرك به خدا

842 - فَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا. (سوره اسراء آیه 23)

خدای تو دستور داده که فقط او را عبادت کنید و به پدر و مادر نیکی نمائید.

843 - يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

(سوره لقمان آیه 13)

ای فرزندم برای خدا شریک میاور، شرك ظلم بزرگی است.

844 - ... مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ. (سوره مائده آیه 72)

کسی که برای خدا شریک قائل شود، خدا بهشت را بر او حرام گرداند و جایگاهش آتش خواهد بود.

845 - إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا.

(سوره نساء آیه 116)

ص: 253

خدا شرك به خود را نمی بخشد و برای هر کس بخوهد پائین تر از آن را می بخشد، کسی که برای خدا شريك قائل شود در گمراهی عمیق فرورفته است.

846 - أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ. (سوره انبياء آیه 24)

آیا غیر از خدا را برای رهبری می پذیرند؟ بگو دلیل خود را بیاورید.

847 - لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا.

(سوره انبياء آیه 22)

اگر در میان آسمان و زمین خدای دیگری وجود داشته باشد (بر اثر اختلاف میان دو خدا) زمین و آسمان فاسد می گردد.

848 - وَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئاً وَ هُمْ يُخْلَقُونَ وَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرّاً وَ لَا نَفْعاً وَ لَا يَمْلِكُونَ مَوْتاً وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُوراً.

(سوره فرقان آیه 3)

برای خود غیر از خدا، معبودان دیگری که هیچ چیزی خلق نکرده و خودشان هم مخلوق هستند، نفع و ضرری را برای خود ندارند، نه مرگ و نه زندگی و نه بعث قیامت را در کنترل خود دارند، برای عبادت گزیده اند.

849 - مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعُنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتاً وَ إِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعُنكَبُوتِ. (سوره عنكبوت آیه 41)

849 - مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعُنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتاً وَ إِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعُنكَبُوتِ. (سوره عنكبوت آیه 41)

نمونه کسانی که خدا را رها کرده تکیه گاههای دیگری در نظر گرفته اند، عنكبوت است که برای خود خانه می سازد و پست ترین خانه ها لانه عنكبوت است.

850 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الشَّرْكَ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ. (معانی الاخبار ص 379)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: شرك به خدا پنهان تر از جای پای مورچه است.

851 - قَالَ الرِّضَا (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحَاسِبُ كُلَّ خَلْقٍ إِلَّا مَنْ اشْرَكَ بِاللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يُحَاسَبُ وَ يُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ. (نور الثقلين ج 4 ص 497)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: خدای تعالی تمام مردم را در قیامت محاسبه می کند مگر مشرك را که او را حساب نمی کند و دستور می دهد که به آتش جهنم افکنده شود.

852 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): الْفَرْحُ وَ الْمَرْحُ وَ الْخَيْلَاءُ كُلُّ ذَلِكَ فِي الشَّرْكِ وَ الْعَمَلُ فِي الْأَرْضِ بِالْمَعْصِيَةِ.

(نور الثقلين ج 4 ص 536)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: خودپسندی، خودخواهی، فخرفروشی همه در ردیف شرك و گناهی است که در روی زمین انجام میگیرد.

ص: 254

853 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): اَعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ إِنَّ أَهْلَ الشِّرْكِ لَا تُنْصَبُ لَهُمُ الْمَوَازِينُ... وَانَّمَا يُحْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ زُمَرًا وَانَّمَا نُصِبَ الْمَوَازِينُ... لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ.

(نور الثقلين ج 4 ص 507)

امام سجاد (عليه السلام) فرمود: بندگان خدا توجه داشته باشید که خدا برای شرك ميزان سنجش نصب نمی کند بلکه مشرکین دسته دسته به جهنم ریخته می شوند میزان و سنجش عمل... برای مسلمانان است.

ص: 255

854 - ما أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَ مَا كَسَبَ (سوره مسد آیه 2)

برای مرده (ابو لهب) در قیامت نه مال فائده دارد و نه دسترنجش.

855 - كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ (سوره مدثر آیه 38)

هر کس در گرو اعمالی است که در دنیا انجام داده است.

856 - وَ الَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا

(سوره یونس آیه 27)

کسانی که گناه کنند، خدا کیفر يك گناه در نامه عمل آنها می نویسد (ولی ثواب را ده مقابل)

857 - وَ لَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا.

(سوره انعام آیه 164)

هر فردی برای خود انجام وظیفه می کند.

858 - فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ.

(سوره اعراف آیه 39)

ص: 256

آتش جهنم را بخاطر کارهای ناشایسته ای که انجام داده بچشید.

859 - وَ مَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ.

(سوره نساء آیه 111)

کسی که گناهی انجام دهد، عمل او بضررش خواهد بود.

860 - وَ تَكَلَّمْنَا أَيَّدِيهِمْ وَ تَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ. (سوره یس آیه 65)

روز قیامت دست و پای گناهکاران را به سخن درآوریم و گواهی می دهند چه گناهی انجام داده اند.

861 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ رَضِيَ بِالْيَسْرِ مِنَ الْحَلَالِ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ وَ زَكَتْ مَكْتَسِبُهُ وَ خَرَجَ مِنْ حَدِّ الْعَجْزِ (تحف العقول ص

278)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که به حلال کم قانع باشد، خرجش کم و محصول کارش جالب خواهد بود و از مرز ناتوانی هم خارج می گردد.

862 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْعِبَادَةُ سَبْعُونَ جُزْءًا أَفْضَلُهَا طَلَبُ الْحَلَالِ. (جامع السعادات ج 2 ص 14)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: عبادت خدا هفتاد جزء دارد بهترین عبادت کار برای بدست آوردن حلال است.

863 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): ... مَنْ حَسُنَ بَرُّهُ بِأَهْلِ بَيْتِهِ

ص: 257

مُدَّ لَهُ فِي عُمُرِهِ. (اصول کافی ج 2 ص 105)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که به خانواده خود محبت کند عمر خود را طولانی می سازد.

864 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ لَمْ يُبَالِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَ الْمَالَ لَمْ يُبَالِ اللَّهُ مِنْ أَيْنَ ادْخَلَهُ النَّارَ.

(عدة الداعي ص 73)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که غمی نداشته باشد از چه راهی مال به چنگ آورد خدا هم برای راه و زمان انداختن او در آتش جهنم غمی نخواهد داشت.

865 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): شَرُّ الْأَخْوَانِ مَنْ تُكَلِّفُ لَهُ.

(حکمت نهج البلاغه ص 479)

امام علی (علیه السلام) فرمود: بدترین برادران برادری است که برای او بزحمت بیفتی.

866 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْكَادُّ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (جامع السعادات ج 2 ص 15)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که برای تأمین مخارج خانواده اش زحمت بکشد مثل کسی است که در راه خدا جهاد کرده است.

867 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): إِنَّ أَعْظَمَ الْحَسْرَاتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَسْرَةُ رَجُلٍ كَسَبَ مَالًا فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ...

(حکمت 429 نهج البلاغه)

ص: 258

امام علی (علیه السلام) فرمود: بزرگترین حسرت ها در روز قیامت افسوس کسی است که از راهی غیر شرعی مال بدست آورده است.

868 - قَالَ الرَّسُولُ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): مَلْعُونٌ مَنْ أَلْقَى كُفَّةً عَلَى النَّاسِ. (جامع السعادات ج 2 ص 14)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که زحمت خود را بر دوش دیگران بیندازد ملعون و از رحمت خدا بی بهره است.

869 - قَالَ عَلِيٌّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): يَا بَنَ آدَمَ مَا كَسَبْتَ فَوْقَ قُوَّتِكَ قَأْتَتْ فِيهِ خَازِنٌ لِعَيْرِكَ. (حکمت 192 نهج البلاغه)

امام علی (علیه السلام) فرمود: ای فرزند آدم آنچه بیش از رزق خود ذخیره کنی، گنجینه دار دیگرانی.

870 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): لَا تَكْسِلُوا فِي طَلَبِ مَعَايِشِكُمْ فَإِنَّ آبَاءَ نَائِرِكُمْ فِيهَا وَيَطْلُبُونَهَا.

(جامع السعادات ج 2 ص 14)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: در راه بدست آوردن خرجی بی حالی نکنید زیرا پدران ما رنج بردند و خرجی بدست آوردند.

871 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): مَنْ اِكْتَسَبَ مَا لَمْ يَحْرَمَهُ اللَّهُ مِنْهُ صَدَقَةً وَ لَا عِتْقاً وَ لَا حَجّاً وَ لَا اعْتِمَاراً وَ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِعَدْدِ اجْرِ ذَلِكَ اَوْ زَاراً وَ مَا بَقِيَ مِنْهُ بَعْدَ مَوْتِهِ كَانَ زَادُهُ اِلَى النَّارِ.

(ثواب الاعمال ص 334)

ص: 259

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که مال حرام بدست آورد خدا نه صدقه اش را قبول می کند، نه بنده آزاد کردنش را و نه حج و عمره او را و خدای عزیز بجای مقدار پاداش کار، گناه در نامه عمل او می نویسد و هر چه از گناه برای بعد از مرگ او باقی ماند سرمایه او در طریق آخرت است.

872 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): طَلَبُ الْحَلَالِ جِهَادٌ.

(اثنی عشریه ص 3)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: طلب حلال (و کار برای تأمین زندگی) جهاد در راه خداست.

ص: 260

873 - لَوْ لَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّائِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ الشُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ.

(سوره مائده آیه 63)

چرا روحانیون کنیسه (خاخام یهودیان) از گناه زبان و حرام خوردن یهودیان جلوگیری نمی کنند حتما کار بدی انجام می دهند.

874 - سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَّالُونَ لِلسُّحْتِ.

(سوره مائده آیه 42)

یهودیان جاسوسی می کنند تا دروغی به شما ببندند، حرام هم می خورند. (ربا، شرابفروشی و...)

875 - وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِيَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ. (سوره بقره آیه 188)

اموال خودتان را از طریق حرام و باطل بدست نیاورید و

ص: 261

آن را در راه رشوه دادن صرف کنید تا مقداری از اموال مردم را با علم از طریق گناه بخورید.

876 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَعَنَ اللَّهُ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ وَالْمَاشِيَ بَيْنَهُمَا. (سفينة البحار ج 1 ص 523)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: خدا لعنت کند رشوه دهنده و رشوه گیرنده و دلال آن را.

877 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): وَلَا الْمُرْتَشِيَ فِي الْحُكْمِ فَيَذْهَبُ بِالْحُقُوقِ... (نهج البلاغه خطبه 131)

امام علی (عليه السلام) فرمود: کسی که می خواهد بر مسلمانان حکومت کند، نباید رشوه گیر باشد که حقوق مردم را زیر پا بگذارد.

878 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الرِّشَاءَ فِي الْحُكْمِ هُوَ الْكُفْرُ بِاللَّهِ. (سفينة البحار ج 1 ص 523)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: رشوه گرفتن برای حکم دادن، کفر به خداست.

879 - ابن فرقد عن ابي عبد الله (عليه السلام) قَالَ سَأَلْتُهُ مِنَ السُّحْتِ؟ فَقَالَ الرِّشَاءُ فِي الْحُكْمِ (فروع کافی ج 5 ص 127)

ابن فرقد از امام صادق (عليه السلام) نقل می کند از آنحضرت راجع به کلمه «سحت» سؤال کردم: آنحضرت فرمود رشوه گرفتن برای قضاوت است.

880 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): أَيَّاكُمْ وَالرِّشْوَةَ فَأَنَّهَا

مَحْضُ الْكُفْرِ وَلَا يُثَمُّ صَاحِبُ الرِّشْوَةِ رِيحَ الْجَنَّةِ.

(سفينة البحار ج 1 ص 523)

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: از رشوه پرهیز کنید که مغز کفر است. کسی که در رشوه وارد گردد بوی بهشت را نمی شنود.

881 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ... فَأَمَّا الرِّشَاءُ يَا عَمَّارُ فِي الْأَحْكَامِ فَإِنَّ ذَلِكَ الْكُفْرُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِرَسُولِهِ.

(سفينة البحار ج 1 ص 604)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: ای عمار رشوه گرفتن برای قضاوت، کفر به خدای بزرگ و رسول اوست.

882 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): لَيْسَ مِنَّا مَنْ عَشَّ مُسْلِمًا أَوْ ضَرَّهُ أَوْ مَا كَرِهَ.

(تحف العقول ص 36 و عيون الاخبار ج 2 ص 29)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که به دیگران نیرنگ مالی بزند، ضرر برساند و حيله نماید از ما مسلمانان نیست.

883 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ الْمُؤْمِنَ أَخُو الْمُؤْمِنِ عَيْنُهُ وَدَلِيلُهُ لَا يَخُونُهُ وَلَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَعْتَبَهُ وَلَا يَعِدُهُ عِدَّةً فَيَخْلِفُهَا. (اصول کافی

ج 2 ص 167)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مؤمن برادر مؤمن است، دیده بان و راهنمای اوست. به برادر دینی خیانت نمی کند، ظلم نمی کند، غیبت نمی کند و قراری نمی گذارد که تخلف کند.

ص: 263

884 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لِرَجُلٍ يَبِيعُ التَّمْرَ يَا فُلَانُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ لَيْسَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ مَنْ عَشَّهْمُ. (فروع کافی ج 5 ص 160)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: رسول خدا (صلى الله عليه وآله) به خرمافروشی فرمود: ای شخص نمی دانستی کسی که به مردم نیرنگ مالی بزند از مسلمانان نیست.

885 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): مَنْ عَشَّ الْمُؤْمِنَ فِي مَشْوَرَةٍ فَقَدْ بَرَّئْتُ مِنْهُ. (عيون الاخبار ج 2 ص 66)

امام علی (عليه السلام) فرمود: کسی که در مشورت مؤمن خیانت کند من از او بیزارم.

886 - قَالَ الرَّسُولُ (عليه السلام): وَمَنْ عَشَّ مُسْلِمًا فِي بَيْعٍ أَوْ شَرَاءٍ فَلَيْسَ مِنَّا وَيُحْشَرُ مَعَ الْيَهُودِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِأَنَّهُ مَنْ عَشَّ النَّاسَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ. (عقاب الاعمال ص 334)

رسول عزیز (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که در خرید و فروش به مسلمانی حيله بزند از ما نیست و روز قیامت با یهود محشور میگردد، زیرا کسی که به مردم نیرنگ مالی بزند مسلمان نیست.

887 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): آيَاكَ وَالْعَشَّ فَإِنَّ مَنْ عَشَّ غُشَّ فِي مَالِهِ فَإِنَّ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غُشَّ فِي أَهْلِهِ.

(فروع کافی ج 5 ص 160)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: از حيله مالی پرهیز کن، زیرا کسی

که حيله مالی بزند خودش نيرنگ مالی می خورد، اگر ثروت نداشته باشد به خانواده اش خیانت می شود.

888 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لا وَ مَنْ غَشَّ مُسْلِمًا فَلَيْسَ مِنَّا (قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ) (عقاب الاعمال ص 335)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که به مسلمانی حيله مالی بزند از ما مسلمانان نیست. (این مطلب را سه مرتبه فرمود)

889 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): وَ مَنْ غَشَّ اخَاهُ الْمُسْلِمَ نَزَعَ اللَّهُ مِنْهُ بَرَكَتَهُ رِزْقَهُ وَ أَفْسَدَ دَعْلِيهِ مَعِيشَتَهُ وَ وَ كَلَّهُ إِلَى نَفْسِهِ. (عقاب الاعمال ص 337)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که به برادر مسلمان خود حيله مالی بزند خدا برکت را از رزق او برمی دارد و زندگی اش فاسد می گردد و بخودش واگذار می شود.

890 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): قَالَ: نَهَى النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): عَلَى ان يُشَابَّ اللَّبْنَ بِالْمَاءِ لِلْبَيْعِ (فروع كافي ج 2 ص 160)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: رسول خدا (صلى الله عليه وآله) از مخلوط کردن آب به شیر برای فروختن نهی فرمود. (چون حيله مالی است)

891 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): وَ مَنْ بَاتَ وَ فِي قَلْبِهِ غِشٌّ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ بَاتَ فِي سَخَطِ اللَّهِ تَعَالَى وَ اصْدَبَحَ كَذَلِكَ وَ هُوَ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَتُوبَ وَ يَرْجِعَ وَ

ص: 265

ان مات كذلك مات على غير دين الإسلام.

(عقاب الاعمال ص 335)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که بخوابد و در قلب او نقشه خیانت مالی به برادر مسلمان باشد با غضب خدا از وی خوابیده است و روز هم در غضب خدا هست تا توبه کند و بازگردد و اگر با همین وضع از دنیا رفت مسلمان از دنیا نرفته است.

ص: 266

892 - وَ الَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ. (سوره رعد آیه 21)

عاقلان کسانی هستند که (صله رحم انجام میدهند) مواردی را که خدا سفارش به ارتباط نموده حفظ می کنند و از خدای خود می ترسند.

893 - إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى. (سوره نحل آیه 90)

خدا دستور داده از روی عدل و احسان رفتار کنید و بدودمان محمد (صلی الله علیه و آله) کمک کنید. (بدیدن اقوام هم بروید)

894 - وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَ بِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى... (سوره نساء آیه 36)

خدا سفارش می کند که به پدر و مادر نیکی کنید و بدودمان محمد (صلی الله علیه و آله) (واقوام خودتان) و یتیمان محبت نمائید.

895 - وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ .

(سوره انعام آیه 152)

وقتی می خواهید حرفی بزنید از روی عدالت رفتار کنید هر چند به ضرر نزدیکانت باشد.

896 - الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ. (سوره بقره آیه

(27)

کسانی که عهد با خدا را پس از معاهده بشکنند و قطع رابطه کنند با مواردی که خدا سفارش به وصل نموده (احترام دودمان محمد (صلی الله علیه و آله) و رابطه با اقوام) و در زمین اخلال کنند، همین ها زیانکارانند.

897 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): صَلَاةُ الرَّحِمِ تَهُونُ الْحِسَابَ. (جامع السعادات ج 2 ص 200)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: صله رحم حساب را آسان گرداند.

898 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): صَلَاةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ. (مكارم الاخلاق ص 442)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: صله رحم عمر را زیاد می کند.

899 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِاتِّقَاءِ اللَّهِ وَصِلَةِ الرَّحِمِ فَمَنْ لَمْ يَصِلْ رَحِمَهُ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

(سير الائمة ج 4 ص 148)

ص: 268

امام رضا (علیه السلام) فرمود: خدا به پرهیزکاری و صله رحم سفارش کرده است کسی که صله رحم نکند، از خدا پرهیز نکرده است.

900 - قَالَ الْبَاقِرُ (علیه السلام): صَلَّةُ الرَّحِمِ وَ حُسْنُ الْجَوَارِ يَعْمَرَانِ الدِّيَارِ وَيَزِيدَانِ فِي الْأَعْمَارِ.

(اصول کافی ج 2 ص 151)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: صله رحم و رعایت همسایه سرزمینها را آباد می گرداند و عمرها را افزایش می دهد.

901 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): إِذَا قَطَعُوا الْأَرْحَامَ جُعِلَتْ الْأَمْوَالُ فِي أَيْدِي الْأَشْرَارِ. (اصول کافی ج 2 ص 348)

امام علی (علیه السلام) فرمود: وقتی صله رحم تعطیل شد اموال در دست اشرار قرار می گیرد.

902 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): ثَلَاثَ خِصَالٍ لَا يَمُوتُ صَاحِبُهُنَّ حَتَّى يَرَى وَ بِالْهَنِّ: الْبَغْيُ وَ قَطْعَةُ الرَّحِمِ وَ الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ يُبَارِزُ اللَّهُ بِهَا

(نور الثقلین ج 4 ص 355)

امام علی (علیه السلام) فرمود: سه خصلت است که دارنده آن از دنیا نمی رود تا مکافات گناهانش را ببیند. ظلم، قطع رابطه با خویشاوند و قسم دروغ خوردن که مبارزه با خدا است.

903 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): إِنَّ أَعْجَلَ الْخَيْرِ ثَوَاباً صَلَّةُ الرَّحِمِ. (جامع السعادات ج 2 ص 199)

ص: 269

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: سریعترین ثواب ها ثواب صله رحم است (که عمر را طولانی می سازد)

904 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): صَلَاةُ الْأَرْحَامِ تُزَكِّي الْأَ - عَمَالَ وَ تُنْمِي الْأَمْوَالَ وَ تُدْفِعُ الْبَلْوَی وَ تُيسِّرُ الْحِسَابَ.

(سیر الائمه ج 4 ص 24)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: صله رحم عمل انسان را تمیز میگرداند، عمر را افزایش می دهد، بلا را دفع می کند و حساب را آسان می گرداند.

905 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): ... أَفْضَلُ مَا تُوصِلُهُ بِهِ الرَّحِمَ كَفُّ الْأَذَى عَنْهَا... (اصول کافی ج 2 ص 151)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: بهترین راه صله رحم برداشتن آزار از آنهاست.

906 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): ... إِيَّاكَ وَ مُصَاحِبَةَ الْقَاطِعِ لِرَحِمِهِ فَأَتَى وَ جَدُّهُ مَلْعُونًا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

(اصول کافی ج 2 ص 377)

امام سجاد (عليه السلام) فرمود: ... از همراهی کردن با قطع کننده رحم پرهیز کن، زیرا من او را در کتاب خدا ملعون یافته ام.

907 - قَالَ الرَّسُولُ (صلی الله علیه و آله): إِنَّ الصَّدَقَةَ وَ صَلَاةَ الرَّحِمِ تُعَمِّرَانِ الدِّيَارَ وَ تَرْبِدَانِ فِي الْأَعْمَارِ.

(نور الثقلین ج 4 ص 354)

ص: 270

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: صدقه و صله رحم سرزمین ها را آباد می گرداند و به عمرها می افزاید.

908 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): صِلَةُ الرَّحِمِ وَالْبِرُّ لِيَهْوَى - نَانَ الْحِسَابِ وَيَعْصِمَانِ مِنَ الذُّنُوبِ.

(جامع السعادات ج 2 ص 200)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: صله رحم و نیکی حساب را آسان گردانند و از گناهان جلوگیری نمایند.

909 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَا نَعَلَمُ شَيْئًا يَزِيدُ فِي الْعُمُرِ إِلَّا صِلَةَ الرَّحِمِ... (اصول کافی ج 2 ص 152)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: چیزی که سبب طول عمر شود بهتر از صله رحم بیاد ندارم.

910 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): اعْظَمُكُمْ اجْرًا فِي الْعِبَادَةِ اخْفُكُمُ جُلُوسًا. (مکارم الاخلاق ص 361)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: در دیدنی کسی بیشتر از همه پاداش می برد که کمتر از همه بنشیند.

911 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): مَنْ عَادَ امْرَأًا مُسَدِّمًا فِي مَرَضِهِ صَدَّقَ عَلَيْهِ يَوْمَئِذٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِنْ كَانَ صَبَاحًا حَتَّى يَمْسُوا وَإِنْ كَانَ

مَسَاءً حَتَّى يَصْبِحُوا مَعَ أَنْ لَّهُ خَرْبًا فِي الْجَنَّةِ. (فروع کافی ج 3 ص 119)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: کسی که به دیدن مسلمانی که مریض

است برود در آنروز هفتاد هزار فرشته برای او دعا می کنند اگر روز باشد تا شب شود و اگر شب باشد تا صبح برای او دعا می کنند به اضافه جایگاهی در بهشت خواهد داشت.

912 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَنْ عَادَ مَرِيضًا نَادَى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ بِاسْمِهِ: يَا فُلَانُ طِبْتُ وَ طَابَ مَمَشَاكَ وَ تَبَوَّأْتَ مِنَ الْجَنَّةِ (مكارم الخلاق ص 417)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرموده است: کسی که به عیادت مریض برود در میان آسمان فریادی کشیده و نام او را می برند و می گویند شما کار خوبی انجام دادی و رفتن هم کار خوبی بود و از بهشت جایگاهی بدست آوردی.

913 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ عَادَ مَرِيضًا شَيَّعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ.

(فروع کافی ج 3 ص 120)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که به دیدن مریض برود هفتاد هزار ملائکه او را بدرقه کنند و برای او درخواست آمرزش کنند تا به منزلش برگردد.

914 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ عَادَ مَرِيضًا وَ كَلَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ مَلَكًا يَعُودُهُ فِي قَبْرِهِ.

(فروع کافی ج 3 ص 120)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: کسی که به دیدن مریض برود

خدا فرشته ای را مأمور می سازد تا در قبر از او دیدن کند.

915 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه و آله): تَحَابُّوا، تَهَادُّوا، فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالضَّغَائِنِ. (جامع السعادات ج 2 ص 116)

رسول عزیز (صلى الله عليه و آله) فرمود: به یکدیگر محبت کنید، برای یکدیگر هدیه ببرید، این کار، کینه ها را برطرف می گرداند.

916 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): تَهَادُّوا بِالْبَتْبِقِ تَحْيِي الْمَوَدَّةَ وَالْمُؤَالَاةَ. (فروع کافی ج 5 ص 144)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: هدیه برای یکدیگر ببرید هر چند میوه درخت سدر باشد (که بی ارزشترین میوه هاست) این کار دوستی و روابط را زنده می کند.

917 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): نِعَمَ الشَّيْءِ الْهَدِيَّةُ وَهِيَ مِفْتَاحُ الْحَوَائِجِ. (عيون الاخبار ج 2 ص 74)

امام علی (عليه السلام) فرمود: بهترین چیز هدیه است، هدیه کلید برآمدن کارهاست.

918 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): الْهَدِيَّةُ تُورِثُ الْمَوَدَّةَ وَتُجَدِّدُ الْأُخُوَّةَ وَتُذْهِبُ الضَّغِينَةَ.

(سفينة البحار ج 2 ص 700)

رسول خدا (صلى الله عليه و آله) فرمود: هدیه دادن محبت را تقویت میکند، برادری را تجدید می سازد و کینه ها را برطرف می گرداند.

919 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): الْهَدِيَّةُ عَلَى ثَلَاثَةِ

ص: 273

أَوْجِهَ: هَدِيَّةٌ مُكَافَأَةٌ وَ هَدِيَّةٌ مُصَانِعَةٌ وَ هَدِيَّةٌ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (فروع کافی ج 5 ص 141)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: هدیه سه رقم است: هدیه برای جبران هدیه ای که آورده اند، هدیه برای بهره گرفتن از دیگری، و هدیه بخاطر خدای عزیز.

920 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله): تَهَادُّوا بَيْنَكُمْ فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَذْهَبُ بِالسَّخِيمَةِ. (اثنی عشریه ص 14)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: برای یکدیگر هدیه بپسندید که هدیه کینه ها را می برد.

921 - قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله): الْهَدِيَّةُ تَذْهَبُ الصَّغَائِنَ مِنَ الصُّدُورِ. (عیون الاخبار ج 2 ص 74)

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: هدیه کینه ها را از سینه ها می زداید.

ص: 274

امر بمعروف و نهی از منکر: نظارت عمومی

922 - وَ لَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ. (سوره آل عمران آیه 104)

باید جمعیتی از میان شما به کار خیر دعوت کنند و امر بمعروف نمایند.

923 - كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ (سوره آل عمران آیه 110)

شما بهترین ملتی هستید که برای اصلاح جهان بیا خاسته اید باید امر بمعروف و نهی از منکر نمائید.

924 - يَا بَنِي آدَمِ اصَلُّوا وَ اٰمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ اَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ. (سوره لقمان آیه 17)

ای فرزندانم نماز را بپای دار، امر بمعروف و نهی از منکر نما.

925 - وَ اَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى. (سوره نازعات آیه 40)

کسی که از مقام خدای خود اندیشه کند و نفس اماره را از

کجروی باز دارد، بهشت جایگاهش خواهد بود.

926 - وَآتُوا الزَّكَاةَ وَامْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ. (سوره حج آیه 41)

زکاة را بپردازید و امر بمعروف و نهی از منکر نمائید.

927 - يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَآمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ. (سوره آل عمران آیه 114)

مؤمنین به خدا و روز قیامت ایمان آورده، امر بمعروف و نهی از منکر نمایند.

928 - الْمُتَّقُونَ وَالْمُتَّقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ...

(سوره توبه آیه 67)

مرد و زن منافق بر یکدیگر تسلط دارند امر به منکر می کنند و نهی از معروف.

929 - الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ

(سوره بقره آیه 268)

شیطان شما را از فقر می ترساند (که به کار خیر کمک نکنید) و شما را به فحشاء سفارش می کند.

930 - وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ...

(سوره توبه آیه 71)

ص: 276

مرد مؤمن و زن مؤمن بر یکدیگر نفوذ دارند امر بمعروف و نهی از منکر می نمایند.

931 - الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ. (سوره توبه آیه 112)

مؤمنین کسانی هستند که امر بمعروف می کنند و نهی از منکر می نمایند و حدود خدا را حفظ می نمایند.

932 - وَ مَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ. (سوره نور آیه 21)

کسی که راههای شیطانی را تعقیب کند شیطان به فحشاء و کارهای ناشایسته سفارش می کند.

933 - أَوْ تَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ

(سوره بقره آیه 44)

آیا مردم را به کار خیر وادار می کنید و خودتان از انجام آن فراموش می کنید.

934 - الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ.

(سوره توبه آیه 112)

امر بمعروف و نهی از منکرکنندگان و حفظکنندگان فرامین الهی را بشارت به بهره و ثواب و سعادت ده.

935 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيُ

ص: 277

عَنْ الْمُنْكَرِ خَلْقَانِ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَمَنْ نَصَرَهُمَا اعَزَّهُ اللَّهُ وَ مَنْ خَذَلَهُمَا خَذَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

(خصال صدوق ج 1 ص 115)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: امر بمعروف و نهی از منکر دو فرد از مخلوق خدای عزیزاند. کسی که امر بمعروف و نهی از منکر را یاری کرد خدا او را عزیز گرداند و کسی که آنها را نادیده گرفت خدا هم او را نادیده می گیرد.

936 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): وَيَلُ لِقَوْمٍ لَا يَدْبُنُونَ اللَّهَ بِالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ التَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ.

(فروع کافی ج 5 ص 57)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: وای به حال ملتی که با امر بمعروف و نهی از منکر تسلیم خدا نمی گرداند.

937 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيُبْغِضُ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ الَّذِي لَا دِينَ لَهُ، فَقِيلَ لَهُ: وَ مَا الْمُؤْمِنُ الَّذِي لَا دِينَ لَهُ؟ قَالَ الَّذِي لَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ. (فروع کافی ج 5 ص 59)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدای عزیز از مؤمن ضعیفی که دین ندارد عصبانی است و از او نفرت دارد.

عرض کردند چه مؤمنی است که دین ندارد؟

حضرت فرمود: نهی از منکر نمی کند.

ص: 278

938 - عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) أَنَّ رَجُلًا مِنْ خُنَعَمَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مَا أَفْضَلُ الْإِسْلَامِ؟ قَالَ: إِيمَانٌ بِاللَّهِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: ثُمَّ صِدْقَةُ الرَّحِمِ، قَالَ ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ. قَالَ فَقَالَ الرَّجُلُ فَأَيَّ الْأَعْمَالِ ابْغِضُ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ الشُّرْكَ بِاللَّهِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ. قَالَ ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: الْأَمْرُ بِالْمُنْكَرِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمَعْرُوفِ.

(فروع کافی ج 5 ص 58)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: نقل شده که مردی از طائفه خنعم پیش رسول خدا (صلى الله عليه وآله) آمد و عرض کرد به من بگو بهترین کارهای اسلام کدام است؟

حضرت فرمود: ایمان بخدا.

عرض کرد پس از آن چیست؟

حضرت فرمود: صله رحم.

آن شخص سؤال کرد پس از آن چه چیز؟

حضرت فرمود: امر بمعروف و نهی از منکر.

حضرت فرمود: پس مرد گفت: چه کاری در نظر خدا بدتر است؟

فرمود: شرک به خدا.

سپس عرض کرد پس از شرک خدا؟

ص: 279

حضرت فرمود: قطع رحم.

باز سؤال کرد پس از قطع رحم چیست؟

حضرت فرمود: امر بمنکر و نهی از معروف.

939 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ أَوْ نَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ أَوْ أَسَارَ بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ وَمَنْ أَمَرَ بِسُوءٍ أَوْ دَلَّ عَلَيْهِ أَوْ أَسَارَ بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ.

(خصال صدوق ج 1 ص 138)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که امر بمعروف و نهی از منکر کند و بسوی خیر راهنمایی کند و یا به آن اشاره نماید در عمل شریک ثواب است و کسی که به کار ناشایسته سفارش کند و یا به آن راهنمایی نماید، شریک گناه است.

940 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): إِذَا أَمَّتْ تَوَاكَلْتَ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ فَلْيَأْذَنُوا بِوِقَاعِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى. (فروع کافی ج 5 ص 59)

امام رضا (عليه السلام) از رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) نقل کرده است که فرمود: وقتی ملت من امر بمعروف و نهی از منکر را بیکدیگر حواله دادند باید در انتظار حوادثی از طرف خدا باشند.

941 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الْمُؤْمِنُ يَكُونُ أَمْرًا بِالْمَعْرُوفِ نَاهِيًا عَنِ الْمُنْكَرِ. (اثنی عشریه ص 25)

امام علی (عليه السلام) فرمود: مؤمن امرکننده بمعروف و نهی کننده

ص: 280

از منکر است.

942 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ سَبِيلُ الْأَنْبِيَاءِ وَ مِنْهَاجُ الصُّلَحَاءِ، فَرِيضَةٌ عَظِيمَةٌ (جامع السعادات ج 2 ص 84)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: امر بمعروف و نهی از منکر راه انبیاء روش شایستگان و واجبی بزرگ است.

943 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الْعَامِلُ بِالظُّلْمِ وَالرَّاضِي بِهِ وَالْمُعِينُ عَلَيْهِ شُرَكَاءُ ثَلَاثَةٌ (وسائل الشيعه ج 11 ص 410)

امام علی (عليه السلام) فرمود: انجام دهنده به ظلم و راضی بودن به آن ظلم و یاری کردن به ظلم از نظر گناه مشترك اند.

944 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): لَعَنَّ اللَّهُ الْأَمْرِينَ بِالْمَعْرُوفِ التَّارِكِينَ لَهُ وَ النَّاهِينَ عَنِ الْمُنْكَرِ الْعَامِلِينَ بِهِ.

(وسائل الشيعه ج 11 ص 420)

امام علی (عليه السلام) فرمود: آنانکه خود ارزشهای الهی، انسانی را رها می کنند و به دیگران دستور می دهند و نیز خود نارزشیها را عمل می کنند و بدیگران توصیه ترك آنها را می دهند خدای متعال بر آنان لعنت کرده است. (1)د.

ص: 281

1- - برای آگاهی از شرایط و ضوابط امر بمعروف و نهی از منکر که یکی از مهمترین ارکان دین مقدس اسلام است میتوانید به رساله عملیه، رساله احکام بخش امر بمعروف و نهی از منکر (نظارت عمومی) مراجعه فرمائید.

قرائت قرآن: گفتگو با خدا:

945 - فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. (سوره نحل آیه 98)

آنگاه که خواستی قرآن بخوانی به خدا از شیطانی که از درگاه خدا رانده شد پناه ببر.

946 - إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ. (سوره اسراء آیه 9)

این قرآن راه استوار و محکم را نشان می دهد. بشارت بده به مؤمنین.

947 - وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا.

(سوره اسراء آیه 45)

آنگاه که قرآن می خوانی میان تو و کسانی که به قیامت ایمان ندارند پرده ای ضخیم قرار می دهیم که حرف تو را درک نکنند.

ص: 282

948 - إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا.

(سوره اسراء آیه 78)

نماز اول صبح هم به نظر فرشتگان شب می رسد (صبح اول طلوع می روند) و هم به نظر فرشتگان روز (که صبح می آیند می نویسند نماز صبح را خوانده است).

949 - وَ نُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ. (سوره اسراء آیه 82)

در قرآن مطالبی آورده ایم که شفاء و آسایش مؤمنین است.

950 - فَاقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ.

(سوره مزمل آیه 20)

951 - قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عَوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ.

(سوره زمر آیه 28)

ما قرآن را به زبان عربی فصیح نازل کردیم شاید (مردم منطقه) درک کنند.

952 - لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ. (سوره حشر آیه 21)

اگر این قرآن را روی کوهی می فرستادیم ملاحظه میکردی که تواضع می کرد و از ترس خدا گنج می شد.

953 - قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ.

953 - قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ.

(سوره اسراء آیه 88)

بگو: اگر انس و جن دست بدست هم بدهند و بخواهند مثل این قرآن را بیاورند نمی توانند مثل آن را بیاورند.

954 - إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ. (سوره نساء آیه 105)

ما قرآن را که کتابی حق است برای تو فرستادیم، تا در میان مردم قضاوت کنی.

955 - لَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَ لَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ. (سوره یونس آیه 61)

هر ریز و درشتی در کتاب مبین (لوح محفوظ) ثبت است.

956 - كِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ. (سوره ابراهيم آيه 1)

قرآن کتابی است که ما به تو (محمد - ص -) فرستادیم، تا مردم را از گمراهی بسوی نور بکشانی.

957 - فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ

(سوره بقره آيه 79)

وای بحال آنانکه تورات را با دست خود می نویسند و به آن عمل نمی کنند.

958 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله):

ص: 283

اِسْتَشْفِ بِالْقُرْآنِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ (وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ). (اصول کافی ج 2 ص 600)

امام صادق (علیه السلام) از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نقل می کند که فرمود: از طریق قرآن شفاء بیابید زیرا خدای عزیز میگوید: در قرآن شفای دردهائی است که در سینه هاست.

959 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَهُوَ غَنِيٌّ وَلَا فَقْرَ بَعْدَهُ وَالْأَمْرُ بِهِ غِنَى.

(اصول کافی ج 2 ص 605)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که قرآن بخواند برای همیشه ثروتمند است و هیچگاه روی فقر را نبیند و اگر قرآن نخواند ثروت نیابد.

960 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ لَا يَمُوتَ حَتَّى يَعْلَمَ الْقُرْآنَ أَوْ يَكُونَ فِي تَعْلِيمِهِ.

(اصول کافی ج 2 ص 607)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: شایسته است که مؤمن نمیرد تا قرآن را بیاموزد و یا در راه آموختنش باشد.

961 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): إِنَّ الْبَيْتَ إِذَا كَانَ فِيهِ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ يَتْلُو الْقُرْآنَ يَتَرَاءَاهُ أَهْلَ السَّمَاءِ كَمَا يَتَرَأَى أَهْلَ الدُّنْيَا الْكَوَاكِبَ الدَّرِيَّ فِي السَّمَاءِ.

(عدة الداعی ص 269 و اصول کافی ج 2 ص 610)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خانه ای که در آن مرد مسلمانی

قرآن بخواند برای مردم طبقات بالا روشنی می دهد، مثل همان ستارگان درخشانی که در آسمان برای مردم زمین روشنی می دهند.

962 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): قَرَأَةُ الْقُرْآنِ فِي الْمُصْحَفِ تُخَفِّفُ الْعَذَابَ عَنِ الْوَالِدَيْنِ وَ لَوْ كَانَا كَافِرَيْنِ.

(اصول کافی ج 2 ص 613)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: قرآن را از روی قرآن خواندن عذاب را از پدر و مادر کم می گرداند هر چند کافر باشند.

963 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): وَمَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَلَمْ يَعْمَلْ بِهِ حَشَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى.

(عقاب الاعمال ص 337)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که قرآن را بخواند و بآن عمل نکند روز قیامت کور وارد محشر می شود.

964 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ لِلدُّنْيَا وَ زِينَتِهَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ.

(مکارم الاخلاق ص 451)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که قرآن را برای دنیا و زینت دنیا بخواند، خدا بهشت را بر او حرام گرداند.

965 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): أَشْرَافُ أُمَّتِي حَمَلَةُ الْقُرْآنِ وَ أَصْحَابُ اللَّيْلِ. (خصال صدوق ج 1 ص 7)

ص: 285

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: بزرگان امت من کسانی هستند که قرآن می خوانند و شب زنده دار می باشند.

966 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): فَإِنَّ الْبَيْتَ إِذَا كُتِرَ فِيهِ تَلَاوَةُ الْقُرْآنِ كُتِرَ خَيْرُهُ. (عدة الداعي ص 268)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خانه ای که در آن زیاد قرآن خوانده شود، خیرش زیاد خواهد بود.

967 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْحَافِظُ لِلْقُرْآنِ وَالْعَامِلُ بِهِ مَعَ الْأَمْرَةِ الْكَرَامِ الْبَرَّةِ. (ثواب الاعمال ص 127)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که قرآن را حفظ کند و بآن عمل نماید در ردیف نمایندگان خدا که شایسته و نیکوکاراند خواهد بود.

968 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ فِيهِ مَصَابِيحُ النُّورِ وَ شِفَاءُ الصُّدُورِ.

(کشف الغمه ج 2 ص 199)

امام حسن (علیه السلام) فرمود: قرآن مرکز پخش نور و شفای سینه هاست.

969 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): مَا آمَنَ بِالْقُرْآنِ مَنْ اسْتَحَلَّ حَرَامَهُ. (تحف العقول ص 45)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که حرام قرآن را حلال بداند به قرآن ایمان نیاورده است.

ص: 286

970 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): نَوَّرُوا بُيُوتَكُمْ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ. (اصول کافی ج 2 ص 610)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خانه های خود را با خواندن قرآن نورانی گردانید.

971 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): ... وَ تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ وَ اسْتَشْفَوُا بِنُورِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ.

(نور الثقلین ج 2 ص 307)

امام علی (علیه السلام) فرمود: قرآن پیامزید که مایه نشاط قلبهاست و از نور آن شفا بجوئید که قرآن شفای سینه هاست.

972 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): حَمَلَةُ الْقُرْآنِ عُرْفَاءُ أَهْلِ الْجَنَّةِ. (خصال ج 2 ص 28)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: قرآن شناسان و قرآن خوانان سرشناسان بهشتی ها هستند.

973 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): لَيْسَ شَيْءٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنَ الْقِرَاءَةِ فِي الْمَصِّحِ نَظْرًا وَ الْمَصِّحِ حَفُّ فِي الْبَيْتِ يَطْرُدُ

الشَّيْطَانَ. (عدة الداعي ص 272)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: چیزی سخت تر از قرآن را از روی قرآن خواندن برای شیطان نیست. قرآنی که در خانه باشد شیطان را طرد می سازد.

974 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): أَهْلُ الْقُرْآنِ فِي أَعْلَى

ص: 287

دَرَجَةٌ مِنَ الْأَدَمِيِّينَ مَا خَلَا النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ.

(ثواب الاعمال ص 125)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: علاقمندان قرآن در قیامت بالاترین درجه را در میان مردم دارند و پائین تر از پیامبران و مرسلین هستند.

ص: 288

نوآوری یا بدعت در دین:

975 - وَ مَنْ أَظْلَمَ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِباً أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ. (سوره هود آیه 18)

چه کسی از آنکس که به خدا دروغ می بندد ستمکارتر است. اینان در پیشگاه خدا معرفی خواهند شد.

976 - وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجاً أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ. (سوره ابراهیم آیه 3)

از راه خدا باز می دارند و راه کج را می پیمایند. اینان در گمراهی عمیقی فرورفته اند.

977 - مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا... (سوره نساء آیه 46)

عده ای از یهودیان مطالب تورات را عوض می کنند (که اوصاف محمد - ص - روشن باشد) به تو می گویند گوش دادیم (ولی عمل نمی کنند).

978 - ... وَ جَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ... (سوره مائده آیه 13)

978 - ... وَ جَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ... (سوره مائده آیه 13)

خدا قلبهای یهودیان را سخت نموده است. مطالب تورات را جابجا می کنند.

979 - أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ. (سوره بقره آیه 75)

آیا طمع دارید یهودیان به شما ایمان آورند!! همین ها که عده ای از آنان حرف خدا را می شنیدند و پس از اینکه درك میکردند و یقین داشتند آن را عوض می کردند.

980 - وَ مَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ. (سوره مائده آیه 45)

کسی که بدستور خدا قضاوت نکند همین ها از ستمگران هستند.

981 - وَ مَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

(سوره بقره آیه 229)

کسی که از حدود خدا تجاوز کند حتما از ستمگران است.

982 - فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ...

(سوره بقره آیه 79)

وای بحال کسانی که تورات را با دست خود می نویسند و می گویند مطالب الهی است که پول ناچیزی به چنگ آورند.

ص: 289

983 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدْعُ فِي أُمَّتِي فَلْيُظْهِرِ الْعَالِمَ عِلْمَهُ فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ.

(الحقائق ص 31)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: وقتی در میان ملت من بدعت آشکار شد، دانشمند باید علم خود را آشکار سازد اگر آشکار نساخت، لعنت خدا بر اوست.

984 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ. (الحقائق ص 31 و عقاب الاعمال ص 307)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: هر بدعتی موجب گمراهی است و هر گمراهی در میان آتش است.

985 - قَالَ الْكَاطِمُ (عليه السلام): مَنْ نَظَرَ بِرَأْيِهِ هَلَكَ وَ مَنْ تَرَكَ كِتَابَ اللَّهِ وَقَوْلَ نَبِيِّهِ كَفَرَ.

(الحقائق ص 32 و اصول کافی ج 1 ص 57)

امام کاظم (عليه السلام) فرمود: کسی که به فکر خود عمل کند، هلاک می گردد و کسی که قرآن و نظر پیامبر (صلى الله عليه وآله) را ترک کند کافر می گردد.

986 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): اذنى الشُّرْكِ ان يَتَّبِعَ الرَّجُلَ رَأياً فَيُحِبُّ عَلَيْهِ وَيُغَضُّ (عقاب الاعمال ص 307)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: نزدیک به شرک این است که کسی نظر تازه ای عرضه کند و روی نظر خود دوست و دشمن بسازد.

ص: 290

987 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ثَلَاثٌ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ تَجَنَّبُهَا: مُقَارَنَةُ الْأَشْرَارِ وَ مُحَادَثَةُ النِّسَاءِ وَ مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْبِدْعِ. (تحف العقول ص 235)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: سه موضوع است که هر فردی باید از آن پرهیز کند از نزدیک شدن با اشرار، گفتگو با زنان و همنشینی با بدعتگذاران.

988 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ مُبْتَدِعٍ فَقَدْ أَعَانَ عَلَى هَدْمِ دِينِهِ. (سفينة البحار ج 1 ص 63)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که با روی باز بدعتگذار را بپذیرد به ویران ساختن دین خود کمک کرده است.

989 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ... وَقَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَ كُلُّ ضَلَالَةٍ سَبِيلٌ إِلَى النَّارِ.

(اصول کافی ج 1 ص 56)

امام صادق (عليه السلام) از امام باقر (عليه السلام) نقل می کند که هر بدعتی گمراهی است و هر گمراهی راهش به آتش جهنم است.

990 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيُتَبَّأْ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ. (نهج البلاغه خطبه ی 210)

امام علی (عليه السلام) فرمود: کسی که عمداً به من دروغ ببندد نشیمنگاه او را از آتش مملو سازند.

991 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): خَصُلَتَيْنِ مُهْلِكَتَيْنِ:

ص: 291

تُفْتِي بِرَأْيِكَ أَوْ تَدِينُ بِمَا لَا تَعْلَمُ (تحف العقول ص 272)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: دو خصلت است که انسان را بهلاکت می اندازد به نظر خود فتوی بدهی و به مطلبی که می دانی معتقد باشی.

992 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِذَا ظَهَرَتْ الْبِدْعُ فِي أُمَّتِي فَلْيُظْهِرِ الْعَالِمُ عِلْمَهُ وَالْإِلَهِي لِعَنْتِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ الْجَمْعِينَ.

(سفينة البحار ج 1 ص 63 و اصول کافی ج 1 ص 58)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: آنگاه که بدعت ها در میان امت من آشکار گردید عالم باید علم خود را آشکار سازد اگر آشکار نساخت خدا، ملائکه و تام مردم او را لعنت می کنند.

993 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): مَنْ أَفْتَى النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَعْنَةُ مَلَائِكَةِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ (عيون الاخبار ج 2 ص 46)

امام علی (عليه السلام) فرمود: کسیکه بدون علم فتوا بدهد، فرشتگان آسمان ها و زمین او را لعنت می کنند.

994 - قَالَ الْعَسْكَرِيُّ (عليه السلام): إِذَا قَامَ الْقَائِمُ (عليه السلام) أَمَرَ بِهَدْمِ الْمَنَابِرِ الَّتِي فِي الْمَسَاجِدِ وَذَكَرَ عِلَّتَهُ أَنَّهَا مُحَدَّثَةٌ مُبْتَدَعَةٌ لَمْ يُبْنِهَا نَبِيٌّ وَلَا حُجَّةٌ (سفينة البحار ج 1 ص 63)

امام عسکری (عليه السلام) فرمود: امام قائم (عليه السلام) که قیام کرد دستور می دهد منبرهای مساجد را خراب کنند. و علت آنرا فرمود: به روش اختراعی و بدعتی که نه پیامبر (صلى الله عليه وآله) و نه امام (عليه السلام) آنرا

ص: 292

پذیرفته اند بوجود آمده است.

995 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): سَتُفْتَرُ عَلَى بَضْعٍ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً أَعْظَمُهَا فِتْنَةً عَلَى أُمَّتِي قَوْمٌ يَقْبَسُونَ الْأُمُورَ فَيَحْرِمُونَ الْحَلَالَ وَ يُحَلِّلُونَ الْحَرَامَ.

(الطوائف في معرفة المذاهب ص 525)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: شما شیعیان به هفتاد و چند فرقه خواهید شد، بدترین فرقه ها برای ملت من گروهی هستند که موضوع ها را به هم مقایسه می کنند و حلال را حرام می دانند و حرام را حلال.

996 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): انْهَكَ عَنْ خِصَّةٍ لَتَيْنِ فِيهِمَا هَلَكَ الرَّجَالُ: اَنْ تُدِينَ اللّٰهُ بِالْبَاطِلِ وَ تُقْتَى النَّاسَ بِمَا لَا تَعْلَمُ. (خصال ج 1 ص 52)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: خدا از دو کار که موجب هلاکت مردم است منع کرده است: به باطل عقیده پیدا کنی و به آنچه نمی دانی فتوا بدهی.

ص: 293

997 - فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ. (سوره آل عمران آیه 195)

کسانی که مهاجرت کنند و از سرزمین خود بیرون روند و در راه من شکنجه ببینند، بکشند و کشته شوند گناهانشان را نابود می سازم.

998 - وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ لَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ

(سوره نحل آیه 41)

کسانی که در راه خدا پس از مظلوم واقع شدن مهاجرت کنند در دنیا آنان را غرق در آسایش کنیم و بهره های اخروی آنان بیشتر است.

999 - وَ اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَ اهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا. (سوره مزمل آیه 10)

ص: 294

بر آنچه کفار می گویند صبر کن و از آنها (در گرایش به عقایدشان) هجرت کن (دوری کن) هجرتی کامل.

1000 - وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاصْرَبُوهُنَّ.

(سوره نساء آیه 34)

و بان زنانی که بیم سرکشیشان دارید اندرز دهید و دوری گزینید از ایشان در بسترها و تنبیه کنیدشان.

1001 - فَأَمِّنْ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ: إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (1) (سوره عنکبوت آیه 25)

ایمان آورد به لوط و گفت همانا منم هجرت کننده بسوی پروردگارم زیرا او عزتمند و حکیم است.

1002 - إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ.

(سوره بقره آیه 218)

کسانی که ایمان آورده اند و در راه خدا مهاجرت کرده و به جهاد در راه خدا پرداخته اند امید به رحمت خدا دارند.

1003 - الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِيهِ.

ص: 295

1- - توضیح بیشتر ابعاد هجرت و آثار دنیوی و آخرت رای به آیات قرآن که متجاوز از 50 آیه است مراجعه کنید.

سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَ أَوْلِيكَ هُمْ الْفَائِزُونَ. (سوره توبه آیه 20)

آنانکه ایمان آورده و مهاجرت کرده و در راه خدا با مال و جان بپا خاسته اند و جهاد می کنند بزرگترین درجه را در نزد خدا دارند و هم اینان پیروز هستند.

1004 - الَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا. (سوره حج آیه 58)

آنانکه در راه خدا مهاجرت کرده، سپس کشته میشوند یا از دنیا می روند خدا رزق جالبی در اختیار آنها قرار خواهد داد.

1005 - قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا. (سوره نساء آیه 97)

موقع قبض روح به آنانکه به خود ظلم کرده اند می گویند شما چه کاره بوده اید می گویند ما اطلاع نداشتیم، ملائکه میگویند مگر زمین خدا وسیع نبود که مهاجرت کنید و اطلاعات کسب کنید.

1006 - وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا. (سوره انفال آیه 72)

کسانی که ایمان آورده و مهاجرت نکرده اند، تا مهاجرت نکرده اند ارتباطی با شما ندارند.

1007 - وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ.

1007 - وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ.

(سوره نساء آیه 100)

کسیکه از خانه خود بقصد هجرت بسوی خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) حرکت کند و مرگ او را دریابد پاداشش بر خداست.

1008 - وَثِيَابَكَ فَطَهَّرْ وَ الرُّجْزَ فَاهْجُرْ.

(سوره مدثر آیه 4)

لبهاسهات را پاک گردان و از پلیدیها دوری گزین.

1009 - يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا. (سوره فرقان آیه 30)

(روز قیامت پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) می فرماید) ای خدای عزیز این قوم من از قرآن تو دوری گزیدند.

1010 - وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاعِمًا كَثِيرًا وَ سَعَةً. (سوره نساء آیه 100)

کسی که (بخاطر خفقان و سکونت دولت حاکم که ظالم است) برای خدا هجرت کند سرزمین وسیع و پر بهره ای را می یابد.

1011 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَنْ فَرَّبِدِينَهُ مِنْ أَرْضٍ إِلَى أَرْضٍ وَ أَنْ كَانَ شَيْئاً مِنَ الْأَرْضِ اسْتَوْجَبَ لَهُ الْجَنَّةُ وَ كَانَ رَفِيقُ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ وَ نَبِيِّهِ مُحَمَّدًا (صلى الله عليه وآله).

(زبدة البيان فى احكام القرآن ص 315)

ص: 296

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که برای حفظ دین خود از منطقه ای به منطقه دیگر برود هر چند يك وجب جابجا شود، بهشت برای او واجب می گردد و در بهشت دوست پدرش ابراهیم و پیامبرش محمد (صلی الله علیه و آله) خواهد بود.

1012 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): اِذَا عَصَى اللّٰهُ فِي اَرْضٍ اَنْتَ فِيهَا فَاخْرُجْ مِنْهَا اِلَى غَيْرِهَا (فِيْمَكُنْ اِنْ يَسْتَدِلُّ بِهَا عَلٰى الْهَجْرَةِ مِنْ دَارِ الْكُفْرِ) (زبدة البيان ص 318)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: وقتی در سرزمینی گناه میشود و تو آنجا هستی (و نمی توانی گناه را برطرف کنی) به جای دیگر کوچ کن. (می توان از این روایت بر لزوم هجرت از سرزمین کفر استدلال کرد)

1013 - قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ (صلی الله علیه و آله): الْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ. (اثنی عشریه ص 4)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: مهاجر کسی است که از کارهای حرام خدا دست بردارد.

1014 - قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام): لَا يَتَّعِ اسْمُ الْهَجْرَةِ عَلٰى اِحْدٍ اِلَّا بِمَعْرِفَةِ الْحُجَّةِ فِي الْاَرْضِ فَمَنْ عَرَفَهَا وَاقْرَبَهَا فَهِيَ مُهَاجِرٌ. (نور الثقلین ج 2 ص 256)

امام علی (علیه السلام) فرمود: به کسی مهاجر میگویند که امام زمان خود را درك کردند باشد. کسی که امام عصر خود را شناخته باشد و

به آن عقیده داشته باشد مهاجر است.

1015 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْمُهَاجِرُونَ الَّذِينَ يَهْجُرُونَ السَّيِّئَاتِ وَلَمْ يَأْتُوا بِهَا (سفينة البحار ج 2 ص 697)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: مهاجرین کسانی هستند که گناهان را ترك کرده و هیچوقت انجام نمی دهند.

1016 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَ مَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى الْمَرْأَةِ مُصِيبًا أَوْ غَنِيمَةً يَأْخُذُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَيْهَا. (منية المرید ص 27)

رسول عزیز (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که برای (خدمت به) خدا و رسول حرکت کند، بسوی خدا و رسول مهاجرت کرده است و کسی که برای به چنگ آوردن زن و یا مال حرکت کند و بدست آورد برای زن و مال کوچ کرده است.

ص: 298

1017 - إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الَّذِينَ آوُوا وَ نَصَرُوا أَوْلِيكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ. (سوره انفال آیه 72)

کسانی که ایمان آورده، مهاجرت کرده و با مال و جان در راه خدا می کوشند و کسانی که به مهاجرین پناه دهند و آنان را یاری نمایند اینان دوست و رهبر یکدیگرند.

1018 - وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الَّذِينَ آوُوا وَ نَصَرُوا أَوْلِيكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا. (سوره انفال آیه 74)

کسانی که ایمان آورده و در راه خدا جهاد کنند و کسانی که به مهاجرین پناه بدهند و آنان را یاری دهند مؤمن حقیقی هستند.

1019 - الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ

1019 - الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ

(سوره توبه آیه 20)

کسانی که ایمان آورده و مهاجرت کنند و در راه خدا با مال و جان خود جهاد کنند بزرگترین درجه در نزد خدا دارند.

1020 - وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

(سوره عنکبوت آیه 69)

کسانی که در راه ما (حفظ اسلام) جهاد کند، راههای خود را به آنان نشان می دهیم.

1021 - وَ مَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ (سوره عنکبوت آیه 6)

کسانی که جهاد کنند، برای خود جهاد کرده اند، خدا از تمام جهانیان بی نیاز است.

1022 - يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَ الْمُنافِقِينَ وَ اغْلُظْ عَلَيْهِمْ. (سوره توبه آیه 73)

ای پیامبر (صلی الله علیه و آله) با کفار و منافقین نبرد کن و بر آنان سخت بگیر.

1023 - فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَ جَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا (سوره فرقان آیه 52)

یا رسول الله (صلی الله علیه و آله) از کافران اطاعت مکن و مبارزه ای بی - امان با آنان داشته باش.

1024 - لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرِ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(سوره نساء آیه 95)

آنانکه بدون عذر در خانه نشسته و به جنگ نمی روند با کسانی که در راه خدا جنگ می کنند مساوی نیستند.

1025 - فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً. (سوره نساء آیه 95)

خدا جهادگرانی را که با مال و جان در راه خدا می کوشند برتر از گوشه گیرها (که خدمت نمی کنند) می داند.

1026 - إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَتْهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ. (سوره صف آیه 4)

خدا آنان را دوست میدارد که دوش بدوش هم مانند ساختمان استوار در راه خدا نبرد کنند.

1027 - فَقَاتِلُوا أُمَّةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ. (سوره توبه آیه 12)

با رهبران کفر مبارزه کنید، زیرا آنان به عهد خود پای بند نیستند شاید از انحراف باز گردند.

1028 - وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ. (سوره بقره آیه 193)

با کافران جنگ کنید تا آشوب ریشه کن گردد و فقط دین

خدا باشد.

1029 - وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا. (سوره نساء آیه 74)

کسی که در راه خدا جنگ کند، کشته شود و یا پیروز گردد بزودی پاداشی بزرگ به او عنایت خواهیم کرد.

1030 - وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

(سوره نساء آیه 75)

چرا در راه خدا جنگ نمی کنید.

1031 - وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ (سوره بقره آیه 155)

به آنانکه در راه خدا کشته می شوند مرده مگوئید، بلکه آنان زنده اند ولی شما درک ندارید.

1032 - وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ.

(سوره حج آیه 78)

در راه خدا آنگونه که شایسته است ستیز کنید.

1033 - أَلَا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدُّوْكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَ تَخْشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ.

(سوره توبه آیه 13)

چرا با کسانی که پیمان شکستند و قصد بیرون کردن پیامبر

ص: 301

خدای شما را دارند و آغاز به جنگ کرده اند جنگ نمی کنید؟ آیا (از ابزار نظامی) آنها میترسید در حالیکه خدای عزیز به ترس (از نافرمانی او) سزاوارتر است اگر کاملاً ایمان داشته باشید.

1034 - وَإِنْ نَكُثُوا إِيمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنَا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أُمَّةَ الْكُفْرِ. (سوره توبه آیه 12)

آنانکه پیمان شکنی کردند بعد از اینکه تعهد دادند (که مؤمن باشند) و نسبت به شما، دین، قرآن، پیامبر طعنه می زنند پس باید رهبران کفر را بکشید.

1035 - وَ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ. (سوره آل عمران آیه 123)

در جنگ بدر که شماها ضعیف و پست شده بودید خدای متعال شما را یاری کرد پس تقوی را برگزینید شاید از سپاسگزاران باشید.

1036 - انْفِرُوا خِفَافًا وَ ثِقَالًا وَ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ.

(سوره توبه آیه 41)

برای خدا با دشمن در جنگ با کافران سبکبار و مجهز بیرون شوید (با گروه پیاده و سواره آسان با مشکل) با مال و جان جهاد کنید این کار شما بسی بهتر خواهد بود اگر مردمی با فکر و دانش باشید.

ص: 302

1037 - إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ. (1) (سوره توبه آیه 111)

خدای متعال خریدار جان و مال مؤمنینی است که در راه خدا جهاد می کنند کشته می شوند و می کشند در برابر آن به آنان بهشت را برایشان مهیا کرده است.

1038 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): إِنَّ الَّذِي يَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ يَكُفُّ بِهِ عِيَالَهُ اعْظَمُ مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

(سیر الائمه ج 4 ص 147)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: کسی که جان می کند و کار می کند که آسایش خانواده اش را تأمین کند از مجاهد راه خدا بیشتر اجر دارد.

1039 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيُطْعِمَ الْعَبْدَ مِنَ الثَّوَابِ عَلَى حُسْنِ الْخُلُقِ كَمَا يُطْعِمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (اصول کافی ج 2 ص 101)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدای عزیز برای حسن خلق ثواب کسی را میدهد که در راه خدا محبت می کند.

1040 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): الْكَادُّ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (عدة الداعي ص 72)د.

ص: 303

1- - متجاوز از 150 آیه صراحتاً و 500 آیه با اشاره و ویژگیهای رزمندگان و احکام آنرا بیان می کند.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که برای خانواده اش زحمت می کشد، مثل کسی است که در راه خدا جهاد می کند.

1041 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): كَتَبَ اللَّهُ الْجِهَادَ عَلَى الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ فَجِهَادُ الرَّجُلِ بِذُلِّ مَالِهِ وَ نَفْسِهِ حَتَّى يُقْتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ جِهَادُ الْمَرْأَةِ أَنْ تَصْبِرَ عَلَى مَا تَرَى مِنْ اذَى زَوْجِهَا وَ غَيْرَتِهِ. (فروع کافی ج 5 ص 9)

امام علی (علیه السلام) فرمود: خدا جهاد را بر مرد و زن واجب کرده است. جهاد مرد بخشش مال و جان است تا در راه خدا کشته شود. و جهاد زن این است که بر آنچه از آزار و تعصب از شوهرش می بیند صبر کند.

1042 - قَالَ الرَّسُولُ (صلی الله علیه و آله): الْجَنَّةُ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ. (اثنی عشریه ص 4)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: بهشت در زیر سایه شمشیرها است.

1043 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عِيُوبِ النَّاسِ. (جامع السعادات ج 2 ص 235)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خوشا بحال کسی که عیب خود را در نظر بگیرد و از عیوب مردم چشم بپوشد.

1044 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله): يَمُوتُ النَّاسُ مَرَّةً وَ يَمُوتُ اِحْدُهُمْ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً مِنْ مُجَاهِدَةٍ

انْفُسِهِمْ وَ مُخَالَفَةَ اَهْوَانِهِمْ وَ الشَّيْطَانَ الَّذِي يَجْرِي فِي عُرْوَقِهِمْ. (سفينة البحار ج 1 ص 195)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: مردم يك دفعه جان می دهند ولی یکی در هر روز بر اثر جهاد با نفس و مبارزه با هوای نفسانی و شیطانی که در رگ و پوست مردم رخنه کرده هفتاد مرتبه جان می دهد.

1045 - قَالَ الْكَاطِمُ (عليه السلام): عَنْ آبَائِهِ (عليه السلام): قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام):... قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) مَرْحَبًا بِقَوْمٍ فَضَّوْا الْجِهَادَ الْأَصْغَرَ وَ بَقِيَ عَلَيْهِمُ الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ، قَالَ (صلى الله عليه وآله) جِهَادُ النَّفْسِ.

(سفينة البحار ج 1 ص 195)

امام کاظم (عليه السلام) فرمود: از پدران خود از امام علی (عليه السلام) نقل می کند که وقتی مردم از جبهه برگشتند رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: مرحبا به ملتی که جهاد سبک را پشت سر گذاشتند و جهاد بزرگ را در پیش دارند.

عرض کردند: یا رسول الله جهاد اکبر کدام است؟

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: جهاد اکبر با هوای نفس و خودخواهی مبارزه کردن است.

1046 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): جَاهِدُوا انْفُسَكُمْ بِالْجُوعِ وَ الْعَطَشِ فَإِنَّ الْأَجْرَ فِي ذَلِكَ كَأَجْرِ الْمُجَاهِدِ

ص: 305

فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (جامع السعادات ج 1 ص 5)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: با هوای نفس با گرسنگی و تشنگی مبارزه کنید که پاداش این کار مثل پاداش مجاهدی است که در راه خدا بجنگد.

1047 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَفْضَلُ الْجِهَادِ مِنْ جَاهِدِ نَفْسَهُ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ (سفينة البحار ج 1 ص 195)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: بهترین جهاد، جهاد با نفس است که در نهاد انسان وجود دارد.

1048 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَحَبُّ أَخْوَانِي الَّتِي مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي. (اصول کافی ج 2 ص 639)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: بهترین برادران من کسانی هستند که عیبهای مرا به من هدیه کنند.

1049 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ.

(فروع کافی ج 5 ص 9)

امام علی (علیه السلام) فرمود: جهاد زن خوشرفتاری با شوهر است.

1050 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُجَاهِدٌ بِسَيْفِهِ وَ لِسَانِهِ... (نور الثقلين ج 4 ص 700)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: مؤمن با شمشیر و زبان جهاد می کند.

ص: 306

1051 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ عَدَلٍ عِنْدَ أَمَامٍ جَائِرٍ. (خصال صدوق ج 1 ص 6)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: بهترین جهادها سخن حقی است که برای اجرای عدالت پیش رهبری ستمگر گفته شود.

1052 - أَشَدُّ النَّاسِ اجْتِهَاداً مَنْ تَرَكَ الذُّنُوبَ

(خصال صدوق ج 1 ص 16)

سخت ترین جهادها، کوشش برای ترک گناهان است.

1053 - الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ.

(اثنی عشریه ص 4)

مجاهد کسی است که در راه فرمانبرداری از خدا جهاد کند.

1054 - مَنْ قُتِلَ دُونَهُ فُوَّ شَهِيدٌ وَ مَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَ مَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ.

(اثنی عشریه ص 6)

کسی که برای حفظ مال خود، خانواده اش و یا برای حفظ دین خود کشته شود شهید است.

1055 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يُحِبُّ أَهْرَاقَ الدِّمَاءِ وَ أَطْعَامَ الطَّعَامِ.

(فروع کافی ج 4 ص 51)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: خدای متعال خونریزی (در راه تحقق

ص: 307

فرامین الهی) و تأمین نیاز مادی فرد و جامعه را دوست دارد.

1056 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): الْجِهَادُ أَفْضَلُ الْأَشْيَاءِ بَعْدَ الْفَرَائِضِ. (فروع کافی ج 5 ص 4)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: پس از کارهای واجب شبانه روز جهاد بهترین کارهاست.

ص: 308

1057 - فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ إِلِيمٍ

(سوره زخرف آیه 65)

وای بحال کسانی که ستم کنند، از عذاب دردناک خدا.

1058 - وَ تَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ. (سوره سبا آیه 42)

روز قیامت به آنانکه ظلم کرده اند می گوئیم عذاب خدائی را که قبول نداشتید بچشید.

1059 - فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ. (سوره روم آیه 57)

در روز قیامت عذرخواهی نمودن از ستمگران پذیرفته نیست و درخواست رفع شکنجه از آنان قبول نمی شود.

1060 - وَ تِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَ جَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا. (سوره کهف آیه 59)

این سرزمینها (عاد و ثمود و...) را بخاطر اینکه به یکدیگر

و خودشان ظلم کردند نابود ساختیم و برای هلاکت آنها وقتی را در نظر گرفتیم.

1061 - وَلَا تَزْكُتُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا تَمَسَّكُمْ النَّارُ. (سوره هود آیه 113)

به آنانکه ظلم می کنند اعتماد نکنید که آتش شما را درك خواهد کرد.

1062 - إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ. (سوره نساء آیه 168)

کسانی را که کافر شده و ظلم نموده باشند خدا نمی بخشد.

1063 - وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ.

(سوره طلاق آیه 1)

کسیکه از حدود خدا تجاوز کند بخودش ظلم کرده است.

1064 - وَمَا تَقَرَّفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغِيًّا بَيْنَهُمْ. (سوره شوری آیه 14)

به فلاکت نيفتادند مگر اینکه وقتی (از علامت های اسلام و پیامبر - صلی الله علیه و آله -) آگاه شدند دست به انحراف یکدیگر زدند.

1065 - وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ. (سوره مانده آیه 45)

کسیکه طبق دستور خدا حکم نکند، این گروه ستمگرانند و تردیدی ندارد.

ص: 310

1066 - وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ.

(سوره ابراهيم آیه 42)

فکر نکنید که خدا از کار ستمگران غافل است.

1067 - وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ.

(سوره آل عمران آیه 86)

خدا ملت ستمگر را هدایت نخواهد کرد.

1068 - وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ.

(سوره آل عمران آیه 57)

خدا ستمگران را دوست ندارد.

1069 - إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ.

(سوره ابراهيم آیه 22)

ستمگران عذابی دردناک خواهند داشت.

1070 - وَاعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا.

(سوره فرقان آیه 37)

برای ستمگران عذابی دردناک آماده ساخته ایم.

1071 - وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً. (سوره نحل آیه 41)

کسانی که در راه خدا پس از اینکه مظلوم واقع شده اند مهاجرت کنند، آنان را غرق در آسایش خواهیم کرد.

1072 - وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ. (سوره كهف آیه 57)

1072 - وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ. (سوره كهف آیه 57)

چه کسی از شخصی که آیات خدا را که می شنود بی اعتنائی می کند و گذشته خود را فراموش می کند ستمگرتر است؟

1073 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): إِذَا مَدَحَ الْفَاجِرَ اهْتَرَّ الْعَرْشَ وَغَضَبَ الرَّبُّ. (تحف العقول ص 49)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: وقتی ستمگر و گناهکار ستایش شود عرش خدا می لرزد و خدا عصبانی می گردد.

1074 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ أَعْجَلَ الشَّرِّ عُقُوبَةَ الْبَغِيِّ. (جامع السعادات ج 1 ص 316)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: سریعترین کیفرها کیفر ظلم است.

1075 - قَالَ عَلِيٌّ (عليه السلام): يَوْمَ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 511)

امام علی (علیه السلام) فرمود: روز مظلوم به ستمگر سخت تر از روز قدرت ظالم بر مظلوم است.

1076 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجَّلُ عُقُوبَتُهَا وَ لَا يُؤَخَّرُ إِلَى الْآخِرَةِ: عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَ الْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ وَ

كُفْرُ الْإِحْسَانِ. (امالی مفید ص 140)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: سه گناه است که کیفر آن سریع است و به قیامت انداخته نمی شود: عاق والدین، ظلم بر مردم و

ص: 311

1077 - قَالَ السَّجَادُ (عليه السلام): اسْرِعُ الْخَيْرِ ثَوَابًا أَلْبَرُ وَ اسْرِعُ الشَّرِّ عُقُوبَةً الْبَغْيُ. (مجالس السنیه ج 2 ص 448)

امام سجاد (علیه السلام) فرمود: سریعترین پاداشها، ثواب نیکوکاری است و سریعترین کیفر، جزای ظلم است.

1078 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ثَلَاثُ خِصَالٍ لَا يَمُوتُ صَاحِبُهَا حَتَّى يَرَى وَ بِالْهَنِّ: الْبَغْيُ وَ قَطْعَةُ الرَّحِمِ وَ الْيَمِينِ الْكَاذِبَةُ يُبَارِزُهُ اللَّهُ بِهَا. (نور الثقلین ج 4 ص 355)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: سه گناه است که گناهکار قبل از مرگ عذاب آنها را می بیند: ظلم، قطع رحم، قسم دروغی که با آن به جنگ خدا می رود.

1079 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ طَلَبَ رِضَى مَخْلُوقٍ بِسَخَطِ الْخَالِقِ سَلَطَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ ذَلِكَ الْمَخْلُوقِ. (تحف العقول ص 43)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که بخواهد خوشنودی بنده خدا را از طریق نافرمانی خدا بدست آورد خدای عزیز همان کس را بر او مسلط گرداند تا کیفرش دهد.

1080 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): الْعَامِلُ بِالظُّلْمِ وَالْمُعِينُ عَلَيْهِ وَالرَّاضِي بِهِ شُرَكَاءُ ثَلَاثَةٌ.

(تحف العقول ص 155 و خصال صدوق ص 107)

امام علی (علیه السلام) فرمود: کسی که ظلم کند، کسی که به ظلم کمک کند و کسی که به ظلم راضی باشد هر سه با هم شریک هستند.

1081 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): يَقُولُ: ابْلِيسُ لِجُنُودِهِ: الْقَوْبَيْنَهُمُ الْحَسَدُ وَالْبَغْيُ... (جامع السعادات ج 1 ص 316)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: ابلیس به سربازان خود می گوید حسد و ظلم را در میان مردم رواج دهید.

1082 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ الْبَغْيَ يَقْوَدُ أَصْحَابَهُ إِلَى النَّارِ. (جامع السعادات ج 1 ص 316)

امام علی (علیه السلام) فرمود: ظلم، ستمگر را به آتش می کشاند.

ص: 313

1083 - يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ. (سوره بقره آیه 220)

یا رسول الله از وظیفه نسبت به یتیمان سؤال می شود بگوی به صلاح آنان کار کردن برای آنان مفید است.

1084 - وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ. (سوره انعام آیه 152)

به مال یتیم فقط برای بهتر حفظ کردن آن نزدیک شوید تا به حد کمال و رشد برسد.

1085 - وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ. (سوره نساء آیه 2)

اموال یتیمان را (به هنگام رشد) به آنان بپردازید و بد و خوب را با هم عوض نکنید (که بدها را به او بدهید و خوبها را خودتان بردارید).

1086 - إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَ سَيَصْلُونَ سَعِيرًا.

1086 - إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَ سَيَصْلُونَ سَعِيرًا.

(سوره نساء آیه 10)

کسانی که اموال یتیمان را از روی ظلم می خورند، آنچه خوردند در شکم آنان آتش است و بزودی به آتش می افتند.

1087 - فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ... (سوره ضحی آیه 9)

نسبت به یتیم فشار نیاور.

1088 - لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَ الْيَتَامَىٰ. (سوره بقره آیه 83)

فقط خدا را عبادت کنید، به پدر و مادر نیکی کنید، به خویشاوندان (از پیامبر - ص - و خودتان) و یتیمان محبت نمائید.

1089 - وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَ يَتِيمًا وَ أَسِيرًا. (سوره انسان آیه 8)

خانندان رسالت در حالی که علاقه و نیاز شدید به غذا داشتند (بخاطر عشق خدا) به مسکین، یتیم و اسیر می دادند.

1090 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَا مِنْ عَبْدٍ مَسَّحَ يَدَهُ عَلَىٰ رَأْسِ يَتِيمٍ تَرَحُّمًا لَهُ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِكُلِّ شَعْرَةٍ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(اخلاق شبر ص 107)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: هر فردی که دست خود را از روی محبت به سر یتیم کشید، بدون تردید خدای عزیز در برابر هر موتی که

از زیر دست او می گذرد روز قیامت نوری برای او در نظر

می گیرد.

1091 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَفَى يَتِيمًا فِي نَفَقَةٍ بِمَا لَهُ حَتَّى يُسْتَعْنَى وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ الْبَتَّةَ.

(مکارم الاخلاق ص 444)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که خرج یتیمی را از نظر مالی تأمین کند تا پولدا شود، بطور حتم بهشت برای او واجب گردد.

1092 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْكِبَائِرُ: الْقَنُوطُ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ...

(اصول کافی ج 2 ص 280)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: گناهان بزرگ اینست: ناامید بودن از رحمت خدا، عاق والدین و خوردن مال یتیم.

1093 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَفَلَ يَتِيمًا وَ كَفَلَ نَفَقَتَهُ كُنْتُ أَنَا وَ هُوَ فِي الْجَنَّةِ...

(سفينة البحار ج 2 ص 731)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که سرپرستی یتیمی را بعهده گرفت و خرجی او را اداره کرد من و چنین فردی در بهشت با هم خواهیم بود.

1094 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ اللَّهَ أَوْعَدَ فِي مَالِ الْيَتِيمِ عُقُوبَتَيْنِ: عُقُوبَةَ الْآخِرَةِ النَّارَ وَ عُقُوبَةَ

ص: 315

الدُّنْيَا: قَوْلُهُ وَ لِيَخْشَ الدِّينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ حَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ. (1) (سفينة البحار ج 2 ص 730)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدا نسبت به تجاوز به مال یتیم دو کیفر دارد: کیفر آخرت که آتش جهنم است و کیفر دنیا که فرموده است: باید کسانی که فرزندان ضعیف و ناتوان برای آنان باقی می گذارند، از خدا بترسند نسبت به آنان هم با دقت و بررسی و مراقبت رفتار کنند.

1095 - عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِلصَّادِقِ (عَلَيْهِ السَّلَام) اصْدَلْحَكَ اللَّهُ مَا أَيْسَرَ مَا يَدْخُلُ بِهِ الْعَبْدَ النَّارَ؟ قَالَ مَنْ أَكَلَ مَالَ الْيَتِيمِ دِرْهَمًا... (سفينة البحار ج 2 ص 731)

از ابی بصیر نقل شده است که حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: کمترین چیزی که موجب افتادن در آتش است چیست؟

حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: يك درهم از مال یتیم خوردن.

1096 - قَالَ عَلِيُّ (عَلَيْهِ السَّلَام): اللَّهُ اللَّهُ فِي الْإِيْتَامِ فَلَا تُعْبُوا أَفْوَاهَهُمْ وَلَا يُضْبَعُوا بِحَضْرَتِكُمْ.

(نهج البلاغه صبحی صالح نامه 47)

امام علی (علیه السلام) فرمود: خدا را، خدا را درباره یتیمان در نظر بگیرید دهن های آنها را خالی مگذارید، در حضورتان آنان را محروم نگردانید. 9

ص: 316

1097 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ الْيَتِيمَ إِذَا بَكَى اهْتَزَلَهُ الْعَرْشُ. (سفينة البحار ج 2 ص 731)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: وقتی یتیم گریه کرد عرش خدا بلرزه درمی آید.

1098 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ أَكْلَ مَالِ الْيَتِيمِ مِنَ الْكَبَائِرِ الَّتِي أَوْعَدَ اللَّهُ عَلَيْهَا النَّارَ.

(سفينة البحار ج 2 ص 731)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: مال یتیم خوردن از گناهان بزرگی است که خدا وعده آتش جهنم را برای آن داده است.

ص: 317

احترام پدر و مادر

1099 - لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا.

(سوره بقره آیه 83)

فقط خدا را عبادت کنید و به پدر و مادر نیکی نمائید.

1100 - وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا. (سوره نساء آیه 36)

خدا را عبادت کنید، ذره ای به او شرک نیاورید و به پدر و مادر نیکی نمائید.

1101 - وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا. (سوره اسراء آیه 23)

خدا حکم کرده است که فقط او را عبادت کنید و به پدر و مادر نیکی نمائید.

1102 - فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٌ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا. (سوره اسراء آیه 23)

به پدر و مادر موقعی که دستور می دهند کاری انجام گیرد

ص: 318

(آه، آه) نگوا! بر سرشان فریاد مکش و حرف شایسته به آنان بزن.

1103 - وَإِنْ جَاهِدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا. (سوره عنكبوت آیه 8)

اگر پدر و مادرت کوشیدند که برای من (خدا) شریک قائل شوی - کاری که از آن آگاهی نداری - به حرف آنان گوش مده.

1104 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): اذنی للعُتُوقِ افٍّ و لَوْ عَلِمَ اللَّهُ شَيْئاً هُوَ أَهْوَنُ مِنْهُ لَنَهَى عَنْهُ كَمَا قَالَ تَعَالَى: وَلَا تَقُلْ لَهُمَا افٍّ و... (اصول کافی ج 3 ص 349 و ارشاد ص 179)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: پائین درجه عقوق والدین «اف» (آه، آه) گفتن است و اگر خدا کلمه ای پائین تر از این می دانست بیان می داشت. خدا فرموده است به پدر و مادر اف نگوئید.

1105 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْكِبَائِرِ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الْعَاقَ عَصِيّاً شَقِيّاً.

(علل الشرائع ج 2 ص 479)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: عاق والدین از کبائر است، زیرا خدا عاق والدین را معصیت کار و ستمگر قرار می دهد.

1106 - سئِلَ عَلِيُّ (عليه السلام) أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: الصَّلَاةُ لَوْ قَتَلَهَا وَبُرَّ الْوَالِدَيْنِ وَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(اخلاق شبر ص 116)

از امام علی (علیه السلام) سؤال شد چه اعمالی بهتر از تمام اعمال

ص: 319

حضرت فرمود: اول وقت نماز خواندن، نیکی به پدر و مادر و جهاد در راه خدا.

1107 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَنْ أَصْبَحَ مُسْخِطاً لِأَبَوَيْهِ أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ مَفْتُوحَانِ إِلَى النَّارِ.

(جامع السعادات ج 2 ص 202)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسیکه برای پدر و مادر عصبانی شود، خدا دور او باز بسوی جهنم برای او در نظر می گیرد.

1108 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ مِنَ الْكَبَائِرِ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَالْيَأْسُ مِنَ رُوحِ اللَّهِ...

(اصول کافی ج 2 ص 278)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: عقوق والدین از گناهان بزرگ است ناامیدی از رحمت خدا هم از گناهان کبیره می باشد.

1109 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لِأَحَدٍ مِنْ النَّاسِ فِيهِنَّ رُخْصَةً: بَرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا أَوْ فَاجِرِينَ وَ وِفَاءٌ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ وَ اِدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ. (تحف العقول ص 271)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: خدا برای هیچکس در سه کار اجازه دخالت و تخلف نداده است: نیکی به پدر و مادر، نیکوکار یا گناهکار. وفاء بعهده و پیمان چه طرف نیکوکار باشد یا گناهکار.

تحويل امانت، به صاحبش، نیکوکار باشد یا گناهکار.

1110 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَنْ أَصْبَحَ مَرَضِبًا لِأَبَوَيْهِ أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ مَفْتُوحَانِ إِلَى الْجَنَّةِ.

(جامع السعادات ج 2 ص 203)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که پدر و مادرش از دستش خوشحال باشند خدا دو در از بهشت برای او باز می کند.

1111 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَدَىٌّ مِثْلُ الْكُبَّةِ فَيُدْفَعُ فِي ظَهْرِ الْمُؤْمِنِ فَيَدْخُلُهُ الْجَنَّةَ فَيَقَالُ هَذَا الْبِرُّ. (اصول کافی ج 2 ص 158)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: روز قیامت چیزی شبیه توپ (گلوله ای از پنبه) به پشت شخص می خورد و او را به بهشت می کشاند، گفته می شود این عمل صالح اوست.

1112 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجَّلُ عُقُوبَتُهَا وَلَا يُؤَخَّرُ إِلَى الْآخِرَةِ عُقُوبُ الْوَالِدَيْنِ وَالْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ وَ كُفْرُ الْإِحْسَانِ.

(امالی شیخ مفید ص 140)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: سه گناه است که کیفر آن سریع است و به قیامت کشیده نمیشود: عاق والدین، ظلم به مردم و کفران نیکی ها.

1113 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَفْضَلُ مَا يُتَقَرَّبُ بِهِ

ص: 321

الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ الصَّلَاةِ وَبِرِّ الْوَالِدَيْنِ...

(تحف العقول ص 281)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: بهترین کاری که بنده خدا را به خدا نزدیک می گرداند پس از شناختن خدا نماز و نیکی به پدر و مادر است.

1114 - قَالَ الْعَسْكَرِيُّ (عليه السلام): جُرْأَةُ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ فِي صِغَرِهِ تُدْعَوُا إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ.

(تحف العقول ص 363)

امام عسکری (علیه السلام) فرمود: جرأت نافرمانی در کوچکی نسبت به پدر و مادر در بزرگی فرزند را به عاق والدین می کشاند.

1115 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى وَالِدَيْهِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةً. (تحف العقول ص 38)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: نظر فرزند به پدر و مادر از روی علاقه عبادت است.

1116 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): يُحِبُّ لِلْوَالِدَيْنِ عَلَى الْوَلَدِ ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ: شُكْرُهُمَا عَلَى كُلِّ حَالٍ وَطَاعَتُهُمَا فِيهَا يَأْمُرَانِهِ وَيَنْهَيَانِهِ عَنْهُ فِي غَيْرِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَنَصِيحَتُهُمَا فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ.

(تحف العقول ص 238 و سیر الائمه ج 4 ص 59)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: برای پدر و مادر سه حق نسبت به

ص: 322

فرزند است: تشکر از پدر و مادر در هر حال، فرمانبرداری از اوامر و نواهی آنان در صورتی که اوامر و نواهی در مسیر وظیفه الهی باشد. پنهان و آشکار همفکری نمودن با آنها.

1117 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): بِرُّ الْوَالِدَيْنِ أَفْضَلُ مِنَ الصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

(جامع السعادات ج 2 ص 203)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: نیکی به پدر و مادر بهتر از نماز، روزه و جهاد در راه خداست.

1118 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): رَحِمَ اللَّهُ وَالِدَيْنِ حَمَلًا وَلَدَهُمَا عَلَى بَرِّهِمَا. (مكارم الاخلاق ص 443)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: خدا رحمت کند پدر و مادری را که فرزندشان را به شایستگی تربیت کرده اند.

1119 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): ... فَحَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ أَنْ يُطِيعَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 546)

امام علی (عليه السلام) فرمود: حق پدر بر فرزند این است که در تمام کارهایی که نافرمانی خدای عزیز در آن نیست از وی اطاعت کند.

1120 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَ لِلْوَالِدَيْنِ فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرْ اللَّهَ

(سیر الائمة ج 4 ص 148)

ص: 323

امام رضا (علیه السلام) فرمود: خدا سفارش کرده از او و پدر و مادر شکرگزاری شود کسی که از پدر و مادر تشکر نکند از خدا تشکر نکرده است.

1121 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): عَنْ الرَّسُولِ (صلى الله عليه وآله) أَيَاكُمْ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ فَإِنَّ رِيحَ الْجَنَّةِ يُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَلْفِ سَنَةٍ وَ لَا يَجِدُهَا عَاقٌ وَلَا قَاطِعُ الرَّحِمِ...

(ارشاد القلوب ص 179 و اخلاق شبر ص 117)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: از رسول خدا نقل شده که فرمود: از ناراضی ساختن پدر و مادر پرهیز کنید زیرا بوی بهشت تا هزار سال می رود و عاق والدین و قاطع رحم آن را درک نمی کند.

1122 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): كُلُّ الْمُسْلِمِينَ يَرُونِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا عَاقَ الْوَالِدَيْنِ وَ شَارِبُ الْخَمْرِ.

(جامع السعادات ج 2 ص 203)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: تمام مسلمانان روز قیامت مرا می بینند غیر از عاق والدین و شرابخوار که مرا نمی بینند.

1123 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مَنْ نَظَرَ إِلَى أَبِيهِ نَظَرَ مَاقَتٍ وَ هُمَا ظَالِمَانِ لَهُ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً

(جامع السعادات ج 2 ص 202)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که از روی عصبانیت به پدر و مادر خود نگاه کند و آنها هم نسبت به فرزند ظلم کرده باشند

ص: 324

1126 - فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً

(سوره نساء آیه 3)

اگر می ترسید میان زنان خود از روی عدالت رفتار نکنید فقط یک زن بگیرید.

1127 - وَ مَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ (سوره نساء آیه 75)

چرا در راه خدا همراه مستضعفین مرد و زن در راه خدا جنگ نمی کنید؟!

1128 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ رَجُلٍ غَيْرِ صَالِحٍ وَ أَيُّمَا امْرَأَةٍ خَدَمَتْ زَوْجَهَا سَبْعَةَ أَيَّامٍ غَلَقَ اللَّهُ سَبْعَةَ أَبْوَابِ النَّارِ وَ فَتَحَ لَهَا ثَمَانِيَةَ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ تَدْخُلُ مِنْ أَيُّهَا شَاءَتْ.

(ارشاد ص 175)

رسول خدا (صلى الله عليه و آله) فرمود: زن شایسته بهتر از هزار مرد

ص: 326

ناصالح ارزش دارد.

هر زنی که هفت روز بخاطر خدا به شوهرش خدمت کرد خدا هفت درب جهنم را بر روی او می بندد و هشت درب بهشت را بر روی او باز می کند و می گوید از هر دری می خواهی وارد می شوی.

1129 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَيُّمَا امْرَأَةٍ بَاتَتْ وَزَوْجَهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ فِي حَقِّ لَمْ تُقْبَلْ مِنْهَا صَلَاةٌ حَتَّى يَرْضَى عَنْهَا (مكارم الاخلاق ص 215)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: هر زنی در حالی خوابید که مردش از دست او عصبانی است و حق با مرد است خدا نماز آن زن را قبول نمی کند تا مرد از دستش راضی گردد.

1130 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): حَقَّ الْمَرْئَةِ عَلَى زَوْجِهَا أَنْ يَسُدَّ جُوعَهَا وَ أَنْ يَسْتُرَ عَوْرَتَهَا وَ لَا يَبْحَثَ لَهَا وَجْهًا فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ آدَى وَاللَّهِ حَقَّهَا.

(عدة الداعی ص 81)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: حق زن بر مرد این است که شکم او را سیر گرداند، بدنش را بپوشاند و صورتش را برای او درهم نکشد، وقتی چنین کرد به خدا سوگند حق زن را ادا کرده است.

1131 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): ثَلَاثٌ مِنَ النِّسَاءِ يَرْفَعُ اللَّهُ عَنْهُنَّ عَذَابَ الْقَبْرِ وَ يَكُونُ مَحْشَرُهُنَّ مَعَ فَاطِمَةَ

ص: 327

بِنْتِ مُحَمَّدٍ (صلى الله عليه وآله): امْرَأَةٌ صَدَّ بَرَّتْ عَلَى غَيْرَةِ زَوْجِهَا وَ امْرَأَةٌ صَبِرَتْ عَلَى سُوءِ خُلُقِ زَوْجِهَا وَ امْرَأَةٌ وَ هَبَتْ صِدَاقَهَا لِزَوْجِهَا يُعْطِي اللَّهُ تَعَالَى لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُنَّ ثَوَابَ أَلْفِ شَهِيدٍ وَ يَكْتُوبُ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُنَّ عِبَادَةَ سَنَةٍ

(ارشاد القلوب ص 175)

امام صادق (عليه السلام) فرمود: سه کار زن موجب برطرف شدن عذاب قبر است و روز قیامت با فاطمه (علیه السلام) دختر محمد (صلى الله عليه وآله) محشور می گردد: زنی که نسبت به غیرت مرد (از خانه بیرون نرفتن، با مرد دیگری حرف نزدن) صبر کرد، زنی که با بداخلاقی مرد ساخت و زنی که مهر خود را به شوهرش بخشید، خدا برای هر يك از این کارها ثواب هزار شهید می دهد. و برای هر يك از این کارها عبادت يك سال را می نویسد.

1132 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ اطَاعَ امْرَأَتَهُ أَكَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ... (فروع کافی ج 5 ص 517)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که گوش به حرف زدن بدهد خدا او را به رو در آتش جهنم می اندازد.

1133 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): مَنْ ضَرَبَ امْرَأَةً بِغَيْرِ حَقِّ فَأَنَا خَصْمُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. لَا تَضْرِبُوا نِسَائِكُمْ فَمَنْ ضَرَبَهُنَّ بِغَيْرِ حَقِّ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

(ارشاد القلوب ص 175)

ص: 328

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که زن خود را بدون جهت بزند من در روز قیامت وکیل آن زن خواهم بود. زنان خودتان را نزنید کسی که آنها را بدون جهت بزند از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) نافرمانی کرده است.

1134 - قَالَ الرَّسُولُ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): عِيَالُ الرَّجُلِ اسْرَاءُ وَ أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَحْسَنُهُمْ صَنِيعاً إِلَى اسْرَائِهِ.

(اخلاق شبر ص 119)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: خانواده انسان اسرای انسان هستند و بهترین بندگان خدا در نظر خدا کسانی هستند که نسبت به اسرای خود خوشرفتاری کنند.

1135 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): لِفَاطِمَةَ أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلْمَرْأَةِ؟ قَالَ: أَنْ لَا تَرَى رَجُلًا وَلَا يَرَاهَا رَجُلٌ

(جامع السعادات ج 1 ص 239)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: فاطمه جان چه چیزی برای زن بهتر از همه است؟

حضرت زهرا (علیه السلام) عرض کرد: مردی را نبیند و مردی هم او را نبیند.

1136 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): لَا سَهْرًا إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: مُتَّهِجًا بِالْقُرْآنِ، أَوْ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ أَوْ عَرُوسٍ تُهْدَى إِلَى زَوْجِهَا.

(خصال ج 1 ص 112)

ص: 329

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: در سه کار بی خوابی مانعی ندارد شب زنده داری برای خواندن قرآن، درس خواندن و یا عروس را به خانه داماد بردن.

1137 - قَالَ الرَّسُولُ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): ... وَجِهَارُ الْمَرْأَةِ أَنْ تَصْبِرَ عَلَى مَا تَرَى مِنْ اذَى زَوْجِهَا وَغَيْرَتِهِ.

(مکارم الاخلاق ص 215)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: جهاد زن این است که در آزاری که از دست شوهرش می بیند و غیرت او صبر کند.

1138 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): مِنْ اخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ حُبُّ النِّسَاءِ. (فروع کافی ج 5 ص 320)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: دوست داشتن زنان از اخلاق انبیاء است.

1139 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لِيَجْمَالَهَا جَعَلَ اللَّهُ جَمَالَهَا وَبَالًا عَلَيْهِ.

(ارشاد القلوب ص 175)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مردی که با زنی ازدواج کند فقط برای زیبایی او، خدا آن خوشگلی را موجب عذاب آن مرد قرار می دهد.

1140 - سَأَلَهُ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): عَنْ خُرُوجِ النِّسَاءِ فِي الْعِيدَيْنِ وَالْجَمَاعَةِ؟ قَالَ: لَا، إِلَّا امْرَأَةً مُسْنَةً.

(جامع السعادات ج 1 ص 240)

ص: 330

از امام صادق (علیه السلام) راجع به بیرون رفتن زنان در عید فطر و عید قربان و نماز جمعه سؤال کردند.

حضرت فرمود: فقط زنانی که پا به سن گذاشته اند بروند.

1141 - قَالَ الْبَاقِرُ (علیه السلام): جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ

(مکارم الاخلاق ص 215 و فروع کافی ج 5 ص 9)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: جهاد زن خوب شوهرداری کردن است.

1142 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مَا مِنْ امْرَأَةٍ تُسْقَى زَوْجَهَا شَرْبَةً مَاءٍ إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهَا مِنْ سَنَةِ صِيَامٍ نَهَارَهَا وَقِيَامٍ لَيْلَهَا وَبَنَى اللَّهُ لَهَا بِكُلِّ شَرْبَةٍ تُسْقَى زَوْجَهَا مَدِينَةً فِي الْجَنَّةِ وَغُفِرَتْ لَهَا سِتِّينَ خَطِيئَةً.

(ارشاد ص 175)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: هر زنی که يك ظرف آب دست شوهرش بدهد، این کار ثوابش از یکسال روزه ای که شبهای آن نماز شب بخواند بیشتر است و برای هر ظرف آبی که به شوهرش می دهد خدا يك شهر در بهشت برای او می سازد و شصت گناه از او می بخشد.

1143 - قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): أَيَاكُمْ وَ مُشَاوَرَةُ النِّسَاءِ فَإِنَّ فِيهِنَّ الضَّعْفَ وَ الْوَهْنَ وَ الْعُجْزَ.

(فروع کافی ج 5 ص 517)

ص: 331

امام صادق (علیه السلام) فرمود: از مشورت با زن پرهیز کنید، زیرا ضعیف، سستی و عجز دارند.

1144 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): اقْرَبُكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ احْسَنُكُمْ خُلُقًا وَ خَيْرُكُمْ لَاهِلِهِ.

(عیون الاخبار ج 2 ص 38)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: روز قیامت کسی به من نزدیکتر از همه است که خوش اخلاق تر از همه باشد و نسبت به زیردستان خود بهتر از همه باشد.

1145 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ صَدَّ بَرْتٌ عَلَى سُوءِ خُلُقٍ زَوْجِهَا اعْطَاهَا اللَّهُ مِثْلَ ثَوَابِ آسِيَةِ بِنْتِ مُزَاحِمٍ. (مکارم

الاخلاق ص 214)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: زنی که با بد اخلاقی شوهر خودش بسازد، خدا ثواب آسیه دختر مزاحم (زن فرعون) را به او می دهد.

1146 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): أَيُّمَا امْرَأَةٍ تُطِيبُ لِغَيْرِ زَوْجِهَا لَمْ يُقْبَلْ مِنْهَا صَلَاةٌ حَتَّى تَغْتَسِلَ مِنْ طَيِّبٍ كَغُلَسِهَا مِنْ جَنَابَتِهَا. (مکارم

الاخلاق ص 215)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: هر زنی که خود را برای غیر شوهرش خوشبو کند، خدا نمازش را قبول نمی کند تا همانند غسل جنابت از آن عطر غسل کند.

ص: 332

1147 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): طِيبُ النِّسَاءِ مَا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَخَفِيَ رِيحُهُ. (اثني عشرية ص 6)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: عطر زنان عطری است که رنگش آشکار باشد و بوی آن مخفی.

ص: 333

1148 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ. (سوره منافقون آيه 9)

شمائی که ایمان آورده اید مال و اولاد شما از ذکر خدا شما را باز ندارد.

1149 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ. (سوره تغابن آيه 14)

شمائی که ایمان آورده اید بعضی از همسران و اولاد شما نسبت به شما دشمن هستند مواظب آنان باشید.

1150 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (تحریم آيه 6)

شمائی که ایمان آورده اید خود و خانواده تان را از آتشی که آتش زنه آن انسان است و سنگ مواظبت کنید.

1151 - إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (سوره شوری آيه 45)

زیانکاران کسانی هستند که روز قیامت هم به خودشان زیان زده اند و هم به خانواده خودشان.

1152 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ صَبَرَ عَلَى خُلُقِ امْرَأَةٍ سَيُئَةُ الْخُلُقِ وَاحْتَسَبَ فِي ذَلِكَ الْإِجْرَ اعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى ثَوَابَ الشَّاكِرِينَ. (اخلاق شبر ص 119)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسیکه در برابر اخلاق زن بدخلق صبر کند و به فکر پاداش خدا باشد، خدا پاداش شاکرین را به او عنایت فرماید.

1153 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): الْكَاذُ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (عدة الداعي ص 72)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که برای آسایش خانواده خود زحمت بکشد مثل کسی است که در راه خدا جهاد می کند.

1154 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام): كَتَبَ اللَّهُ الْجِهَادَ عَلَى الرِّجَالِ وَالتَّسَاءَ فَجِهَادُ الرَّجُلِ بِذَلِّ مَالِهِ وَنَفْسِهِ حَتَّى يُقْتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ... (فروع کافی ج 5 ص 9)

امام علی (عليه السلام) فرمود: خدا جهاد را برای مرد و زن واجب کرده است، جهاد مرد بخشش مال و جان در راه خداست تا کشته شود.

1155 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): جُلُوسُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِيَالِهِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْأَعْتِكَافِ فِي مَسْجِدِي هَذَا.

(اثنی عشریه ص 11)

ص: 335

پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: نشستن مرد در کنار خانواده اش در نظر خدا بهتر از اعتکاف در این مسجد من است.

1156 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَآنا خَيْرٌ لَكُمْ لِأَهْلِي. (مكارم الاخلاق ص 216)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: بهترین شما کسی است که برای خانواده خود مفیدتر از همه باشد و من بهترین فرد شما نسبت به خانواده ام هستم.

1157 - قَالَ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): صَاحِبُ التَّعَمَّةِ يَجِبُ أَنْ يُوسَعَ عَلَى عِيَالِهِ. (سير الاثمه ج 4 ص 147)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: کسی که قدرت دارد باید نسبت به خانواده خود از نظر مخارج توسعه بدهد.

1158 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): كَفَى بِالْمَرْءِ اثْمًا أَنْ يَضِيعَ مَنْ يَعُولُ. (عدة الداعی ص 72)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: برای گناهکار بودن انسان همین بس که نسبت به زبردستان خود کوتاهی کند.

1159 - قَالَ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): الَّذِي يَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا يَكْفِيهِ عِيَالَهُ اعْظُمُ اجْرًا مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (فروع کافی ج 5 ص 88)

امام رضا (علیه السلام) فرمود: کسیکه برای بدست آوردن رزقی که خانواده اش را اداره کند زحمت بکشد اجرش زیادت از

کسی است که در راه خدای عزیز جهاد می کند.

1160 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه و آله): مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ أَنْ لَا تَحِيصَ ابْنَتُهُ فِي بَيْتِهِ. (مكارم الاخلاق ص 219)

رسول گرامی (صلى الله عليه و آله) فرمود: علامت سعادت مرد این است که دخترش در خانه اش قاعده ماهیانه نبیند.

1161 - قَالَ الْكَازِمُ (عليه السلام): إِنَّ عِيَالَ الرَّجُلِ أُسْرَاؤُهُ فَمَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً فَلْيُوسِعْ عَلَى اسْرَائِهِ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ أَوْ شَكَ أَنْ تَزُولَ تِلْكَ النِّعْمَةُ (مكارم الاخلاق ص 217)

امام کاظم (عليه السلام) فرمود: خانواده انسان اسیر او هستند کسی که مورد لطف خدا قرار گرفته و قدرت مالی دارد، باید نسبت به اسیران خود توسعه بدهد، اگر توسعه نداد احتمال از دست رفتن آن نعمت از دستش فراوان است.

1162 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): إِنَّ الَّذِي يَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ يَكْفُ بِهِ عِيَالَهُ اعْظَمُ مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

(سیر الائمه ج 4 ص 147)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: کسی که برای آسایش خانواده اش زحمت می کشد، ثوابش از مجاهدان راه خدا بزرگتر است.

1163 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه و آله): مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ يَضِيعُ مَنْ يَعْوَلُ. (عدة الداعي ص 72)

رسول گرامی (صلى الله عليه و آله) فرمود: ملعون است ملعون است کسیکه

خانواده خود را رها کند و به آنها اعتناء نکند.

1164 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): خَيْرُ الرِّجَالِ مِنْ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ عَلَى أَهْلِهِمْ وَيَحْنُونَ وَلَا يَظْلِمُونَ. (مكارم الاخلاق ص 217)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: بهترین مردان امت من کسانی هستند که به زبردستان خود ظلم نمی کنند، به آنان نیکی مینمایند و ستم بر آنان روا نمی دارند.

1165 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْسَنَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ زَوْجَتِهِ. (مكارم الاخلاق ص 217)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: خدا رحمت کند مردی را که رابطه میان خود و همسرش را نیکو گرداند.

1166 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): مَنْ كَانَ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى الْمَرْأَةِ مُصِيبًا أَوْ غَنِيمَةً يَأْخُذُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَيْهَا. (منية المريد ص 27)

رسول عزیز (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسیکه برای خدا و رسول (صلى الله عليه وآله) مهاجرت کند، بسوی خدا و رسول (صلى الله عليه وآله) است و کسی که برای زن گرفتار یا پول بدست آوردن سفر کند، بسوی زن و پول مهاجرت کرده است.

ص: 338

1167 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (سوره تحریم آیه 6)

شما که ایمان آورده اید خود و خانواده تان را از آتشی که آتشزنه آن بشر و سنگ است پرهیز کنید.

1168 - قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ. (سوره ی شوری آیه 45)

بگوزیانکارترین مردم کسی است که به خود و خانواده خودشان ضرر بزند.

1169 - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ. (سوره منافقون آیه 9)

شمائی که ایمان آورده اید مال و اولاد شما را از ذکر خدا باز ندارد.

1170 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): الْبِنَاتُ حَسَنَاتٌ وَ

الْبُنُونَ نِعَمٌ، فَالْحَسَنَاتُ تُثَابُ عَلَيْهِنَّ وَالتَّعَمُّةُ سَأَلُ عَنْهَا

(تحف العقول ص 282)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: دختران حسنه هستند و پسران نعمت. برای حسنه ثواب می دهند و از نعمت سؤال می کنند.

1171 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ أَنْ لَا تَحِيضَ ابْنَتُهُ فِي بَيْتِهِ. (مكارم الاخلاق ص 219)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: از سعادت مرد این است که دخترش در خانه اش قاعده ماهیانه را شروع نکند.

1172 - قَالَ عَلِيُّ (عليه السلام):... وَ حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ: أَنْ يُحْسِنَ اسْمَهُ وَيُحْسِنَ ادْبَهُ وَيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ.

(نهج البلاغه صبحی صالح ص 546)

امام علی (علیه السلام) فرمود: حق فرزند بر پدر این است که نام نیک برای او بگذارد، خوب او را ادب کند و قرآن به او بیاموزد.

1173 - قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ لَيَرْحَمُ الْوَالِدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لَوْلَدِهِ. (عدة الداعی ص 78)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدا رحمت می کند پدر را بخاطر علاقه شدیدی که به فرزند خود دارد.

1174 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ أَوْ ثَلَاثَ أَخَوَاتٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ. (عدة الداعی ص 78)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که سه دختر و یا سه خواهر

ص: 340

را سرپرستی و اداره کند بهشت برای او واجب می گردد.

1175 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): مَنْ أَحْزَنَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَقَّهُمَا. (مكارم الاخلاق ص 444)

رسول عزیز (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که پدر و مادر خود را غمگین سازد عاق آنان قرار می گیرد.

1176 - قَالَ الْحَسَنُ (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ يَغْضِبُ لِشَيْءٍ كَغَضَبِهِ لِلنِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ.

(فروع کافی ج 6 ص 50)

امام حسن (عليه السلام) فرمود: خدای عزیز بیش از همه برای زن و بچه عصبانی می گردد.

1177 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدَيْهِ ثَلَاثَةٌ: يَحْسِنُ اسْمَهُ وَ يُعَلِّمُهُ الْكِتَابَةَ وَ يُزَوِّجُهُ إِذَا بَلَغَ. (مكارم

الاخلاق ص 220)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: از جمله حق فرزند نسبت به پدر سه حق است: نام او را نیک بگذارد، نوشتن به او بیاموزد و آنگاه که بالغ شد ازدواج او را برقرار سازد.

1178 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): احِبُّوا الصَّبِيَّانَ وَ ارْحَمُوهُمْ وَ إِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ شَيْئاً فَفُوا لَهُمْ.

(فروع کافی ج 6 ص 49)

رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: کودکان خود را دوست بدارید

و به آنها رحم کنید و آنگاه که به آنها وعده دارید به آن وعده عمل کنید.

1179 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رَيْحَانَةٌ مِنْ رِيَاحِينِ الْجَنَّةِ. (فروع کافی ج 6 ص 3)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: فرزند شایسته گلی است از گل‌های بهشت.

1180 - سُئِلَ عَلِيٌّ (عليه السلام): فِي الْمَرَضِ يُصِيبُ الصَّبِيَّ؟ قَالَ: كَفَّارَةٌ لِوَالِدَيْهِ. (مکارم الاخلاق ص 361)

از امام علی (علیه السلام) درباره مرضی که به فرزند می رسد سؤال شد حضرت فرمود: کفاره برای گناهان پدر و مادر است.

1181 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): اَكْرِمُوا اَوْلَادَكُمْ وَ احْسِنُوا ادْبَهُمْ يَغْفِرْ لَكُمْ. (مکارم الاخلاق ص 222)

رسول عزیز (صلی الله علیه و آله) فرمود: به فرزندان احترام بگذارید، آنان را با ادب بار بیاورید خدا گناهانتان را می بخشد.

1182 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): رَحِمَ اللَّهُ وَالِدَيْنِ اعَانَا وَلَدَهُمَا عَلَيَّ بِرَّهِمَا. (فروع کافی ج 6 ص 48)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: خدا رحمت کند پدر و مادری را که به فرزندشان برای نیکوکاری نسبت به خودشان کمک کنند.

1183 - إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

(سوره بقره آیه 222)

خدا توبه کنندگان و پاکیزگان را دوست دارد.

1184 - ... فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ. (سوره توبه آیه 108)

در این مسجد (مدینه) مردانی هستند که دوست دارند تطهیر شوند و خدا تطهیرشوندگان را دوست دارد.

1185 - يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ. (سوره مدثر آیات 1 تا 4)

ای گلیم پیچیده بپاخیز و اعلام خطر کن! الله اکبر بگو، لباس را تطهیر کن (کوتاه کن).

1186 - فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

(سوره واقعه آیه 79)

قرآن در ولج محفوظ است و فقط پاکیزگان میتوانند آن

1187 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): السَّوَاكُ يَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَيَزِيدُ فِي الْحِفْظِ. (ثواب الاعمال ص 34)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: مسواک بلغم (زرداب) را برطرف می کند و حافظه را زیاد می نماید.

1188 - عَنْ الصَّادِقِ (عليه السلام) قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ الْمِضْمِضَةِ وَالِاسْتِشْقَاقِ قَالَ: لَيْسَ هُمَا مِنَ الْوُضُوءِ، هُمَا مِنَ الْجَوْفِ. (فروع کافی ج 3 ص 24)

از امام صادق (عليه السلام) درباره مضمضه و استنشاق سؤال کردند فرمود: از وضوء نیست بلکه بینی و دهان از باطن انسان است.

1189 - قَالَ الرَّضَا (عليه السلام): مِنْ اخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ التَّطَيُّبُ. (مكارم الاخلاق ص 42)

امام رضا (عليه السلام) فرمود: از اخلاق پیامبران (عليه السلام) عطر زدن است.

1190 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): أَيَاكَ أَنْ تَتَخَتَّمَ بِالذَّهَبِ فَإِنَّهُ حُلِيَّتُكَ فِي الْجَنَّةِ. (مكارم الاخلاق ص 96)

رسول عزیز (صلى الله عليه وآله) فرمود: از انگشتر طلا پرهیز کن چون زینت قیامت توست.

1191 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مِنْ السُّنَّةِ أَنْ يَأْخُذَ الشَّارِبَ حَتَّى يَبْلُغَ الْإِطَارَةَ. (مكارم الاخلاق ص 74)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: از مستحبات این است که سیبل کوتاه شود تا به تقویت شدنش کمک شود.

1192 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): مَنْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ يَوْمَ السَّبْتِ أَوْ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَ أَخَذَ مِنْ شَارِبِهِ عَوْفِيٍّ مِنْ وَجَعِ الْأَصْرِ رَأْسٍ وَ وَجَعِ الْعَيْنِ. (ثواب الاعمال ص 41)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که روز شنبه یا روز پنجشنبه ناخن بگیرد و سیبل خود را کوتاه کند از درد دندان ها و چشم در امان می ماند.

1193 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): اَرْبَعٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: السَّوَاكُ وَ الْحَنَاءُ وَ الطَّيِّبُ وَ النَّسَاءُ. (مكارم الاخلاق ص 41)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: چهار کار از مستحبات پیامبران است: مسواک، حناء، عطر و زن.

1194 - قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): مَنْ تَرَكَ شَعْرَةً مِنْ الْجَنَابَةِ مُتَعَمِّدًا فَهُوَ فِي النَّارِ. (عقاب الاعمال ص 273)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: کسی که موئی از بدن را در غسل جنابت بصورت عمد ترك کند در آتش جهنم خواهد بود.

1195 - قَالَ الرَّسُولُ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): لَوْ لَا أَنْ اشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسَّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلَاةٍ.

(فروع کافی ج 3 ص 22)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: اگر برای امت من زحمت

نداشت دستور می دادم در هر نمازی مسواک کنند.

1196 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): أُنْمَا قُصَّتِ الْأَضْفَارُ لِأَنَّهَا مَقْبَلُ الشَّيْطَانِ وَ مِنْهُ يَكُونُ النَّسْيَانُ.

(مکارم الاخلاق ص 72)

امام باقر (عليه السلام) فرمود: ناخن ها که گرفته می شود بخاطر این است که خوابگاه شیطان (میکرب) است و فراموشی از همین جا سرچشمه می گیرد.

1197 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَنْ لَمْ يَأْخُذْ شَارِبَهُ فَلَيْسَ مِنَّا. (مکارم الاخلاق ص 73)

پیامبر گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: کسی که سبیل های خود را نزند از ما نیست.

ص: 346

خشنودی خدا یا خوشحالی خلق؟

1198 - لَبِئْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ. (سوره مائده آیه 80)

سرمایه بدی برای خودشان پیش فرستاده اند و خدا از آن غضبناک می گردد.

1199 - أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ. (سوره آل عمران آیه 162)

آیا کسی که خشنودی خدا را می جوید مانند کسی است که دنبال غضب خدا می رود؟!

1200 - ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهُ وَكَرَهُوا رِضْوَانَهُ. (سوره محمد آیه 28)

(روز قیامت از ناراحتی به سر و صورت می زنند) زیرا اینان دنبال کارهایی رفتند که خدا را عصبانی می کردند و از بدست آوردن خشنودی خدا ناراحت بودند.

1201 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ طَلَبَ رِضَا النَّاسِ

ص: 347

بِسَخَطِ اللَّهِ جَعَلَ اللَّهُ حَامِدَةً مِنَ النَّاسِ دَائِمًا.

(اصول کافی ج 2 ص 372)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که خوشحالی مردم را با نافرمانی خدا بدست آورد خدا ستایشگران مردم را بدگوی او قرار دهد.

1202 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): عَجَبٌ لِضَاحِكٍ مَلَأَ فِيهِ وَهُوَ لَا يَدْرِي رَضِيَ اللَّهُ أَمْ سَخَطُ اللَّهُ.

(امالی مفید ص 45)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: از کسی که غرق در خنده است تعجب است که نمی داند آیا کار او سبب خوشحالی خدا و یا عصبانیت اوست.

1203 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ): مَنْ أَرْضَى سُلْطَانًا بِمَا يَسْخُطُ اللَّهُ خَرَجَ عَنْ دِينِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

(عیون الاخبار الرضا ج 2 ص 69)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که برای خوشحالی قدرتمند از طریق کارهای حرام وارد شود از دین خدای عزیز خارج گردیده است.

1204 - قَالَ الْبَاقِرُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): مَنْ طَلَبَ مَرْضَاةَ النَّاسِ بِمَا يَسْخُطُ اللَّهُ كَانَ حَامِدَةً مِنَ النَّاسِ دَائِمًا.

(اصول کافی ج 2 ص 373)

ص: 348

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که خشنودی مردم را از طریق عصبانی کردن خدا بدست آورد خداوند متعال ستایشگران مردم را بدگوی او قرار دهد.

1205 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه و آله): مَنْ أَرْضَى سُلْطَانًا بِسَخَطِ اللَّهِ خَرَجَ مِنْ دِينِ اللَّهِ. (فروع کافی ج 5 ص 63)

رسول گرامی (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که نیرومندی را از طریق غضب خدا خوشحال گرداند از دین خدا بیرون رفته است.

1206 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِطَاعَةِ مَنْ عَصَى اللَّهَ. (اصول کافی ج 2 ص 373)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: کسی که از معصیتکار اطاعت کند و تسلیم او باشد دین ندارد.

ص: 349

حرف راست و محکم بشنوید، حفظ کنید،

و بگوئید:

1207 - وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا... (سوره احزاب آیه 32)

شما زنان پیامبر (صلی الله علیه و آله) با مردم طبق متعارف و موازین شرعی سخن بگوئید.

1208 - قُقُولَا لَهُ قَوْلَا لَيْنَا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى... (سوره طه آیه 44)

ای موسی و هارون با فرعون به زبان خوش سخن بگوئید شاید بخود آیند و از خدا بترسند.

1209 - فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَ لْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا...

(سوره نساء آیه 9)

باید تقوی را پیشه خود سازید و حرف محکم و صحیح بگوئید.

1210 - وَ مَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَ عَمِلَ صَالِحًا... (سوره فصلت آیه 33)

چه کسی از آنکسی که بسوی خدا دعوت می کند و کار خوب

ص: 350

انجام بدهد سخنش بهتر است.

1211 - فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا. (سوره نساء آیه 63)

ای پیامبر (صلی الله علیه و آله) از منافقین صرف نظر کن، آنانرا اندرز بده و با زبان رسا و خوب با آنان برخورد کن.

1212 - وَ أَحْلَلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي...

(سوره طه آیه 28)

بار خدایا زبان مرا (موسی) گویا کن تا مردم حرف مرا درک کنند.

1213 - قَالَ الْبَاقِرُ (عليه السلام): يَا فَضِيلُ إِنَّ حَدِيثَنَا يُحْيِي الْقُلُوبِ. (خصال صدوق ج 1 ص 22)

امام باقر (علیه السلام) فرمود: ای فضیل تکرار سخنان ما و نیز درمبارزه مقام و شخصیت ما سخن گفتن قلبها را زنده می گرداند.

1214 - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): مَنْ حَفَظَ مِنْ أُمَّتِي حَدِيثًا يَنْتَفِعُونَ بِهَا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقِيهَا، عَالِمًا وَلَمْ يُعَذِّبْهُ (عيون الاخبار ج 2 ص 37)

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: کسی که از شیعیان من 40 سخن (از دستورات ما را) حفظ کند تا از آن بهره و سود معنوی ببرد، خداوند متعال روز قیامت او را در قیافه دانشمند و عالم وارد صحرای محشر می کند و عذابش نمی دهد.

ص: 351

1215 - قَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله): مَنْ حَفِظَ مِنْ أُمَّتِي حَدِيثًا مِمَّا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ مِنْ أَمْرٍ دِينِهِمْ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقِيهًا، عَالِمًا. (ثواب الاعمال ص 162)

پیامبر عزیز (صلى الله عليه وآله) فرمود: هر شیعه ای از امت من چهل حدیث از روایاتی که مورد نیاز امور دین آنهاست حفظ کند خداوند روز قیامت او را در قیافه فقهاء و علماء وارد صحرای محشر می گرداند.

1216 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): مَنْ حَفِظَ مِنْ أُمَّتِي حَدِيثًا مِنَ السُّنَّةِ كُنْتُ لَهُ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(خصال ج 2 ص 542)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: هر يك از شیعیان من که چهل حدیث از روایات ما را حفظ (هم از نظر معنی و لفظ و هم از نظر عمل) کند من روز قیامت او را شفاعت خواهم کرد.

1217 - قَالَ الرَّسُولُ (صلى الله عليه وآله): يَا عَلِيُّ مَنْ حَفِظَ مِنْ أُمَّتِي حَدِيثًا يُطَلَّبُ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالِدَارَ الْآخِرَةَ حَسْرَةً اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءَ وَالصَّالِحِينَ وَحَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا. (خصال ج 2 ص 543)

رسول گرامی (صلى الله عليه وآله) فرمود: یا علی! هر يك از شیعیان من که چهل حدیث از روایات ما را حفظ کنند تا آنها وسیله رضایت

ص: 352

خدای عزیز و مفید قیامتشان باشد، خدا روز قیامت او را با پیامبران، راستگویان، شهداء و صالحین که بهترین رفیقان هستند محشور گرداند.

ص: 353

- 1 - قرآن مجید
- 2 - نهج البلاغه (سید رضی) متوفی 388
- 3 - الحقائق (فیض کاشانی) متوفی 1090
- 4 - ارشاد القلوب (محمد دیلمی) متوفی قرن هفتم
- 5 - معانی الاخبار (شیخ صدوق) متوفی 381
- 6 - مکارم الاخلاق (شیخ طبرسی) متوفی 548
- 7 - علل الشرایع (شیخ صدوق) متوفی 381
- 8 - كشف الغمه (علامه ابی الفتح اربلی) متوفی 683 ج 1 تا 3
- 9 - اخلاق شبر (سید عبد اللہ شبر) متوفی 1384
- 10 - تحف العقول (شعبة البحرانی) متوفی 381
- 11 - جامع السعادات (علامه محمد مهدی نراقی) متوفی 1209

ج 1 تا 3

- 12 - سیر الائمہ (سید محسن الامین) متوفی ج 1 تا 5
- 13 - اصول کافی (اسحاق کلینی) متوفی 328 ج 1-2
- 14 - عدة الداعي (علامه فهد حلی) متوفی 841

ص: 354

15 - مكيال المكارم (ميرزا محمد تقى اصفهاني) متوفى 1319

ج 1-2

16 - امالى شيخ مفيد (شيخ مفيد) متوفى 413

17 - مجالس السنيه (سيد محسن الامين) متوفى ج 1-2

18 - فروع كافى (اسحاق كلينى) متوفى 329 ج 3 تا 7

19 - خصال صدوق (شيخ صدوق) متوفى 381 ج 1-2

20 - ثواب الاعمال (شيخ صدوق) متوفى 381 ج 1-2

21 - نور الثقلين (على بن جمعه الحويزى) متوفى 1112 ج 1 تا 5

22 - عيون اخبار الرضا (شيخ صدوق) متوفى 381 ج 1-2

23 - زبدة البيان (مقدس اردبيلى) متوفى 993

24 - اثني عشرية فى مواظب العدديه (سيد محمد الحسينى العاملى)

متوفى قرن 11 هجرى

25 - الطوائف فى معرفة المذاهب الطوائف (سيد بن طاووس)

متوفى 664

26 - مصباح الشريعه

27 - سفينة البحار (شيخ عباس قمى) متوفى 1359 ج 1-2

28 - اعلام الورى باعلام الهدى (شيخ طبرسى) متوفى 548

29 - الاحتجاج (شيخ طبرسى) متوفى 548

30 - فروق اللغويه (ابى هلال العسكرى) متوفى 395

31 - المفردات للراغب الاصفهاني متوفى 502

32 - الارشاد (للشيخ المفيد) متوفى 413

34 - تفسير الميزان

35 - الفصول المهمه (سيد شرف الدين) چاپ پنجم

36 - التوحيد (شيخ صدوق) متوفى 381

37 - وسائل الشيعه (شيخ حر عاملی) متوفى 1104

38 - الكاشف (سيد جواد مصطفوی)

39 - المعجم المفهرست لالفاظ القرآن الكريم

40 - منتخب الاثر (آية الله صافی)

ص: 356

راهنمای موضوعات:

موضوع صفحه

1 - تذکر معلم اخلاق آیه... مظاهری 3

2 - مقدمه استاد مصطفی زمانی 4

انقلاب محمد صلی الله علیه و آله 4

انقلاب امام علی علیه السلام 8

برگی از تاریخ کلیسا 13

نتیجه 17

کتاب حاضر 18

3 - مقدمه محمد حسین حق جو 20

جهان دل 22

مدارك كتاب 24

چند تذکر 25

ص: 357

4 - مراقبت: خودنگری برای خدانگری 28

5 - علم و آگاهی 35

6 - جهل و نادانی 41

7 - زبان: آلت اکثر گناهان 45

8 - سکوت: زمینه ساز حکمت 50

9 - غیبت: مرده خواری 56

10 - حسدورزی 62

11 - راستگویی 68

12 - دروغ 71

13 - تهمت 77

14 - فحش 80

15 - خنده قهقهه 83

16 - اذیت و آزار 87

17 - امانتداری 91

18 - خیانت 95

19 - شکم پرستی: بت پرستی 98

ص: 358

- 20 - کبر: خودخواهی 105
- 21 - ریا: شرك كوچك 110
- 22 - غرور: خودبینی 116
- 23 - عفو: بزرگمشی 121
- 24 - فرونشاندن عصبانیت 125
- 25 - دنیا: دیار فانی، زودگذر 130
- 26 - مال و ثروت: وسیله نیکی، زشتی 140
- 27 - بی نیازی ظاهری 144
- 28 - انفاق 149
- 29 - مقام پرستی 154
- 30 - صبر و پایداری 157
- 31 - اخلاق خوب 164
- 32 - فقر و نیاز: راز کمال 170
- 33 - حيله، مکر 175
- 34 - تربیت، ادب 177
- 35 - وفای به عهد 180

36 - دقت، تفکر 185

37 - فرصت 190

38 - حياء 191

39 - صبر يا عجله؟ 194

40 - آزمائش: فراز و نشيب زندگى 198

41 - بى حالى!! 202

42 - تواضع و فروتنى 205

43 - مجادله و خصومت 208

44 - توبه و شرائط آن 213

45 - ديندارى و ضوابط آن 220

46 - ايمان و آثار آن 224

47 - زهد و آثار آن 231

48 - سپاسگزارى نعمتها: زمينه ساز افزايش و بقاء نعمتها 234

49 - دعا، راز و نياز، سلاح مؤمن 240

50 - انتظار فرج 247

51 - نشانه هاى نفاق 252

ص: 360

- 52 - شرك به خدا 260
- 53 - كسب حلال 264
- 54 - رشوه خواری 269
- 55 - غش در معامله 271
- 56 - صله رحم 275
- 57 - عیادت مریض 279
- 58 - هدیه 281
- 59 - امر به معروف و نهی از منکر: نظارت عمومی 283
- 60 - قرائت قرآن: گفتگو با خدا 290
- 61 - نوآوری یا بدعت در دین 298
- 62 - هجرت و مهاجر 304
- 63 - ابعاد جهاد 310
- 64 - ظلم و ظالم 321
- 65 - یتیم نوازی 327
- 66 - احترام به پدر و مادر 332
- 67 - وظائف زن و شوهر 340
- ص: 361

68 - محبت به زیردستان 348

69 - حقوق اعضای خانواده 353

70 - بهداشت بدن 357

71 - خشنودی خدا یا خشنودی خلق؟ 361

72 - حرف راست و محکم بشنوید، حفظ کنید، بگوئید 364

73 - فهرست منابع 368

74 - راهنمای موضوعات 370

ص: 362

2 - حفظ و تقویت حافظه

3 - شیوه های موفقیت در تحصیل

4 - افسردگی (شناخت، درمان و پیشگیری)

5 - زمینه های شکوفایی اراده

6 - تندخوانی

7 - چشم و نگاه (جیبی)

8 - چشم و نگاه (رقعی)

9 - فرهنگ لغات قرآن

10 - برنامه زندگی (ویژه نوجوانان)

11 - برنامه بهداشتی

12 - اخلاق در زندگی (1)

13 - اخلاق در زندگی (2)

14 - پدر زرنگ و مادر دلسوز

15-140 سخن

16 - تواسیح (همخوانی)

17 - اضطراب (شناخت، پیشگیری، درمان)

18 - احکام و آداب نماز

19 - آیین خانه داری (جیبی)

20 - آیین خانه داری (رقعی)

21 - دختر پیروز

22 - حجاب اسلامی

23 - نامادری و عشق ناکام

24 - زنگ تفریح

25 - رفوزه

26 - سرودهای اسلامی و انقلابی

27 - فریاد خواهران (مجموعه سرودهای خواهران)

28 - راز و نیاز با خدا (مجموعه اشعار عرفانی)

29 - راه گریز از شوربختی

30 - خودآموز قرآن (روخوانی)

31 - خودآموز قرآن (خوب خوانی و تجوید)

32 - خودآموز شناخت غذا و آشپزی

33 - خودآموز احکام بانوان

34 - سرودهای امام مهدی (عج)

35 - سرمایه کلاسداری

36 - نقش کلیسا در ممالک اسلامی

37 - كودك نیل

38 - تربیت فرزند

39 - احکام و آداب روزه

40 - ورزش و ورزشکار

41 - کوردلان (مجموعه مقالات)

42 - آئین هدایت و ارشاد (احکام و آداب امر به معروف و نهی از منکر)

ص: 364

پناهگاه پناهگاه! برادر و خواهر عزیز! همانگونه که مشکلات و بیماریهای جسمی شناخت می خواهد، پیشگیری لازم دارد، درمان می خواهد و رژیم غذایی متناسب را می طلبد و بخاطر يك بیماری جسمی جزئی نباید از زندگی و روند آن مأیوس شد، بیماری و ناسازگارهای روحی و فکری نیز قابل شناخت، پیشگیری، درمان است.

شما می توانید با خیال راحت نام، آدرس و مشکل خود را برای ما ارسال دارید و یا نام و آدرس مستعار همراه با مشکل خویش و یا دوستانتان را برای ما بنویسید تا با یاری خداوند متعال و استمداد از اهل بیت عصمت (علیهم السلام) و قرآن کریم و نیز راهنمائی های دانشمندان روانکاو شما را مددکار باشیم.

ضمناً نام، آدرس و مشکل شما از هر نظر نزد ما محفوظ و جزء اسرار خواهد بود و برای همیشه از دسترس دیگران نگهداری خواهد شد.

امید است با همکاری شما بتوانیم در مسیر یاری رسانی نسل جوان موفق گردیم.

واحد پاسخ به سؤالات

ص: 365

مرکز فرهنگی، انتشارات المهدی تقدیم می کند:

بیمه فرهنگی عمر صندوق پستی 844 ویژه پاسخ به سؤالات در نظر گرفته شده است

برای آنان که شیفته و سوخته نسل جوانند.

برای آنان که در اندیشه نسل آینده اند.

برای آنان که می خواهند فرزندان متدین و متخصص داشته باشند.

برای آنان که وفور بیماری های روحی را بی تأثیر در نسل و دین و انقلاب خود نمی دانند.

برای آنان که دوست دارند سرمایه گذاری معنوی، مادی و فکری داشته باشند.

برای آنان که نمی خواهند فرزند و عزیزان خود را بستر تجربه های تلخ مکرر تاریخ قرار دهند.

برای آنان که از آمار انحراف و ناتوانی جامعه انقلابی رنج می برند.

برای آنان که اعتقاد دارند پیشگیری بهتر از درمان است.

برای آنان که جهل و ناآگاهی را زمینه ساز بسیاری از بدبختی ها می انگارند.

کتاب زیر که در مسیر پی آورد مشکلات روحی، اخلاقی و نیز پیشگیری و درمان است. به شما معرفی می گردد. شما می توانید با تهیه یک سری از کتب این مرکز فرهنگی، انتشاراتی و هدیه کردن آنها در فضاهای علمی، صنعتی، تفریحی، خانوادگی و قوم و خویشی، عزیزان خود را نسبت به دامهای دشمن آگاه کرده. آینده آنان را بیمه نمائید.

1 - سرمایه کلاسداری

2 - حفظ و تقویت حافظه

3 - آیین خانه داری

4 - نیازمندیهای نسل جوان

5 - چشم و نگاه

6 - خودسازی در مکتب قرآن و عترت

7 - شیوه های موفقیت در تحصیل

8 - شکوفائی اراده

9 - شیوه های حفظ قرآن

10 - خودآموز قرآن (روخوانی)

11 - خودآموز قرآن (خوب خوانی)

12 - روشهای تسریع در خواندن و درك (تندخوانی)

13 - لغات قرآن کریم

14 - پدر زرنگ و مادر دلسوز

15 - آشنیزی

16 - عشق ناکام

17 - دختر پیروز

18 - نماز جلوۀ ایمان

19 - حجاب اسلامی

20 - برنامه بهداشتی

21 - اخلاق در زندگی 1-2

22 - احکام و آداب روزه

23 - آیین ارشاد و هدایت نسل جوان

24 - سرودهای امام مهدی (عج)

25 - گذری بر بندگی رهبران الهی (147 جلد)

26 - افسردگی (شناخت، درمان، پیشگیری)

27 - کوردلان

28 - ورزش و ورزشکار

29 - سخنان 14 معصوم عليهم السّلام

30 - كودك دلسوز

31 - كودك انقلابي

32 - اضطراب استرس (شناخت، آثار، درمان)

33 - كم روئي (آثار، عوامل، درمان)

34 - هيستري، جلوه گري

35 - برنامه اجتماعي جوانان

ص: 366

- همکاری با کتابخانه ها 1 - تأییدیه از دفتر امام جمعه، سازمان تبلیغات، آموزش و پرورش شهرستان و یا بسیج و شورای روستایی و...
- 2 - ارسال درخواست همراه با آدرس دقیق
- 3 - پس از تحویل کتاب اعلام وصول ضروری است.
- 4 - برای تقویت کتابخانه ها تخفیف 30% خواهد بود.
- 5 - چنانچه یکی از کتابهای مرکز به عنوان مسابقه قرار گیرد ارسال سؤالات و مساعدت لازم برای تأمین جوایز خواهد بود.
- 6 - ارتباط اعضاء کتابخانه ها با مرکز زمینه ساز مساعدت بیشتر برای اعضاء کتابخانه خواهد شد.
- 7 - مشکلات و سؤالات جوانان پاسخ داده خواهد شد و چنانچه نیاز به کتاب باشد بصورت رایگان تقدیم می گردد.
- 8 - تشویق اعضاء کتابخانه و گرفتن مبلغی اگرچه مختصر به عنوان حق عضویت برای تقویت کتابخانه لازم است.
- 9 - اگر برخی کتب سالم و تمیز باشد و از نظر علمی در سطح بالایی باشد که مورد استفاده جوانان آن منطقه نباشد می توانید فهرست آنها را بفرستید در صورتی که موافقت شود بجای آن کتب جدید و جوان پسند ارسال گردد.

چشم، نگاه نوشته: محمد حسین حق جو

میخواهید پشیمان نشوید؟

میخواهید از گذشتگان عبرت بگیرید؟

میخواهید با عفت و پاک بمانید؟

میخواهید از زندگی سالم روحی و جسمی برخوردار باشید؟

میخواهید سرانجام چشم چرانی را بدانید؟

میخواهید عوامل چشم چرانی را بیاموزید؟

میخواهید با شیوه صیادان ضد پاکی آشنا شوید؟

میخواهید سیماهای خیالی و واقعی را تشخیص دهید؟

این کتاب را بخوانید و به دیگران معرفی کنید و یا هدیه نمائید تا شما هم در پیشگیری و درمان ناپاکی ها سهیم باشید.

ص: 368

(خواهر و برادر هنرمند!؟) قلم سلاح سردی است که میتواند با فرهنگ جهل و فساد مبارزه کند. دشمن متمم تلاش خود را بکار گرفته تا نسل جوان را از کارآئی باز دارد و فرهنگ اسلامی سرشار از دستورات و سوژه های اخلاقی و سازندگی است. بیکاری و کم بود برنامه های متنوع و هنری زمینه را برای مشکلات جامعه و نسل جوان زیادتیر می کند

در این راستا برای پر کردن اوقات بیکاری نسل جوان در نظر است:

(نمایشنامه های کوتاه و مفید) را تهیه و تقدیم دوستاران هنر نمائیم.

شما هم میتوانید با استفاده از سوژه های مطالعاتی، شنیدی و یا دیدنی خود نمایشنامه های کوتاه و مفید را ارسال دارید تا پس از بررسی و ویرایش بنام خودتان چاپ گردد.

ضمناً به تلاشهای ممتاز جوایز ارزنده ای تقدیم می گردد.

چند تذکر مهم:

1 - نوشته ها خوانا و تمیز باشد.

2 - قبل از ارسال به یکی از معلمین و یا افراد باتجربه دارتر ارائه دهید تا اشکالات ادبی و فنی آنرا برطرف کنند.

3 - از رونویسی کتب و یا مجلات دیگر پرهیز کنید.

4 - سعی کنید پیامهای قرآنی و اسلامی را در آن بگنجانید.

5 - مطالب را يك خط در میان بنویسید.

6 - روی يك طرف صفحه بنویسید.

7 - صفحه ای که در نظر می گیرد سعی کنید بگونه ای باشد که با امکانات کمتری قابل تأمین باشد.

8 - هر صفحه بیشتر از 20 دقیقه و کمتر از دو صفحه نباشد.

9 - سعی کنید جملات کوتاه و ساده باشد.

10 - سوژه های اخلاقی اجتماعی، فکاهی، انتقادی و... انتخاب کنید.

11 - سیر مطالب به گونه ای تنظیم شود که مجریان فقط دختر یا پسر باشند.

چند تذکر:

1 - برای تهیه کتب مرکز می توانید تمبر باطل نشده بفرستید.

2 - اگر پول در پاکت گذاشتید حتما نامه را بیمه کنید.

3 - نوشتن آدرس دقیق، ثابت و خوانا (کدپستی، نام استان، خیابان، کوچه، پلاک، نام و فامیل) در زود رسیدن درخواست (پاسخ به نامه و کتب درخواستی شما) کمک شایانی خواهد داشت.

4 - برای مراکز فرهنگی و کتابفروشی در شهرستانها تخفیف ویژه با مساعدتهای لازم کتاب ارسال می گردد.

5 - کتب این مرکز که برای جوانان مفید است در صورتی که برای کتابخانه ها، اهدایی و ایجاد مسابقات درخواست گردد با تخفیف فوق العاده ای تقدیم می گردد.

6 - کد ارتباطی خود را در نامه های بعدی بنویسید تا در سرعت عمل کار، همکار ما باشید.

7 - مراکز فرهنگی و کتابفروشی در صورتی که درخواست کردند پس از وصول درخواستی خودشان اعلام وصول نمایند.

8 - مراکز فرهنگی و کتابفروشی ها در صورتی که وجهی را به هر صورت (چک، حواله، ...) ارسال داشتند نسبت به اعلام وصول آن اقدام کنند چون ممکن است پول ارسالی به ما نرسد.

9 - در شهرستانهایی که نماینده نداشته باشیم با شرایط ویژه نماینده می پذیریم.

10 - چون قیمت کتابها به خاطر ثابت نبودن مواد اولیه آن (کاغذ، گلاسه، چاپ و...) متغیر است قیمت آنها ذکر نشده ولی فعلا میانگین کتب دویست تومان است.

11 - سعی کنید قبل از مکاتبه با ما در رابطه با کتب درخواستی به کتابفروشی های شهرستان مراجعه و از آنجا تهیه نمایید در صورتی که کتاب مورد نظر شما را نداشتید از آنها بخواهید تا با ما مکاتبه کنند و کتب مورد نیاز را برایشان همراه با تخفیف ویژه بفرستیم با این کار دوستان دیگر هم از کتب مورد نیازشان بهره مند می شوند و هزینه کمتری را پرداخت خواهید کرد و زودتر به دست شما خواهد رسید.

12 - درخواستی هایی که در ایام ولادات حضرات معصومین علیهم السلام به ما برسد از تخفیف فوق العاده ای بهره مند خواهد شد.

ص: 370

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

